

ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ. 2431-2563

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHANGE OF PHYSICAL PLANNING IN SIRIRAJ AND KING CHULALONGKORN MEMORIAL
HOSPITALS, 1888-2020

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture in Architecture
Department of Architecture
FACULTY OF ARCHITECTURE
Chulalongkorn University
Academic Year 2020
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ. 2431-2563
โดย	นายวีระภัทร์ กระทบมทอง
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรศรี โปวาทอง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

	คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจิติ)
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ (ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จุลาสัย)
	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรศรี โปวาทอง)
	กรรมการ (ศาสตราจารย์ นาวาโทไตรวัฒน์ วิริยะศิริ)
	กรรมการ (ศาสตราจารย์จามรี จุลกะรัตน์)
	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย (รองศาสตราจารย์ ดร.ฐานิศวร์ เจริญพงศ์)
	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย (ศาสตราจารย์ กิตติคุณเลอสม สถาปิตานนท์)

วิระภัทร์ กระหม่อมทอง : ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ. 2431-2563. (CHANGE OF PHYSICAL PLANNING IN
SIRIRAJ AND KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITALS, 1888-2020) อ.ที่
ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.พีรศรี โปวาทอง

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ขนาดใหญ่และมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน เพื่อให้เข้าใจลักษณะและความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพในโรงพยาบาลที่มีความซับซ้อน การศึกษาประกอบไปด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะผังกายภาพของโรงพยาบาลทั้งสองแห่งในช่วงเวลาต่าง ๆ การสังเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดทำผังจำลองและข้อมูลประกอบที่มีรูปแบบเดียวกันเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีกรอบในการวิเคราะห์ 4 ประเด็น คือ (1) ที่ดิน (2) การจัดอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร (3) ขนาดอาคารและที่ว่าง และ (4) การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการวิจัยพบว่า ผังกายภาพโรงพยาบาลทั้งสองแห่งมีความเปลี่ยนแปลงแบ่งได้เป็น 6 ช่วง จากผังที่มีอาคารขนาดเล็กใช้การระบายอากาศแบบธรรมชาติ มาเป็นผังที่มีอาคารขนาดใหญ่พิเศษใช้การระบายอากาศด้วยเครื่องกล โดยมีข้อค้นพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผังกายภาพโรงพยาบาลทั้งสองแห่งที่แล้วมาเกิดเปลี่ยนแปลงได้แก่ (1) ขนาดที่ดิน โดยเฉพาะโรงพยาบาลศิริราชที่มีการขยายขอบเขตที่ดินหลายครั้ง (2) วิธีการระบายอากาศที่ทำให้ผังกายภาพในช่วงแรกมีที่ว่างระหว่างอาคาร (3) วิธีการเข้าถึงโรงพยาบาล จากที่เคยมีทางสัญจรทางน้ำ มาเพิ่มสำคัญของการเข้าถึงทางถนน และการสร้างสถานีรถไฟ ทำให้เกิดทางเข้าใหม่ และถนนภายใน (4) ขนาดและความสูงอาคารที่สามารถก่อสร้างได้ใหญ่และสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้รวมประโยชน์ใช้สอยที่เคยกระจายอยู่ในอาคารที่เล็กกว่าได้ นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดระเบียบการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินมักจะเกิดขึ้นหลังจากการจัดทำผังแม่บท และโรงพยาบาลทั้งสองแห่งต่างมีแนวความคิดทางด้านการอนุรักษ์อาคาร ทำให้ผังกายภาพยังคงมีอาคารขนาดเล็ก แม้ว่าจะสามารถสร้างอาคารได้กว่า 100,000 ตร.ม.แล้ว

สาขาวิชา สถาปัตยกรรม

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6173372225 : MAJOR ARCHITECTURE

KEYWORD: hospital, Siriraj hospital, King Chulalongkorn Memorial hospital,
history, layout, land use

Werapat Kramomtong : CHANGE OF PHYSICAL PLANNING IN SIRIRAJ AND
KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITALS, 1888-2020. Advisor: Asst.
Prof. Dr. PIRASRI POVATONG

This thesis proposed to study physical planning of Siriraj and King Chulalongkorn Memorial Hospitals, large medical school's hospitals with long history, to understand characteristics and changes in complicated hospitals. The study consisted of data collecting about physical planning in various times, data compiling by creating mock-up plan and supporting data in the same format, data analysis using 4 frameworks: (1) site (2) arrangement of buildings, space, and circulation (3) size of building and open space (4) land use zoning.

The thesis reveals that the characteristics and changes of physical planning of two hospitals could be divided into 6 periods, from small building plan using natural ventilation to large building plan using mechanical ventilation. In addition, physical plans were changed by four major factors: (1) size of site, especially, Siriraj hospital which was expanded several times (2) ventilation method which affected early period plan to have space between buildings (3) travelling methods: waterway, roadway, and sky railway which affected plan to have internal roads and new entrances (4) larger and higher building, affected plan to combine similar function buildings. Besides, their land use zonings were often arranged after masterplan had been planed. Also, their building conservation concept affected small buildings to remain although more over 100,000 m² building could be built.

Field of Study: Architecture

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรศรี โปวาทอง เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำและความช่วยเหลือตลอดจนอบรมสั่งสอนมาเป็นอย่างดีเสมอมา จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิต จุลาสัย และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อันได้แก่ ศาสตราจารย์ นาวาโท ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ ศาสตราจารย์ จามรี จุลกะรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร. ฐานิสวรรค์ เจริญพงศ์ และศาสตราจารย์กิตติคุณ เลอสม สถาปิตานนท์ ที่ให้ความกรุณาสละเวลาในการพิจารณาการสอบวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งชี้แนะ ให้ความรู้ และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขและพัฒนาวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอจดหมายเหตุสุภากาชาด หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน่วยปฏิบัติการวิจัยแผนที่และเอกสารประวัติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสตราจารย์ นพ. สรรใจ แสงวิเชียร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้วิจัยอยู่หลายครั้ง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความรู้ สั่งสอนและให้คำชี้แนะ อ.และรุ่นพี่ที่หน่วยวิจัยสถาปัตยกรรมสถานพยาบาล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คอยให้ความช่วยเหลือและดูแล เพื่อนพี่น้องนิสิตปริญญาโท และบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ ในการให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวที่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือจนสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามเป้าหมาย

วีระภัทร์ กระหม่อมทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	5
2.1 นิยามและส่วนประกอบของโรงพยาบาล.....	5
2.1.1 นิยามของโรงพยาบาล	5
2.1.2 ส่วนประกอบของโรงพยาบาล	6
2.2 การศึกษาผังกายภาพโรงพยาบาล.....	10
2.3 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.3.1 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลแผนตะวันตก	12
2.3.2 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลในประเทศไทย.....	23

2.3.3	สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลศิริราช.....	25
2.3.4	สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	29
2.4	นิยามศัพท์ในการวิเคราะห์ขนาดอาคารและที่ว่าง.....	35
2.5	สรุปกรอบที่จะใช้ในการวิเคราะห์	38
บทที่ 3 การสร้างผังจำลองและข้อมูลประกอบ โรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....		
3.1	การรวบรวมข้อมูล	41
3.2	วิธีการสังเคราะห์ข้อมูล.....	47
3.2.1	การสังเคราะห์ผังจำลอง	48
3.2.2	การสังเคราะห์ข้อมูลประกอบผังจำลอง.....	49
3.3	ผังจำลองและข้อมูลประกอบโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย 50	
3.3.1	โรงพยาบาลศิริราช	50
3.3.2	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....	106
บทที่ 4 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ โรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....		
4.1	ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช	146
4.1.1	ที่ดิน 146	
4.1.2	การจัดอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร	148
4.1.3	ขนาดอาคารและที่ว่าง.....	157
4.1.4	การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน	164
4.2	ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	168
4.2.1	ที่ดิน 168	
4.2.2	จัดอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร.....	169
4.2.3	ขนาดอาคารและที่ว่าง.....	176

4.2.4 การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน	182
4.3 สรุปความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลทั้งสองแห่ง.....	186
4.3.1 สรุปความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช	186
4.3.2 สรุปความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	189
บทที่ 5 ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ	191
5.1 ช่วงลักษณะและความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ.....	191
5.2 อภิปรายปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ	197
5.3 ข้อเสนอแนะ	215
บรรณานุกรม.....	216
ภาคผนวก ก รายละเอียดการคำนวณพื้นที่อาคารคลุมดิน และพื้นที่อาคารจากผังจำลอง	220
ประวัติผู้เขียน.....	277

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2-1 การแบ่งประเภทประโยชน์ใช้สอยอาคารภายในโรงพยาบาลศิริราชจากวรรณกรรมที่ค้นพบ	28
ตารางที่ 2-2 เปรียบเทียบการแบ่งประเภทประโยชน์ใช้สอยอาคารภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยจากวรรณกรรมที่แล้วมา.....	34
ตารางที่ 2-3 รายละเอียดของแต่ละส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป เทียบกับ ส่วนประกอบของโรงพยาบาลจากกองแบบแผน.....	40
ตารางที่ 3-1 รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลศิริราช ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล.....	44
ตารางที่ 3-2 รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล	46
ตารางที่ 3-3 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2431.....	51
ตารางที่ 3-4 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2450.....	55
ตารางที่ 3-5 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2466.....	60
ตารางที่ 3-6 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2478.....	63
ตารางที่ 3-7 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2488.....	69
ตารางที่ 3-8 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2500.....	73
ตารางที่ 3-9 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2507.....	78
ตารางที่ 3-10 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2515	83
ตารางที่ 3-11 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2528	89
ตารางที่ 3-12 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2540	94
ตารางที่ 3-13 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2551	98
ตารางที่ 3- 14 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2563	102
ตารางที่ 3-15 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2457.....	107

ตารางที่ 3-16 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2473.....	111
ตารางที่ 3-17 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2490.....	117
ตารางที่ 3-18 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2500.....	120
ตารางที่ 3-19 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2510.....	124
ตารางที่ 3-20 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2520.....	128
ตารางที่ 3-21 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2529.....	132
ตารางที่ 3-22 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2540.....	136
ตารางที่ 3-23 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2549.....	140
ตารางที่ 3-24 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2563.....	142
ตารางที่ 4-1 สถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง โรงพยาบาลศิริราช.....	160
ตารางที่ 4-2 สถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย.....	178
ตารางที่ 5-1 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดอาคารที่ก่อสร้างได้ในโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ สภากาต.....	202

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 4-1 แสดงความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินของโรงพยาบาลศิริราชจากผังจำลอง	147
แผนภูมิที่ 4-2 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช	161
แผนภูมิที่ 4-3 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) โรงพยาบาลศิริราช	161
แผนภูมิที่ 4-4 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) โรงพยาบาลศิริราช	162
แผนภูมิที่ 4-5 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) จากผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....	179
แผนภูมิที่ 4-6 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) จากผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....	179
แผนภูมิที่ 4-7 กราฟแสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) จากผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	180
แผนภูมิที่ 5-1 พื้นที่ดินโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในช่วงเวลาต่าง ๆ.....	197
แผนภูมิที่ 5-2 ความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช และผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	204
แผนภูมิที่ 5-3 ความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช และผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....	204
แผนภูมิที่ 5-4 ความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช และผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....	205

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปที่ 2-1 ผังแม่บท Abbey of St Gall ค.ศ. 829	13
รูปที่ 2-2 โรงพยาบาล Ramsey ในปลายศตวรรษที่ 12 ได้เปลี่ยนเป็นโบสถ์.....	14
รูปที่ 2-3 Anger Hospital ช่วงปลายศตวรรษที่ 12.....	14
รูปที่ 2-4 โรงพยาบาล Tonnerre ศตวรรษที่ 13	14
รูปที่ 2-5 โรงพยาบาล Ourscamp ต้นศตวรรษที่ 13.....	14
รูปที่ 2-6 ผัง Ospedale Maggiore ที่ออกแบบโดย Filarete.....	15
รูปที่ 2-7 Ospedale Maggiore	15
รูปที่ 2-8 Hospital of Santo Spirito ในเขต Sassia (อิตาลี).....	16
รูปที่ 2-9 ผัง Hospital Real ที่เมือง Santiago de Compostela	16
รูปที่ 2-10 Hospital de la Santa Cruz ที่เมือง Toledo.....	16
รูปที่ 2-11 Hotel Dieu ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ในช่วงศตวรรษที่ 16	17
รูปที่ 2-12 Hotel des Invalides ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส	18
รูปที่ 2-13 Greenwich Royal Naval Hospital.....	18
รูปที่ 2-14 ผังโรงพยาบาล Royal Naval ที่เมือง Stonehouse ประเทศอังกฤษ.....	19
รูปที่ 2-15 ผังโรงพยาบาล Lariboisiere ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส	19
รูปที่ 2-16 ผัง Herbert Hospital ที่เมือง Woolwich ประเทศอังกฤษ	20
รูปที่ 2-17 ผังโรงพยาบาลเด็กที่เมือง Pendlebury ประเทศอังกฤษ.....	20
รูปที่ 2-18 Cornell Medical Center, New York Hospital ที่นคร New York สหรัฐอเมริกา	21
รูปที่ 2-19 Princess Margaret Hospital ที่เมือง Swindon ประเทศอังกฤษ.....	21
รูปที่ 2-20 ภาพสรุปประวัติศาสตร์โรงพยาบาลแผนตะวันตก	22

รูปที่ 3-1 ตัวอย่างผังที่ผู้วิจัยจัดประเภทเป็นผังสถาปัตยกรรม (ผังสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528).....	41
รูปที่ 3-2 ตัวอย่างผังที่ผู้วิจัยจัดประเภทเป็นแผนที่ (โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จากแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ.2475).....	42
รูปที่ 3-3 ตัวอย่างผังที่ผู้วิจัยจัดประเภทเป็นผังนำเสนอ (ผังนำเสนอ โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2490)	43
รูปที่ 3-4 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2431	50
รูปที่ 3-5 เรือนคนไข้โรงพยาบาลศิริราช	52
รูปที่ 3-6 ตึกเสาวภาคย์.....	52
รูปที่ 3-7 ตึกวิคตอเรีย.....	52
รูปที่ 3-8 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2450.....	54
รูปที่ 3-9 ตึกราชแพทยาลัย	57
รูปที่ 3-10 ตึกผ่าตัด (โรงกระโจม).....	57
รูปที่ 3-11 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466.....	59
รูปที่ 3-12 เรือนนอนนักเรียนพยาบาล.....	61
รูปที่ 3-13 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2478.....	62
รูปที่ 3-14 ศาลาอำนวยการ	65
รูปที่ 3-15 ศาลาศัลยกรรม.....	65
รูปที่ 3-16 ตึกตรีเพชร.....	66
รูปที่ 3-17 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2475	66
รูปที่ 3-18 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488.....	68
รูปที่ 3-19 ตึกรัศมีวิทยา (หลังที่ 2)	70
รูปที่ 3-20 หอพักแพทย์.....	70
รูปที่ 3-21 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2500.....	72
รูปที่ 3-22 ตึกตรวจโรคริมน้ำ	74

รูปที่ 3-23 พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เมื่อวัน มหิดล พ.ศ.2497.....	75
รูปที่ 3-24 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2492	75
รูปที่ 3-25 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507.....	77
รูปที่ 3-26 ตึกธนาคารไทยพาณิชย์.....	80
รูปที่ 3-27 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515.....	82
รูปที่ 3-28 ตึก 72 ปี.....	85
รูปที่ 3-29 โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2514	85
รูปที่ 3-30 ที่ดินที่ได้รับมาเพิ่ม ซึ่งเป็นที่ตั้งของตึกผู้ป่วยนอกในเวลาต่อมา	86
รูปที่ 3-31 ถนนหน้าหอพักพยาบาล.....	86
รูปที่ 3-32 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528.....	88
รูปที่ 3-33 ตึกผู้ป่วยนอก.....	91
รูปที่ 3-34 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2518	91
รูปที่ 3-35 ถนนหน้าหอพักแพทย์ประจำบ้าน.....	92
รูปที่ 3-36 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2540.....	93
รูปที่ 3-37 ตึกสยามินทร์	95
รูปที่ 3-38 มหิตลาคาร สมเด็จพระราชปิตุจฉา.....	95
รูปที่ 3-39 อาคารจอดรถ (1)	96
รูปที่ 3-40 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551.....	97
รูปที่ 3-41 อาคารเฉลิมพระเกียรติ	99
รูปที่ 3-42 อาคาร 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์.....	99
รูปที่ 3-43 ศูนย์โรคหัวใจสมเด็จพระบรมราชินีนาถ.....	99
รูปที่ 3-44 ตึกเจ้าฟ้ามหจักรี.....	99
รูปที่ 3-45 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2550	100

รูปที่ 3-46	ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563.....	101
รูปที่ 3-47	อาคาร รพ.ศิริราช ปิยมหาราชการุณย์.....	103
รูปที่ 3-48	ทางเดินลอยฟ้า.....	103
รูปที่ 3-49	อาคารนวมินทร์บพิตร 84 พรรษา.....	103
รูปที่ 3-50	ลานหน้าพลับพลาสยามินทราศิริราชานุสรณีย์.....	104
รูปที่ 3-51	โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563.....	104
รูปที่ 3-52	ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2457.....	106
รูปที่ 3-53	ตึกอำนวยการ.....	107
รูปที่ 3-54	ตึกผ่าตัด.....	108
รูปที่ 3-55	ตึกเวชกรรมทิศ.....	108
รูปที่ 3-56	ตึกพาหุรัด.....	108
รูปที่ 3-57	ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2473.....	110
รูปที่ 3-58	ตึกจักรพงษ์.....	112
รูปที่ 3-59	ตึกปัญจมาราชินี.....	113
รูปที่ 3-60	ตึกวิชราวุธ.....	113
รูปที่ 3-61	ศาลาทิพย์เสถียร ด้านหน้าเป็นทางรถไฟสายกรุงเทพ ด้านหลังเป็นคลองหัวลำโพง.....	113
รูปที่ 3-62	สวนสุขภาพ สวนพักผ่อนทางซีกตะวันตกของโรงพยาบาล.....	113
รูปที่ 3-63	สะพานพหลโยธิน มีตึกโปษยานนท์อยู่ทางขวา ตึกรัตนสังวาลอยู่ทางซ้าย.....	114
รูปที่ 3-64	ริมฝั่งคลองเจริญศรี มีตึกสิงหเสนี ตึกจิระประวัติ ตึกรัตนสังวาลอยู่ทางด้านซ้าย.....	114
รูปที่ 3-65	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราวก่อน พ.ศ.2469.....	114
รูปที่ 3-66	ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2490.....	116
รูปที่ 3-67	ตึกโรงเรียนพยาบาล สมัยเป็นตึกสตรีวิทยา.....	117
รูปที่ 3-68	ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500.....	119
รูปที่ 3-69	ตึกพยาธิวิทยา.....	120

รูปที่ 3-70 ตึกกายวิภาคศาสตร์.....	121
รูปที่ 3-71 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราว พ.ศ.2500.....	121
รูปที่ 3-72 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510	123
รูปที่ 3-73 ตึกจิรภิติ	126
รูปที่ 3-74 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2520	127
รูปที่ 3-75 ตึกจุฬาลัย.....	130
รูปที่ 3-76 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529	131
รูปที่ 3-77 ตึกสิรินธร	133
รูปที่ 3-78 ตึกอานันทมหิดล.....	133
รูปที่ 3-79 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราว พ.ศ.2529 ก่อนก่อสร้างตึก ภปร.....	134
รูปที่ 3-80 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540	135
รูปที่ 3-81 ตึก ภปร.....	137
รูปที่ 3-82 ตึก สก.	137
รูปที่ 3-83 อาคารยานยนต์ ผลิตยา.....	138
รูปที่ 3-84 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549	139
รูปที่ 3-85 ตึก อปร.....	140
รูปที่ 3-86 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563	141
รูปที่ 3-87 อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์	143
รูปที่ 3-88 อาคารอุปกรณ์เวชกิจ	144
รูปที่ 3-89 ทางเดินลอยฟ้า.....	144
รูปที่ 3-90 ลานหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร์	144
รูปที่ 3-91 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2557	145

รูปที่ 4-1 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นของที่ดินจากผังจำลอง	146
รูปที่ 4-2 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการจัดอาคารและที่ว่าง	148
รูปที่ 4-3 รูปร่างอาคารคลุมดินของอาคารในโรงพยาบาลศิริราชที่ค้นพบ	149
รูปที่ 4-4 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466-2478	150
รูปที่ 4-5 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488-2500	151
รูปที่ 4-6 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507-2515	151
รูปที่ 4-7 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551-2563	152
รูปที่ 4-8 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการจัดทางสัญจร	153
รูปที่ 4-9 ความเปลี่ยนแปลงของทางสัญจรโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488-2500	155
รูปที่ 4-10 ความเปลี่ยนแปลงของทางสัญจรโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507-2515	155
รูปที่ 4-11 ความเปลี่ยนแปลงของทางสัญจรโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515-2528	156
รูปที่ 4-12 ความเปลี่ยนแปลงของทางสัญจรโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551-2563	156
รูปที่ 4-13 ศาลาอำนวยการซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่หลังแรกของโรงพยาบาล	158
รูปที่ 4-14 หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย 1) ซึ่งเป็นอาคารหลังแรกที่มีความสูงเกิน 2 ชั้น ของ โรงพยาบาล.....	158
รูปที่ 4-15 ดึก 72 ปี ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรกของโรงพยาบาล.....	158
รูปที่ 4-16 ดึกสยามินทร์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารเกิน 30,000 ตร.ม. หลังแรก ของโรงพยาบาล	159
รูปที่ 4-17 อาคารโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่ อาคารเกิน 100,000 ตร.ม. หลังแรกของโรงพยาบาล.....	159
รูปที่ 4-18 โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2514 แสดงให้เห็นถึงอาคารที่ก่อสร้างกันโดยขาดพื้นที่ระหว่าง อาคาร	163
รูปที่ 4-19 ลานหน้าพลับพลาสยามินทรศิริราชานุสรณีย์.....	163

รูปที่ 4-20 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการแบ่งส่วนการใช้ ประโยชน์ที่ดิน.....	164
รูปที่ 4-21 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466- 2478.....	166
รูปที่ 4-22 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488- 2500.....	166
รูปที่ 4-23 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515- 2500.....	167
รูปที่ 4-24 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551- 2563.....	167
รูปที่ 4-25 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในประเด็นการ จัดอาคารและที่ว่าง	169
รูปที่ 4-26 รูปร่างอาคารคลุมดินของอาคารในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยที่ค้นพบ... 170	
รูปที่ 4-27 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500-2510.....	171
รูปที่ 4-28 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549-2563.....	171
รูปที่ 4-29 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในประเด็นการ จัดทางสัญจร.....	172
รูปที่ 4-30 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทางสัญจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2457-2473.....	174
รูปที่ 4-31 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทางสัญจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2500-2510.....	174
รูปที่ 4-32 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทางสัญจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2529-2540.....	175
รูปที่ 4-33 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทางสัญจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2549-2563.....	175

รูปที่ 4-34 ตึกพยาธิวิทยาซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่สูงเกิน 2 ชั้น หลังแรกของโรงพยาบาล	176
รูปที่ 4-35 ตึกจุฬาลักษณ์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษสูงเกิน 7 ชั้น หลังแรกของโรงพยาบาล	176
รูปที่ 4-36 ตึก ภปร. ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษกว่า 30,000 ตร.ม. หลังแรกของโรงพยาบาล.	177
รูปที่ 4-37 อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษกว่า 100,000 ตร.ม. หลังแรก ของโรงพยาบาล	177
รูปที่ 4-38 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราว พ.ศ.2529 แสดงให้เห็นถึงที่ว่างระหว่าง อาคารเดิมที่ถูกถมด้วยการก่อสร้างอาคารใหม่.....	181
รูปที่ 4-39 อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ และอาคารศูนย์ความก้าวหน้าทางวิชาการ.....	181
รูปที่ 4-40 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในประเด็นการ แบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน	182
รูปที่ 4-41 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500-2510	184
รูปที่ 4-42 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549-2563	185
รูปที่ 5-1 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2450.....	191
รูปที่ 5-2 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2490.....	192
รูปที่ 5-3 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2510.....	193
รูปที่ 5-4 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2529.....	194
รูปที่ 5-5 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2549.....	195
รูปที่ 5-6 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563 และ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2563.....	196
รูปที่ 5-7 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินกับผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466-2478 ...	198

รูปที่ 5-8 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินกับผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488-2500 ... 198

รูปที่ 5-9 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินกับผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507-2515 ... 199

รูปที่ 5-10 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินกับผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507-2515. 199

รูปที่ 5-11 ผังแม่บทโรงพยาบาลศิริราช ในยุคความร่วมมือกับมูลนิธิรีออคกีเฟลเลอร์ 207

รูปที่ 5-12 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466 และ พ.ศ.2478 แสดงให้เห็นถึงการจัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน..... 208

รูปที่ 5-13 ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จัดทำ พ.ศ.2549..... 208

รูปที่ 5-14 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2549 และ พ.ศ.2563 แสดงให้เห็นถึงการจัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน..... 209

รูปที่ 5-15 ผังแสดงยุคของอาคารในผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563 210

รูปที่ 5-16 ศาลาอำนวยการ พ.ศ.2563 211

รูปที่ 5-17 ทำน้ำ พ.ศ.2563..... 211

รูปที่ 5-18 อาคารชัชวาทนเรนทรานุสรณ์..... 212

รูปที่ 5-19 อาคารสถานีรถไฟธนบุรีหลังปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑ์ศิริราชพิมุขสถาน 212

รูปที่ 5-20 ลานราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก 212

รูปที่ 5-21 ผังแสดงยุคของอาคารในผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563..... 213

รูปที่ 5-22 ตึกอำนวยการ..... 214

รูปที่ 5-23 ตึกผ่าตัด 214

รูปที่ 5-24 ที่ว่างระหว่างตึกปัญจมราชินีกับตึกอาหาร..... 215

รูปที่ 5-25 ที่ว่างระหว่างตึกวิชราวุธกับตึกหลิมสีลัน 215

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โรงพยาบาลเป็นอาคารที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ผู้คนมาเป็นเวลาช้านาน การที่ประชาชนมีโรงพยาบาลที่ดี จะช่วยเสริมสร้างสุขภาวะอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป โรงพยาบาลเป็นอาคารประเภทหนึ่งที่มีความซับซ้อน โดยความซับซ้อนมีแนวโน้มจะยิ่งทวี หากเป็นโรงพยาบาลที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ในการศึกษาโรงพยาบาลที่มีพื้นที่ดินขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนดังกล่าว การศึกษาจากผังกายภาพเป็นทางหนึ่งที่จะสามารถเข้าใจความเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลได้อย่างชัดเจน

สำหรับสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลในประเทศไทย โรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เป็นโรงพยาบาลที่มีความสำคัญยิ่ง ในเชิงประวัติศาสตร์โรงพยาบาลทั้งสองแห่งเป็นโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์สองแห่งแรกของประเทศ โรงพยาบาลศิริราช ก่อตั้งใน พ.ศ. 2431 โดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ.2433 ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนแพทยากรขึ้น¹ ส่วนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ก่อตั้งใน พ.ศ.2457 โดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใน พ.ศ.2490 มีการก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขึ้น² ตั้งแต่ก่อตั้งเป็นโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ โรงพยาบาลทั้งสองแห่งต่างก็มีบทบาททางด้านการรักษา การวิจัย และการให้การศึกษา และเป็นต้นแบบส่วนหนึ่งที่แพทย์ที่สำเร็จการศึกษาได้นำไปพัฒนาโรงพยาบาลแห่งอื่นต่อไป

ในปัจจุบัน โรงพยาบาลทั้งสองแห่งนับได้ว่าเป็นโรงพยาบาลที่สำคัญยิ่งของประเทศ โดยมีจำนวนเตียงมากที่สุดสองอันดับแรกในประเทศ โดยโรงพยาบาลศิริราชมี 2,061 เตียง³ (2,349 เตียง

¹ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, รู้จักองค์กร [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

<https://www.si.mahidol.ac.th/th/history.asp>

² โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, หนังสือที่ระลึก 100 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2557), หน้า 39-42

³ หน่วยรายงานสถิติทางการแพทย์ งานเวชระเบียน โรงพยาบาลศิริราช, จำนวนเตียงผู้ป่วย จำแนกตามภาควิชาและประเภทของเตียง ปี 2560 โรงพยาบาลศิริราช,[ออนไลน์], แหล่งที่มา:

https://www.si.mahidol.ac.th/office_h/medrecord/stunit/index4.htm

รวมโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ 288 เตียง⁴) ส่วนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย มี 1,392 เตียง⁵ ทั้งยังคงเป็นโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ชั้นนำของประเทศอีกด้วย

ด้วยความเก่าแก่ ขนาด และความสำคัญนี้เอง จึงเห็นควรศึกษาความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ โรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2431 แรก ก่อตั้งโรงพยาบาลศิริราช จนถึงปีที่ทำการศึกษาใน พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นกรณีศึกษาความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลตั้งแต่อดีตที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาในเบื้องต้นพบว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในช่วงแรกสถาปนา มีตำแหน่งและทิศทางการวางอาคารที่บางส่วนไม่เป็นระเบียบ ส่วนผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย สร้างขึ้นภายหลังราว 26 ปี มีการวางอาคารอย่างเป็นระเบียบ ทิศทางตามตะวัน และมีพื้นที่ว่างปราศจากหลังคาคลุมระหว่างอาคาร มีการจัดประโยชน์ใช้สอยอย่างเรียบง่าย และระบบการสัญจรชัดเจนแบบทางเดินมีหลังคาคลุม อันเป็นแบบแผนของผังกายภาพโรงพยาบาลแบบผังศาลา (Pavilion Plan) ที่กำเนิดขึ้นในทวีปยุโรป⁶

ในเวลาต่อมา เมื่อบริการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลทั้งสองแห่งทวีมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้น จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงในผังกายภาพ โดยเริ่มจากที่โรงพยาบาลศิริราชมีการปรับผังให้เป็นแบบผังศาลา คล้ายโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เมื่ออาคารของโรงพยาบาลทั้งสองแห่งกระจายเต็มพื้นที่แล้ว จึงมีการสร้างอาคารใหม่แทรกกลางไประหว่างอาคารเดิม มีสัดส่วนของพื้นที่อาคารคลุมดินเพิ่มขึ้นตามลำดับ การจัดประโยชน์ใช้สอยเกิดความซับซ้อนขึ้น และเส้นทางการสัญจรเริ่มไม่ชัดเจน จนในเวลาต่อมาเริ่มมีการรื้อถอนอาคารเก่าเพื่อเปิดพื้นที่ว่าง และก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษ และอาคารสูงขึ้นแทน โดยมีการจัดประโยชน์ใช้สอยและระบบการสัญจรที่ชัดเจนขึ้น โดยคำนึงถึงการมีพื้นที่ว่างโดยพื้นที่ใช้สอยโรงพยาบาลมีมากขึ้นเรื่อย ๆ

อย่างไรก็ดี ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลทั้งสองแห่งนั้นไม่ได้มีเพียงหน่วยงานภายในโรงพยาบาล ในส่วนของโรงพยาบาลศิริราช ตั้งอยู่บนที่ดินของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล 119 ไร่ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ดังกล่าวนอกจากโรงพยาบาลศิริราชแล้วยังประกอบไปด้วยโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ ส่วนการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และส่วนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนโรงพยาบาล

⁴ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ผลการดำเนินงานโรงพยาบาลปิยมหาราชการุณย์ รายงานประจำปี 2561 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.si.mahidol.ac.th/annualreport/2018/PDF/63.pdf>

⁵ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, รายงานประจำปีงบประมาณ 2562[ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.md.chula.ac.th/wp-content/uploads/2020/08/Book_KCMH-62-EDIT.pdf

⁶ Pevsner, A history of building types (Oxford: Alden Press, 1984), pp.154-155

จุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยนั้น ตั้งอยู่บนพื้นที่ของสภากาชาดไทยฝั่งตะวันออกของถนนอังรีดูนังต์ มีพื้นที่ราว 134 ไร่ ซึ่งนอกจากโรงพยาบาลแล้วยังประกอบไปด้วย คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย (วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย) และหน่วยงานอื่นทั้งที่อยู่และไม่อยู่ในสังกัดสภากาชาดไทย จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าพื้นที่ของส่วนต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ไม่ได้มีการแบ่งอย่างชัดเจนมาตั้งแต่ต้น วิทยานิพนธ์นี้จึงจะศึกษาพื้นที่ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และที่ดินของสภากาชาดไทยฝั่งตะวันออกของถนนอังรีดูนังต์ทั้งผืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในแต่ละช่วงที่ทำการศึกษา
- 1.2.2 เพื่อศึกษาลักษณะของความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในช่วงที่ทำการศึกษา

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1.3.1 การเก็บข้อมูลจะเก็บจากแผนที่ ผังบริเวณ ผังกายภาพ ผังแม่บท รูปถ่าย และเอกสาร ทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยไม่เก็บข้อมูลไปถึงผังภายในแต่ละอาคาร
- 1.3.2 ในการวิเคราะห์ผังกายภาพโรงพยาบาล จะวิเคราะห์จากขนาดที่ดิน ลักษณะและการจัดเรียงตัวของอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร ขนาดอาคารและที่ว่าง และประโยชน์ใช้สอยของอาคารเท่านั้น โดยไม่วิเคราะห์การจัดรายละเอียดทางภูมิสถาปัตยกรรม และวิศวกรรมงานระบบ
- 1.3.3 ศึกษาโรงพยาบาลศิริราชตั้งแต่ พ.ศ.2431 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2457 เมื่อแรกตั้ง จนถึงปีที่ทำการศึกษาใน พ.ศ.2563 โดยเก็บข้อมูลถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2563

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

- 1.4.1 การทบทวนวรรณกรรม ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ นิยามและส่วนประกอบของโรงพยาบาล การวิเคราะห์ผังกายภาพโรงพยาบาล การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมและการออกแบบโรงพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

- 1.4.2 การรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากหลักฐานปฐมภูมิและหลักฐานทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับการวางผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในแต่ละช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
- 1.4.3 การสังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากหลักฐานมาสังเคราะห์ให้อยู่ในชุดผังจำลองและข้อมูลประกอบที่มีรูปแบบและมาตราส่วนเดียวกัน
- 1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ลักษณะของผังกายภาพ โรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในแต่ละช่วงเวลาที่ทำการศึกษา และวิเคราะห์ลักษณะของความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
- 1.4.5 สรุปผลการศึกษา ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในช่วง พ.ศ.2431-2563

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 เป็นกรณีศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลในที่ดินขนาดใหญ่ที่แล้วมาที่สะท้อนออกมาผ่านผังกายภาพ
- 1.5.2 เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และโรงพยาบาลแห่งอื่นที่ตั้งอยู่บนที่ดินขนาดใหญ่ต่อไป

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 นิยามและส่วนประกอบของโรงพยาบาล

ในการศึกษาเกี่ยวกับโรงพยาบาล เห็นควรศึกษาเกี่ยวกับนิยามและส่วนประกอบของโรงพยาบาลก่อนเพื่อทำความเข้าใจและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการศึกษาต่อไป

2.1.1 นิยามของโรงพยาบาล

นิยามตามกฎหมาย จาก *กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ.2558*¹

“สถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน” หมายความว่า สถานพยาบาลประเภทโรงพยาบาลตามกฎหมายกฎกระทรวงนี้

“โรงพยาบาลทั่วไป” หมายความว่า โรงพยาบาลที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสาขาอายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม และสูติรีเวชกรรม และให้มีการประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ เภสัชกรรม กายภาพบำบัด เทคนิคการแพทย์ และรังสีเทคนิคเป็นอย่างน้อย โดยอาจจัดให้มีการประกอบวิชาชีพหรือการประกอบโรคศิลปะอื่นร่วมด้วยก็ได้ ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

อย่างไรก็ดี นิยามตามกฎหมายนั้น มิได้มีนิยามของโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ จึงศึกษาจากนิยามจากต่างประเทศ โดย Ernst Neufert กล่าวไว้ใน *Architects' Data* ว่าโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ คือ “โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม อาจเทียบได้กับโรงเรียนแพทย์ หรือโรงพยาบาลทั่วไปขนาดใหญ่ มักจะมีขอบข่ายการรักษาในระดับสูง เครื่องมือที่พร้อม มีระบบการศึกษาวิจัย และมีการเรียนการสอน”²

¹ กฎกระทรวง กำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ.2558, *ราชกิจจานุเบกษา*.(2 เมษายน 2558): หน้า 23.

² Neufert, *Architects' Data* (Oxford: Blackwell Science, 2000), p. 543.

สรุปได้ว่า โรงพยาบาล หมายถึงสถานพยาบาลประเภทรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน โรงพยาบาลมีหลายประเภท แต่โรงพยาบาลทั่วไปนั้น โดยทั่วไปเป็นสถานที่สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหลายสาขาให้บริการทางการแพทย์ ส่วนโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ มีบทบาททางด้านการศึกษาวิจัยและการเรียนการสอน เพิ่มเติมจากการให้บริการทางการแพทย์ทั่ว ๆ ไป

2.1.2 ส่วนประกอบของโรงพยาบาล

จากการศึกษา พบเกณฑ์และหนังสือที่เกี่ยวกับการแบ่งส่วนประกอบในโรงพยาบาลหลายเล่ม ได้แก่ *เกณฑ์มาตรฐานระบบบริการสุขภาพด้านอาคารและสภาพแวดล้อม*³ โดยกองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข หนังสือ *การออกแบบโรงพยาบาล*⁴ โดยอวยชัย วุฒิไชสิต และหนังสือ *Architects' Data*⁵ โดย Ernest Neufert อย่างไรก็ตาม *การออกแบบโรงพยาบาล* เป็นหนังสือที่มุ่งเน้นไปที่การออกแบบโรงพยาบาลเอกชนเป็นหลัก ส่วน *Architects' Data* เป็นหนังสือของต่างประเทศ จึงเห็นควรศึกษาส่วนประกอบของโรงพยาบาลจาก *เกณฑ์มาตรฐานระบบบริการสุขภาพด้านอาคารและสภาพแวดล้อม* ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การออกแบบโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นโรงพยาบาลของรัฐบาล โดยมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับโรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยมากที่สุด

กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (2560) ได้จำแนกส่วนประกอบในโรงพยาบาลใน *เกณฑ์มาตรฐานระบบบริการสุขภาพด้านอาคารและสภาพแวดล้อม* ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ป่วยนอกและอุบัติเหตุฉุกเฉิน (2) กลุ่มวินิจฉัยและบำบัดรักษา (3) กลุ่มผู้ป่วยใน (4) กลุ่มสำนักงาน (5) กลุ่มบริการสนับสนุน ที่พักอาศัยและสวัสดิการ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

³ กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, *เกณฑ์มาตรฐานระบบบริการสุขภาพด้านอาคารและสภาพแวดล้อมของสถานบริการสุขภาพสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*[ออนไลน์], แหล่งที่มา:

http://dcd.hss.moph.go.th/web/attachments/article/248/151217_042853.pdf หน้า 17-25

⁴ อวยชัย วุฒิไชสิต, *การออกแบบโรงพยาบาล* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 59-61

⁵ Neufert, *Architects' Data* p. 549.

(1) **กลุ่มผู้ป่วยนอกและอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน (Out-Patient and Accident-Emergency Department)** ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

- ส่วนบริการผู้ป่วยนอก (Out-Patient Department) เป็นส่วนให้บริการแก่ผู้ใช้บริการด้านสุขภาพ ครอบคลุมการตรวจรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสมรรถภาพ สำหรับผู้มีสุขภาพดีและผู้มีปัญหาสุขภาพ โดยการคัดกรองภาวะสุขภาพ แยกประเภทความเจ็บป่วยและความรุนแรงของโรค ตรวจรักษาโรค ปฐมพยาบาลเบื้องต้น บริการให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการและครอบครัวเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ปรับพฤติกรรมสุขภาพ ตนเอง ตลอดจนบริการปรึกษาสุขภาพ ฯลฯ
- ส่วนบริการอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน (Accident-Emergency Department) เป็นส่วนให้บริการแก่บุคคลที่ได้รับบาดเจ็บ และ/หรือมีภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉินและวิกฤต ทั้งระบบร่างกายและจิตใจ โดยการประเมินสภาวะความรุนแรงของการเจ็บป่วย ตัดสินใจให้การปฐมพยาบาล การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ และเวชภัณฑ์ที่จะช่วยชีวิตผู้ป่วย ตลอดจนเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วยเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจคุกคามชีวิตผู้ป่วยได้ทันที่ รวมทั้งรับไว้สังเกตอาการเฉพาะหน้า ณ ห้องฉุกเฉิน หรือห้องสังเกตอาการ ฯลฯ
- ส่วนสนับสนุนงานบริการผู้ป่วยนอกและอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน ประกอบด้วย งานเภสัชกรรม งานการเงินผู้ป่วยนอก งานประชาสัมพันธ์ งานศูนย์แปล งานส่งผู้ป่วยบำบัดรักษาต่อที่แผนกผู้ป่วยใน งานรับและส่งต่อผู้ป่วยภายในเขตสุขภาพเดียวกันและใกล้เคียง ฯลฯ

(2) **กลุ่มวินิจฉัยและบำบัดรักษา (Diagnostic and Treatment Department)**

เป็นส่วนให้บริการตรวจวิเคราะห์ วินิจฉัยสาเหตุของโรค และทำการบำบัดรักษา รวมทั้งฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย ประกอบด้วย

- ส่วนวินิจฉัยและบำบัดรักษาด้วยรังสีและสัญญาณคลื่น เป็นการตรวจโดยใช้อุปกรณ์ เช่น เครื่องเอ็กซเรย์ทั่วไป เครื่องเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ เครื่องเอกซเรย์ฟลูโอโรสโคประบบดิจิทัล เป็นต้น

- ส่วนวินิจฉัยและบำบัดรักษาด้วยการส่องกล้องตรวจ เป็นการตรวจพิเศษทางการแพทย์โดยใช้กล้องส่องเข้าไปภายในร่างกาย เช่น เครื่องส่องตรวจหลอดลม เครื่องส่องตรวจกล้องเสียง เครื่องส่องตรวจลำไส้ใหญ่และทวารหนัก เป็นต้น
- ส่วนวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการพยาธิวิทยา ประกอบด้วย แผนกพยาธิวิทยาคลินิกหรือเวชศาสตร์ชั้นสูง และแผนกพยาธิกายวิภาค โดยที่ แผนกพยาธิวิทยาหรือเวชศาสตร์ชั้นสูง ประกอบด้วยหน่วยงานและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ทำหน้าที่ตรวจวินิจฉัยสิ่งส่งตรวจของผู้ป่วยภายในและภายนอกโรงพยาบาล เช่น เลือด ปัสสาวะ อุจจาระและสารน้ำที่เจาะมาจากส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ไขสันหลัง ไขข้อ ช่องท้อง ฯลฯ ส่วน แผนกพยาธิกายวิภาค ให้บริการตรวจทางเซลล์วิทยา การตรวจทางจุลพยาธิวิทยา การตรวจทางสัลพยาธิวิทยา และการผ่าตรวจศพรวมถึงการเรียนการสอน งานให้คำปรึกษา การวินิจฉัยโรค ฯลฯ
- ส่วนวินิจฉัยและบำบัดรักษาด้วยการแพทย์ทางเลือก คือการแพทย์ทางเลือกที่นำไปใช้เสริมหรือใช้ร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน เนื่องจากไม่สามารถบำบัดรักษาได้ด้วยแพทย์แผนปัจจุบันในขณะนั้น
- ส่วนบำบัดรักษา ประกอบด้วย แผนกศัลยกรรม แผนกสูติกรรม แผนกเวชศาสตร์ฟื้นฟู แผนกไตเทียม และแผนกเวชศาสตร์ความดันบรรยากาศสูง โดยที่แผนกศัลยกรรม เป็นส่วนหนึ่งของการดูแลรักษาผู้ป่วย เช่น ผ่าตัดเพื่อวินิจฉัย ผ่าตัดเพื่อรักษาให้หายขาด ผ่าตัดเพื่อบรรเทาอาการ หรือผ่าตัดเพื่อเสริมความงาม ฯลฯ มีการดูแลตั้งแต่ระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด แผนกสูติกรรม เป็นการบริการทางสูติกรรม ดูแลผู้รับบริการ ตั้งแต่ระยะเริ่มครรภ์ ก่อนคลอด ระหว่างคลอด และหลังคลอด เพื่อให้มารดาและทารกมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ปลอดภัย แผนกเวชศาสตร์ฟื้นฟู เป็นการให้บริการตรวจรักษา ประเมิน ฟื้นฟูสมรรถภาพ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการเกิดการป่วยซ้ำซ้อนของผู้พิการและผู้ป่วยทั่วไป หรือผู้มีสมรรถภาพเสื่อมถอยทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา การเรียนรู้ และการสื่อความหมาย เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมได้ตามศักยภาพ แผนกไตเทียม เป็นการบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคไตทำงานผิดปกติหรือไตวาย และ แผนกเวชศาสตร์ความดันบรรยากาศสูง เป็นการรักษาและบำบัด ด้วยออกซิเจนบริสุทธิ์ 100% ในห้องปรับความดันบรรยากาศสูง โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและเวชศาสตร์การบิน

(3) กลุ่มผู้ป่วยใน (In-Patient and Accident-Emergency Department)

เป็นส่วนให้บริการดูแลผู้ป่วยทุกประเภทที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาล แยกเป็นหอผู้ป่วยต่าง ๆ ตามการบริหารจัดการของแต่ละโรงพยาบาล เช่น หอผู้ป่วยอายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม สูติกรรมหลังคลอด นรีเวชกรรม และหอผู้ป่วยพิเศษ ฯลฯ ประกอบด้วย

- แผนกผู้ป่วยภาวะวิกฤต จำแนกเป็น หอผู้ป่วยภาวะวิกฤตอายุรกรรม หอผู้ป่วยภาวะวิกฤต ศัลยกรรม หอผู้ป่วยภาวะวิกฤตระบบทางเดินปัสสาวะ หอผู้ป่วยภาวะวิกฤตระบบประสาท หอผู้ป่วยเด็กภาวะวิกฤต หอผู้ป่วยภาวะวิกฤตโรคหัวใจ หอผู้ป่วยภาวะวิกฤตไฟไหม้ น้ำร้อนลวก หอผู้ป่วยทารกแรกเกิดภาวะวิกฤต
- แผนกผู้ป่วยใน จำแนกเป็น หอผู้ป่วยอายุรกรรม หอผู้ป่วยศัลยกรรม หอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูก หอผู้ป่วยหลังคลอด หอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม หอผู้ป่วยนรีเวชกรรม หอผู้ป่วยตา หอผู้ป่วยหู คอ จมูก หอผู้ป่วยแยกโรค หอผู้ป่วยพิเศษ หอผู้ป่วยจิตเวช ฯลฯ

(4) กลุ่มบริการสนับสนุน (Service Support Department)

เป็นส่วนสนับสนุนให้การดำเนินงานบริการสุขภาพของโรงพยาบาล มีประสิทธิภาพและสะดวกสมบูรณ์ เช่น

- กลุ่มบริการสนับสนุนทางการแพทย์ เช่น แผนกเภสัชกรรม แผนกธนาคารเลือด หรือคลังโลหิต แผนกจ่ายกลาง แผนกโภชนาการ แผนกยานยนต์รับ-ส่งผู้ป่วย ฯลฯ
- กลุ่มบริการสนับสนุนทั่วไป เช่น แผนกซัก-รีดผ้า แผนกพัสดุกลาง แผนกซ่อมบำรุง แผนกผลิตและจ่ายสาธารณูปโภค แผนกกำจัดของเสีย ส่วนบริการที่פקเจ้าหน้าที่ ส่วนที่จอดรถ ฯลฯ

(5) กลุ่มสำนักงาน ที่פקอาศัยและสวัสดิการ (Administration and Welfare Department)

เป็นส่วนสำนักงาน หรือสถานที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ รวมถึงพื้นที่ส่วนอำนวยความสะดวกในการทำงาน ส่วนที่פקอาศัย และสวัสดิการต่าง ๆ เช่น แผนกบริหารจัดการทั่วไป แผนกข้อมูลสารสนเทศ แผนกสื่อสารประชาสัมพันธ์ แผนกบริหารจัดการทางการแพทย์ แผนกบริหาร

จัดการทางการแพทย์ ห้างประชุม ห้องสมุด ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า และเก็บของส่วนตัวเจ้าหน้าที่ ที่พักอาศัยของเจ้าหน้าที่ ห้องอาหาร ร้านค้าสวัสดิการ สำนักงานมูลนิธิโรงพยาบาล สวัสดิการอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามการจำแนกส่วนประกอบและหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ของโรงพยาบาลที่กล่าวมานี้ เป็นนิยามที่กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข กำหนดใช้สำหรับ โรงพยาบาลรัฐทั่ว ๆ ไป ในกรณีของโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย อาจมีส่วนประกอบที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป โดยจะศึกษาต่อไป

2.2 การศึกษาผังกายภาพโรงพยาบาล

จากการศึกษาพบรายงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผังกายภาพโรงพยาบาลหลายเรื่อง ได้แก่ รายงาน *โครงการแผนแม่บทสิ่งก่อสร้างและอาคารคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล*⁶ โดยคณะกรรมการพิจารณาแผนหลักเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและอาคารของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล รายงาน *โครงการศึกษาผังแม่บท สภากาชาดไทย มิถุนายน 2541*⁷ โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายงาน *โครงการศึกษาปรับปรุงผังแม่บทด้านกายภาพ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์พื้นที่เกี่ยวข้อง*⁸ โดยคณะที่ปรึกษาออกแบบวางผังแม่บท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ รายงานฉบับสมบูรณ์ *ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ด้านสถาปัตยกรรม*⁹ โดย บริษัท ภูมิวุฒิ จำกัด และบริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด รายงาน *โครงการการจัดทำผังแม่บท 2555 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภากาชาดไทยโครงการที่ 1 พื้นที่ฝั่งตะวันออกถนนอังรีดูนังต์*¹⁰ โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶ คณะกรรมการพิจารณาแผนหลักเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและอาคารของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. *โครงการแผนแม่บทสิ่งก่อสร้างและอาคารคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล*. 2533. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁷ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *โครงการการศึกษาผังแม่บทสภากาชาดไทย*. 2541. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁸ คณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. *โครงการศึกษาปรับปรุงผังแม่บทด้านกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์พื้นที่เกี่ยวข้อง*. 2549. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁹ บริษัท ภูมิวุฒิ จำกัด และบริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด. *รายงานฉบับสมบูรณ์ ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ด้านสถาปัตยกรรม*. 2553. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

¹⁰ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *โครงการการจัดทำผังแม่บท 2555 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภากาชาดไทยโครงการที่ 1 พื้นที่ฝั่งตะวันออกถนนอังรีดูนังต์*. 2556. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

รายงาน โครงการจัดทำแผนแม่บทภูมิสถาปัตยกรรม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภากาชาดไทย¹¹ โดย
ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

จากรายงาน พบประเด็นในที่ใช้ในการวิเคราะห์ผังกายภาพโรงพยาบาล ได้แก่ ที่ดิน บริบท
เมือง ข้อมูลอาคาร ระบบการสัญจร ภูมิทัศน์และที่ว่าง การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบ
สาธารณูปโภค และการอนุรักษ์อาคาร

อย่างไรก็ดี รายงานที่ค้นพบเป็นรายงานที่มีจุดประสงค์เพื่อการจัดทำผังแม่บทโรงพยาบาล
ซึ่งสามารถศึกษาผังกายภาพโรงพยาบาลในเวลาที่ทำการศึกษาได้อย่างละเอียด แต่วิทยานิพนธ์นี้เป็น
การศึกษาความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพในระยะยาว จึงจำเป็นต้องตัดบางประเด็นที่ไม่สามารถ
วิเคราะห์จากผังกายภาพได้โดยไม่มีข้อมูลในเวลานั้นประกอบ ประกอบกับขอบเขตของงานวิจัยที่จะ
ไม่วิเคราะห์การจัดรายละเอียดทางภูมิสถาปัตยกรรม และวิศวกรรมงานระบบ จึงเห็นควรตั้งประเด็น
ที่จะทำการวิเคราะห์ผังกายภาพโรงพยาบาลต่อไป ได้แก่

- (1) ที่ดิน
- (2) การจัดอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร
- (3) ขนาดอาคารและที่ว่าง
- (4) การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹¹ ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการจัดทำแผนแม่บทภูมิสถาปัตยกรรม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
สภากาชาดไทย. 2561. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

2.3 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้อง

โรงพยาบาลแผนปัจจุบันส่วนใหญ่ รวมถึงโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ต่างเป็นโรงพยาบาลที่ใช้วิธีการรักษาโดยรอกแห่งมาจากวงการแพทย์แผนตะวันตก ด้วยเหตุนี้ ก่อนที่จะทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลทั้งสองหลัง จึงเห็นควร ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับโรงพยาบาลแผนตะวันตกเพื่อทราบความเป็นมาโดยสังเขปของ สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลในภาพที่กว้างกว่าก่อน

2.3.1 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลแผนตะวันตก

จากการศึกษาพบหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลแผนตะวันตกหลายเล่ม ได้แก่ หนังสือ *A History of Building Types*¹² โดย Nicolaus Pevsner หนังสือ *Rise of the Modern Hospital*¹³ โดย Jeanne Kisacky และวิทยานิพนธ์ *Foundation of Hospital Design*¹⁴ โดย Henry Winkelman *อย่างไรก็ดี A History of Building Type* มีขอบเขตของเรื่องราวที่ยาวนาน และมีความละเอียดเนื้อหากระชับโดยเน้นไปที่ตัวสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลเป็นหลักโดยมีการกล่าวถึงแนวความคิดที่เกี่ยวข้องประกอบพอสังเขป จึงเห็นควรศึกษาจาก *A History of Building Types* เป็นหลัก

Nikolaus Pevsner (1984) ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์โรงพยาบาลในยุโรปตะวันตกในหนังสือ *A History of Building Types* โดยมีเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางผังโรงพยาบาล โดยสรุป ดังต่อไปนี้¹⁵

คำว่า hospital (โรงพยาบาล) เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินคำว่า “hospes” มีความหมายว่า แยกและเจ้าบ้าน นอกจากคำว่า hospital แล้ว คำว่า hospes นี้ยังได้เป็นรากศัพท์ให้ คำหลายคำ เช่น hospice (สถานสงเคราะห์) hostel (หอพัก) และ hotel (โรงแรม) เนื่องจากในช่วง ยุคกลาง ราวคริสต์ศตวรรษที่ 5-15 อาคารประเภทนี้ยังไม่ได้แบ่งประโยชน์ออกจากกันเป็นอาคาร

¹² Pevsner, *A history of building types* pp. 139-158

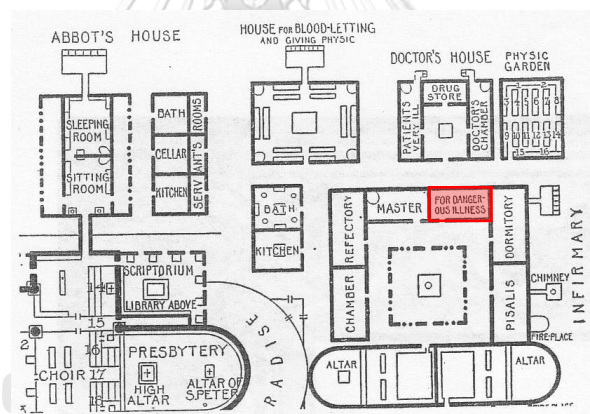
¹³ Kisacky, *Rise of the modern hospital* (Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2017),

¹⁴ Winkelman, "An analysis of the evolution of Determinants and Strategies of Hospital Design," Rice University, 1972).

¹⁵ Pevsner, *A history of building types* pp. 139-158

ประเภทต่าง ๆ ดังเช่นปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้การศึกษาประวัติศาสตร์โรงพยาบาลในสมัยก่อน จึงไม่สามารถกล่าวประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ ดังกล่าวแยกออกจากโรงพยาบาลได้ โรงพยาบาลจึงอาจมีบทบาทที่หลากหลาย เช่น บ้านพักคนชรา โรงพยาบาลจิตเวช สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า สถานเลี้ยงทารก ถูกทิ้ง ที่พักสำหรับนักเดินทางและนักแสวงบุญ และ สถานสงเคราะห์คนยากไร้

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 6-9 โรงพยาบาลเป็นส่วนหนึ่งของวัด ที่มีหลักฐานสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 6 โดยมีการกล่าวถึงสถานทารกถูกทิ้ง (Foundling Hospital) และโรงพยาบาลโรคเรื้อน แต่ไม่ได้มีการบรรยายถึงรูปลักษณ์ของโรงพยาบาลแต่อย่างใด ต่อมาใน ค.ศ.651 Hotel Dieu ได้ถูกก่อตั้งขึ้นที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส แต่ไม่ได้มีรายละเอียดของผัง จนถึง ค.ศ.829 ได้ปรากฏผังของ Abbey of St Gall ซึ่งเป็นผังแม่บทที่ต่างจากผังที่สร้างจริง จากผังจะเห็นได้ว่า วัดมีการแบ่งผังตามประโยชน์ใช้สอย ส่วนหนึ่งเป็นที่พักของนักแสวงบุญและคนยากไร้ ส่วนหนึ่งเป็นที่พักของแขกที่ชั้นสูงกว่า ส่วนหนึ่งเป็นที่ดูแลคนป่วยกับพระที่อาวุโส และระเบียงฉันทนบถ (Cloister)

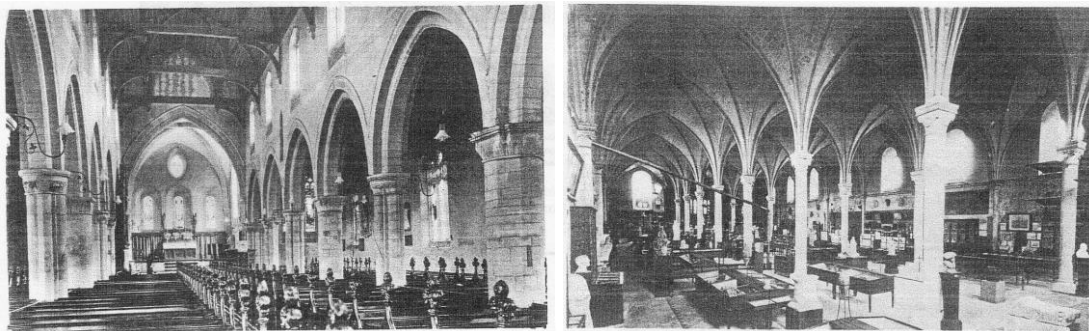

รูปที่ 2-1 ผังแม่บท Abbey of St Gall ค.ศ. 829

(ที่มา: Pevsner, 1984: 140)

ในช่วงศตวรรษที่ 12-15 โรงพยาบาลเป็นอาคารเดี่ยวคล้ายโบสถ์ อย่างไรก็ตาม การดูแลผู้ป่วยของโรงพยาบาลในสมัยยุคกลางนั้นมักจะไม่เพียงพอ บ่อยครั้งแนวความคิดในการรักษาจึงเป็นการให้ผู้ป่วยไปอยู่ใกล้พระเจ้ามากกว่ามาหาผู้มีความรู้ทางการแพทย์ หลายโรงพยาบาลจึงมักจะมีแท่นบูชา (altar) อยู่ด้วยในด้านตะวันออก ประกอบกับพื้นที่ภายในอาคารบ่อยครั้งเป็นโถงเสา (Aisled Hall) ทำให้อาคารมีลักษณะที่คล้ายโบสถ์ ยกตัวอย่างเช่น ในปลายศตวรรษที่ 12 โรงพยาบาล Ramsey

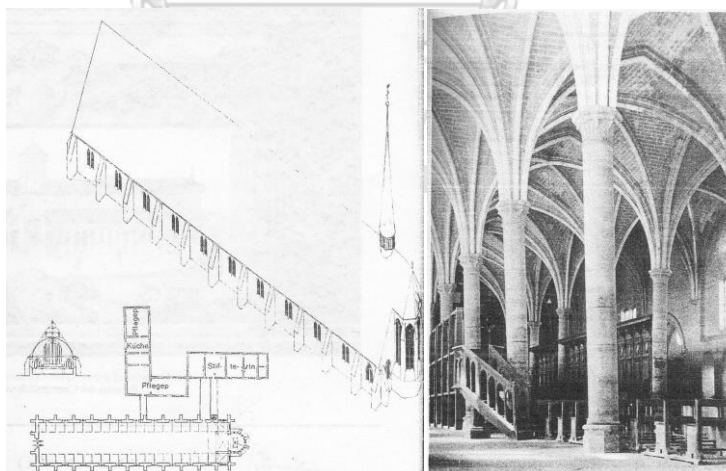
เขต Huntingdonshire ประเทศอังกฤษ และ Angers Hospital ในประเทศฝรั่งเศส สร้างใน ค.ศ. 1153 มีการออกแบบอาคารเป็นโถงเสายาว 200 ฟุต

รูปที่ 2-2 (รูปซ้าย) โรงพยาบาล Ramsey ในปลายศตวรรษที่ 12 ได้เปลี่ยนเป็นโบสถ์
(ที่มา : Pevsner, 1984: 140)

รูปที่ 2-3 (รูปขวา) Anger Hospital ช่วงปลายศตวรรษที่ 12
(ที่มา : Pevsner, 1984: 141)

ในช่วงศตวรรษที่ 13 หลายตัวอย่างของโรงพยาบาลรูปแบบดังกล่าวมาจากฝรั่งเศส เช่น Tonnerre ซึ่งสร้างใน ค.ศ. 1293 โครงสร้างเป็นโค้งประทุน (Tunnel Vault) ไม้ แม้โรงพยาบาลจะไม่ได้เป็นโถงเสา แต่ก็มีแท่นบูชา ทำให้ยังคงมีลักษณะที่คล้ายโบสถ์ และ Ourscamp ซึ่งออกแบบเป็นโถงเสาเช่นเดียวกับตัวอย่างก่อนหน้านี้

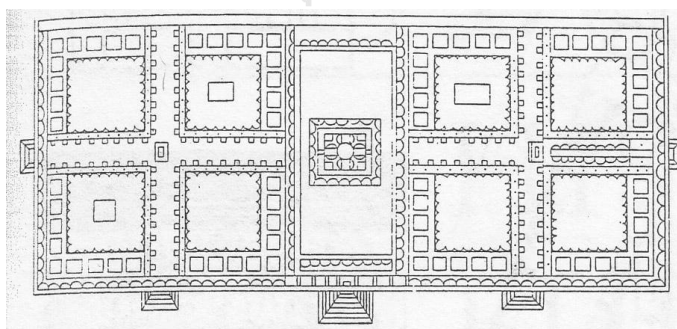

รูปที่ 2-4 (รูปซ้าย) โรงพยาบาล Tonnerre ศตวรรษที่ 13
(ที่มา: Pevsner, 1984: 140)

รูปที่ 2-5 (รูปขวา) โรงพยาบาล Ourscamp ต้นศตวรรษที่ 13
(ที่มา: Pevsner, 1984: 141)

ศตวรรษที่ 15-16 โรงพยาบาลแบบผังรูปกางเขน (Cross Plan Hospital) ในช่วงกลางศตวรรษที่ 15 แนวความคิดในการวางผังโรงพยาบาลแบบใหม่ได้พัฒนาขึ้นในอิตาลี (โดยส่วนใหญ่มีความสูงประมาณ 2 ชั้น) โดยมีตัวอย่างจากโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง คือ Santa Maria Nuova ในนคร Florence ประเทศอิตาลี ก่อตั้งโดย Folco Portinari ใน ค.ศ. 1286 Portinari ได้ก่อสร้างหอผู้ป่วยชายขึ้นเป็นผังรูปกางเขน กล่าวคือ มีหอผู้ป่วย 4 ด้านกระจายจากจุดศูนย์กลางที่มีแท่นบูชา (altar) ตั้งอยู่ โดยหอผู้ป่วยทางด้านตะวันออกและตะวันตกนั้น สั้นกว่าด้านเหนือและใต้ ซึ่งต่อมา ใน ค.ศ. 1657-1660 โรงพยาบาลได้เพิ่มหอผู้ป่วยหญิง เป็นอาคารผังรูปกางเขนหลังที่สอง

หนึ่งในโรงพยาบาลในอิตาลีที่นำแนวความคิดนี้ไปใช้ ได้แก่ โรงพยาบาล Pammatone ในนคร Genoa ก่อสร้างขึ้นใน ค.ศ. 1475 และอีกตัวอย่างหนึ่ง ได้แก่ โรงพยาบาล Ospedale Maggiore ในเมืองมิลาน ออกแบบโดยสถาปนิก Filarete แห่งนครฟลอเรนซ์ เริ่มก่อสร้าง ค.ศ. 1456 แต่การก่อสร้างได้ล่าช้ามาจากถึงศตวรรษที่ 19 ได้ออกแบบผังเป็นรูปสี่เหลี่ยม อาคารยาวประมาณ 1,000 ฟุต แบ่งเป็น สามส่วน ส่วนที่อยู่ตรงกลางเป็นลานมีหอสวด (Chapel) ส่วนด้านข้างสองด้านเป็นหอผู้ป่วยรูปผังกางเขนที่มีแท่นบูชาอยู่ตรงกลาง แต่ละหอผู้ป่วยมี 60 เตียง อย่างไรก็ตาม หลังจากสิ้น Filarete ส่วนต่าง ๆ ของอาคารก็ได้รับการออกแบบโดยสถาปนิกหลายคน และมีการปรับเปลี่ยนต่างไปจากที่ Filarete ได้ทำไว้

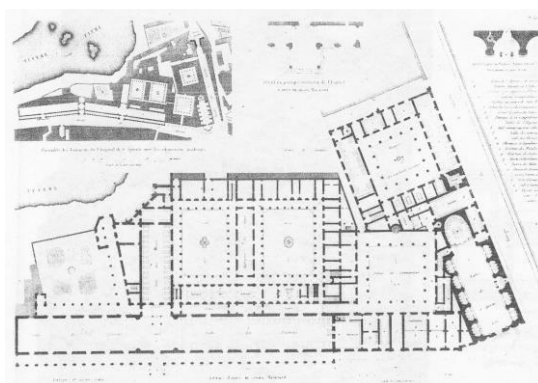
รูปที่ 2-6 (รูปซ้าย) ผัง Ospedale Maggiore ที่ออกแบบโดย Filarete

(ที่มา: Pevsner, 1984: 143)

รูปที่ 2-7 (รูปขวา) Ospedale Maggiore

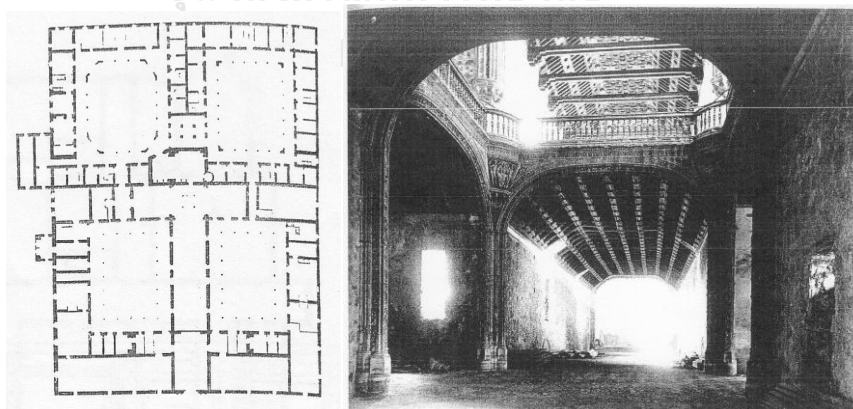
(ที่มา: Pevsner, 1984: 143)

Hospital of Santo Spirito ในเขต Sassia เป็นอีกตัวอย่างของโรงพยาบาลที่นำผังกางเขนไปปรับใช้ มีการก่อสร้างใหม่ใน ค.ศ. 1474-1782 ตามคำสั่งของ สมเด็จพระสันตะปาปาซิกซ์ตัสที่ 4 เช่นเดียวกับโรงพยาบาล Ospedale Maggiore โรงพยาบาลแห่งนี้ได้รับการออกแบบโดย Baccio Pontelli เป็นอาคารยาว 400 ฟุต และมีปีกอาคารอีกส่วนต่อไปจากตรงกลาง เป็นผังรูปกางเขนที่ขาดไปหนึ่งปีก

รูปที่ 2-8 Hospital of Santo Spirito ในเขต Sassia (อิตาลี) (ที่มา: Pevsner, 1984: 144)

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 16 โรงพยาบาลผังรูปกางเขนได้สืบทอดไปสู่อังกฤษและสเปน ตัวอย่างในอังกฤษ ได้แก่ โรงพยาบาลใน Savoy Palace ก่อสร้างตามคำสั่งของพระเจ้าเฮนรีที่ 7 ส่วนตัวอย่างของสเปน ได้แก่ Hospital Real ที่เมือง Santiago de Compostela ก่อสร้างใน ค.ศ. 1501-1511; Hospital de la Santa Cruz ที่เมือง Toledo ก่อสร้างใน ค.ศ. 1504-1514; และ Hospital Real ที่เมือง Granada เริ่มก่อสร้างใน ค.ศ. 1504 ทั้งสามหลังออกแบบโดย Enrique Egas

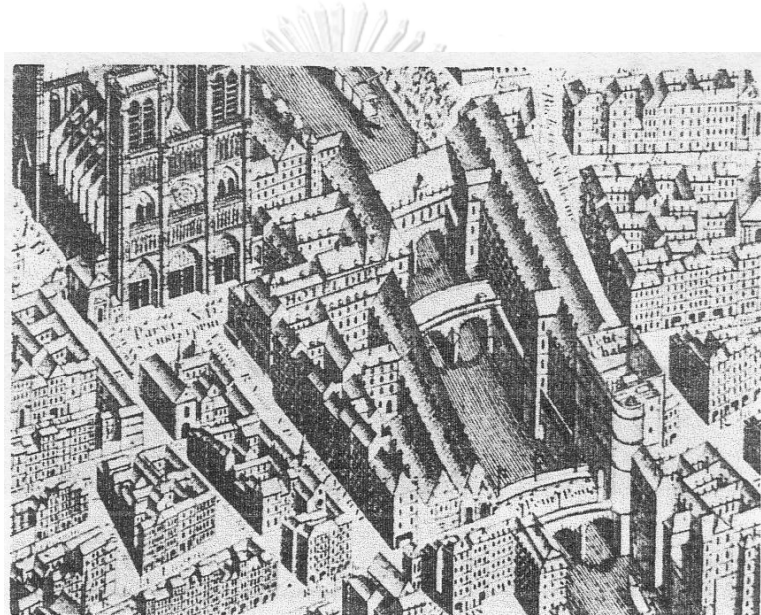

รูปที่ 2-9 (รูปซ้าย) ผัง Hospital Real ที่เมือง Santiago de Compostela
(ที่มา: Pevsner, 1984: 144)

รูปที่ 2-10 (รูปขวา) Hospital de la Santa Cruz ที่เมือง Toledo
(ที่มา: Pevsner, 1984: 145)

ศตวรรษที่ 16-18 โรงพยาบาลมีลักษณะเป็นหลังยาวต่อขยาย โดยในช่วงศตวรรษที่ 16-18 โรงพยาบาลบางแห่งการขยายโรงพยาบาลเริ่มต่อขยายไปมากกว่าการเป็นผังรูปกางเขน โดยต่ออย่างมีระเบียบบ้าง ไม่มีระเบียบบ้าง และมีความสูงมากขึ้น (มักจะไม่เกิน 4 ชั้น)

Hotel Dieu ที่ปารีส หนึ่งในโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียงที่สุด เป็นตัวอย่างหนึ่งของโรงพยาบาลที่มีการต่ออย่างไม่เป็นระเบียบ ในศตวรรษที่ 16 ได้ขยายข้ามแม่น้ำแซน (Seine) ไปถึงแนวฝั่งแม่น้ำแซนทางด้านใต้ ในสมัยหลัง Hotel Dieu ได้รับการก่อสร้างใหม่ในบริเวณข้างเคียงทางทิศเหนือแล้ว แต่ในฝั่งเก่าประกอบไปด้วย หอผู้ป่วย 4 หลัง เป็นโถง 2 ช่วง (2 nave ward) สามหลังเรียงกัน อีกหลังอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

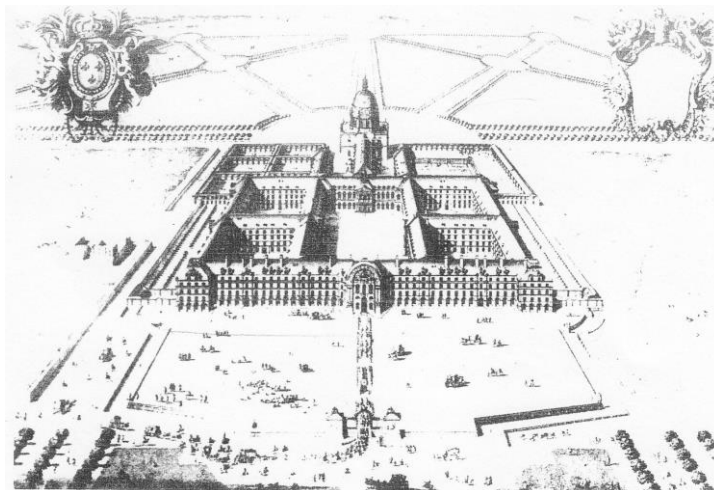
รูปที่ 2-11 Hotel Dieu ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ในช่วงศตวรรษที่ 16

(Pevsner, 1984: 141)

อย่างไรก็ดี โรงพยาบาลใหญ่อย่าง Hotel Dieu กลับแออัด และมีอัตราการเสียชีวิตที่สูงมาก เนื่องจากการแพทย์ในยุคดังกล่าวยังไม่ก้าวหน้านัก หากจะสร้างโรงพยาบาลแห่งใหม่ที่ดีในสมัยนั้น มักจะเป็นเพียงการสร้างโรงพยาบาลให้ใหญ่กว่าเดิม และให้มีรูปลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่สวยงามเท่านั้น

ตัวอย่างเช่น ค.ศ.1670 Hotel des Invalides ได้ถูกก่อตั้งขึ้นที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เพื่อเป็นโรงพยาบาลสำหรับทหารที่ชราหรือพิการ ออกแบบโดย Liberal Bruant และ Jules Hardouin Mansart (Pevsner, 1997: 146) และใน ค.ศ.1694 ได้มีการก่อตั้ง Greenwich Royal

Naval Hospital ในประเทศอังกฤษ โดยมี Sir Christopher Wren และสถาปนิกคนอื่น ๆ เป็นผู้ออกแบบ

รูปที่ 2-12 Hotel des Invalides ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส
(ที่มา: Pevsner, 1984: 146)

รูปที่ 2-13 Greenwich Royal Naval Hospital
(ที่มา: Pevsner, 1984: 147)

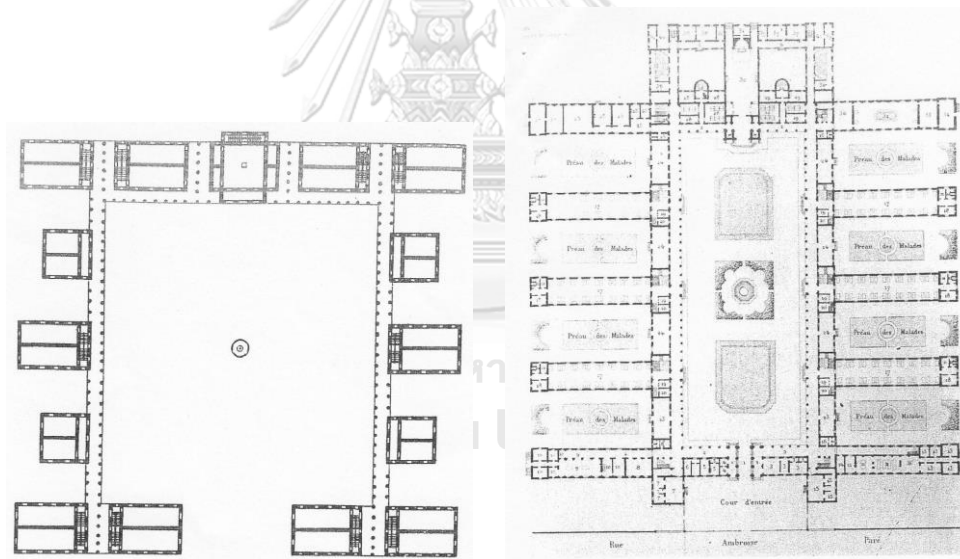
การแสวงหาโรงพยาบาลแบบใหม่ มาได้พัฒนาขึ้นอย่างมาก หลังจากเหตุการณ์ไฟไหม้ที่ Hotel Dieu ที่ปารีส ฝรั่งเศส ใน ค.ศ. 1772 เหตุการณ์นี้ทำให้เกิดคำถามมากมายเกี่ยวกับอนาคตของ Hotel Dieu มีรายงานและการออกแบบจำนวนมากในช่วง ค.ศ.1773 ถึงต้นศตวรรษที่ 19 โดยแนวความคิดหนึ่งที่เป็นที่เชื่อถือกันมาก คือ Hotel Dieu หลังเดิมนั้นมีจำนวนผู้เสียชีวิตจำนวนมาก เนื่องจากโรงพยาบาลไม่มีการระบายอากาศที่ดี

ศตวรรษที่ 19 โรงพยาบาลผังศาลา (Pavilion Plan) ได้กำเนิดขึ้น โดยในช่วงการออกแบบ Hotel Dieu หลังใหม่นั้น จะเห็นได้ว่าการระบายอากาศในโรงพยาบาลกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ออกแบบในยุคนั้นจะพิจารณา โดยผังที่เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมสูงสุด คือผังที่ออกแบบหอ

ผู้ป่วยโดยมีระยะห่างระหว่างหอผู้ป่วยแยกออกจากกัน หรือเรียกว่าผังศาลา ซึ่งในเวลาต่อมาจะเป็นผังที่เป็นที่นิยมหลักของโรงพยาบาลในช่วงศตวรรษที่ 19

โรงพยาบาลราชนาวิก (Royal Naval Hospital) ที่เมือง Stonehouse ใกล้เมือง Plymouth ประเทศอังกฤษ ก่อสร้างใน ค.ศ.1756-1764 โดยสถาปนิกที่ใช้ชื่อว่า Rowehead เป็นโรงพยาบาลแรกที่ค้นพบมาใช้แนวความคิดนี้ แต่อย่างไรก็ดีโรงพยาบาลดังกล่าวเป็นโรงพยาบาลเล็ก ๆ เท่านั้น

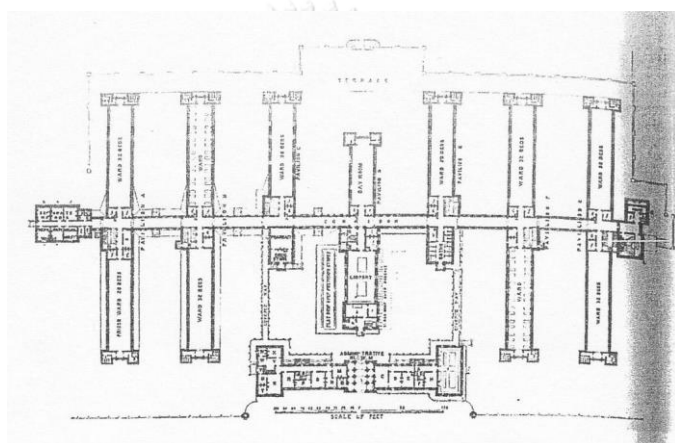
บุคคลสำคัญที่ทำให้ผังศาลากลายเป็นที่นิยมคือ ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล โดยผังที่เธอเห็นว่าเป็นต้นแบบที่ดีของการออกแบบโรงพยาบาล คือโรงพยาบาล Lariboisiere ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ก่อสร้างระหว่าง ค.ศ. 1846-1854 ออกแบบโดย สถาปนิก M.-P. Gauthier โดยมีลานยาว มีส่วนอำนวยความสะดวกที่ปลายด้านหนึ่ง หอสวดและส่วนอื่น ๆ อยู่ปลายลานอีกด้านหนึ่ง มีหอผู้ป่วย 6 หลัง อยู่ฝั่งละ 3 หลังของลาน แต่ละหลังจุผู้ป่วยได้ 32 เตียง

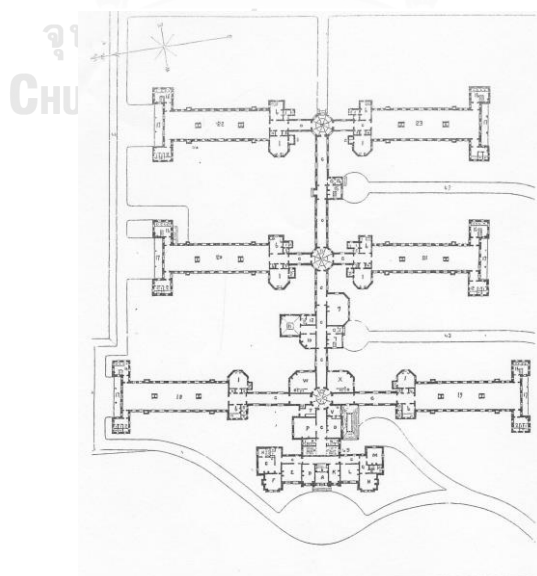
รูปที่ 2-14 (รูปซ้าย) ผังโรงพยาบาล Royal Naval ที่เมือง Stonehouse ประเทศอังกฤษ
(ที่มา: Pevsner, 1984: 151)

รูปที่ 2-15 (รูปขวา) ผังโรงพยาบาล Lariboisiere ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส
(ที่มา: Pevsner, 1984: 155)

ผังศาลากลายเป็นที่เป็นที่นิยมและเป็นแนวทางหลักในการออกแบบโรงพยาบาลหลักในศตวรรษที่ 19 มีโรงพยาบาลจำนวนมากที่ออกแบบในแนวทางนี้ เช่น Herbert Hospital ที่เมือง Woolwich ประเทศอังกฤษ ก่อสร้างใน ค.ศ.1860 ออกแบบโดย Captain Galton โรงพยาบาลเด็กที่เมือง Pendlebury ประเทศอังกฤษ ก่อสร้างระหว่าง ค.ศ. 1872-1878 ออกแบบโดย Pennington & Bridges และแม้แต่ Hotel Dieu ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ที่ปรับปรุงใหม่ก็ถูกออกแบบในแนวทางนี้ ก่อสร้างระหว่าง ค.ศ. 1861-1878 โดยสถาปนิก Arthur Stanislas Diet โดยลดจำนวนเตียงลงเหลือ 650 เตียง

รูปที่ 2-16 ผัง Herbert Hospital ที่เมือง Woolwich ประเทศอังกฤษ
(ที่มา: Pevsner, 1984: 156)

รูปที่ 2-17 ผังโรงพยาบาลเด็กที่เมือง Pendlebury ประเทศอังกฤษ
(ที่มา: Pevsner, 1984: 156)

ในศตวรรษที่ 20 เกิดโรงพยาบาลขนาดใหญ่ เป็นผลส่วนหนึ่งมาจากงานวิจัยของหลุยส์ ปาสเตอร์ เกี่ยวกับเชื้อโรค และวิธีการรักษาแบบปลอดเชื้อที่คิดค้นโดยโจเซฟ ลิสเตอร์ ส่งผลให้ทฤษฎีเชื้อโรคได้รับการยอมรับในช่วงทศวรรษที่ 1870 การทำอากาศให้ถ่ายเทจึงกลายเป็นเพียงทางออกหนึ่ง แต่ไม่ใช่ทางออกทางเดียวในการออกแบบโรงพยาบาล ผังศาลาเดิมนั้นมีปัญหาในเรื่องการสัญจรของเจ้าหน้าที่และการเดินทางระบบประกอบอาคารที่ไกลมาก การสร้างโรงพยาบาลที่มีขนาดใหญ่ขึ้น มีจำนวนชั้นมากขึ้น แต่มีทางสัญจรที่สั้น กระชับ กลายเป็นแนวทางใหม่ที่ได้รับการนิยมนับในศตวรรษที่ 20 อาคารโรงพยาบาลรูปแบบใหม่นี้ เกิดขึ้นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ Cornell Medical Center ของ New York Hospital ที่นคร New York สหรัฐอเมริกา ก่อสร้างใน ค.ศ.1933 ออกแบบโดย Coolidge Shepley Bulfinch และ Abbott มี 27 ชั้น โดยใน ค.ศ. 1971 มีจำนวนเตียงถึง 1,451 เตียง และได้แพร่ไปในยุโรป เช่น Princess Margaret Hospital ที่เมือง Swindon ประเทศอังกฤษ ก่อสร้างใน ค.ศ. 1957 โดย Powell & Moya

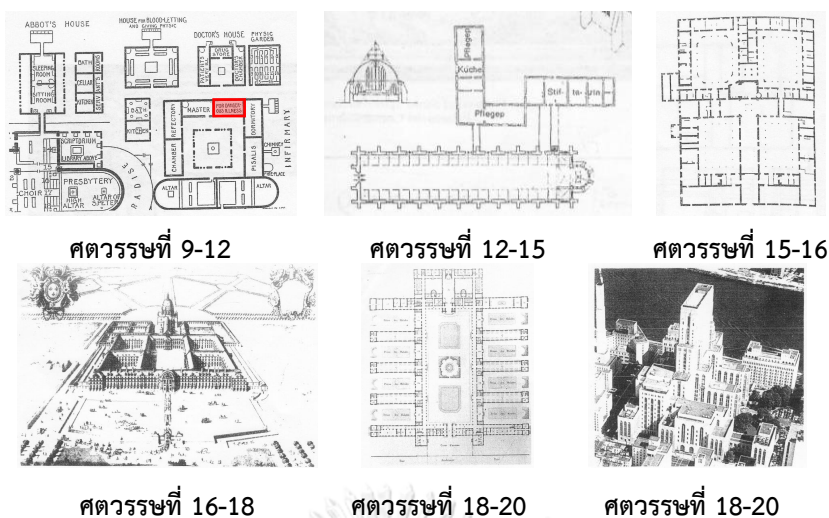

รูปที่ 2-18 (รูปซ้าย) Cornell Medical Center, New York Hospital ที่นคร New York สหรัฐอเมริกา

(ที่มา : Pevsner, 1984: 158)

รูปที่ 2-19 (รูปขวา) Princess Margaret Hospital ที่เมือง Swindon ประเทศอังกฤษ

(ที่มา : Pevsner, 1984: 158)

รูปที่ 2-20 ภาพสรุปประวัติศาสตร์โรงพยาบาลแผนตะวันตก
(ที่มา : Pevsner, 1984: 140,144,146,155,158 จัดเรียงโดยผู้วิจัย)

จากการศึกษาจากหนังสือของ Nikolaus Pevsner (1984) สรุปความได้ว่า ประวัติศาสตร์โรงพยาบาลแผนตะวันตก ได้พัฒนาขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 9-12 โดยเริ่มมาจากการเป็นที่พักส่วนหนึ่งเล็ก ๆ ในวัด และพัฒนามาเป็นโรงพยาบาลเป็นหลังแนวยาว มีโถงเสา และมีแท่นบูชาเป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำให้อาคารมีลักษณะคล้ายโบสถ์ ต่อมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15-16 มีความพยายามในการเพิ่มขนาดของโรงพยาบาล แต่ยังคงมีความต้องการในการมีแท่นบูชาเป็นศูนย์กลาง ทำให้เกิดโรงพยาบาลแนวยาวขัดกันเป็นเป็นผังรูปกางเขนขึ้น โดยมีความสูงประมาณ 2 ชั้น ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 16-18 ผังแนวยาวเดิมได้ถูกต่อขยายอย่างมีระเบียบบ้าง ไม่มีระเบียบบ้าง โรงพยาบาลมีขนาดใหญ่และจำนวนชั้นมากขึ้น (ไม่เกิน 4 ชั้น) ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ด้วยอิทธิพลจากฟลอเรนซ์ ไนติงเกล ทำให้โรงพยาบาลผังศาลาได้เป็นที่นิยมไปทั่วไป มีลักษณะผังคือหอผู้ป่วยมีระยะห่างระหว่างกันเพื่อให้แต่ละหลังระบายอากาศได้ดีโดยเชื่อมต่อกันด้วยทางเดิน จนในคริสต์ศตวรรษที่ 20 เมื่อเกิดทฤษฎีเชื้อโรคขึ้น ทำให้การระบายอากาศที่ดีเป็นเพียงทางเลือกหนึ่ง จึงเกิดโรงพยาบาลขนาดใหญ่ขึ้นในทางสูง ซึ่งมีข้อดีในเรื่องทางสัญจรและเส้นทางงานระบบที่สั้นกว่า

พัฒนาการนี้เป็นภาพรวมของโรงพยาบาลในยุโรปตะวันตกซึ่งมีอิทธิพลต่อการแพทย์แผนปัจจุบันในประเทศไทย การศึกษาผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ฯ จึงต้องคำนึงถึงกรอบการศึกษาี้ แต่จะศึกษาให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะในบริบทประเทศไทยต่อไป

2.3.2 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลในประเทศไทย

จากการศึกษาพบหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับโรงพยาบาลในประเทศไทยหลายเล่ม ได้แก่ วิทยานิพนธ์ *วิวัฒนาการของการแพทย์ไทยตั้งแต่สมัยเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*¹⁶ โดยยุวดี ตปนิยากร หนังสือ *รอยเวลา เส้นทางประวัติศาสตร์สุขภาพ*¹⁷ โดยนภนาท อนุพงศ์พัฒน์ วิชัย โชควิวัฒน์ และโกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และหนังสือ *พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต*¹⁸ โดยวิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ

อย่างไรก็ดี หนังสือและวิทยานิพนธ์เหล่านี้ไม่ได้มีจุดประสงค์หลักในการศึกษาเกี่ยวกับการวางผังโรงพยาบาล โดยวิทยานิพนธ์ *วิวัฒนาการของการแพทย์ไทยตั้งแต่สมัยเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว* และหนังสือ *รอยเวลา เส้นทางประวัติศาสตร์สุขภาพ* มุ่งเน้นไปที่ประวัติศาสตร์ทางด้านสาธารณสุขของไทย โดยมีการกล่าวถึงการจัดตั้งโรงพยาบาลแห่งต่าง ๆ ประกอบเท่านั้น ส่วนหนังสือ *พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต* เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมแต่มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์รูปลักษณะสถาปัตยกรรมในประเทศไทย พ.ศ.2475-2532 โดยมีการวิเคราะห์ถึงสภาพสังคมไทยที่ส่งผล และมีส่วนที่วิเคราะห์ถึงโรงพยาบาลในช่วงต่าง ๆ ด้วย อย่างไรก็ตามส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางผังอาคาร มีเฉพาะเรื่องขนาดและความสูงอาคารเท่านั้น สรุปความได้ว่า¹⁹

ช่วง พ.ศ. 2501-2515 เป็นช่วงที่การเมืองในยุคเผด็จการมีเสถียรภาพ และเปิดรับการลงทุนจากต่างชาติโดยเสรี เมืองโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงเกิดปัญหาทางสังคม และขาดแคลนสาธารณสุข สาธารณูปการ มีการก่อสร้างอาคารประเภทต่าง ๆ จำนวนมาก โดยเป็นยุคอาคารสูงเริ่มแรกในประเทศไทย ตัวอย่างอาคารโรงพยาบาลที่ก่อสร้างในช่วงนี้ ได้แก่ อาคารโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ (สูง 7 ชั้น) (พ.ศ. 2508) อาคารโรงพยาบาลรามาริบัติ (สูง 8 ชั้น) (พ.ศ. 2511) อาคาร

¹⁶ ยุวดี ตปนิยากร, "วิวัฒนาการของการแพทย์ไทยตั้งแต่สมัยเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว," แผนกวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2522).

¹⁷ นภนาท อนุพงศ์พัฒน์ วิชัย โชควิวัฒน์ และโกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, *รอยเวลา เส้นทางประวัติศาสตร์สุขภาพ* (นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุขศาลา สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ, 2556),

¹⁸ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ, *พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต* (กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊พจำกัด, 2536),

¹⁹ เรื่องเดียวกัน

โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ (สูง 7 ชั้น) (พ.ศ. 2513) อาคาร 72 ปีโรงพยาบาลศิริราช (สูง 10 ชั้น) (พ.ศ. 2514)

ช่วง พ.ศ.2516-2525 เป็นช่วงที่เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและการเมือง แต่การก่อสร้างได้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามประชากรในกรุงเทพมหานครกลับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเกิดปัญหาของชุมชนเมืองโดยเฉพาะการขาดแคลนบริการสาธารณะต่าง ๆ ได้มีความพยายามในการกระจายโรงพยาบาลไปสู่ส่วนภูมิภาค และมีการก่อสร้างโรงพยาบาลเฉพาะทางขึ้นหลายแห่ง ส่วนการต่อเติมปรับปรุงนั้น ในครึ่งหลังทศวรรษที่ 2510 โรงพยาบาลหลายแห่งได้สร้างอาคารผู้ป่วยนอกขึ้น เพื่อรองรับจำนวนผู้ป่วยนอกที่มากขึ้น เช่น โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช โรงพยาบาลสวนดอก โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี

ช่วง พ.ศ. 2526-2532 รัฐบาลเริ่มมีเสถียรภาพขึ้น เศรษฐกิจที่ซบเซาเริ่มฟื้นตัวขึ้นในช่วงต้นทศวรรษ 2530 ประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่ขาดความสมดุลขึ้น ได้เกิดการลงทุนก่อสร้างอาคารสูงและอาคารขนาดใหญ่จำนวนมาก กิจกรรมด้านการพยาบาลได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามการเพิ่มของประชากร ได้มีการก่อสร้างโรงพยาบาลขนาดใหญ่จำนวนมาก เช่น โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ (พ.ศ. 2526) อาคารหอผู้ป่วยสุจิตินโณ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ (14 ชั้น) (พ.ศ. 2527) อาคารคุ้มเกล้าฯ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช (พ.ศ. 2530) อาคารโรงพยาบาลประสาทพญาไท (พ.ศ. 2531) อาคาร ภปร. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (พ.ศ. 2532) อาคารผ่าตัดรวม “สยามินทร์” 100 ปี ศิริราช (พ.ศ.2532 อยู่ในระหว่างก่อสร้าง)

จากการศึกษาจากหนังสือของ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ (2536) ทำให้ทราบว่าโรงพยาบาลมีการขยายขนาดและความสูงอาคารโดยซึ่งเป็นผลส่วนหนึ่งมาจากความจำเป็นในการขยายการให้บริการที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ.2500 จนถึง พ.ศ.2532 ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แต่นอกจากขนาดและความสูงอาคารแล้ว ยังไม่ค้นพบวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาพรวมการวางผังกายภาพโรงพยาบาลในประเทศไทยแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังไม่ได้มีการวิเคราะห์ในช่วงเวลาก่อนและหลัง พ.ศ.2500-2532 ซึ่งจะทำให้การศึกษาต่อไป

2.3.3 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลศิริราช

จากการศึกษาพบ รายงาน หนังสือ และวิทยานิพนธ์ ที่มีส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลศิริราชหลายเล่ม ได้แก่รายงาน *โครงการแผนแม่บทสิ่งก่อสร้างและอาคารคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล*²⁰ โดยคณะกรรมการพิจารณาแผนหลักเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและอาคารของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล หนังสือ *อนุสรณ์ 84 ปี ศิริราช*²¹ หนังสือ*ศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการ*²² หนังสือ *120 ปี ศิริราช*²³ หนังสือ 120 *ชิ้นเอกของศิริราช*²⁴ หนังสือ 60 ปี*แห่งความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลและมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์*²⁵ โดยคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยานิพนธ์ *Conservation of Heritage Healthcare Architecture; A Case Study at Siriraj Hospital Bangkok Thailand*²⁶ โดย Nantawat Sitdhiraksa นอกจากนี้ยังพบแผนผังนำเสนออาคารที่ปรากฏในบางปีที่จัดทำรายงานจากรายงานประจำปี *คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล*²⁷ โดย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล (พบเผยแพร่ระหว่าง พ.ศ.2547-2561)

อย่างไรก็ดีรายงานและหนังสือที่ค้นพบส่วนใหญ่ไม่ได้มีจุดประสงค์หลักในการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถาปัตยกรรม แต่ไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์บอกเล่าเรื่องราว หรือรายงานผลการดำเนินงาน

²⁰ คณะกรรมการพิจารณาแผนหลักเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและอาคารของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. *โครงการแผนแม่บทสิ่งก่อสร้างและอาคารคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล*.

²¹ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, *อนุสรณ์ 84 ปี ศิริราช* (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2516),

²² คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, *ศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการ* (กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิคตอรีพาวเวอร์พอยท์ จำกัด, 2531),

²³ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, *120 ปี ศิริราช* (กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลนพรีนซ์ตั้งจำกัด, 2551),

²⁴ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, *120 ชิ้นเอกของศิริราช* (กรุงเทพมหานคร: บริษัท แปลน พรีนซ์ตั้ง จำกัด, 2551),

²⁵ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, *60 ปี แห่งความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลและมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์* (กรุงเทพมหานคร: หน่วยพิมพ์โรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, 2526),

²⁶ Sitdhiraksa, "Conservation of Heritage Healthcare Architecture; A Case Study at Siriraj Hospital Bangkok Thailand," Silpakorn University, 2011).

²⁷ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ผลการดำเนินงาน[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.si.mahidol.ac.th/th/annualreport.asp>

ประจำปี แต่ยังพบวิทยานิพนธ์ที่มีส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดอาคารที่ว่างและการสัญจร และรายงาน และหนังสือที่มีส่วนเนื้อหาที่สามารถนำมาวิเคราะห์การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินได้

(1) ที่ดิน การจัดอาคาร ที่ว่างและทางสัญจร

วิทยานิพนธ์เรื่อง *Conservation of Heritage Healthcare Architecture; A Case Study at Siriraj Hospital, Bangkok Thailand* โดย Nantawat Sitdhiraksa (2011) ได้กล่าวถึงการวางผังโรงพยาบาลศิริราช มีเนื้อหาสรุปได้ดังต่อไปนี้²⁸

ในช่วงก่อตั้ง ผังและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารในโรงพยาบาลศิริราชเป็นผลมาจากหลายปัจจัย ในส่วนของการเข้าถึงและการวางตำแหน่งอาคารสำคัญ ใน พ.ศ.2431 เมื่อก่อตั้งโรงพยาบาล การเข้าถึงหลักจากโรงพยาบาลมาจากทางแม่น้ำ อาคารในโรงพยาบาลศิริราชที่ก่อสร้างก่อน พ.ศ. 2512 จะตั้งขึ้นค้ำเนื่องถึงการเข้าถึงจากแม่น้ำ เนื่องจากผู้ป่วยและญาติส่วนใหญ่เดินทางมาทางเรือ โดยทำน้ำศิริราชเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของโรงพยาบาล ถนนหลักที่เป็นแกนกลางของโรงพยาบาลได้แก่ ถนนจักรพงษ์ ก่อสร้างใน พ.ศ. 2442 ถนนนี้ได้เชื่อมระหว่างทำน้ำศิริราช กับ ราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก อาคารหลักได้แก่ ตึกผู้ป่วยนอกหลังเก่า ตึกอำนวยการ และอาคารหอพัก ได้วางตำแหน่งโดยส่วนหนึ่งอยู่ริมฝั่งน้ำและอีกส่วนหนึ่งอยู่ตามแกนถนนจักรพงษ์นี้ อย่างไรก็ตามอาคารสำคัญในโรงพยาบาลศิริราชไม่ได้มีแต่อาคารเกี่ยวกับการบำบัดรักษาหรืออาคารที่เกี่ยวข้องกับประวัติการก่อตั้งโรงพยาบาลเท่านั้น แต่ยังมีอาคารเกี่ยวกับการศึกษา เช่น ตึกมหิตลบำเพ็ญ และตึกกายวิภาคศาสตร์ อีกด้วย

ต่อมาใน พ.ศ.2509 ศิริราชพยาบาลได้รับที่ดินใหม่จากโครงการของรัฐบาลในการสร้างถนนใหม่เชื่อมต่อสะพานพระปิ่นเกล้าและสะพานพระพุทธยอดฟ้า ซึ่งเป็นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาสองแห่ง ส่งผลให้โรงพยาบาลต้องขยายตัวเพื่อรองรับกลุ่มผู้ป่วยที่จะมาจากทางถนนที่ตัดใหม่ได้แก่ถนนอรุณอมรินทร์ อาคารแรกทีก่อสร้างเข้าถึงจากถนนอรุณอมรินทร์ ได้แก่ ตึกผู้ป่วยนอกหลังใหม่ ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2518 หลังจากสร้างสะพานพระปิ่นเกล้าเสร็จ 6 ปี จะเห็นได้ว่าโรงพยาบาลค่อย ๆ ขยายตัวจากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มาจนถึงติดถนนอรุณอมรินทร์ จน พ.ศ. 2552 โรงพยาบาลได้รับ

²⁸ Sitdhiraksa, "Conservation of Heritage Healthcare Architecture; A Case Study at Siriraj Hospital Bangkok Thailand," pp.123-124

ที่ดินใหม่ทางทิศเหนือไปถึงริมคลองบางกอกน้อยเพื่อจะสร้างศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์แห่งใหม่ ซึ่งก่อสร้างเป็นโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์

ในส่วนของลักษณะอาคาร แรกสุดใน พ.ศ.2431 อาคารหอผู้ป่วยเป็นเรือนไม้หลังคามุงจาก ต่อมาไม่นานมีอาคารก่ออิฐหลังคามุงกระเบื้อง และเรือนไม้มุงกระเบื้อง อาคารผ่าตัดหลังแรกก่อสร้างใน พ.ศ. 2446 เป็นอาคารรูปแปดเหลี่ยมหลังจากการที่การผ่าตัดแบบปลอดเชื้อเป็นที่แพร่หลายแล้ว หลังจาก พ.ศ. 2466 อาคารส่วนใหญ่ก่อสร้างในรูปแบบผังศาลา (Pavilion Style) ซึ่งเป็นที่นิยมโดยอิทธิพลจากฟลอเรนซ์ ไนติงเกล อาคารสูงหลังแรก ได้แก่ ตึก 72 ปี ก่อสร้าง พ.ศ. 2513 อาคารที่สร้างหลังจากนี้ส่วนใหญ่เป็นอาคารที่มีขนาดใหญ่หรือเป็นอาคารสูง ติดตั้งเครื่องมือทางการแพทย์ที่มีความทันสมัย

จากวิทยานิพนธ์ของ Nantawat Sitdhiraksa ทำให้ทราบว่า โรงพยาบาลศิริราชเคยมีช่วงที่การจัดผังมีลักษณะแบบเดี่ยวผังศาลา ซึ่งเป็นที่นิยมในโลกตะวันตกมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 อย่างไรก็ตามวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่การเสนอแผนการอนุรักษ์อาคาร โดยมีการแสดงผังกล่าวถึงการได้มาของที่ดิน การเข้าถึงทางน้ำ การมีแกน และลักษณะของอาคารบางส่วน แต่ยังมีได้มีการวิเคราะห์ผังกายภาพ และความเชื่อมโยงกันระหว่างความเปลี่ยนแปลงในประเด็นต่าง ๆ ในผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชที่แล้วมาแต่อย่างใด

(2) การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

นอกจากที่ดิน การจัดอาคารที่ว่างและทางสัญจรดังที่กล่าวมาแล้ว เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในโรงพยาบาลศิริราชที่แล้วมา จึงได้มีการศึกษาจากผังกายภาพที่มีการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยพบผังในลักษณะดังกล่าวจากหนังสือและรายงาน 3 เล่ม ได้แก่ หนังสือ 120 ชั้นเอกของศิริราช²⁹ รายงานประจำปี 2551 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

²⁹ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 120 ชั้นเอกของศิริราช

มหาวิทยาลัยมหิดล³⁰ รายงานประจำปี 2560 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล³¹

โดยคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ในผังก่อกล่าวสามารถแสดงส่วนประโยชน์ใช้สอยที่ดิน นำมาเปรียบเทียบกันได้ดังตาราง

ตารางที่ 2-1 การแบ่งประเภทประโยชน์ใช้สอยอาคารภายในโรงพยาบาลศิริราชจากวรรณกรรมที่ค้นพบ

หนังสือ 120 ชั้นเอกของศิริราช	รายงานประจำปี 2551	รายงานประจำปี 2560
บริการผู้ป่วย	หอผู้ป่วย	โรงพยาบาล
ส่วนสนับสนุน	บริหารและสนับสนุน	
งานบริการ		
การศึกษา	การศึกษาและหอพัก	หอพัก
หอพักแพทย์ พยาบาล		

ทั้งนี้ เพื่อให้การวิเคราะห์อยู่ในรูปแบบเดียวกันทั้งโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จึงจะวิเคราะห์สรุปวิธีการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อไปในหัวข้อ

2.5. สรุปกรอบที่จะใช้ในการวิเคราะห์

³⁰ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานประจำปี 2551 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล[ออนไลน์], แหล่งที่มา:

https://www.si.mahidol.ac.th/th/Ann_Reports/Siriraj%20Annual%202008_72pdi.pdf

³¹ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานประจำปี 2560 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.si.mahidol.ac.th/annualreport/2017/annual.html>

2.3.4 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

จากการศึกษาพบ หนังสือและบทความที่มีส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยหลายฉบับ ได้แก่ หนังสือ *ที่ระลึก 25 ปี แพทย์จุฬา*³² โดย ประทีป กสิวัฒน์ และคณะ หนังสือ *ประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*³³ โดย นิสิต ลีละวงศ์ หนังสือ *ครบรอบ 72 ปีโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์*³⁴ หนังสือที่ระลึก 100 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์³⁵ หนังสือภาพที่ระลึก 100 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์³⁶ โดยโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย หนังสือ *โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงเรียนนางพยาบาล สถานปัสเตอร์*³⁷ โดยสภากาชาดสยาม หนังสือ 100 ปี สภากาชาดไทย 2436-2536³⁸ โดย สภากาชาดไทย หนังสือ *มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แฉลงการณ์ 2499-2500*³⁹ โดย มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และบทความ *การอนุรักษ์ผังบริเวณและอาคารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์* โดยจามรี อาระยานิมิตสกุล⁴⁰ นอกจากนี้ ยังค้นพบแผนผังในรายงาน *ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย* ที่จัดทำไว้ในปีต่าง ๆ ระหว่าง พ.ศ.2541-2561 ดังแสดงไปแล้วในหัวข้อ 2.2. การศึกษาผังกายภาพโรงพยาบาล

อย่างไรก็ดีหนังสือและบทความส่วนใหญ่ไม่ได้มีจุดประสงค์หลักในการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถาปัตยกรรม แต่ไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์บอกเล่าเรื่องราว หรือในกรณีรายงานผังแม่บทก็มักจะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาผังในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาหรือก่อนหน้าช่วงเวลาดังกล่าวไม่นานเป็นหลัก แต่ยังพบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³²ประทีป กสิวัฒน์ และคณะ, *ที่ระลึก 25 ปี แพทย์จุฬา* (นครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี: ศรีเมืองการพิมพ์, 2515),

³³นิสิต ลีละวงศ์, *ประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524),

³⁴โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, *ครบรอบ 72 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นิยมกิจ, 2529),

³⁵โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, *หนังสือที่ระลึก 100 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย*

³⁶โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, *หนังสือภาพที่ระลึก 100 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย* (2557),

³⁷สภากาชาดสยาม, *โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงเรียนนางพยาบาล สถานปัสเตอร์* แผนกโรงพิมพ์ กองบริการ กรมเสมียนตรา, 2462),

³⁸สภากาชาดไทย, *100 ปี สภากาชาดไทย 2436-2536* (กรุงเทพมหานคร: จิรเมธาโฆษณาและการพิมพ์, 2536),

³⁹มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์, *มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แฉลงการณ์ 2499-2500*

⁴⁰จามรี อาระยานิมิตสกุล, "การอนุรักษ์ผังบริเวณและอาคารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์," *วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย* 63 (มกราคม-ธันวาคม 2557): 15-28

บทความที่มีส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดอาคารที่ว่างและการสัญจร และหนังสือและรายงานที่มีส่วนเนื้อหาที่สามารถนำมาวิเคราะห์การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินได้

(1) การจัดอาคาร ที่ว่างและทางสัญจร

ในบทความ การอนุรักษ์ผังบริเวณและอาคารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวกับผังกายภาพของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย โดย จามรี อาระยานิมิตสกุล (2557) ได้กล่าวไว้โดยสรุปดังต่อไปนี้⁴¹

การก่อสร้างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยเริ่มเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2454 (โรงพยาบาลเปิดให้บริการใน พ.ศ.2457) และสร้างเสร็จตามผังแรกใน พ.ศ.2493 มีจำนวนอาคาร 30 หลัง ผังแรกนี้ออกแบบวางผังโดยมาริโอ ตามานโญ สถาปนิกชาวอิตาลีซึ่งเข้ามารับราชการในกระทรวงโยธาธิการแห่งประเทศไทย และกำกับการก่อสร้างโดย สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ เพื่อการออกแบบได้มีการสำรวจรังวัดพื้นที่ ตรวจสอบสภาพดิน ตรวจสอบวัดทิศทางลมและเส้นทางเดินของดวงอาทิตย์ และจำนวนน้ำฝนที่ตกตลอดปีจึงนำมาออกแบบวางผังโรงพยาบาลได้อย่างดีเยี่ยม เป็นงานชิ้นเอกทางสถาปัตยกรรมการก่อสร้างโรงพยาบาลในเขตร้อน และมีการนำไปใช้สอนตามมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงหลายแห่งในประเทศต่างๆ ของยุโรปในขณะนั้น

ลักษณะการวางผังในยุคแรก มีการวางแนวอาคารโรงพยาบาลเพื่อรับลมทิศตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดผ่านในช่วงเวลานานที่สุด มีการจัดและเว้นช่องว่างระหว่างอาคารอย่างเหมาะสมเป็นระเบียบ ช่วยให้ลมพัดผ่านทุกอาคารอย่างทั่วถึง อาคารมีการสร้างเฉลียงด้านหน้าชั้นสอง มีการสร้างทางเดินที่มีหลังคาคลุมให้ติดต่อเชื่อมถึงกันโดยตลอด และมีการสร้างศาลาพักร้อน สวนพักผ่อนหย่อนใจ และสวนหย่อมตามจุด ๆ ต่าง และปลูกต้นไม้ยืนต้นให้บรรยากาศโรงพยาบาลมีความร่มรื่น

อย่างไรก็ตาม เมื่อกรุงเทพฯ ขยายตัวออกพร้อมทั้งมีการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบกับมีการจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นภายในโรงพยาบาล เมื่อ พ.ศ.2490 สถานการณ์ได้บีบบังคับให้โรงพยาบาลจำเป็นต้องขยายการ

⁴¹ เรื่องเดียวกัน

บริการทั้งทางด้านผู้ป่วยนอก และเพิ่มเตียงเพื่อรับผู้ป่วยไว้รักษาภายใน ได้มีการสร้างอาคารใหม่บนที่ว่างระหว่างอาคารเก่า ถมคลอง รื้ออาคารเก่าและสร้างอาคารใหม่โดยไม่คำนึงถึงผังแม่บทเดิม ทำให้ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความร่มรื่นค่อยๆจางหายไป รวมถึงทางลมที่เคยพัดผ่านได้ดีก็เริ่มถูกอาคารใหม่บดบังไป

นอกจากนี้ จามรี อาระยานิมิตสกุล (2557) ยังได้วิเคราะห์แนวคิดในการวางผังอาคารในยุคแรกๆ มีการขุดคลองเพื่อเป็นการแบ่งเขตการใช้งานของที่ดินในโรงพยาบาล เป็นพื้นที่รับน้ำฝนเพื่อใช้น้ำ และนำดินมาถมใช้ การวางผังให้ความสำคัญทางเข้าหลักทางทิศใต้ มีแนวแกนชัดเจนสำหรับการขยายตัวในช่วงเวลาต่อมา อาคารประธานหรืออาคารสำคัญตั้งอยู่ในแนวแกนนี้

การออกแบบวางผังเน้นการพึ่งพาธรรมชาติแวดล้อม อาคารวางให้ด้านสกัดรับแดด และด้านยาวรับลมทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดผ่านเกือบตลอดปี อาคารแต่ละหลังมีความสูง 1-2 ชั้น ยกอาคารสูงจากพื้นดิน พื้นที่ใช้งานอยู่แนวกลางและทางสัญจรอยู่ล้อมรอบในลักษณะระเบียบทางเดิน โดยชายคาที่ยื่นนี้จะช่วยบังแดด บังฝน แต่ไม่ขวางทางลมพัดผ่าน

การสัญจรระหว่างอาคารใช้ทางเดินมีหลังคาคลุมเชื่อมภายในกลุ่มอาคารที่ทำการและกลุ่มอาคารรักษาพยาบาลทั้งที่ระดับอาคารชั้นล่างและชั้นสองในระดับเดียวกับตัวอาคาร ทำให้ไม่มีอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยระหว่างอาคาร และช่วยบังแดดบังฝน

การวางผังมีระยะระหว่างอาคารเพื่อให้แสงธรรมชาติและลมเข้าสู่อาคาร ทางเดินเชื่อมระหว่างอาคารจะเดินผ่านสวนเป็นพื้นที่สีเขียว การออกแบบพื้นที่เปิดโล่งหรือคอร์ตในกลุ่มอาคารเน้นทั้งการมองเห็นทางสายตาและการใช้งานในสวน ผู้ป่วยทั้งสามารถมองเห็นจากในห้อง หากอาการดีขึ้น ผู้ป่วยสามารถมาที่ระเบียงเพื่อสัมผัสบรรยากาศสวน ผู้มาเยี่ยมและบุคลากรก็ได้ความผ่อนคลายจากสวนและช่วยในการจดจำทิศทางอีกด้วย

ส่วนผังใน พ.ศ.2557 อาคารที่ก่อสร้างในยุคหลังส่วนใหญ่มุ่งเน้นการออกแบบแบบอาศัยพลังงาน (active design) เป็นระบบปิด ไม่พึ่งพาลมและแสงแดดธรรมชาติ การวางทิศทางอาคารและช่องว่างระหว่างอาคารได้ถูกลดความสำคัญลง อาคารที่ถูกสร้างใหม่หลายหลังถูกเชื่อมจนกลายเป็นอาคารเดียวกัน แนวทางนี้ทำให้ลมธรรมชาติไหลเวียนได้ไม่ดี พื้นที่ภายในและภายนอกอาคารหลายส่วนไม่ถูกแสงแดดตลอดวัน ทำให้เกิดการสะสมของมลพิษ ความชื้น และเชื้อโรค รวมถึง

อาคารที่อยู่ชิดกันอย่างหนาแน่นโดยไม่มีพื้นที่เปิดโล่ง ทำให้ผู้ที่มาติดต่อหรือใช้งานไม่มีสิ่งจดจำ ง่ายต่อการหลงทาง

จากการศึกษาจากบทความของ จามรี อาระยานิมิตสกุล (2557) ทำให้ทราบว่า โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เคยมีช่วงเวลาที่อาคารมีระยะพื้นที่โล่งระหว่างกันเพื่อเปิดรับลม และมีทางเดินเชื่อมระหว่างกัน โดยเป็นลักษณะเดียวกับผังศาลา ซึ่งเป็นที่นิยมในโลกตะวันตกมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 อย่างไรก็ตามบทความดังกล่าวเป็นบทความเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผังบริเวณและอาคารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จึงเน้นการวิเคราะห์ผังกายภาพในช่วงผังแรกสุดก่อน พ.ศ.2493 เป็นหลัก ในประเด็นลักษณะการจัดอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร แต่ในการศึกษาผังกายภาพในระยะยาวนั้นเห็นควรศึกษาในประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม ในระยะเวลาตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ

(2) การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการออกแบบและวางผัง การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในสมัยต่าง ๆ พบหนังสือและรายงานที่สำคัญรวม 7 เล่ม ได้แก่หนังสือ สภากาชาดสยาม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงเรียนนางพยาบาล สถาบันปาสเตอร์ พระพุทธศักราช 2462⁴² โดย สภากาชาดสยาม หนังสือ ประวัติและความเป็นมาของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ⁴³ โดยนิสิต ลีละวงศ์ รายงาน โครงการศึกษาผังแม่บท สภากาชาดไทย มิถุนายน 2541⁴⁴ โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายงาน โครงการศึกษาปรับปรุงผังแม่บทด้านกายภาพ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์พื้นที่เกี่ยวข้อง⁴⁵ โดยคณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ รายงานฉบับสมบูรณ์ ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ด้านสถาปัตยกรรม⁴⁶ โดยบริษัท ภูมิวุฒิ จำกัด และบริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด

⁴² สภากาชาดสยาม, โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงเรียนนางพยาบาล สถาบันปาสเตอร์

⁴³ นิสิต ลีละวงศ์, ประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁴ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โครงการการศึกษาผังแม่บทสภากาชาดไทย.

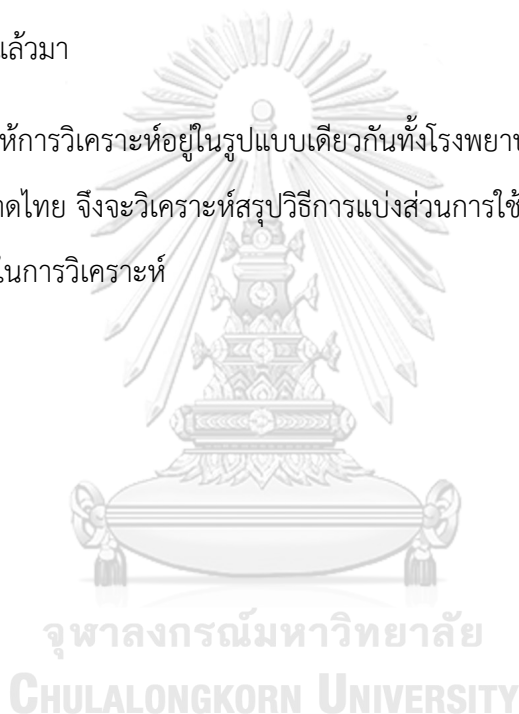
⁴⁵ คณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. โครงการศึกษาปรับปรุงผังแม่บทด้านกายภาพ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์พื้นที่เกี่ยวข้อง.

⁴⁶ บริษัท ภูมิวุฒิ จำกัด และบริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด. รายงานฉบับสมบูรณ์ ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ด้านสถาปัตยกรรม.

รายงานโครงการการจัดทำผังแม่บท 2555 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภากาชาดไทยโครงการที่ 1 พื้นที่ฝั่งตะวันออกถนนอังรีดูนังต์⁴⁷ โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรายงาน โครงการจัดทำแผนแม่บทภูมิสถาปัตย์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภากาชาดไทย⁴⁸ โดยศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากหนังสือและรายงานดังกล่าวพบว่าการแบ่งประเภทประโยชน์ใช้สอยอาคารในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในรูปแบบต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบกันได้ดังแสดงในตารางที่ 2-2 เปรียบเทียบการแบ่งประเภทประโยชน์ใช้สอยอาคารภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยจากวรรณกรรมที่แล้วมา

แต่ทั้งนี้ เพื่อให้การวิเคราะห์อยู่ในรูปแบบเดียวกันทั้งโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จึงจะวิเคราะห์สรุปวิธีการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อไปในหัวข้อ 2.5 สรุปกรอบที่จะใช้ในการวิเคราะห์

⁴⁷ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการการจัดทำผังแม่บท 2555 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภากาชาดไทยโครงการที่ 1 พื้นที่ฝั่งตะวันออกถนนอังรีดูนังต์.

⁴⁸ ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการจัดทำแผนแม่บทภูมิสถาปัตย์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.

ตารางที่ 2-2 เปรียบเทียบการแบ่งประเภทประโยชน์ใช้สอยอาคารภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
สภาการศึกษาจากวรรณกรรมที่แล้มา

การแบ่ง 2462	การแบ่ง 2484	การแบ่ง 2540	การแบ่ง 2549	การแบ่ง 2552	การแบ่ง 2555	การแบ่ง 2560
รักษาพยาบาลคนเจ็บไข้	ที่อยู่คนเจ็บไข้	รักษาพยาบาล	รักษาพยาบาล	รักษาพยาบาล	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	ให้บริการรักษาพยาบาล
ที่ทำการ	ที่ทำการ	บริการ	สนับสนุนและที่จอดรถ	บริการ	สนับสนุนการดำเนินการ	สนับสนุนและบริการ
(ไม่แสดง)		การศึกษา	การศึกษา	การศึกษา	คณะแพทยศาสตร์	คณะแพทยศาสตร์
					วิทยาลัยพยาบาลสภาการศึกษาไทย	หน่วยงานอื่นๆ
(ไม่แสดง)	อาสาสมัคร	สำนักงาน	สภาการศึกษาไทย	สภาการศึกษาไทย	สภาการศึกษาไทย	
(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)	หน่วยงานอื่นๆ	
ที่อยู่ของเจ้าหน้าที่	ที่อยู่เจ้าหน้าที่ทั่วไป ที่อยู่พยาบาลและนร.	พักอาศัย	ที่พักอาศัย	พักอาศัย	หอพัก	หอพัก
เบ็ดเตล็ด	ศาลาประตูทางเดิน	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)
(ไม่มีแสดง)	(ไม่มีแสดง)	(ไม่แสดง)	อาคารอนุรักษ์	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)	(ไม่แสดง)

2.4 นิยามศัพท์ในการวิเคราะห์ขนาดอาคารและที่ว่าง

จากการศึกษาในหัวข้อ 2.2 การศึกษาผังกายภาพโรงพยาบาล ที่เห็นควรตั้งประเด็นที่จะทำการวิเคราะห์ต่อไปเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ที่ดิน, การจัดอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร, ขนาดอาคาร และที่ว่าง, การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้งนี้ ในส่วนของเครื่องมือทางสถิติเกี่ยวกับอาคารและที่ว่างนั้น บางส่วนได้พบจากวรรณกรรมกลุ่มดังกล่าว แต่เพื่อให้เกิดความชัดเจนของนิยามและวิธีการคำนวณ จึงได้ศึกษานิยามจากกฎหมาย

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562⁴⁹ กำหนดว่า

มาตรา 22 ผังเมืองรวมประกอบด้วย

- (5) ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมและแผนผังตาม (3) ทุกประการ ดังต่อไปนี้
- (ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร
- (ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร หรือ อัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมดินของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

กฎกระทรวงให้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556⁵⁰ กำหนดว่า

“อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน” หมายความว่า อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

“อัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม” หมายความว่า อัตราส่วนของที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคารต่อ พื้นที่อาคารรวมทุกชั้นของอาคารทุกหลัง

⁴⁹ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562, "ราชกิจจานุเบกษา.(24 พฤษภาคม 2562): หน้า 37-38.

⁵⁰ กฎกระทรวงให้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2556, "ราชกิจจานุเบกษา.(16 พฤษภาคม 2556): หน้า 2.

กฎกระทรวงฉบับที่ 55⁵¹ กำหนดว่า

“ที่ว่าง” หมายความว่า พื้นที่อันปราศจากหลังคาคลุมหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจะจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ บ่อพักน้ำเสีย ที่พักรมูลฝอย ที่พักรวมมูลฝอย หรือที่จอดรถที่อยู่ภายนอกอาคารก็ได้ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ของสิ่งก่อสร้าง หรืออาคารที่สูงจากระดับพื้นดินไม่เกิน 1.20 เมตร และไม่มีหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุมเหนือระดับนั้น

“อาคารขนาดใหญ่” หมายความว่า อาคารที่มีพื้นที่รวมทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 2,000 ตารางเมตร หรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 15.00 เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร การวัดความสูงให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

กฎกระทรวงฉบับที่ 33⁵² กำหนดว่า

“พื้นที่คลุมดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินที่มีอาคารปกคลุม แต่ไม่รวมถึงชายคา นอกชาน หรือระเบียง

“พื้นที่อาคาร” หมายความว่า พื้นที่ของพื้นที่ของอาคารแต่ละชั้นที่บุคคลเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ภายในขอบเขตด้านนอกของคานหรือภายในพื้นนั้น หรือภายในขอบเขตด้านนอกของผนังอาคาร และหมายความรวมถึงเฉลียงหรือระเบียงด้วย แต่ไม่รวมพื้นดาดฟ้าและบันไดนอกหลังคา

“อาคารสูง” หมายความว่า อาคารที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้โดยมีความสูงตั้งแต่ 23 เมตรขึ้นไป การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

“อาคารขนาดใหญ่พิเศษ” หมายความว่า อาคารที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารเป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการประเภทเดียวกันหรือหลายประเภทโดยมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันตั้งแต่ 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป

⁵¹ กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543), ราชกิจจานุเบกษา.(26 มีนาคม 2550): หน้า 2.

⁵² กฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ.2535), ราชกิจจานุเบกษา.(17 กุมภาพันธ์ 2535): หน้า 1-2.

ข้อ 2 ที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นไม่เกิน 30,000 ตารางเมตร ต้องมีด้านหนึ่งด้านใดของที่ดินนั้นยาวไม่น้อยกว่า 12.00 เมตร ติดถนนสาธารณะที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10.00 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10.00 เมตร

สำหรับที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นมากกว่า 30,000 ตารางเมตร ต้องมีด้านหนึ่งด้านใดของที่ดินนั้นยาวไม่น้อยกว่า 12.00 เมตร ติดถนนสาธารณะที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 18.00 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 18.00 เมตร

ที่ดินด้านที่ติดถนนสาธารณะตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 12.00 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนถึงบริเวณที่ตั้งของอาคาร และที่ดินนั้นต้องว่างเพื่อสามารถใช้เป็นทางเข้าออกของรถดับเพลิงได้โดยสะดวกด้วย

เมื่อทราบนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องแล้ว จะสรุปกรอบที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป ในหัวข้อ 2.5 สรุปกรอบที่จะให้ในการวิเคราะห์

2.5 สรุปกรอบที่จะใช้ในการวิเคราะห์

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมด เห็นว่าในการศึกษาผังกายภาพในระยะยาวของโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่ง ควรที่จะตั้งประเด็นและแนวทางในการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

(1) ที่ดิน

จะวิเคราะห์จากการได้มาและความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดิน

(2) การจัดอาคาร ที่ว่างและทางสัญจร

จะวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

- ลักษณะรูปร่างอาคารคลุมดินและการจัดกลุ่มผังอาคาร และการจัดพื้นที่ว่าง
- การจัดทางสัญจร ประกอบไปด้วย ทางเดินคน ทางรถ และทางเรือ โดยสังเกตถึงการเกิดขึ้นหรือหายไปของประเภททางสัญจรต่าง ๆ และวิเคราะห์ช่วงเวลาทางสัญจรมีความเปลี่ยนแปลงสำคัญ

(3) ขนาดอาคารและที่ว่าง

สถิติเกี่ยวกับอาคารและที่ว่าง จะวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

ความเปลี่ยนแปลงของขนาดและความสูงอาคารที่ก่อสร้างได้ จะวิเคราะห์เวลาที่เกิดอาคารขนาดใหญ่ที่ไม่เคยปรากฏ โดยแยกขนาดอาคารเป็นกลุ่ม ดังต่อไปนี้

- (1) อาคารที่มีพื้นที่ไม่ถึง 2,000 ตร.ม. เป็นอาคารที่มีขนาดน้อยกว่าอาคารขนาดใหญ่
- (2) อาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 2,000 ตร.ม. แต่ไม่เกิน 10,000 ตร.ม. เป็นอาคารที่เข้าเกณฑ์อาคารขนาดใหญ่
- (3) อาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 10,000 ตร.ม. แต่ไม่เกิน 30,000 ตร.ม. เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่ตามกฎหมายต้องมีถนนกว้าง 12 เมตรเข้าถึง
- (4) อาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 30,000 ตร.ม. ขึ้นไป เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่ตามกฎหมายต้องมีถนนกว้าง 18 เมตรเข้าถึง

- (5) อาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 100,000 ตร.ม. ขึ้นไป ยังไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับอาคารประเภทนี้โดยตรง แต่เนื่องจากเป็นอาคารที่มีขนาดใหญ่กว่าใน 30,000 ตร.ม. มาก จึงแยกเป็นอีกประเภท

ขนาดอาคารและที่ว่าง จะวิเคราะห์จากสถิติเกี่ยวกับอาคารและที่ว่าง ซึ่งประกอบไปด้วย

- (1) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (Floor Area Ratio) (FAR)
- (2) อัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (Open Space Ratio) (OSR)
- (3) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่เป็นที่ตั้งอาคาร (Building Coverage Ratio) (BCR)

แต่เนื่องจากข้อจำกัดในการวิเคราะห์จากผัง ทำให้ไม่สามารถทราบข้อมูลบางส่วนได้ เช่น พื้นทางเดินสูงจากระดับดินเกิน 1.20 เมตรหรือไม่ ในงานวิจัยนี้จึงจะอนุมานทางสัญจรทั้งหมดเป็นส่วนพื้นที่ว่าง และจะคำนวณพื้นที่อาคารปกคลุมดิน และพื้นที่อาคารรวม จากอาคารในผังเท่านั้น โดย

- พื้นที่อาคารปกคลุมดิน จะคำนวณจากการรวมพื้นที่คลุมดินของทุกอาคาร
- พื้นที่อาคารรวม จะคำนวณจากการรวมพื้นที่อาคารของทุกอาคาร
- พื้นที่ว่าง จะคำนวณจากพื้นที่ดินลบพื้นที่อาคารปกคลุมดิน

(4) การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลทั้งสองแห่งในประเด็นการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน สรุปการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต่อไปได้ดังต่อไปนี้

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
- ส่วนสนับสนุนและบริการ
- ส่วนพักอาศัย
- ส่วนการศึกษา
- หน่วยงานอื่น ๆ

โดยในส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ส่วนสนับสนุนและบริการ และส่วนพัทกาศัย มีรายละเอียดบทบาทและส่วนประกอบที่เป็นไปได้เปรียบเทียบกับส่วนประกอบของโรงพยาบาลของ กองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข ดังแสดงในตาราง แต่ส่วนการศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ เป็น ส่วนที่เพิ่มเติมมาในทั้งสองโรงพยาบาลโดยไม่มีในกองแบบแผน

ตารางที่ 2-3 รายละเอียดของแต่ละส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป เทียบกับ ส่วนประกอบของโรงพยาบาลจากกองแบบแผน

ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป	ส่วนประกอบของโรงพยาบาลของกองแบบแผน
ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล	กลุ่มผู้ป่วยนอกและอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน กลุ่มวินิจฉัยและบำบัดรักษา กลุ่มผู้ป่วยใน
ส่วนสนับสนุนและบริการ	กลุ่มสำนักงาน ที่พัทกาศัย และสวัสดิการ (เฉพาะสำนักงานและสวัสดิการ)
ส่วนพัทกาศัย	กลุ่มสำนักงาน ที่พัทกาศัย และสวัสดิการ (เฉพาะที่พัทกาศัย)
ส่วนการศึกษา	(เป็นส่วนนอกเหนือจากกองแบบแผน)
หน่วยงานอื่น ๆ	(เป็นส่วนนอกเหนือจากกองแบบแผน)

บทที่ 3

การสร้างผังจำลองและข้อมูลประกอบ โรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

3.1 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จากหลักฐานปฐมภูมิและทุติยภูมิต่าง ๆ ซึ่งจากการสังเกต ผู้วิจัยแบ่งผังที่ค้นพบได้ เป็น 3 แบบ แต่ละแบบมีลักษณะและตัวอย่างดังต่อไปนี้

(1) ผังสถาปัตยกรรม (Architectural Plan)

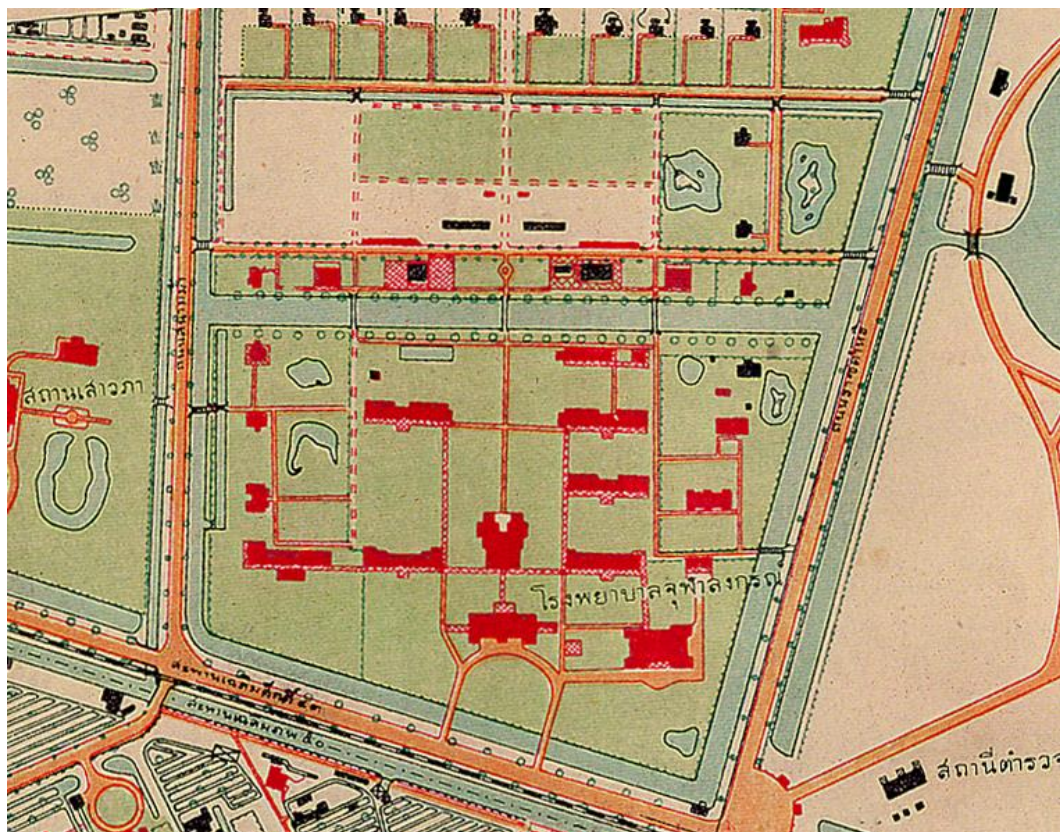
เป็นผังที่แสดงอาคาร เส้นทางสัญจรและองค์ประกอบอื่นใดที่สามารถปรากฏในผังได้โดยละเอียด มีสัดส่วนที่สมเหตุสมผล น่าเชื่อถือว่ามาจากผู้มีความสามารถเขียนแบบสถาปัตยกรรม

รูปที่ 3-1 ตัวอย่างผังที่ผู้วิจัยจัดประเภทเป็นผังสถาปัตยกรรม (ผังสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528) (ที่มา: หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช)

(2) แผนที่ (Map)

เป็นผังที่มีขนาดใหญ่และกินเนื้อที่กว้างกว่าที่ดินของโรงพยาบาล แม้จะอาจไม่ได้เขียนแบบโดยมีขนาดและตำแหน่งที่แม่นยำเท่ากับผังสถาปัตยกรรมเนื่องจากมีขอบเขตงานที่กว้างกว่า แต่เป็นแผนที่ที่มาจากองค์กรที่เชื่อได้ว่าจัดทำโดยผู้มีความสามารถเขียนแบบสถาปัตยกรรม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

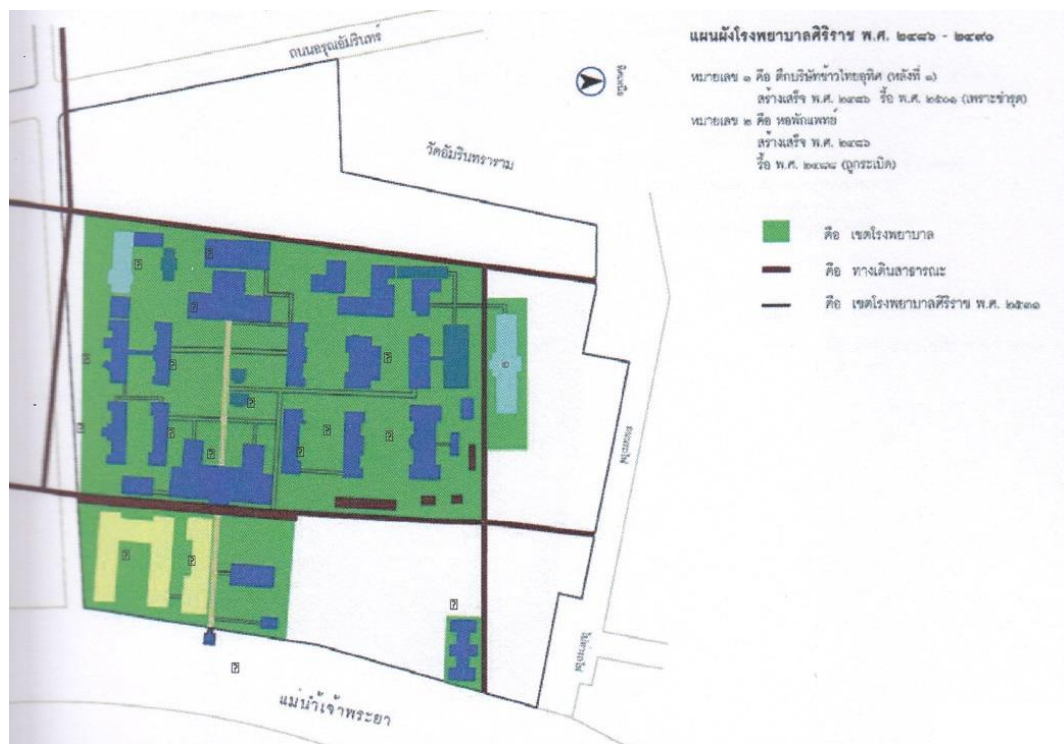
รูปที่ 3-2 ตัวอย่างผังที่ผู้วิจัยจัดประเภทเป็นแผนที่

(โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จาก แผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ.2475)

(ที่มา: กรมแผนที่ทหารและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549)

(3) ผังนำเสนอ (Presentation Plan)

เป็นผังที่การจัดทำอย่างเพื่อนำเสนอองค์ประกอบภายในผัง แต่ไม่ได้เขียนแบบโดยมีขนาดและตำแหน่งที่แม่นยำเท่ากับผังสถาปัตยกรรมและแผนที่

รูปที่ 3-3 ตัวอย่างผังที่ผู้วิจัยจัดประเภทเป็นผังนำเสนอ

(ผังนำเสนอ โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2490)

(ที่มา : Sangvichien S and Insuan N Cited in Sitdhiraksa N, 2011)

ผังที่ผู้วิจัยค้นพบทั้งหมด มีที่มา รายชื่อ และลักษณะของผังตามรายละเอียดดังตารางที่ 3-1 รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลศิริราชที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล และตารางที่ 3-2 รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 3-1 รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลศิริราช ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล

ที่มาผัง	ชื่อผัง	แสดง ข้อมูล (พ.ศ.)	เขียนแบบ เข้ามาตรา ส่วน	ประโยชน์ ใช้สอย อาคาร
หอจดหมายเหตุศิริ ราช คณะแพทย ศาสตร์ศิริราช พยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล	ผังบริเวณของโรงพยาบาลศิริราช อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี ¹	2507	ผังสถาปัตย- กรรม	ไม่ระบุ
	แบบแสดงผังบริเวณอาคาร ²	2515	ผังสถาปัตย- กรรม	ไม่ระบุ
	แผนที่ผังบริเวณ และระดับ บริเวณ โรงพยาบาลศิริราช บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ฯ ³	2528	ผังสถาปัตย- กรรม	ไม่ระบุ
Sangvichien S and Insuan N Cited in Sitdhiraksa N ⁴	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2431-2440	2440	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2441-2450	2450	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2451-2460	2460	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2461-2470	2470	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2471-2475	2475	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2476-2480	2480	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2481-2485	2485	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2486-2490	2490	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2491-2495	2495	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2496-2500	2500	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2501-2505	2505	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2506-2510	2510	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2511-2515	2515	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2516-2520	2520	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2521-2525	2525	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2526-2530	2530	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ	
แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2531-2535	2535	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ	

¹ กองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล. ผังบริเวณของโรงพยาบาลศิริราช อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช, 2507. (แผนผัง)

² Desicon Engineering Department. แบบแสดงผังบริเวณอาคาร หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช, 2515. (แผนผัง)

³ กรมโยธาธิการ. แผนที่ผังบริเวณ และระดับ บริเวณโรงพยาบาลศิริราช บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ฯ หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช, 2528. (แผนผัง)

⁴ Sitdhiraksa, "Conservation of Heritage Healthcare Architecture; A Case Study at Siriraj Hospital Bangkok Thailand," pp. 61-89

ตารางที่ 3-1 (ต่อ) รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลศิริราช ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล

ที่มาผัง	ชื่อผัง	แสดง ข้อมูล (พ.ศ.)	เขียนแบบ เข้ามาตรา ส่วน	ประโยชน์ ใช้สอย อาคาร
Sangvichien S and Insuan N Cited in Sitdhiraksa N ⁵	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2536-2540	2540	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2541-2545	2545	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	แผนผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2546-2550	2550	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
หอดจดหมายเหตุ แห่งชาติ	แผนที่โรงศิริราชพยาบาล กับโรงเรียนกุลสตรี ตรี ⁶	2450	ผังสถาปัตยกรรม	ไม่ระบุ
หนังสือ ศิริราชร้อย ปี ประวัติและ วิวัฒนาการ	แผนที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466 ⁷	2466	ผังสถาปัตยกรรม	ไม่ระบุ
	แผนที่โรงพยาบาลศิริราช ปี พ.ศ.2478 ⁸	2478	ผังสถาปัตยกรรม	ไม่ระบุ
หนังสือ 120 ชิ้นเอก ของศิริราช	(ไม่ปรากฏชื่อแผนผัง) ⁹	2551	ผังสถาปัตยกรรม	ระบุ
รายงานประจำปี 2551 คณะ แพทยศาสตร์ศิริราช พยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล	แผนผังคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ¹⁰	2551	ผังสถาปัตยกรรม	ระบุ
รายงานประจำปี 2560 คณะ แพทยศาสตร์ศิริราช พยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล	แผนผังคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ¹¹	2560	ผังสถาปัตยกรรม	ระบุ

⁵ Ibid. pp. 61-89

⁶ ชุนวาดวิไลงาม. แผนที่โรงศิริราชพยาบาล กับโรงเรียนกุลสตรีตรี. หอดจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2450. (แผนผัง)

⁷ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการ หน้า 134

⁸ เรื่องเดียวกัน หน้า 140

⁹ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 120 ชิ้นเอกของศิริราช 120 ชิ้นเอกของศิริราช หน้า 418-419

¹⁰ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานประจำปี 2551 หน้า 18-19

¹¹ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานประจำปี 2560 หน้า 82-83

ตารางที่ 3-2 รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล

ที่มาผัง	ชื่อผัง	ผังแสดง ข้อมูล (พ.ศ.)	เขียนแบบ เข้ามาตรา ส่วน	ประโยชน์ ใช้สอย อาคาร
หนังสือครบรอบ 72 ปี โรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ ¹²	พ.ศ. 2457 เมื่อเปิดโรงพยาบาล	2457	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	พ.ศ. 2461	2461	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	พ.ศ. 2468	2468	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	พ.ศ. 2473	2473	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	พ.ศ. 2490 เมื่อเปิดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	2490	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	พ.ศ. 2493 - 2500	2500	ผังนำเสนอ	ไม่ระบุ
	ผังบริเวณโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ. 2501 - 2510	2510	ผังสถาปัตย- กรรม	ไม่ระบุ
	ผังบริเวณโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ. 2511 - 2520	2520	ผังสถาปัตย- กรรม	ไม่ระบุ
	ผังบริเวณโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ. 2521 - ปัจจุบัน	2529	ผังสถาปัตย- กรรม	ไม่ระบุ
หนังสือพินิจพระ นคร 2475-2545 ¹³	แผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2475 แผนที่ 12, 16	2475	แผนที่	ไม่ระบุ
ผังแม่บทฯ 2541 ¹⁴	ผังการใช้ที่ดิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2529	2529	ผังสถาปัตย- กรรม	ระบุ
	ผังการใช้ที่ดิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2534	2534	ผังสถาปัตย- กรรม	ระบุ
	ผังการใช้ที่ดิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2540	2540	ผังสถาปัตย- กรรม	ระบุ
ผังแม่บทฯ 2549 ¹⁵	ผังแสดงตำแหน่งอาคารและสิ่งปลูกสร้าง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	2549	ผังสถาปัตย- กรรม	ระบุ

¹² โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, ครบรอบ 72 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ครบรอบ 72 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หน้า 198-211

¹³ กรมแผนที่ทหารและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พินิจพระนคร 2475 - 2545 (กรุงเทพมหานคร: กรมแผนที่ทหาร, 2549),

¹⁴ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โครงการการศึกษาผังแม่บทสภากาชาดไทย หน้า 2_2, 2_4, 2_7

¹⁵ คณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, โครงการศึกษาปรับปรุงผังแม่บทด้านกายภาพ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์พื้นที่เกี่ยวข้อง.

ตารางที่ 3-2 (ต่อ) รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล

ที่มาผัง	ชื่อผัง	ผังแสดง ข้อมูล (พ.ศ.)	เขียนแบบ เข้ามาตรา ส่วน	ประโยชน์ ใช้สอย อาคาร
ผังแม่บทฯ 2553 ¹⁶	ผังแสดงพื้นที่คลุมดิน พ.ศ. 2549	2549	ผังสถาปัตย- กรรม	ระบุ
	ผังแสดงพื้นที่คลุมดิน พ.ศ. 2552	2552	ผังสถาปัตย- กรรม	ระบุ
ผังแม่บทฯ 2555 ¹⁷	การใช้ประโยชน์ที่ดินโครงการ พ.ศ. 2555	2555	ผังสถาปัตย- กรรม	ระบุ
แผนแม่บทฯ 2561 ¹⁸	ผังแสดงตำแหน่งอาคารและการใช้งานอาคาร ปัจจุบัน (พ.ศ. 2560)	2560	ผังสถาปัตย- กรรม	ระบุ

จากผังที่ค้นพบทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ข้อมูล โดยมีวิธีการสังเคราะห์ข้อมูล ดังที่จะกล่าวต่อไปในหัวข้อ 3.2 วิธีการสังเคราะห์ข้อมูล

3.2 วิธีการสังเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาล จึงจะสังเคราะห์ข้อมูลผังที่รวบรวมมาให้อยู่ในชุดผังจำลองที่มีรูปแบบและมาตราส่วนเดียวกัน และมีข้อมูลประกอบผังที่มีรูปแบบเดียวกัน โดยมีหลักการในการสังเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

¹⁶ บริษัท ภูมิวุฒิ จำกัด และบริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด. รายงานฉบับสมบูรณ์ ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ด้านสถาปัตยกรรม.

¹⁷ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการการจัดทำผังแม่บท 2555 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภากาชาดไทยโครงการที่ 1 พื้นที่ฝั่งตะวันออกถนนอังรีดูนังต์.โครงการการจัดทำผังแม่บท 2555 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภากาชาดไทยโครงการที่ 1 พื้นที่ฝั่งตะวันออกถนนอังรีดูนังต์ หน้า 4_7

¹⁸ ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการจัดทำแผนแม่บทภูมิสถาปัตย์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. หน้า 2_7

3.2.1 การสังเคราะห์ผังจำลอง

(1) การเขียนแบบผัง

ข้อมูลที่แสดงได้ในผัง ได้แก่ ผัง (รูปร่างและขนาด) ตำแหน่งของอาคารต่าง ๆ และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง มีหลักการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล ในกรณีที่มีข้อมูลอาคารหรือองค์ประกอบเดียวกันมีความที่ขัดแย้งกัน โดย

จะอ้างอิงข้อมูลรูปร่าง ขนาดและตำแหน่งขององค์ประกอบในผัง โดยอ้างอิงเรียงลำดับตามลักษณะของผัง ได้แก่ ผังสถาปัตยกรรม แผนที่ และผังนำเสนอ

หากองค์ประกอบไม่ได้มีรูปร่างเปลี่ยนแปลงไป แต่มีขนาดและตำแหน่งเดียวกันหรือแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย จะสันนิษฐานเป็นองค์ประกอบเดียวกันที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง แต่เกิดความคลาดเคลื่อนในการจัดทำผังในแต่ละปี

หากองค์ประกอบมีรูปร่างเปลี่ยนแปลง แต่ไม่ได้มีการปรากฏข้อมูลว่ามีการก่อสร้างอาคารใหม่ในพื้นที่ดังกล่าว จะสันนิษฐานว่า องค์ประกอบดังกล่าวได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จะเขียนแบบโดยแก้ไของค์ประกอบนั้นโดยอ้างอิงจากข้อมูลที่มี โดยอ้างอิงเรียงลำดับตามลักษณะของผัง ได้แก่ ผังสถาปัตยกรรม แผนที่ และผังนำเสนอ

(2) การแสดงประโยชน์ใช้สอยอาคาร

แสดงโดยการแยกสีประโยชน์ใช้สอยอาคารในผัง โดยข้อมูลประโยชน์ใช้สอยอาคารจะอ้างอิงจากข้อมูลประกอบผังที่มีการแสดงประโยชน์ใช้สอยอาคาร ดังที่แจกแจงในตารางที่ 3-1 รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลศิริราช ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล และ ตารางที่ 3-2 รายชื่อผังและลักษณะของผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล รวมถึงข้อมูลเชิงบรรยายจากการทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อที่ 2.3.3 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลศิริราช และ 2.3.4 สถาปัตยกรรมโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

ข้อมูลประโยชน์ใช้สอยอาคาร มีหลักการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล ดังต่อไปนี้

- อ้างอิงจากข้อมูลประกอบผังหากมีการแสดงประโยชน์ใช้สอยอาคารในช่วงเวลานั้นก่อน

- หากในปีดังกล่าว ไม่มีข้อมูลประกอบผังแสดงประโยชน์ใช้สอยอาคารในช่วงเวลานั้น จะอ้างอิงจากข้อมูลเชิงบรรยายจากการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวถึงประโยชน์ใช้สอยอาคารที่ค้นพบประกอบ
- หากไม่ค้นพบ จะอ้างอิงข้อมูลจากแหล่งที่มีการเผยแพร่ในเวลาใกล้เคียงกับเวลาที่ผังจำลองนั้นแสดงข้อมูลมากกว่าก่อน

3.2.2 การสังเคราะห์ข้อมูลประกอบผังจำลอง

ข้อมูลประกอบผังจำลอง จะประกอบไปด้วย ลำดับของอาคารในผัง ชื่ออาคาร ปีที่ก่อสร้างเสร็จ จำนวนชั้น พื้นที่คลุมดิน พื้นที่อาคาร และประโยชน์ใช้สอยอาคาร ซึ่งแต่ละส่วนมีวิธีการสังเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

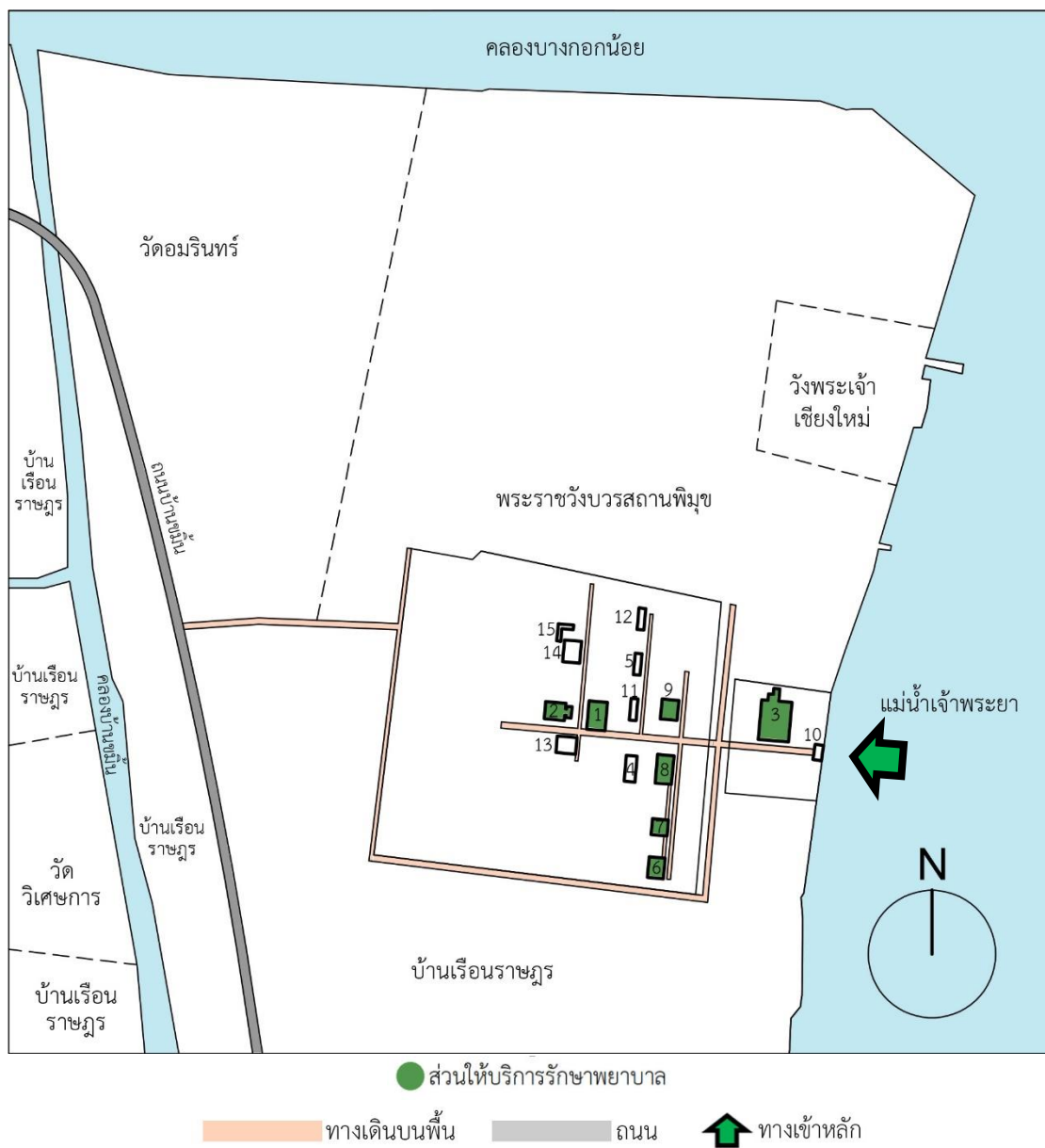
- (1) ลำดับอาคารในผัง เรียงลำดับจากอาคารที่ก่อสร้างเสร็จก่อน (เฉพาะอาคารที่ทราบ)
- (2) ปีที่ก่อสร้างเสร็จ อ้างอิงจากข้อมูลประกอบผังและวรรณกรรมที่ค้นพบเช่นเดียวกับข้อมูลประโยชน์ใช้สอยอาคาร
- (3) จำนวนชั้นอาคาร อ้างอิงจากข้อมูลประกอบผังและวรรณกรรมที่ค้นพบเช่นเดียวกับข้อมูลประโยชน์ใช้สอยอาคาร (รวมถึงรูปถ่ายที่ค้นพบ) แต่หากไม่ค้นพบจะสันนิษฐานจาก ชื่ออาคาร ขนาดพื้นที่อาคารคลุมดินที่ปรากฏ ประโยชน์ใช้สอยอาคาร จำนวนชั้นของอาคารข้างเคียง หรือจำนวนชั้นของอาคารที่ก่อสร้างโดยเฉลี่ยในช่วงเวลานั้น
- (4) พื้นที่คลุมดินและพื้นที่อาคาร มีหลักการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล ดังต่อไปนี้
 - หากมีข้อมูลทางสถิติที่มีการจัดทำโดยงานวิจัยในปีดังกล่าว จะอ้างอิงข้อมูลพื้นที่คลุมดินพื้นที่อาคาร จากงานวิจัยนั้นก่อน
 - หากไม่มีข้อมูลทางสถิติที่มีการจัดทำโดยงานวิจัยในปีดังกล่าว จะวัดข้อมูลจากผังจำลอง แต่เนื่องจากข้อมูลบางส่วนไม่สามารถทราบจากผัง เช่น เส้นรอบรูปอาคารในผังดังกล่าวได้รวมส่วนนอกชานหรือระเบียงออกหรือไม่ ผังทุกชั้นเส้นรอบรูปผังเท่ากันหรือไม่ ทุกส่วนในผังสูงเท่ากันหรือไม่ จึงจะวัดข้อมูลจากผังจำลองโดยประมาณโดยไม่คำนึงถึงข้อมูลโดยละเอียด เช่นนั้น โดย
 - พื้นที่คลุมดินแต่ละอาคาร จะวัดจากขนาดของรูปร่างอาคารในผัง
 - พื้นที่อาคารแต่ละอาคาร จะวัดจาก ขนาดพื้นที่คลุมดิน x จำนวนชั้นอาคาร
- (5) ประโยชน์ใช้สอยอาคาร แสดงโดยสอดคล้องกับที่แสดงสีในผังจำลองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

3.3 ผังจำลองและข้อมูลประกอบโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

จากข้อมูลตามผังที่ค้นพบในหัวข้อที่ 3.1 การรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามวิธีการในหัวข้อ 3.2 วิธีการสังเคราะห์ข้อมูล ได้ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเป็นชุดผังจำลองโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย รวมจำนวน 22 ผัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 โรงพยาบาลศิริราช

(1) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2431

รูปที่ 3-4 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2431

ตารางที่ 3-3 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2431

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2431	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกเสาวภาคย์	2432	2	206	412	ส่วนให้บริการรักษา
2	ตึกวิคตอเรีย	2432	2	164	328	ส่วนให้บริการรักษา
3	ตึกอำนวยการ (เรือน พระอาจารย์ทศ)	2432	2	515	1030	ส่วนให้บริการรักษา
4	ไม้ทราบ (ต่อมาเป็น สำนักงาน)	n/a	1	109	109	n/a
5	ไม้ทราบ (ต่อมาเป็น โกดัง)	n/a	n/a	58	n/a	n/a
6	เรือนคนไข้ (ต่อมา เป็นหอพัก นร.แพทย์)	n/a	1	131	131	ส่วนให้บริการรักษา
7	เรือนคนไข้ (ต่อมา เป็นหอพัก นร.แพทย์)	n/a	1	100	100	ส่วนให้บริการรักษา
8	เรือนคนไข้ (ต่อมา เป็นหอพัก นร.แพทย์)	n/a	1	185	185	ส่วนให้บริการรักษา
9	เรือนคนไข้ (ต่อมา เป็นฟามาซี)	n/a	1	131	131	ส่วนให้บริการรักษา
10	ทำน้ำดื่ม	n/a	1	52	52	n/a
11	n/a	n/a	n/a	58	n/a	n/a
12	n/a	n/a	n/a	58	n/a	n/a
13	n/a	n/a	1	130	130	n/a
14	n/a	n/a	1	147	147	n/a
15	n/a	n/a	n/a	48	n/a	n/a

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำจำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-5 เรือนคนไข้โรงพยาบาลศิริราช
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)¹⁹

รูปที่ 3-6 (รูปซ้าย) ตึกเสาวภาคย์
(ที่มา: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531: 9)

รูปที่ 3-7 (รูปขวา) ตึกวิคตอเรีย
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

¹⁹ สรรใจ แสงวิเชียร. โรงพยาบาลศิริราช. (สไลด์)

ใน พ.ศ.2424 เกิดอหิวาตกโรคระบาดในพระนคร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการจัดตั้งโรงพยาบาลชั่วคราวขึ้น เมื่อเหตุการณ์โรคภัยคลี่คลาย พระองค์ทรงตระหนักในพระราชหฤทัยว่าโรงพยาบาลจะยังประโยชน์ ให้กับพสกนิกรต่อไป ประกอบกับด้วยเคยอดพระเนตรกิจการของโรงพยาบาลของชาวตะวันตกใน มลายู ชวา และอินเดีย จึงมีพระราชดำริจะสร้างโรงพยาบาลสำหรับชาวไทยขึ้น²⁰ ต่อมา พ.ศ.2430 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าศิริราชกกุธภัณฑ์ ได้สิ้นพระชนม์ลง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จัดงานพระเมรุที่ท้องสนามหลวง โดยโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ไม้จริงก่อสร้าง อาคารประกอบในบริเวณพระเมรุ เมื่อเสร็จการแล้วได้พระราชทานเพื่อนำมาก่อสร้างโรงพยาบาล พระราชทานนามโรงพยาบาลว่า โรงพยาบาลศิริราช²¹

จากรูปที่ 3-4 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2431 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ.2431 มีที่ดินประมาณ 24 ไร่ ส่วนหนึ่งติดแม่น้ำเจ้าพระยาทางทิศตะวันออก อันเป็น ด้านทางเข้าหลักของโรงพยาบาล อาคารวางตัวอย่างหลวมๆ ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศตะวันออกของที่ดิน ซึ่งเป็นด้านทางเข้าหลัก ส่วนประโยชน์ใช้สอยอาคารในช่วงแรกสุดนั้น ทราบเฉพาะอาคารเกี่ยวกับ ส่วนให้บริการรักษาพยาบาลบางส่วนเท่านั้น ส่วนสนับสนุนและบริการไม่ทราบแน่ชัดว่าอยู่ ณ อาคารใด

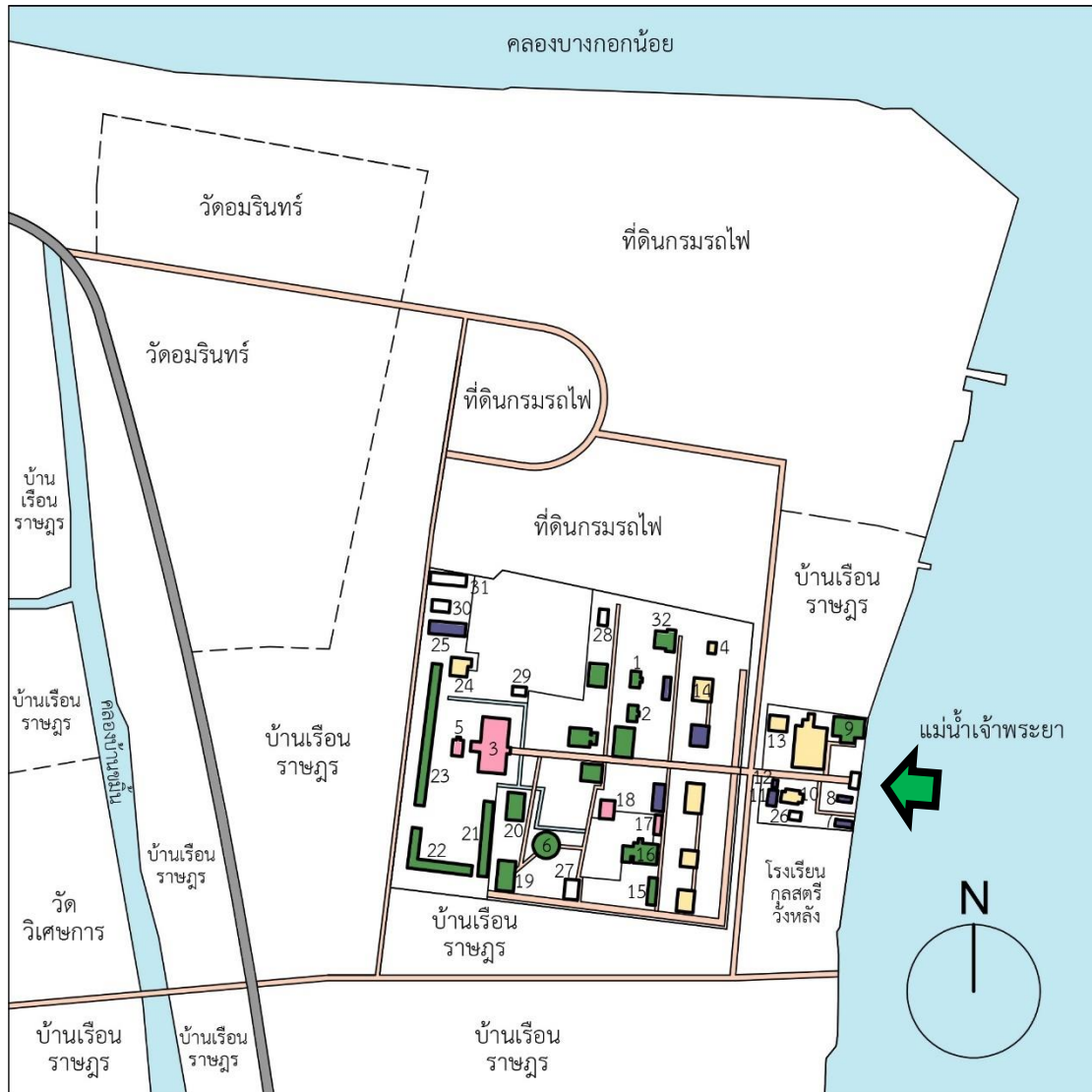
อาคารที่ก่อสร้างในช่วงแรกสุดนี้ เป็นอาคารสูงไม่เกิน 2 ชั้น ยังไม่มีอาคารขนาดใหญ่ ตัวอย่างอาคารได้แก่ เรือนคนไข้ ตึกเสาวภาคย์ และตึกวิคตอเรีย ซึ่งสร้างขึ้นใน พ.ศ.2432

การจัดที่ว่างและการสัญจร จากรูปที่ 3-5 เรือนคนไข้ เห็นได้ว่าอาคารมีลานด้านหน้าและ สนามหญ้าระหว่างอาคาร และจากรูป 3-6 ตึกเสาวภาคย์ เห็นได้ว่าทางสัญจรในแกนหลักของ โรงพยาบาลเป็นทางเดินขนาดเล็ก วางแนวตะวันออก-ตะวันตกจากทำน้ำที่เป็นทางเข้า และมีทางเดิน ขอยในแนวเหนือ-ใต้ เชื่อมโยงไปยังอาคารต่าง ๆ

²⁰ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการ, หน้า 2-3

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6-7

(2) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2450

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
 ● ส่วนสนับสนุนและบริการ
 ● ส่วนพักอาศัย
 ● ส่วนการศึกษา
 ทางเดินบนพื้น
 ถนน
➔ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-8 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2450

ตารางที่ 3-4 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2450

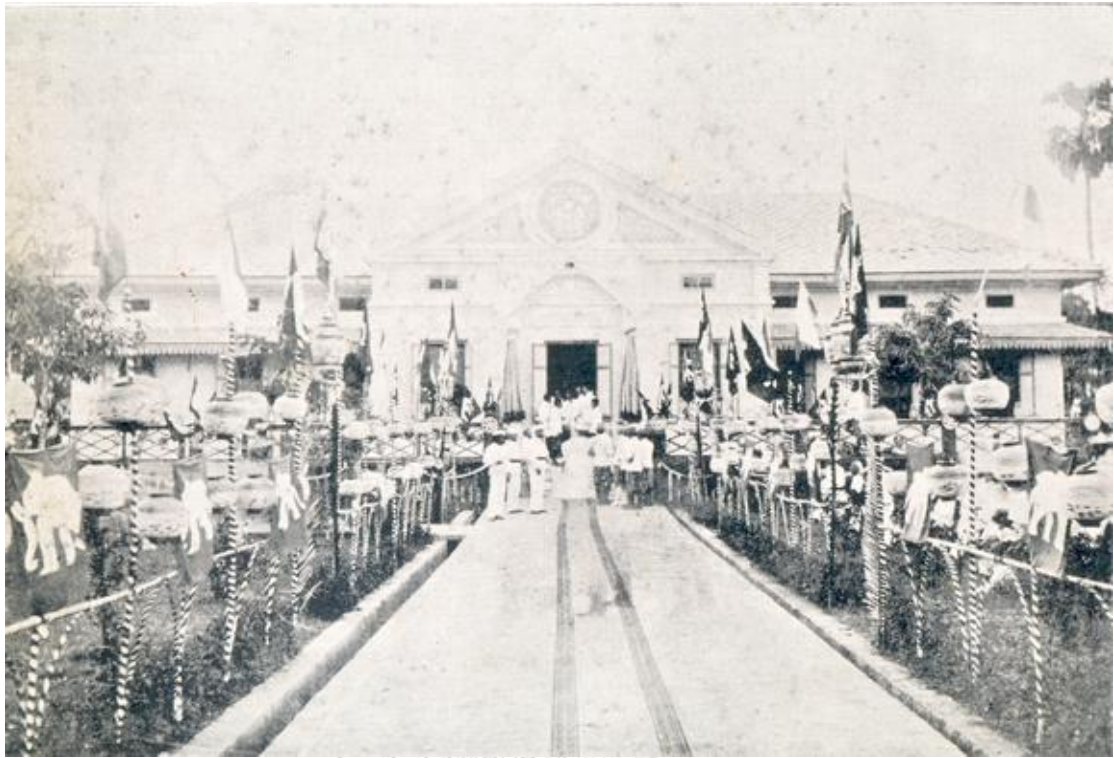
ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2450	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกवरเศรษฐสุดา	2442	1	59	59	ส่วนให้บริการรักษาฯ
2	ตึกเจ้าจอมมารดาแสง	2442	1	59	59	ส่วนให้บริการรักษาฯ
3	ตึกราชแพทยาลัย	2443	1	579	579	ส่วนการศึกษา
4	ตึกบรรจบเบญจมา	2443	1	31	31	ส่วนพักอาศัย
5	ตึกเรียนวิทยาศาสตร์	2443	1	65	65	ส่วนพักอาศัย
6	ตึกผ่าตัด (โรง กระโจม)	2446	1	201	201	ส่วนให้บริการรักษาฯ
7	โรงซักฟอก	n/a	n/a	43	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
8	โรงสูบน้ำ	n/a	n/a	28	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
9	ตึกตรวจโรค	n/a	1	245	245	ส่วนให้บริการรักษาฯ
10	ผู้อำนวยการ	n/a	1	94	94	ส่วนพักอาศัย
11	ครัว	n/a	n/a	53	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
12	คนงาน	n/a	n/a	14	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
13	ผู้อำนวยการ	n/a	n/a	101	n/a	ส่วนพักอาศัย
14	บุรุษพยาบาล	n/a	1	157	157	ส่วนพักอาศัย
15	คนไข้พิเศษ	n/a	n/a	86	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
16	เรือนคนไข้	n/a	1	239	239	ส่วนให้บริการรักษาฯ
17	ห้องเรียน	n/a	n/a	50	n/a	ส่วนการศึกษา
18	ห้องเรียน	n/a	n/a	96	n/a	ส่วนการศึกษา
19	แผลสด	n/a	1	189	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
20	เรือนคนไข้	n/a	1	169	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
21	แผลสด	n/a	1	252	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ

ตารางที่ 3-4 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2450

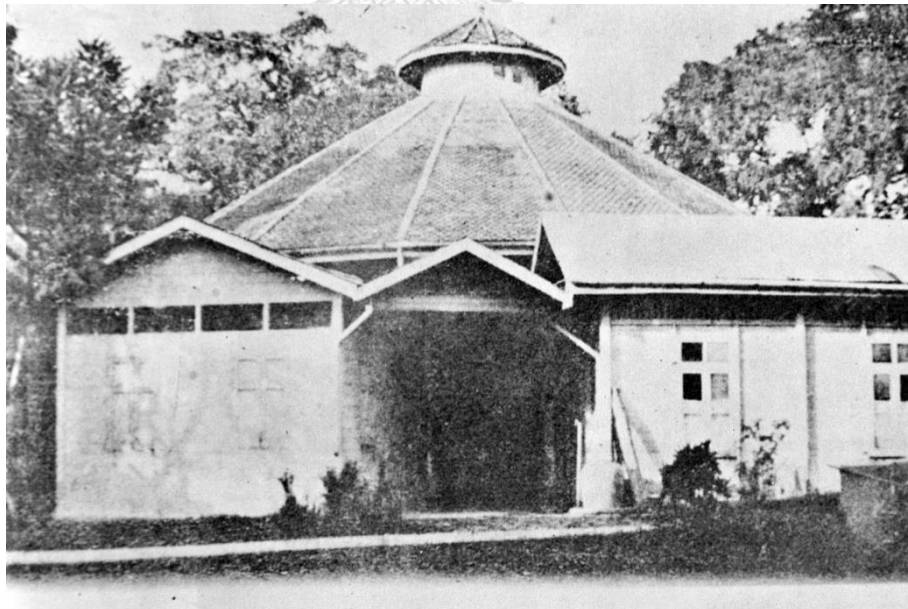
ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2450	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
22	ไข้พิเศษ/แผลเรื้อรัง	n/a	1	334	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
23	ไข้เส้นประสาทและ อวัยวะ	n/a	1	480	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
24	นางพยาบาล	n/a	1	122	n/a	ส่วนพักอาศัย
25	โรงประกอบอาหาร หญิง	n/a	1	167	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
26	n/a	n/a	n/a	36	n/a	n/a
27	n/a	n/a	n/a	100	n/a	n/a
28	n/a	n/a	n/a	54	n/a	n/a
29	n/a	n/a	n/a	43	n/a	n/a
30	n/a	n/a	n/a	73	n/a	n/a
31	n/a	n/a	1	149	n/a	n/a
32	n/a	n/a	n/a	139	n/a	n/a

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-9 ตึกราชแพทยาลัย
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 3-10 ตึกฟ้่าตัด (โรงกระโจม)
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

หลังจากการก่อตั้งโรงพยาบาล ใน พ.ศ.2431 โรงพยาบาลขาดแคลนแพทย์ประจำ คณะกรรมการจัดสร้างโรงพยาบาลจึงจัดตั้งโรงเรียนแพทยากรขึ้นสำหรับฝึกสอนวิชาแพทย์ที่ โรงพยาบาลศิริราช เริ่มสอนในวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2433²² เป็นโรงเรียนแพทย์แห่งแรก หลังจาก โรงเรียนแพทยากรดำเนินงานมาได้ 10 ปี ได้มีการก่อสร้างตึกราชแพทยาลัย แล้วเสร็จในปลาย พ.ศ. 2443 จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าพระราชทานนามใหม่ว่า ราชแพทยาลัย²³

จากรูปที่ 3-8 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2450 จะเห็นได้ว่า ผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ.2450 ยังคงมีที่ดินใกล้เคียงกับสมัยแรกสถาปนา อาคารกระจายตัวอย่างหลวมๆ บน ที่ดิน นอกจากส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ยังพบส่วนสนับสนุนและบริการ ส่วนการศึกษา และส่วนที่พักอาศัยเพิ่มเติมขึ้นมา

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2432-2450 ยังคงเป็นอาคารสูงไม่เกิน 2 ชั้น ยังไม่มีอาคารขนาดใหญ่ ตัวอย่างอาคารในช่วงนี้ได้แก่ ตึกราชแพทยาลัย (พ.ศ.2443) และตึกผ่าตัด (พ.ศ.2446)

การจัดที่ว่างในช่วงนี้ยังมีลักษณะคล้ายกับเมื่อแรกตั้งโรงพยาบาล แต่การจัดการสัญจร จากรูปที่ 3-9 ตึกราชแพทยาลัย จะสังเกตเห็นว่ามีก่อสร้างทางเดินที่เป็นแกนหลักของโรงพยาบาลขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจาก สมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถเสด็จมาเยี่ยมโรงพยาบาลศิริราช ทรงบันทึกในสมุดเยี่ยมว่า “ดีทั้งสิ้นเว้นแต่ถนนไม่เรียบร้อย เดินลำบาก” จึงประทานเงินสร้างถนนจากท่าน้ำไปจนถึงตึกราชแพทยาลัย กรมหมื่นวิจิตรวรณปรึกษาประธานซื้อถนนนี้ว่า ถนนจักรพงษ์²⁴ เป็นถนนคนเดิน

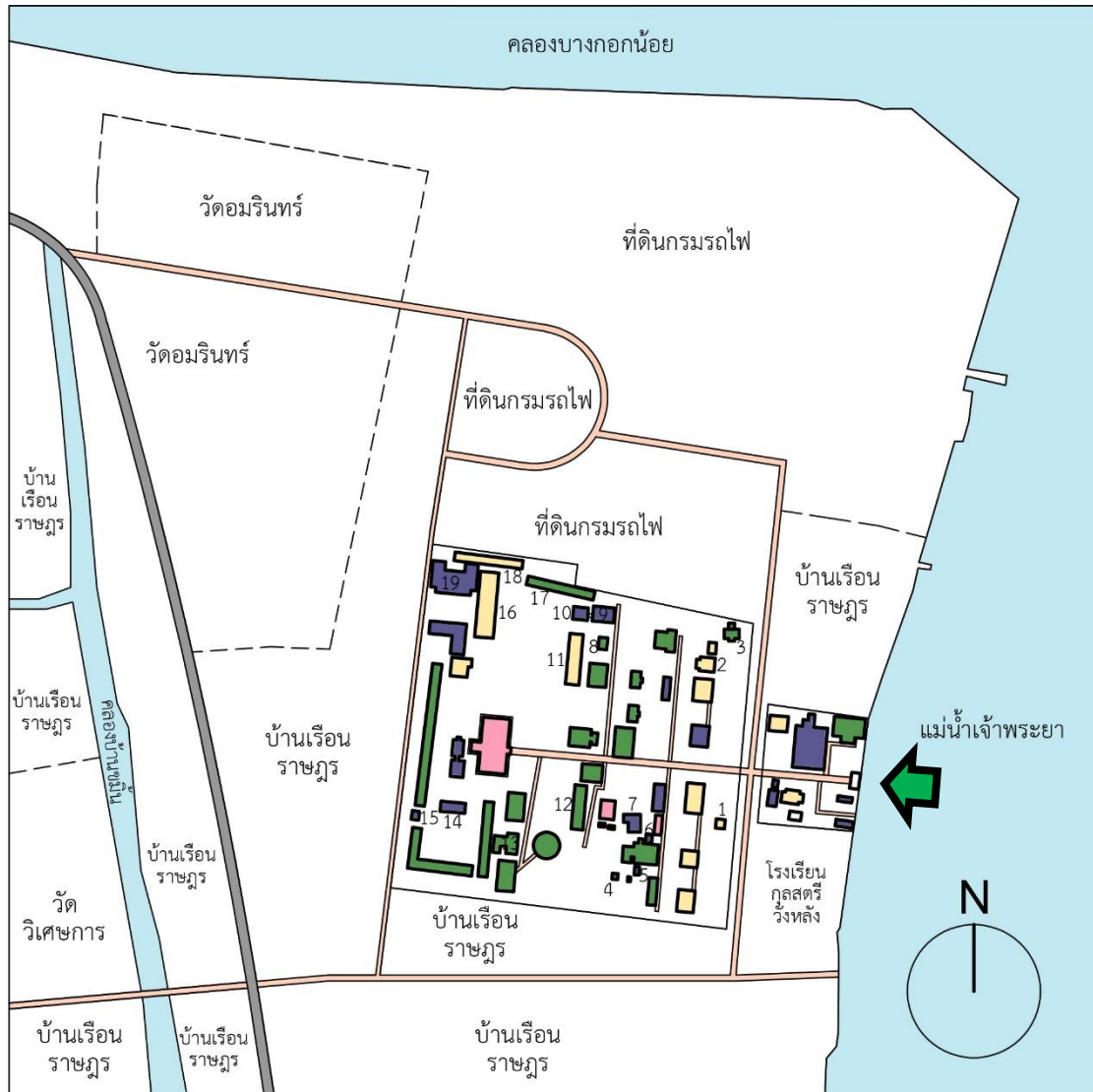
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 21-22

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33

(3) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา
 ทางเดินบนพื้น ถนน ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-11 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466

ตารางที่ 3-5 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2466

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2466	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	นักเรียน	n/a	n/a	30	n/a	ส่วนพักอาศัย
2	ครู	n/a	1	86	n/a	ส่วนพักอาศัย
3	พิเศษ	n/a	n/a	68	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
4	ส้วม	n/a	n/a	12	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
5	ส้วม	n/a	n/a	14	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
6	ครัว	n/a	n/a	19	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
7	โรงอาหาร	n/a	n/a	90	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
8	ห้องชะแผล	n/a	1	36	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
9	ห้องทำศพ	n/a	1	112	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
10	ห้องฆ่าแหละ	n/a	1	68	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
11	เรือนนอนนักเรียน พยาบาล	n/a	2	247	n/a	ส่วนพักอาศัย
12	ไข้พิเศษชาย	n/a	1	188	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
13	เรือนคนไข้	n/a	n/a	142	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
14	โรงเลี้ยงอาหารคนไข้	n/a	n/a	89	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
15	ห้องน้ำ	n/a	n/a	22	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
16	ห้องพักแพทย์ผดุง ครรภ์	n/a	1	441	n/a	ส่วนพักอาศัย
17	เรือนพักคนท้อง	n/a	1	215	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
18	เรือนคนงาน	n/a	1	206	n/a	ส่วนพักอาศัย
19	โรงอาหาร	n/a	n/a	437	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-12 เรือนนอนนักเรียนพยาบาล

(ที่มา: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531: 76)

พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นไชยนาทเรนทร เป็นผู้บัญชาการราชแพทยาลัย ทรงปรับปรุงโรงพยาบาลศิริราช และราชแพทยาลัยหลายด้าน การรักษาพยาบาลในช่วงเวลานี้ปรับปรุงขึ้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการผ่าตัด²⁵

พ.ศ.2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนา โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และใน พ.ศ.2460 ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ โรงเรียนราชแพทยาลัยเป็นคณะแพทยศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการจัดการศึกษาแพทย์ในช่วงนี้ หลักสูตรมี 6 ปี โดยเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4 ปี และที่โรงพยาบาลศิริราช 2 ปี²⁶

จากรูปที่ 3-11 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2466 มีที่ดินเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในด้านเหนือ การกระจายตัวของอาคารยังคงใกล้เคียงกับผังกายภาพใน พ.ศ.2450

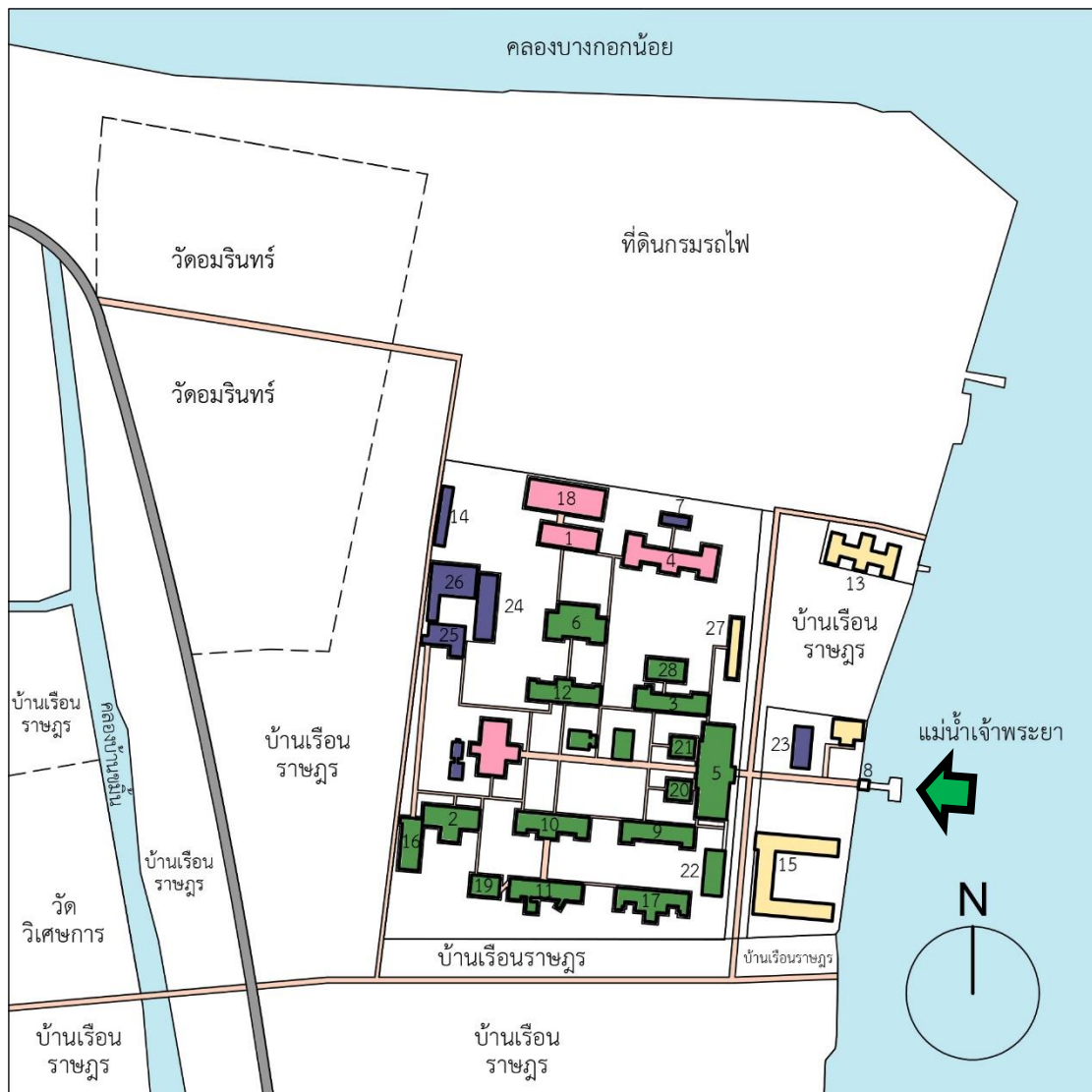
อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2451-2466 มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น ยังไม่มีอาคารขนาดใหญ่ ตัวอย่างอาคาร ได้แก่ เรือนนอนนักเรียนพยาบาล

การจัดที่ว่างและทางสัญจร จากรูปที่ 3-12 เรือนนอนนักเรียนพยาบาล จะเห็นได้ว่าการจัดยังคงมีลานหญ้าระหว่างอาคาร โดยมีทางเดินเล็ก ๆ ผ่านเข้าไปในลานหญ้าเพื่อเชื่อมระหว่างอาคาร

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 71-77

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 85-88

(4) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2478

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา
 — ทางเดินบนพื้น — ถนน ▲ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-13 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2478

ตารางที่ 3-6 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2478

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2478	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกพยาบาล (ศาลา ปาโลโลยี)	2466	2	443	886	ส่วนการศึกษา
2	ตึกพระองค์หญิง	2467	1	519	519	ส่วนให้บริการรักษา
3	ตึกมหิตลบำเพ็ญ	2467	2	486	972	ส่วนให้บริการรักษา
4	ศาลากายวิภาค ศาสตร์	2468	2	763	1526	ส่วนการศึกษา
5	ศาลาอำนวยการ	2468	2	1116	2232	ส่วนให้บริการรักษา
6	ศาลาศัลยกรรม (ตึก ผ่าตัดจักษุวิทยา)	2469	2	661	1322	ส่วนให้บริการรักษา
7	โรงงานสรีรวิทยา (กลุ่มอาสา)	2469	1	100	100	ส่วนสนับสนุนฯ
8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36	
9	ตึกอักษฎางค์ (หลังที่1)	2472	2	492	984	ส่วนให้บริการรักษา
10	ตึกตรีเพชร	2472	2	539	1078	ส่วนให้บริการรักษา
11	ตึกจุฑาธุช	2472	2	543	1086	ส่วนให้บริการรักษา
12	ตึกศัลยกรรมหญิง	2473	2	434	868	ส่วนให้บริการรักษา
13	หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย1)	2474	3	622	1866	ส่วนพักอาศัย
14	โรงซักฟอก	2474	1	616	616	ส่วนสนับสนุนฯ
15	ตึกนอนพยาบาล	2474	2	1297	2594	ส่วนพักอาศัย
16	ตึกมัน เลาหเศรษฐี	2475	1	372	372	ส่วนให้บริการรักษา
17	ตึกมหิตลวรานุสรณ์	2475	2	542	1084	ส่วนให้บริการรักษา

ตารางที่ 3-6 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2478

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2478	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
18	ตึกพยาบาลวิทยาและสุข วิทยา	2476	2	809	1618	ส่วนการศึกษา
19	ตึกปฏิบัติการสุติ ศาสตร์	2477	2	214	428	ส่วนให้บริการรักษาฯ
20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียว ด้านใต้	2477	1	173	173	ส่วนให้บริการรักษาฯ
21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียว ด้านเหนือ	2477	1	173	173	ส่วนให้บริการรักษาฯ
22	ตึกรัศมีวิทยา (ต่อมา เป็นสำนักงาน อายุรศาสตร์	2478	1	324	324	ส่วนให้บริการรักษาฯ
23	โรงอาหารแพทย์	2478	1	265	265	ส่วนสนับสนุนฯ
24	โรงอาหารพยาบาล	2478	1	441	441	ส่วนสนับสนุนฯ
25	โรงครัว	2478	1	340	340	ส่วนสนับสนุนฯ
26	โรงครัว	2478	1	616	616	ส่วนสนับสนุนฯ
27	เรือนพักแพทย์ประจำ บ้าน	n/a	1	231	231	ส่วนพักอาศัย
28	เรือนผู้ป่วยกามโรค	n/a	1	291	291	ส่วนให้บริการรักษาฯ

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-14 ศาลาอำนวยการ
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 3-15 ศาลาศัลยกรรม
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 3-16 ตึกตรีเพชร
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 3-17 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2475
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

พ.ศ.2466 สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก) ได้เริ่มทรงงานในตำแหน่งอธิบดีกรมมหาวิทยาลัย บังคับบัญชาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย²⁷

ในช่วง พ.ศ.2466-2478 ประเทศไทยได้ทำสัญญาความร่วมมือกับมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์เพื่อปรับปรุงการศึกษาแพทย์ของประเทศไทย ในระหว่าง 12 ปีนั้น โรงพยาบาลศิริราชได้มีการก่อสร้างขึ้นมาใหม่ โดยคณะกรรมการดำเนินการก่อสร้าง มีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ทรงเป็นประธาน กรรมการมีศาสตราจารย์ เอ จี เอลลิส ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงศึกษาธิการ และนายเอนเนอร์ สถาปนิกของมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ คณะกรรมการได้วางผังรวมของโรงพยาบาลศิริราชขึ้นมาใหม่ ส่วนการก่อสร้างอาคารมีพระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช สุขยางค์) และหลวงวิศาลศิลปกรรม (เชื้อ ปัทมจินดา) เป็นผู้ออกแบบ²⁸

จากรูปที่ 3-13 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2478 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2478 มีที่ดินเพิ่มขึ้น โดยขยายทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันออกเฉียงใต้ รวมมีที่ดินทั้งหมดประมาณ 40 ไร่ การจัดเรียงตัวอาคารได้กระจายอย่างเป็นระเบียบ อย่างหลวมๆ ทั่วที่ดิน

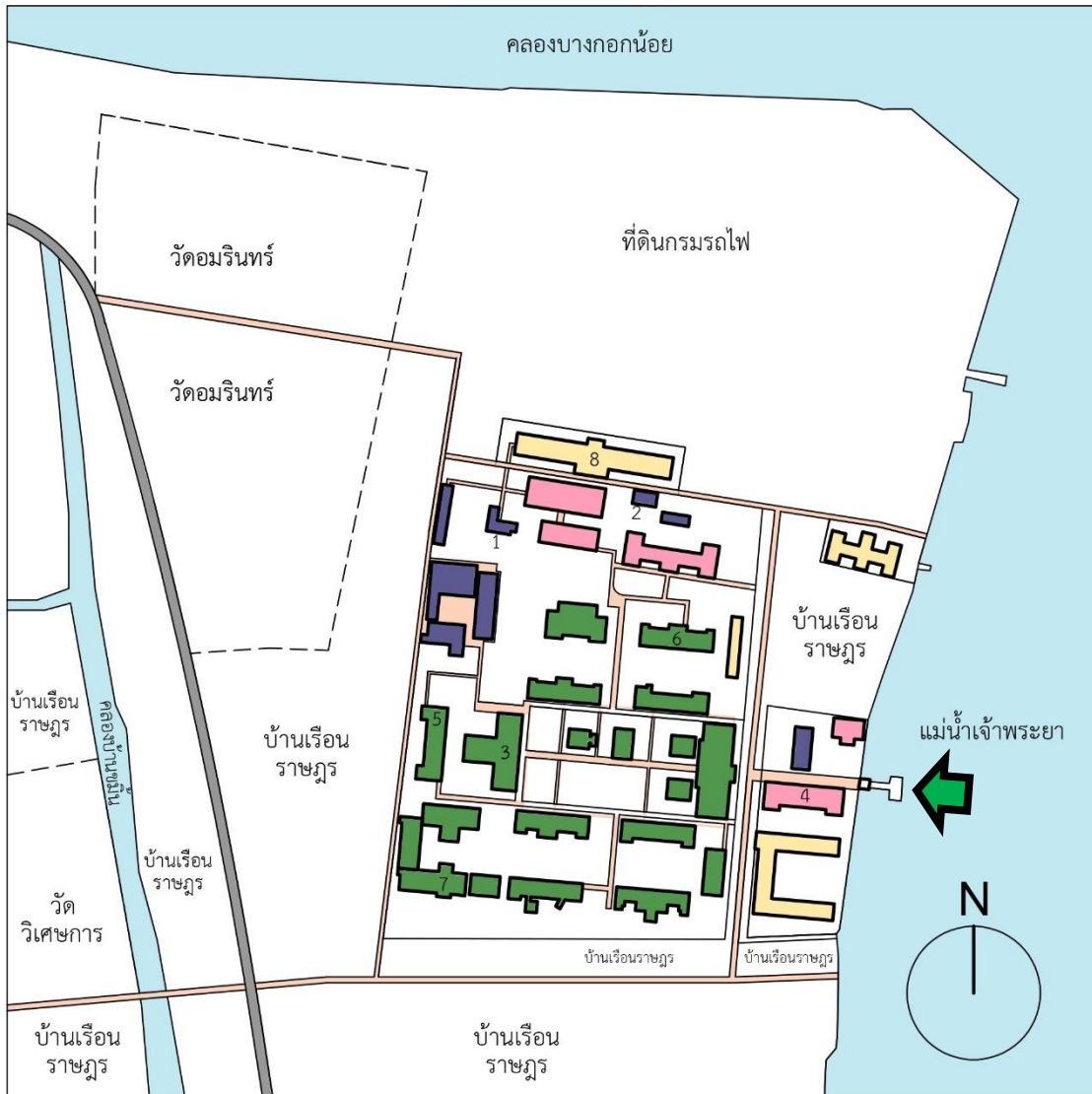
อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2467-2478 มีความสูงไม่เกิน 3 ชั้น ตัวอย่างอาคารได้แก่ ศาลาอำนวยการ ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นอาคารขนาดใหญ่หลังแรก เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาล

การจัดที่ว่างและสัญจร จากรูปที่ 3-17 ถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2475 สังเกตได้ว่า โรงพยาบาลมีการจัดที่ว่างระหว่างอาคารและทางสัญจรอย่างเป็นระเบียบ และจากรูปที่ 3-15 ศาลาศัลยกรรม และรูปที่ 3-16 ตึกตรีเพชร สังเกตได้ว่าที่ว่างดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นลานหญ้า

²⁷ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 60 ปี แห่งความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลและมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ 60 ปี แห่งความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลและมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์, หน้า 27

²⁸ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการ, หน้า 133

(5) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
- ส่วนสนับสนุนและบริการ
- ส่วนพักอาศัย
- ส่วนการศึกษา
- ทางเดินบนพื้น
- ถนน
- ➔ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-18 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488

ตารางที่ 3-7 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2488

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2488	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	โรงเรียนสัตวศาสตร์วิทยา	2480	1	164	164	ส่วนสนับสนุนฯ
2	โรงเรียนสัตวพยาธิวิทยา	2480	1	115	115	ส่วนสนับสนุนฯ
3	ตึกรัศมีวิทยา (หลังที่ 2)	2481	2	959	1918	ส่วนให้บริการรักษาฯ
4	ตึกเรียนพยาบาล	2482	3	691	2073	ส่วนการศึกษา
5	ตึกโอสถกรรม (ต่อมา เปลี่ยนชื่อเป็นอายุกรรม)	2482	2	570	1140	ส่วนให้บริการรักษาฯ
6	ตึกจักษุวิทยา	2482	2	541	1082	ส่วนให้บริการรักษาฯ
7	ตึกบริษัทข้าวไทยอุทิศ (หลังที่1)	2486	2	576	1152	ส่วนให้บริการรักษาฯ
8	หอพักแพทย์	2486	2	1376	2752	ส่วนพักอาศัย

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-19 ตึกรัศมีวิทยา (หลังที่ 2)
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 3-20 หอดักแพทย์
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

สัญญาฉบับมูลนิธิรีอ็อกกีเฟลเลอร์สิ้นสุดใน พ.ศ.2478 หลังจากนั้นศาสตราจารย์ชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางได้กลับประเทศ เหลือแต่ศาสตราจารย์ เอ จี เอลลิส ที่ยังคงเป็นคนบดิจจนถึง พ.ศ. 2481 หลังจากนั้น พ.ศ.2482 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในยุโรป พ.ศ. 2484 เมื่อกองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบก ประเทศไทยประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร ก็เกิดการขาดแคลนยาและเวชภัณฑ์ขึ้น²⁹ ใน พ.ศ.2485 รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีความต้องการจะขยายงานทางสาธารณสุขให้ดีขึ้น และมีการแยกมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ออกจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2486 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ทำให้เป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์³⁰

พ.ศ.2487 สงครามรุนแรงขึ้น โรงพยาบาลศิริราชต้องรับผู้ป่วยจำนวนมาก จน พ.ศ.2488 มีการทิ้งระเบิดที่สถานีรถไฟบางกอกน้อยอย่างรุนแรง โรงพยาบาลศิริราชที่อยู่ติดกับสถานีถูกระเบิดหลายลูก โดยมีอาคารที่ถูกทำลายเพราะระเบิดได้แก่ ตึกพระองค์หญิง ตึกพยาธิวิทยาหลังที่ 2 และหอพักแพทย์ประจำบ้าน³¹

จากรูปที่ 3-18 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ก่อนจะถูกระเบิดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2488 มีที่ดินเพิ่มขึ้นเล็กน้อย การจัดเรียงและกระจายตัวอาคารยังคงคล้ายกับ พ.ศ.2478

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2479-2490 มีความสูงไม่เกิน 3 ชั้น ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกรัศมีวิทยา (หลังที่ 2) และ หอพักแพทย์ ซึ่งแต่ละหลังเป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาล และ ส่วนพักอาศัยที่มีพื้นที่อาคารมากที่สุดที่ก่อสร้างในช่วงนี้

การจัดที่ว่างและทางสัญจรยังคงคล้ายกับผัง พ.ศ.2478 จากรูปที่ 3-19 ตึกรัศมีวิทยา (หลังที่ 2) สังกัดได้ถึงลานหน้าอาคาร โดยในช่วงสงครามมีการจัดทำหลุมเพื่อหลบภัยที่ลานระหว่างตึกตรีเพชรและตึกจุฬารัฐ³²

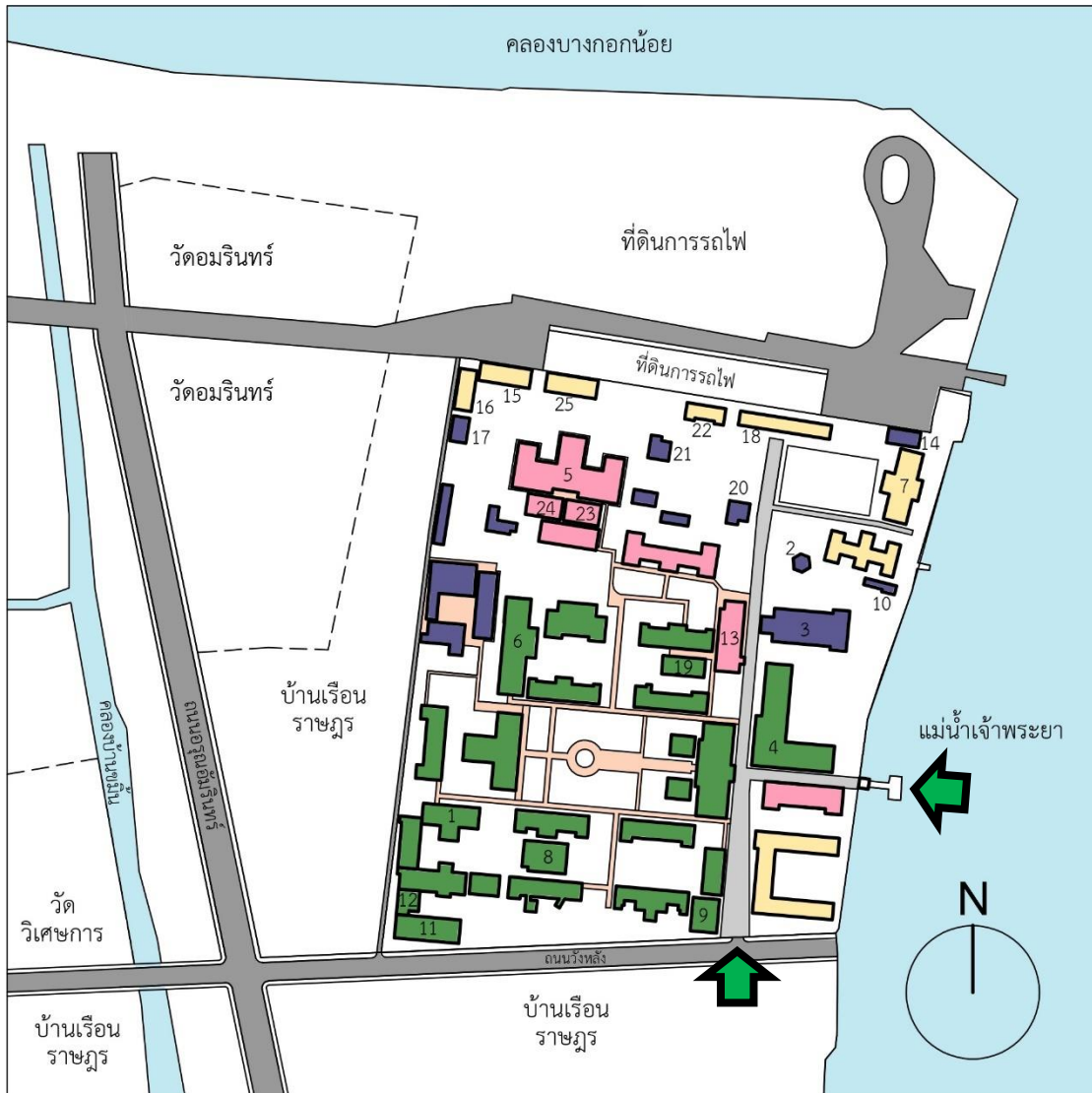
²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 168,180

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 181-184

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 190

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 190

(6) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2500

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา
- ทางเดินบนพื้น — ถนน ▲ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-21 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2500

ตารางที่ 3-8 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2500

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2500	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกกุมาร (หลังที่1)	2491	2	519	1038	ส่วนให้บริการรักษา
2	ถังเก็บน้ำ	2491	1	82	82	ส่วนสนับสนุน
3	หอประชุมราชแพทยาลัย	2495	1	1009	1009	ส่วนสนับสนุน
4	ตึกตรวจโรคคนอก (ริมน้ำ)	2496	3	1527	4581	ส่วนให้บริการรักษา
5	พยาธิวิทยา	2498	3	1612	4836	ส่วนการศึกษา
6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัด จักษุวิทยา)	2498	3	965	2895	ส่วนให้บริการรักษา
7	หอประชารูปไทย	2478	4	722	2888	ส่วนพักอาศัย
8	ตึกเคียงศิริ (ชั้น1) ตึกอุ๋น โปษยจินดา (ชั้น2)	2499	2	466	932	ส่วนให้บริการรักษา
9	ตึกวิบูลลักษณ์	2499	3	315	945	ส่วนให้บริการรักษา
10	โรงทำน้ำประปา (ข้างหอ ชาย)	2499	n/a	89	n/a	ส่วนสนับสนุน
11	ตึกอานันท์มหิตล	2500	2	546	1092	ส่วนให้บริการรักษา
12	ตึกนฤเบศร์มานิต	2500	3	180	540	ส่วนให้บริการรักษา
13	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	3	619	1857	ส่วนการศึกษา
14	โรงครัว	n/a	1	175	175	ส่วนสนับสนุน
15	ห้องแถว	n/a	n/a	345	n/a	ส่วนพักอาศัย
16	ห้องแถว	n/a	n/a	256	n/a	ส่วนพักอาศัย
17	โรงไฟฟ้าเก่า	n/a	n/a	148	n/a	ส่วนสนับสนุน
18	หอพักแพทย์ประจำบ้าน หลังสงคราม	n/a	1	841	841	ส่วนพักอาศัย
19	n/a	n/a	n/a	282	n/a	ส่วนให้บริการรักษา

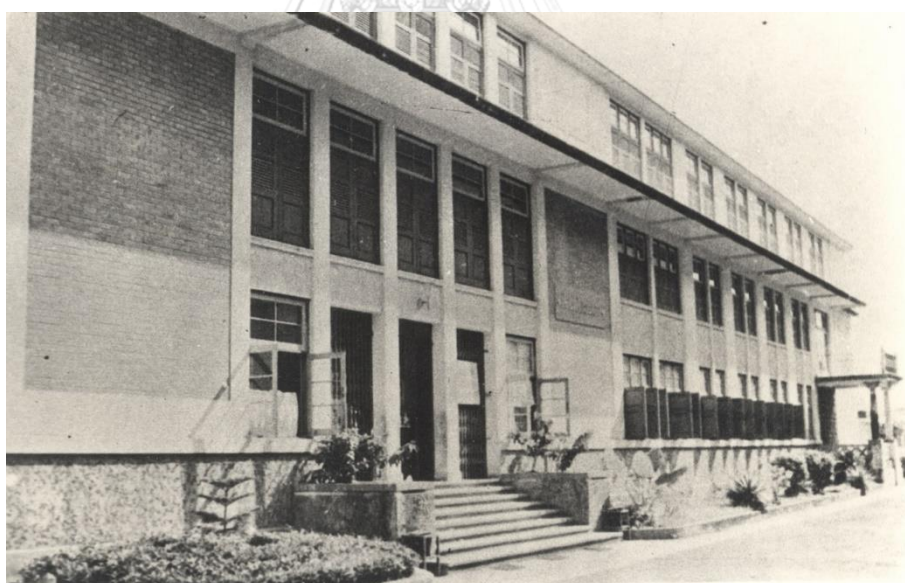
ตารางที่ 3-8 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2500

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2500	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
20	n/a	n/a	n/a	153	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
21	n/a	n/a	n/a	156	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
22	n/a	n/a	n/a	216	n/a	ส่วนพักอาศัย
23	n/a	n/a	n/a	268	n/a	ส่วนการศึกษา
24	ห้องเรียนชั่วคราว	n/a	n/a	268	n/a	ส่วนการศึกษา
25	n/a	n/a	n/a	345	n/a	ส่วนพักอาศัย

หมายเหตุ :

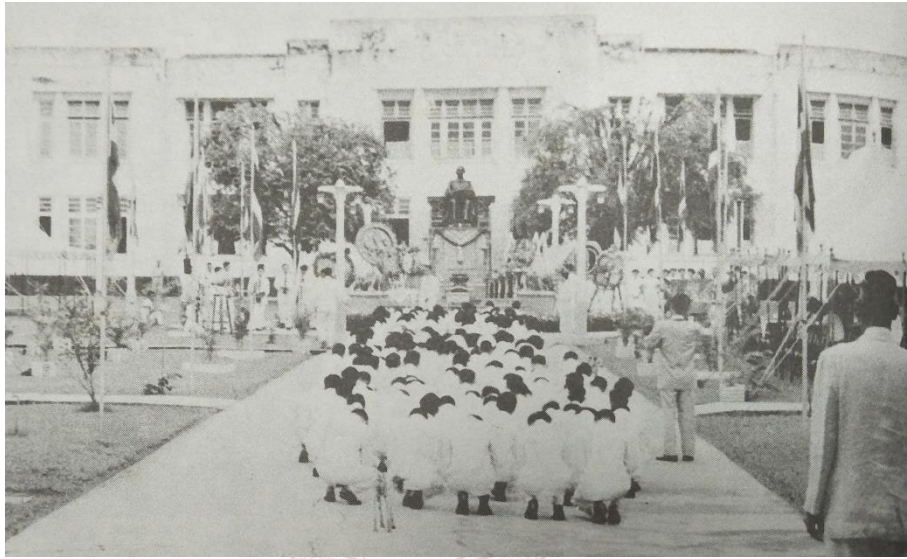
ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-22 ตึกตรวจโรคริมน้ำ

(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 3-23 พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เมื่อวัน
มหิดล พ.ศ.2497

(ที่มา: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531: 220)

รูปที่ 3-24 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2492

(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

ผลจากสงครามโลกทำให้ความก้าวหน้าต่าง ๆ ชะงักงัน ประกอบกับมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมาก จึงมีการก่อสร้างและปรับปรุงต่อเติมเพื่อฟื้นฟูและขยายขนาดโรงพยาบาล ใน พ.ศ. 2490 รัฐบาลได้เวนคืนที่ดินของราษฎรริมแม่น้ำ ทิศใต้ของหอชาย และกรมรถไฟหลวงยังยกที่ดินทางทิศเหนือของโรงพยาบาลให้เพิ่มเติม³³

จากรูปที่ 3-21 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2500 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2500 มีที่ดินเพิ่มทางทิศเหนือและทิศใต้ รวมมีที่ดินประมาณ 59 ไร่ และเห็นได้ว่าการเข้าถึงจากถนนภายในวงตัวในแนวเหนือใต้ของโรงพยาบาล การจัดเรียงและกระจายตัวอาคารยังคงคล้ายกับ พ.ศ.2478 แต่มีพื้นที่บางส่วนที่อาคารเริ่มกระจุกตัวขึ้น

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2591-2500 มีความสูงไม่เกิน 4 ชั้น ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกตรวจโรคคนอกริมน้ำ ซึ่งเป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่มีพื้นที่อาคารมากที่สุดที่ก่อสร้างในช่วงนี้

การจัดที่ว่างและทางสัญจร มีการรื้อตึกเสาวภาคย์ และตึกวิคตอเรีย ใน พ.ศ.2490 ทำให้เกิดลานบริเวณแกนกลางโรงพยาบาลเป็นลานขนาดใหญ่³⁴ จากรูป 3-23 พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เมื่อวันมหิดล พ.ศ.2497 จะสังเกตเห็นถึงการประดิษฐานพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก หน้าตึกรัศมีวิทยาลัยที่ 2 โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพระราชานุสาวรีย์ เมื่อวันที่ 27 เมษายน พ.ศ.2493³⁵

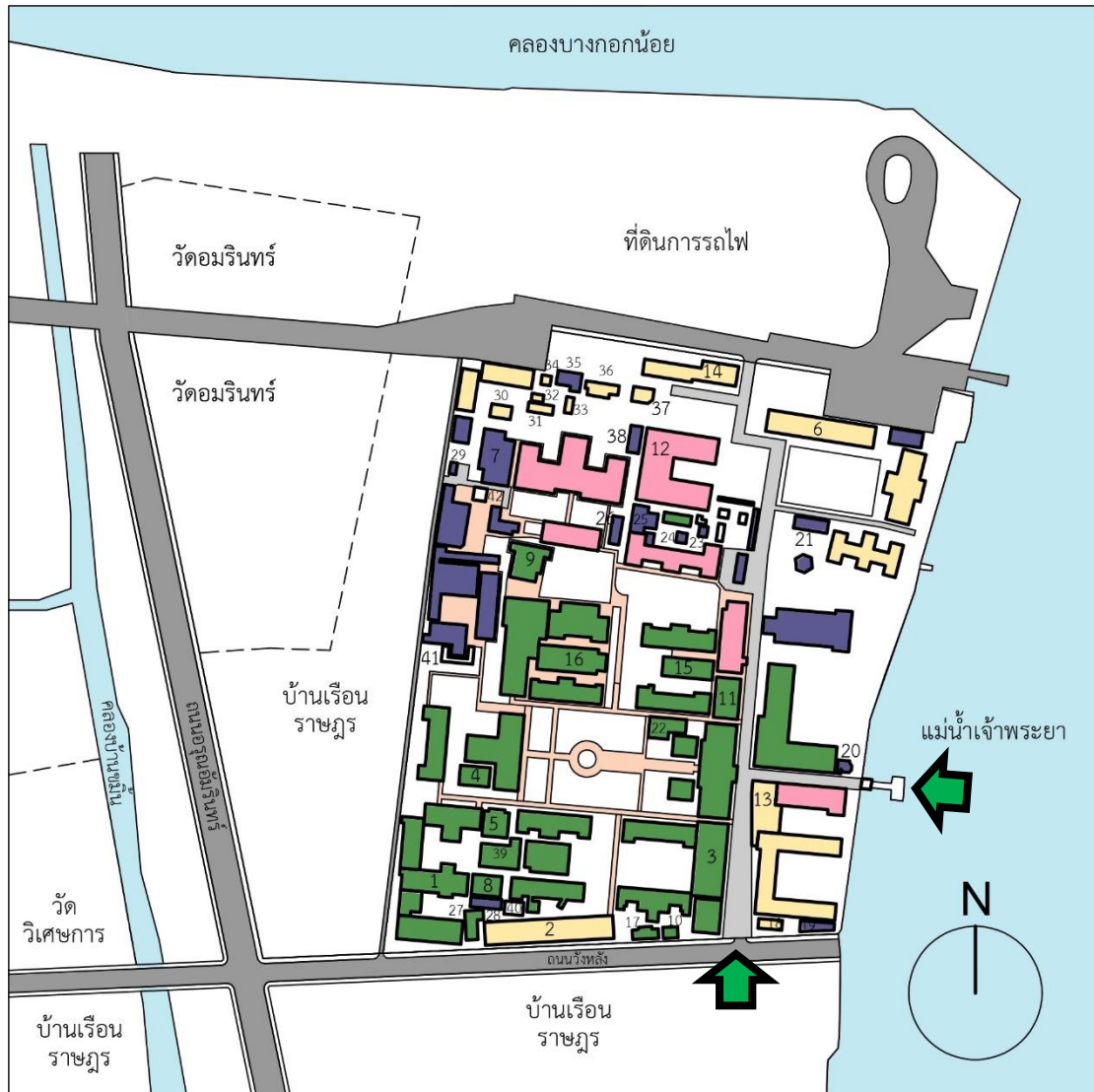
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 195

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 199

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 218

(7) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
 ● ส่วนสนับสนุนและบริการ
 ● ส่วนพักอาศัย
 ● ส่วนการศึกษา
▬ ทางเดินบนพื้น
▬ ถนน
➡ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-25 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507

ตารางที่ 3-9 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2507

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2507	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกข้าวไทยอุทิศ (หลัง ที่2)	2502	2	576	1152	ส่วนให้บริการรักษา
2	หอพักพยาบาล 1	2502	4	1066	4264	ส่วนพักอาศัย
3	ตึกธนาคารไทย พาณิชย์	2505	3	825	2475	ส่วนให้บริการรักษา
4	ตึกทองอยู่ ลำซำ (ตึก โคบอลท์)	2505	1	208	208	ส่วนให้บริการรักษา
5	ตึกอรรถกระวีสุนทร	2505	2	240	480	ส่วนให้บริการรักษา
6	หอหญิง	2503	3	841	2523	ส่วนพักอาศัย
7	ตึกศาลาพิธีศพ	2503	1	557	557	ส่วนสนับสนุน
8	ตึกสุติกรรม	2503	4	214	856	ส่วนให้บริการรักษา
9	ตึกมูลนิธิอนุเคราะห์ คนพิการ	2503	3	390	1170	ส่วนให้บริการรักษา
10	ตึกพระสุจริตสุดา	2503	2	58	116	ส่วนให้บริการรักษา
11	ตึกศรีสังวาลย์ (หลัง ที่1)	2503	3	354	1062	ส่วนให้บริการรักษา
12	ตึกสรีรศาสตร์	2503	4	1580	6320	ส่วนการศึกษา
13	ตึกนอนพยาบาล	2505	4	518	2072	ส่วนพักอาศัย
14	ตึกหอพักแพทย์ฝึกหัด (หอชาย 2)	2506	4	575	2300	ส่วนพักอาศัย
15	ตึกพลอย จาตุรจินดา	2506	3	345	1035	ส่วนให้บริการรักษา
16	ตึกประยงค์-เล็ก ตั้ง ตรงจิตร	2506	3	587	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
17	ตึกท่านผู้หญิงวิจิตร	2506	2	101	202	ส่วนให้บริการรักษา

ตารางที่ 3-9 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2507

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2507	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
18	บ้านพัก	n/a	n/a	84	n/a	ส่วนพักอาศัย
19	โรงขายอาหาร	n/a	n/a	86	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
20	ร้านขายเครื่องดื่ม	n/a	n/a	56	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
21	โรงงาน	n/a	n/a	149	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
22	บ่อว่ายน้ำ	n/a	n/a	233	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
23	โรงน้ำกลั่น	n/a	n/a	32	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
24	โรงงาน	n/a	n/a	37	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
25	โรงงาน	n/a	n/a	239	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
26	โรงน้ำกลั่น	n/a	n/a	101	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
27	เรือนคนไข้	n/a	n/a	149	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
28	โรงงาน	n/a	n/a	110	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
29	โรงเก็บศพเน่า	n/a	n/a	28	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
30	ห้องแถว	n/a	n/a	97	n/a	ส่วนพักอาศัย
31	บ้านพัก	n/a	n/a	82	n/a	ส่วนพักอาศัย
32	บ้านพัก	n/a	n/a	32	n/a	ส่วนพักอาศัย
33	บ้านพัก	n/a	n/a	43	n/a	ส่วนพักอาศัย
34	บ้านพัก	n/a	n/a	31	n/a	ส่วนพักอาศัย
35	โรงงาน	n/a	n/a	138	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
36	บ้านพัก	n/a	n/a	146	n/a	ส่วนพักอาศัย
37	บ้านพัก	n/a	n/a	106	n/a	ส่วนพักอาศัย
38	โรงเก็บของ	n/a	n/a	113	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ

ตารางที่ 3-9 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2507

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2507	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
39	ตึกสุตติกรรม (อีกหลัง หนึ่ง)	n/a	n/a	353	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
40	n/a	n/a	n/a	87	n/a	n/a
41	n/a	n/a	n/a	105	n/a	n/a
42	n/a	n/a	n/a	59	n/a	n/a

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-26 ตึกธนาคารไทยพาณิชย์

(ที่มา: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2551: 96)

ในช่วงรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มหาวิทยาลัยทุกแห่งถูกย้ายมาขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรี งานของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว³⁶

จากรูปที่ 3-25 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2507 มีที่ดินเพิ่มขึ้นเล็กน้อย อาคารเริ่มขยายตัวอย่างหนาแน่นทั่วที่ดินโรงพยาบาล

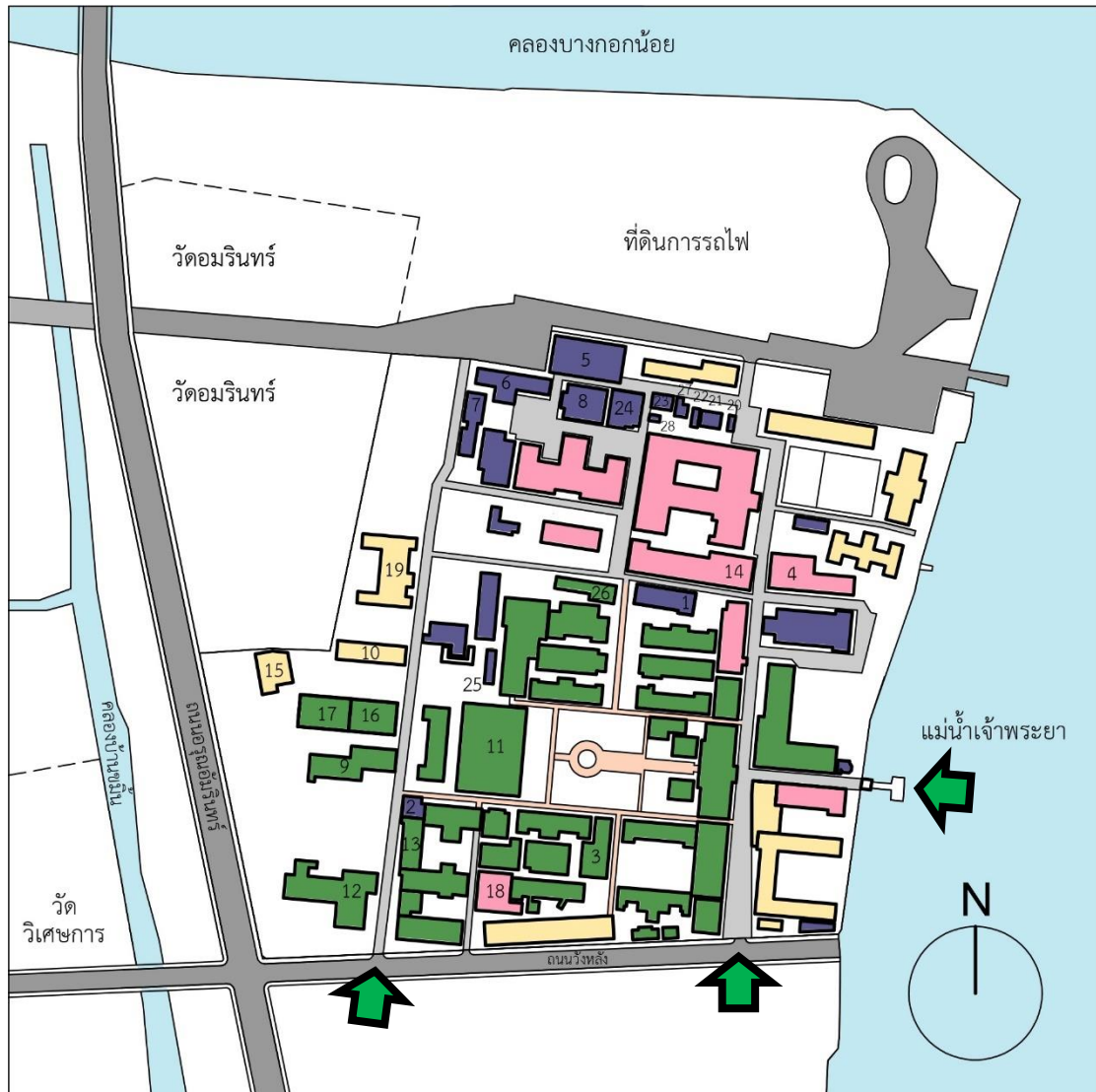
อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2501-2508 มีความสูงไม่เกิน 4 ชั้น ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่มีพื้นที่อาคารมากที่สุดที่ก่อสร้างในช่วงนี้

การจัดที่ว่างและทางสัญจร ที่ว่างระหว่างอาคารเดิมได้ถูกถมไปด้วยอาคารใหม่ และจากรูปที่ 3-26 ตึกธนาคารไทยพาณิชย์ จะสังเกตเห็นถึงถนนภายใน (สำหรับทางสัญจรรถ) สายแรกของโรงพยาบาลบริเวณหน้าตึกธนาคารไทยพาณิชย์

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 225

(8) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
- ส่วนสนับสนุนและบริการ
- ส่วนพักอาศัย
- ส่วนการศึกษา
- ▬ ทางเดินบนพื้น
- ▬ ถนน
- ➡ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-27 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515

ตารางที่ 3-10 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2515

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2515	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกอานันทราช	2508	3	439	1317	ส่วนสนับสนุนฯ
2	ห้องนม	2508	2	159	318	ส่วนสนับสนุนฯ
3	ตึกสุติศาสตร์	2508	4	477	1908	ส่วนให้บริการรักษาฯ
4	หอสมุดศิริราช	2509	3	812	2436	ส่วนการศึกษา
5	ตึกหอกีฬาศิริราชสัมพันธ์	2511	1	945	945	ส่วนสนับสนุนฯ
6	ตึกนิติเวชศาสตร์	2511	3	527	1581	ส่วนสนับสนุนฯ
7	ห้องตรวจศพ	2511	1	361	361	ส่วนสนับสนุนฯ
8	ตึกหอประชุมนิติเวชศาสตร์	2511	3	509	1527	ส่วนสนับสนุนฯ
9	ตึกหริศจันทร์-ปาวา	2511	3	739	2217	ส่วนให้บริการรักษาฯ
10	หอพักพยาบาล 2 (หอพัก ผู้ช่วยพยาบาล)	2511	4	458	1832	ส่วนพักอาศัย
11	ตึก 72 ปี	2512	10	2017	20170	ส่วนให้บริการรักษาฯ
12	ตึกอุบัติเหตุ	2513	4	1195	4780	ส่วนให้บริการรักษาฯ
13	ตึกโกลด์ กันตะบุตร	2514	4	372	1488	ส่วนให้บริการรักษาฯ
14	ตึกกายวิภาคใหม่ (4ชั้น)	2514	4	1289	5156	ส่วนการศึกษา
15	หอพักแพทย์ฝึกหัด (หลังที่ 2)	2514	6	424	2544	ส่วนการศึกษา
16	ตึกผะอบ นพ สุภัทรา ระเปียบ	2514	6	536	3216	ส่วนให้บริการรักษาฯ
17	ตึกเวชศาสตร์ห้องกันและ สังคม	2514	6	591	3546	ส่วนให้บริการรักษาฯ

ตารางที่ 3-10 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2515

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2515	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
18	ตึกสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	2515	3	516	1548	ส่วนการศึกษา
19	หอพักพยาบาล 3	2515	9	964	8676	ส่วนพักอาศัย
20	ห้องเก็บเคมีภัณฑ์	n/a	n/a	34	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
21	ตึกช่างพืด	n/a	n/a	111	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
22	โรงเลี้ยงสุนัข	n/a	n/a	45	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
23	บ้านพักช่างไม้	n/a	n/a	109	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
24	โรงช่างไม้	n/a	n/a	404	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
25	ไฟฟ้าแรงสูง	n/a	n/a	108	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
26	หน่วยวางแผนครอบครัว	n/a	n/a	312	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
27	n/a	n/a	n/a	71	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
28	n/a	n/a	n/a	24	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

รูปที่ 3-28 ตึก 72 ปี
(ที่มา: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531: 267)

รูปที่ 3-29 โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2514

รูปที่ 3-30 ที่ดินที่ได้รับมาเพิ่ม ซึ่งเป็นที่ตั้งของตึกผู้ป่วยนอกในเวลาต่อมา
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 3-31 ถนนหน้าหอพักพยาบาล
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

พ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เป็นมหาวิทยาลัยมหิดล โดยใน พ.ศ.2513 นักเรียนเตรียมแพทย์ศิริราชจะมีแต่ผู้จบเตรียมแพทย์จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลเท่านั้น โดยรุ่นสุดท้ายที่จบเตรียมแพทย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจบใน พ.ศ.2512³⁷

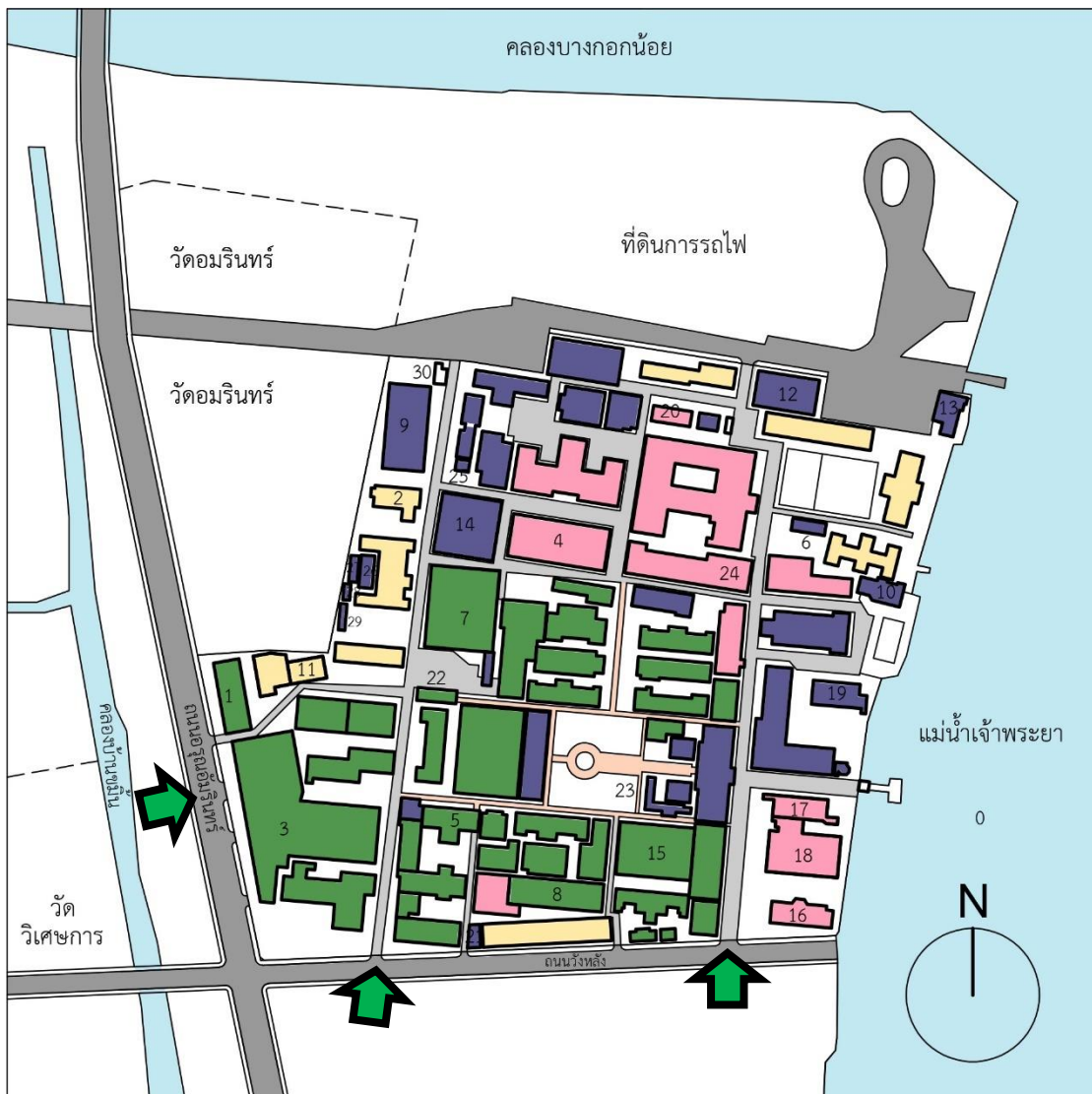
จากรูปที่ 3-27 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2515 มีที่ดินเพิ่มขึ้นทางด้านตะวันออกจนบางส่วนติดถนนอรุณอมรินทร์ รวมมีที่ดินประมาณ 79 ไร่ อาคารในที่ดินเดิมขยายตัวอย่างหนาแน่น แต่อาคารบนที่ดินใหม่ได้ขยายตัวไปบางส่วน อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2509-2515 ตัวอย่างอาคารได้แก่ตึก 72 ปี (สูง 10 ชั้น) ซึ่งเป็นอาคารสูงและอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรก เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาล

การจัดที่ว่างและทางสัญจร จากรูปที่ 3-29 โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2514 แสดงให้เห็นโรงพยาบาลมีการก่อสร้างอาคารหนาแน่น ทุกรูปที่ 3-30 ที่ดินที่ได้รับมาเพิ่มมา ซึ่งเป็นที่ตั้งของตึกผู้ป่วยนอกในเวลาต่อมา และจากรูปที่ 3-31 ถนนหน้าหอพักพยาบาล ซึ่งยังแสดงให้เห็นว่าแนวทางสัญจรที่อยู่นอกโรงพยาบาลเดิม ได้กลายเป็นแนวถนนภายในโรงพยาบาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 265-267

(9) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
- ส่วนสนับสนุนและบริการ
- ส่วนเภสัชศาสตร์
- ส่วนการศึกษา
- ▬ ทางเดินบนพื้น
- ▬ ถนน
- ➡ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-32 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528

ตารางที่ 3-11 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2528

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2528	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกสลากกินแบ่ง	2516	5	664	3320	ส่วนให้บริการรักษาฯ
2	หอพักพยาบาล 4	2517	9	407	3663	ส่วนพักอาศัย
3	ตึกผู้ป่วยนอก	2518	6	4408	26448	ส่วนให้บริการรักษาฯ
4	ตึกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2519	6	1497	8982	ส่วนการศึกษา
5	ตึกกุมาร (หลังที่2)	2520	5	519	2595	ส่วนให้บริการรักษาฯ
6	โรงบิมน้ำ	2521	n/a	149	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
7	ตึก 84 ปี	2522	10	2010	20100	ส่วนให้บริการรักษาฯ
8	ตึกจุฬารัฐ (ใหม่)	2523	13	952	12376	ส่วนให้บริการรักษาฯ
9	โรงซักฟอก	2523	3	1270	3810	ส่วนสนับสนุนฯ
10	ตึกสมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริ ราช	2524	3	326	978	ส่วนสนับสนุนฯ
11	หอพักแพทย์ประจำบ้าน (10ชั้น)	2525	10	288	2880	ส่วนพักอาศัย
12	ตึกเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อและ บริการกลาง	2525	4	776	3104	ส่วนสนับสนุนฯ
13	ตึกวิจัยเวชศาสตร์นิวเคลียร์	2526	4	327	1308	ส่วนสนับสนุนฯ
14	โรงครัว	2527	4	1284	5136	ส่วนสนับสนุนฯ
15	ตึกอักษุรักษ์ (หลังที่2)	2528	13	1412	18356	ส่วนให้บริการรักษาฯ
16	ตึกพระศรีนครินทร์	n/a	2	489	978	ส่วนการศึกษา
17	อาคารมหิตลอดุยเดช	n/a	3	1669	5007	ส่วนการศึกษา
18	อาคารพระศรีพัชรินทร	n/a	11	1205	13255	ส่วนการศึกษา

ตาราง 3-11 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2528

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2528	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
19	หน่วยช่างโรงงาน	n/a	1	450	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
20	ตึกเลี้ยงสัตว์	n/a	2	217	434	ส่วนการศึกษา
21	ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาศิริราช (ต่อมา เป็นสหกรณ์ออม ทรัพย์ ม.มหิดล)	n/a	2	98	196	ส่วนสนับสนุนฯ
22	ห้องฉายรังสี	n/a	n/a	179	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
23	ร้านอาหาร	n/a	n/a	216	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
24	คณะเทคนิค การแพทย์	n/a	11	1290	14190	ส่วนการศึกษา
25	n/a	n/a	n/a	55	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
26	n/a	n/a	n/a	158	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
27	n/a	n/a	n/a	80	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
28	n/a	n/a	n/a	40	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
29	n/a	n/a	n/a	61	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
30	n/a	n/a	n/a	79	n/a	n/a

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-33 ตึกผู้ป่วยนอก
(ที่มา: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531: 272)

รูปที่ 3-34 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2518
(ที่มา : สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 3-35 ถนนหน้าหอพักแพทย์ประจำบ้าน

(ที่มา: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531: 315)

พ.ศ. 2515 โรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ ได้แยกตัวออกไปตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ โดยคณะพยาบาลศาสตร์ได้รับที่ดินใหม่บริเวณริมถนนบางขุนนนท์ และมีการก่อสร้างหอพักนักเรียนพยาบาลที่นั่น ส่วนในพื้นที่เดิม (มุมที่ดินทางทิศตะวันออกเฉียงใต้) ก็ได้มีการก่อสร้างอาคารขึ้นมาใหม่เช่นกัน³⁸

ช่วงนี้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาแพทย์ โดยลดเวลาเรียนเตรียมแพทย์เหลือ 1 ปี และเพิ่มการเรียนชั้นคลินิกเป็น 3 ปี และ ใน พ.ศ.2525 มหาวิทยาลัยมหิดลเปิดเรียนที่วิทยาเขตศาลายา เป็นปีแรก โดยนักเรียนชั้นปี 1 ซึ่งสังกัดคณะวิทยาศาสตร์ จะต้องไปเรียนที่วิทยาเขตศาลายา³⁹

จากรูปที่ 3-32 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2528 ได้มีอาคารอยู่อย่างหนาแน่นทั่วที่ดิน

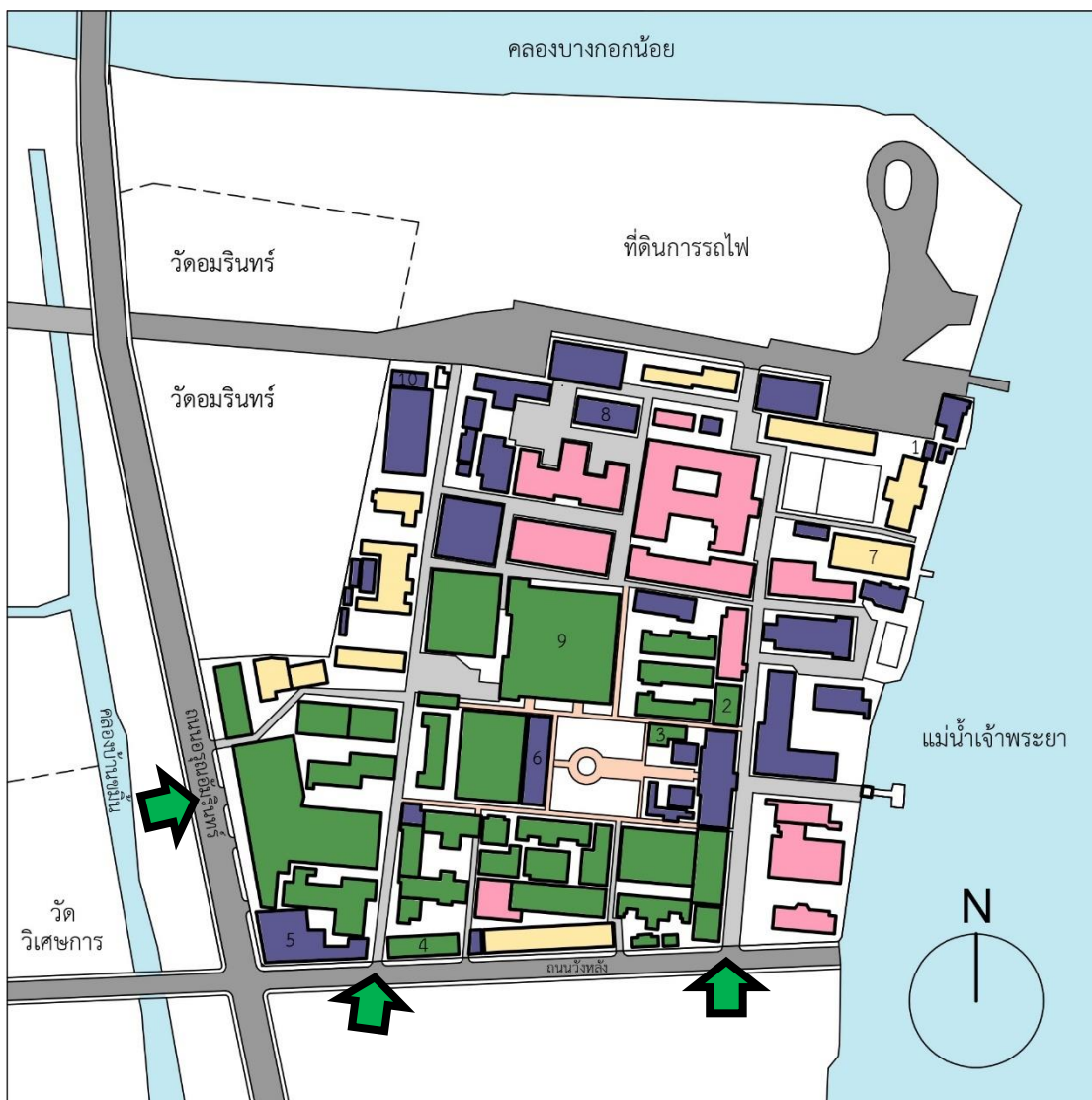
อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2516-2528 ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกผู้ป่วยนอก ซิดถนนอรุณอมรินทร์ อยู่ด้านทิศตะวันตกของที่ดิน เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่มีพื้นที่อาคารมากที่สุดที่ก่อสร้างในช่วงนี้

การจัดที่ว่างและทางสัญจร ยังคงมีรูปแบบคล้ายกับ พ.ศ.2515 อย่างไรก็ดี เริ่มมีการก่อสร้างอาคารสูงหลายหลังขึ้น ในขณะที่ถนนส่วนใหญ่ไม่ได้สร้างให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ตัวอย่างดังรูปที่ 3-35 ถนนหน้าหอพักแพทย์ประจำบ้าน

³⁸ เรื่องเดียวกัน 296

³⁹ เรื่องเดียวกัน 299, 311

(10) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2540

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
- ส่วนสนับสนุนและบริการ
- ส่วนพักอาศัย
- ส่วนการศึกษา
- ▬ ทางเดินบนพื้น
- ▬ ถนน
- ➡ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-36 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2540

ตารางที่ 3-12 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2540

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2540	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	โรงผลิตน้ำประปา (มี 2 หลัง)	2529	n/a	108	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
2	ตึกศรีสังวาลย์ (หลังที่2)	2530	8	354	2832	ส่วนให้บริการรักษาฯ
3	ตึกศรีสังวาลย์ (ตึกเล็ก)	2530	4	233	932	ส่วนให้บริการรักษาฯ
4	ตึกอำนวยการมหิตล (หลัง ที่2)	2531	10	506	5060	ส่วนให้บริการรักษาฯ
5	อาคารจอดรถ (1)	2531	9	1278	11502	ส่วนสนับสนุนฯ
6	ศาลาศิริราช 100 ปี	2531	1	715	715	ส่วนสนับสนุนฯ
7	มหิตลาคาร สมเด็จพระ ราชปิตุจฉา	2531	12	970	11640	ส่วนพักอาศัย
8	อาคารกำจัดน้ำเสีย	2533	4	565	2260	ส่วนสนับสนุนฯ
9	ตึกสยามินทร์	2535	15	4351	43000 ^ค	ส่วนให้บริการรักษาฯ
10	n/a	n/a	1	201	201	ส่วนสนับสนุนฯ

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ค หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัทที่ปรึกษาไทยกรุ๊ป

รูปที่ 3-37 ตึกสยามินทร์

รูปที่ 3-38 มหิตลาคาร สมเด็จพระราชปิตุจฉา

รูปที่ 3-39 อาคารจอดรถ (1)

จากรูปที่ 3-36 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2540 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพ
โรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2540 ยังคงมีอาคารอยู่อย่างหนาแน่นทั่วที่ดิน

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2529-2540 ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกสยามินทร์ ซึ่งเป็น
อาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรกที่มีพื้นที่อาคารเกิน 30,000 ตร.ม. เป็นอาคารส่วนให้บริการ
รักษาพยาบาล และมหิตลาคาร สมเด็จพระราชปิตุจฉา เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษอีกหลังที่ก่อสร้าง
ในช่วงนี้ เป็นส่วนพักอาศัย

การจัดที่ว่างและทางสัญจร ยังคงมีรูปแบบคล้ายกับ พ.ศ.2528 แต่ในการจอดรถ เริ่มมี
อาคารจอดรถหลังแรกอยู่มุมที่ดินทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดแยกศิริราช ดังรูปที่ 3-36 อาคาร
จอดรถ (1)

(11) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
- ส่วนสนับสนุนและบริการ
- ส่วนเภสัชศาสตร์
- ส่วนการศึกษา
- ▬ ทางเดินบนพื้น
- ▬ ถนน
- ➡ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-40 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551

ตารางที่ 3-13 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2551

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2551	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกอตุลยเดชვიกรม	2541	12	3023	36276	ส่วนการศึกษา
2	ศาลาพิธีศพ (ใหม่)	2541	3	190	570	ส่วนสนับสนุนฯ
3	ศาลาแปดเหลี่ยม	2541	n/a	20	n/a	n/a
4	ศูนย์โรคหัวใจสมเด็จ พระบรมราชินีนาถ	2543	14	1065	14910	ส่วนให้บริการรักษาฯ
5	สถานีไฟฟ้าย่อย	2543	3	334	1002	ส่วนสนับสนุนฯ
6	หอพักนักศึกษาแพทย์หญิง 2	2544	12	861	10332	ส่วนพักอาศัย
7	ตึกรังสีราชนครินทร์	2545	2	303	606	ส่วนให้บริการรักษาฯ
8	หอกีฬาศิริราชสัมพันธ์และ อาคารจอดรถ 2	2545	13	1555	20215	ส่วนสนับสนุนฯ
9	ร้านค้าสวัสดิการ	2545	1	647	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
10	ตึกเจ้าฟ้ามหาจักรี	2545	12	926	11112	ส่วนให้บริการรักษาฯ
11	โรงพักพัสดุ	2545	1	68	68	ส่วนสนับสนุนฯ
12	อาคารเฉลิมพระเกียรติ	2546	17	1848	31416	ส่วนให้บริการรักษาฯ
13	ตึก 100 ปี สมเด็จพระศรี นครินทร์	2547	16	2221	35536	ส่วนให้บริการรักษาฯ
14	อาคารรักษาสีงแวดล้อม	2547	3	163	489	ส่วนสนับสนุนฯ
15	โรงผลิตน้ำดื่ม	2548	n/a	64	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
16	ออร์โธปิดิกส์เทคโนโลยีและ การเคลื่อนที่	n/a	n/a	328	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
17	หน่วยต้นไม้	n/a	n/a	176	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-41 (รูปซ้าย) อาคารเฉลิมพระเกียรติ
รูปที่ 3-42 (รูปขวา) อาคาร 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์

รูปที่ 3-43 (รูปซ้าย) ศูนย์โรคหัวใจสมเด็จพระบรมราชินีนาถ
รูปที่ 3-44 (รูปขวา) ตึกเจ้าฟ้าฯ มหจักรี

รูปที่ 3-45 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2550

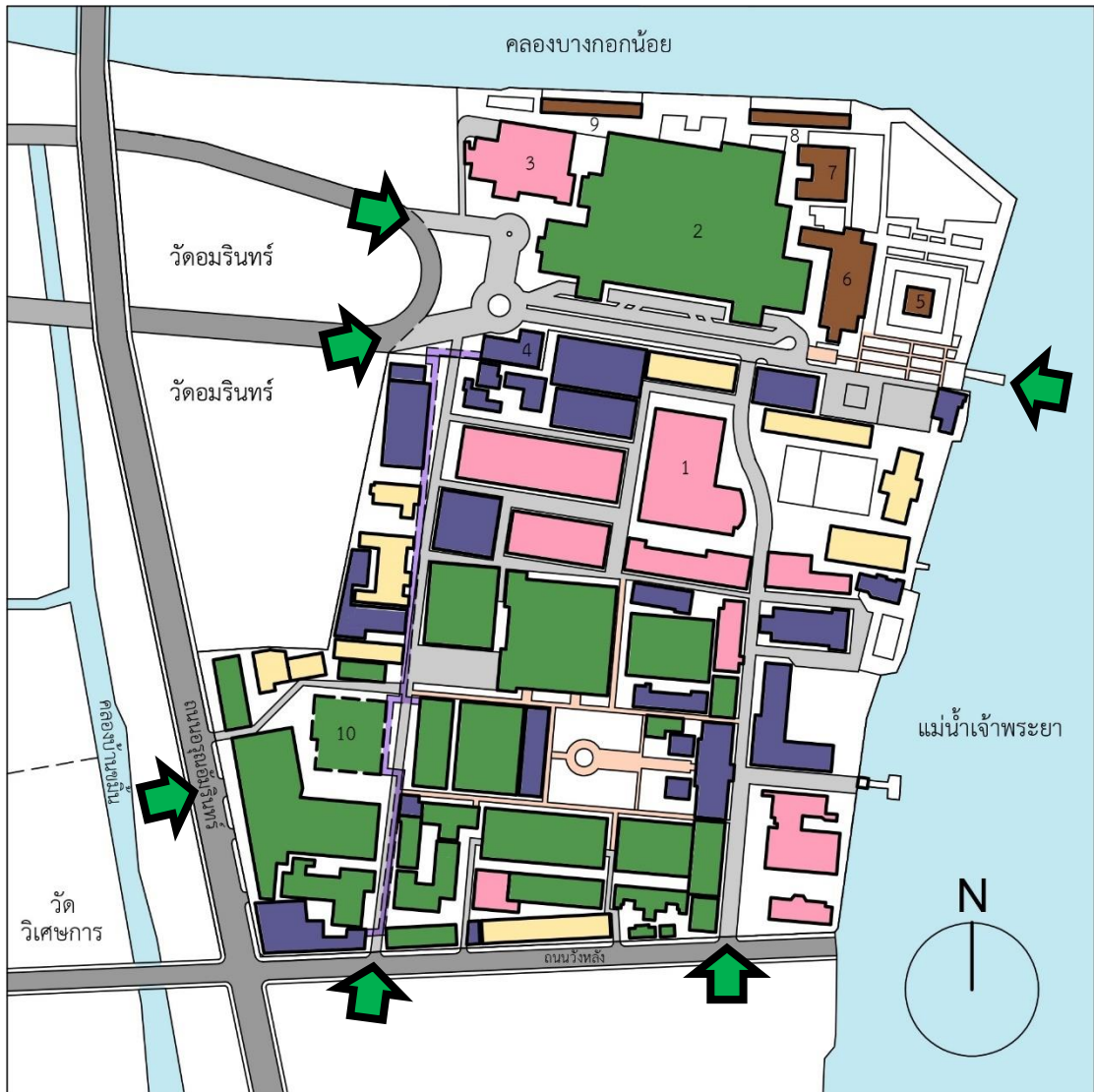
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

จากรูปที่ 3-40 ฟังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2551 ยังคงมีอาคารอยู่อย่างหนาแน่นทั่วที่ดิน

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2529-2540 ตัวอย่างอาคารได้แก่ อาคารเฉลิมพระเกียรติและอาคาร 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีขนาดเกิน 30,000 ตร.ม. นอกจากนี้ยังมีอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษอีก ได้แก่ ศูนย์โรคหัวใจสมเด็จพระบรมราชินีนาถ และ ศูนย์โรคหัวใจสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

การจัดที่ว่างและทางสัญจร ยังคงมีรูปแบบคล้ายกับ พ.ศ.2540 แต่จากรูปที่ 3-45 ภาพถ่ายทางอากาศโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2550 จะเห็นได้ว่าเมื่ออาคารมีความสูงขึ้นเรื่อย ในขณะที่ยังคงมีขนาดเท่าเดิม

(12) ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา ● หน่วยงานอื่น ๆ
- ▬ ทางเดินบนพื้น ▬ ถนน ▬ ทางเดินลอยฟ้า ↑ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-46 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563

ตารางที่ 3- 14 ข้อมูลประกอบผังจำลอง พ.ศ.2563

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2563	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	อาคารศรีสวรินทิรา	2553	15	3359	64709 ^ก	ส่วนการศึกษา
2	โรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์	2555	17	12235	216140 ^จ	ส่วนให้บริการรักษาฯ
3	อาคารเฉลิมพระ เกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550	2555	12	2362	29663 ^จ	ส่วนการศึกษา
4	สถานีไฟฟ้า (ของฝั่ง รพ.ศิริราช ปิยม หาราชการุณย์)	2555	6	579	3474	ส่วนสนับสนุนฯ
5	พลับพลาสยามินท ราศิริราชานุสรณีย์	n/a	1	256	256	หน่วยงานอื่นๆ
6	อาคารพิพิธภัณฑ์ 1	n/a	2	1706	3412	หน่วยงานอื่นๆ
7	อาคารพิพิธภัณฑ์ 2	(ปรับปรุง)	2	870	1740	หน่วยงานอื่นๆ
8	อาคารพิพิธภัณฑ์ 3	อาคาร เก่า)	1	485	485	หน่วยงานอื่นๆ
9	อาคารพิพิธภัณฑ์ 4		1	485	485	หน่วยงานอื่นๆ
10	อาคารนวมินทร์ บพิตร 84 พรรษา	ก่อสร้าง	28	1831	70000 ^จ	ส่วนให้บริการรักษาฯ

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

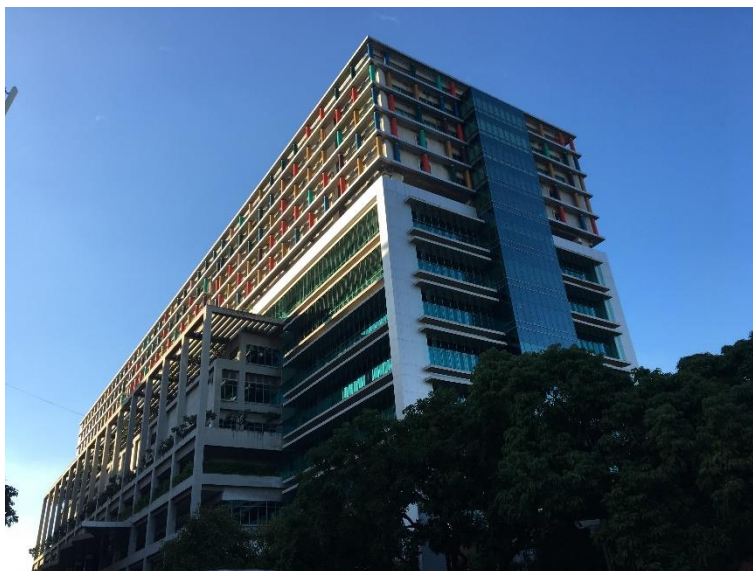
ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น x พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ค หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัทแปลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด⁴⁰

⁴⁰ บริษัทแปลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด, อาคารศรีสวรินทิรา[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.plan-consultants.com/project-detail.php?&gd=14>

ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลและ
สมาคมนิสิตเก่าคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย⁴¹

จ หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัทแพลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด (ขนาดโดยประมาณ)⁴²

รูปที่ 3-47 อาคาร รพ.ศิริราช ปิยมหาราชการุณย์

รูปที่ 3-48 (รูปซ้าย) ทางเดินลอยฟ้า

รูปที่ 3-49 (รูปขวา) อาคารนวมินทร์บพิตร 84 พรรษา

⁴¹ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และ สมาคมนิสิตเก่าคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันการแพทย์สยามินทราธิราช (กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2559), หน้า 74

⁴² บริษัทแพลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด, อาคารนวมินทร์บพิตร 84 พรรษา[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.plan-consultants.com/project-detail.php?&gd=6>

รูปที่ 3-50 ลานหน้าพลับพลาสยามินทราศิริราชานุสรณีย์

รูปที่ 3-51 โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563

ในช่วงนี้ โรงพยาบาลได้รับที่ดินใหม่บริเวณทางทิศเหนือของที่ดินเดิมจนติดคลองบางกอกน้อย ทำให้มีที่ดินรวม 119 ไร่ มีการก่อสร้างโรงพยาบาลใหม่ในเครือคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล คือ โรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ ตั้งอยู่บนที่ดินใหม่ดังกล่าว

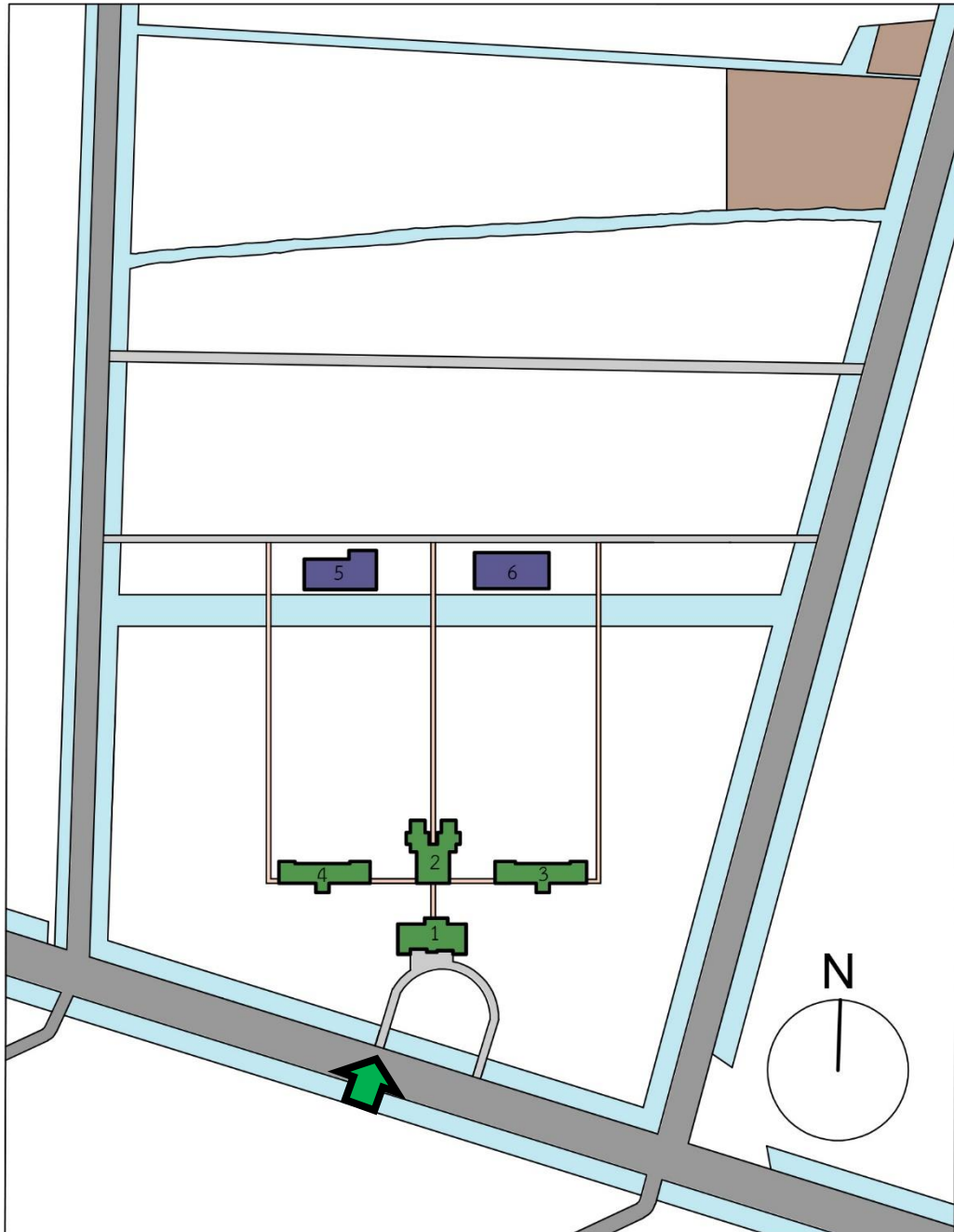
จากรูปที่ 3-46 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช ใน พ.ศ. 2563 ในพื้นที่ดินเดิมยังคงมีอาคารอยู่อย่างหนาแน่นทั่วที่ดิน และมีทางสัญจรรูปแบบใหม่ได้แก่ทางเดินลอยฟ้า แต่ในส่วนที่ดินใหม่ทางทิศเหนือได้มีการก่อสร้างอย่างหลวมๆ และเกิดอาคารประโยชน์ใช้สอยใหม่ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ โดยมีเป็นการปรับปรุงจากอาคารสถานีรถไฟบางกอกน้อยที่อยู่ในพื้นที่เดิม

ตัวอย่างอาคารที่ก่อสร้างเสร็จในระหว่าง พ.ศ.2552-2563 ได้แก่ อาคารโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่มีขนาดเกิน 100,000 ตร.ม. หลังแรกของโรงพยาบาล

การจัดที่ว่างและทางสัญจร ในบริเวณที่ดินเดิมยังมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับ พ.ศ.2551 อย่างไรก็ดีตามได้มีการก่อสร้างทางสัญจรลอยฟ้าเหนือถนนภายในทางด้านทิศตะวันตกเดิม โดยไม่มีการขยายถนน (รูปที่ 3-48 ทางเดินลอยฟ้า) ส่วนในบริเวณที่ดินใหม่นั้น ได้มีการจัดที่ว่างเป็นลานและก่อสร้างพลับพลาสยามินทราศิริราชานุสรณีย์ (รูปที่ 3-50 ลานหน้าพลับพลาสยามินทราศิริราชานุสรณีย์) ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นที่ว่างใหม่อยู่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

3.3.2 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

(1) ฝั่งจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2457

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
- ส่วนสนับสนุนและบริการ
- ทางเดินบนพื้น
- ถนน
- ➡ ทางเข้าหลัก
- พื้นที่ตั้งของการประกาศกรุงเทพฯ (ไม่พบข้อมูลอาคารชัดเจน)

รูปที่ 3-52 ฝั่งจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2457

ตารางที่ 3-15 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2457

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2457	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316	ส่วนให้บริการรักษา
2	ตึกผ่าตัด	2457	1	731	731	ส่วนให้บริการรักษา
3	ตึกเวชภัณฑ์	2457	1	644	644	ส่วนให้บริการรักษา
4	ตึกพหุรัด	2457	1	644	644	ส่วนให้บริการรักษา
5	โรงครัวชั่วคราว	2457	1	789	789	ส่วนสนับสนุน
6	โรงซักฟอกชั่วคราว	2457	1	872	872	ส่วนสนับสนุน

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-53 ตึกอำนวยการ

(ที่มา: หอประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)⁴³

⁴³ หอประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะแพทย์ในอดีต[ออนไลน์], แหล่งที่มา:

<http://bodyandsoul.md.chula.ac.th/th/architecture/past/>

รูปที่ 3-54 ตึกผ่าตัด

(ที่มา: หอประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

รูปที่ 3-55 (รูปซ้าย) ตึกเวชกรรม (ที่มา: สภาอากาศไทย, 2536: 24)

รูปที่ 3-56 (รูปขวา) ตึกพายุโรค (ที่มา: สภาอากาศไทย, 2536: 24)

พ.ศ. 2436 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เกิดเหตุการณ์พิพาท ร.ศ. 112 กับฝรั่งเศสขึ้น คุณหญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์ จึงได้ชักชวนญาติมิตรเรียโรแพทย์ตามกำลังศรัทธา จัดตั้งสภาอุณาโลมแดงขึ้น เพื่อช่วยเหลือบ้านเมือง ให้การรักษาพยาบาลทหารและประชาชน ผู้บาดเจ็บจากสงคราม และสนับสนุนยาและเวชภัณฑ์แก่ทหาร และกราบพูลเชิญ พระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระวรราชเทวี เป็นสภานายิกาพระองค์แรก ในระหว่างเหตุการณ์พิพาท ได้มีการจัดตั้งโรงพยาบาลของสภาอุณาโลมแดงเป็นการฉุกเฉินขึ้น แต่เมื่อเหตุการณ์คลี่คลาย โรงพยาบาลดังกล่าวก็ได้ปิดตัวลง สภาอุณาโลมแดงก็มีบทบาทลดลงไป

ในเวลาต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชประสงค์ว่า จะจัดตั้งสภาอุณาโลมแดงขึ้นไว้ให้ได้อย่างมั่นคงเพื่อประโยชน์สำหรับบ้านเมือง กรมหมื่นนครไชยศรีสุรเดช จึงทรงกราบบังคมทูลเสนอให้มีการจัดตั้งโรงพยาบาลของสภาอุณาโลมแดงขึ้นเป็นการถาวร แต่การจัดตั้งโรงพยาบาลยังไม่ทันแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็เสด็จสวรรคตเสียก่อน ต่อมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ มีพระราชโอรส พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพร้อมพระทัยร่วมกัน พระราชทานทรัพย์สมทบ เพื่อจัดตั้งโรงพยาบาลของสภาอุณาโลมแดง บำเพ็ญกุศลถวาย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีจอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช รับหน้าที่ดำเนินการก่อสร้างโรงพยาบาล⁴⁴

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ออกแบบวางผังแม่บทโดย มาริโอ ตามาญโญ สถาปนิกที่รับราชการในกระทรวงโยธาธิการ โดยมีการตรวจสอบรังวัดพื้นที่ ตรวจสอบสภาพดิน ตรวจสอบวัดทิศทางลมและเส้นทางเดินของดวงอาทิตย์ และจำนวนน้ำฝนที่ตกตลอดปี จึงนำมาเขียนแบบวางผัง⁴⁵ มีนายแพทย์เอฟ เซเฟอร์ เป็นผู้อำนวยการคนแรก เป็นผู้ดำริวางรายละเอียดในเรื่องการก่อสร้าง และระเบียบการสำหรับโรงพยาบาล อย่างไรก็ตามที่ดินนายแพทย์เซเฟอร์ได้ถึงแก่กรรมไปก่อนการเปิดโรงพยาบาลเพียง 15 วัน เท่านั้น จึงมีพลตรี พระยาวิบูลย์อายุเวท (เสก ธรรมสโรช) เป็นผู้อำนวยการคนต่อมา⁴⁶

จากรูปที่ 3-52 ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2457 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เมื่อแรกครั้งก่อตั้งโรงพยาบาลใน พ.ศ.2457 มีคลองรอบที่ดิน และมีคลองสองสายตัดเข้าไปในที่ดินโรงพยาบาล อาคารกลุ่มแรกมี 6 หลัง ตั้งอยู่อย่างหลวม ๆ ในที่ดินครึ่งใต้ของโรงพยาบาล อาคารกลุ่มแรกสุดแบ่งประโยชน์ใช้สอยได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล และส่วนสนับสนุนและบริการ

อาคารส่วนใหญ่มีความสูง 1 ชั้น (ยกเว้นตึกอำนวยการมีความสูง 2 ชั้น) ยังไม่มีอาคารขนาดใหญ่ ตัวอย่างอาคารในช่วงนี้ได้แก่ ตึกอำนวยการ ซึ่งเป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในขณะนั้น ตึกผ่าตัด ตึกวิชรุณทิศ และตึกพาหุรัด

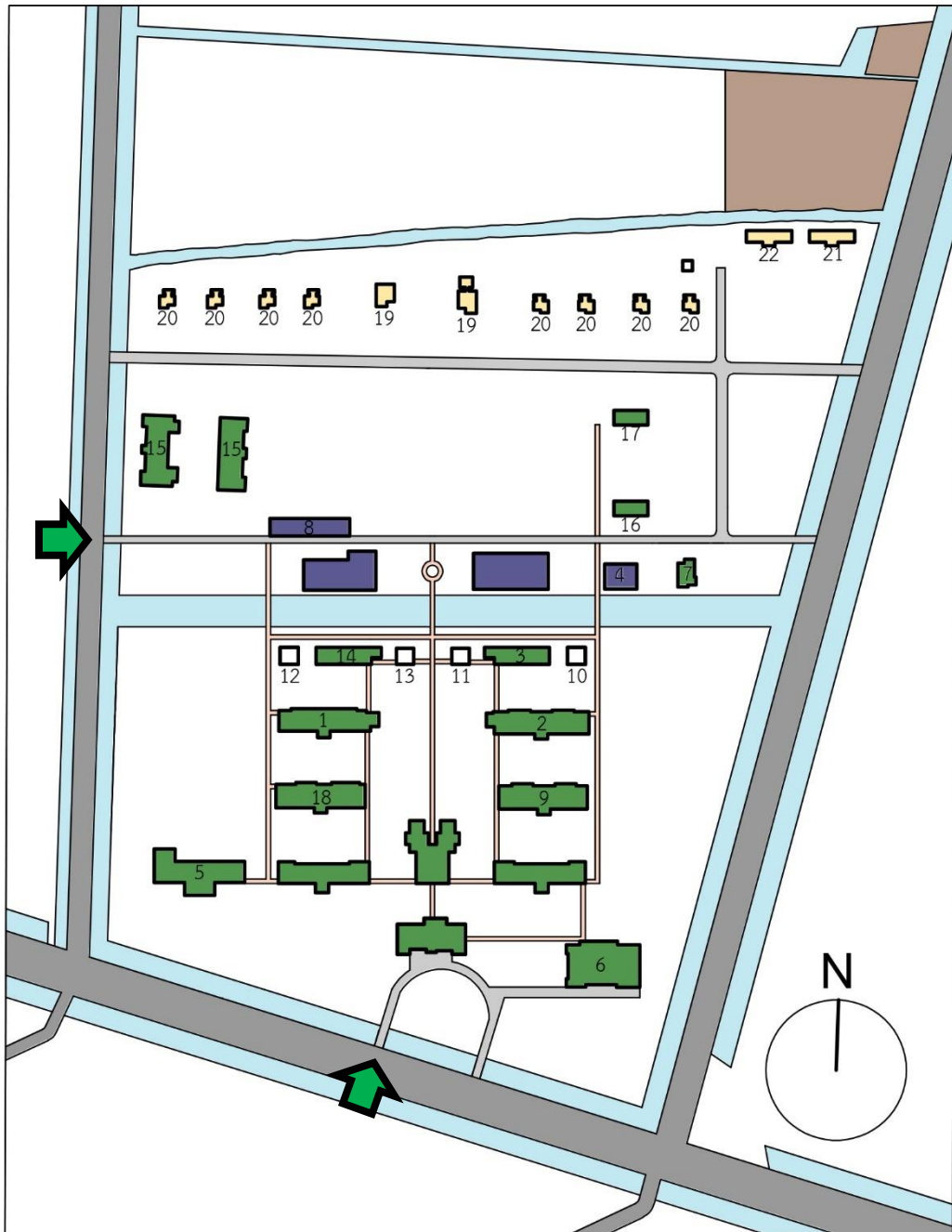
การจัดที่ว่างและทางสัญจร ได้จัดวางอาคารกลุ่มแรกอย่างเป็นระเบียบ มีทางเดินเป็นแนวแกน และวันที่ไว้สำหรับการก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมตามผังแม่บท

⁴⁴ ถนอม บรรณประเสริฐ, กำเนิดโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh/commencement/>

⁴⁵ จามรี อารยานิมิตสกุล, "การอนุรักษ์ผังบริเวณและอาคารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์," หน้า 18-19

⁴⁶ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, ครบรอบ 72 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หน้า 116, 129-130

(2) ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2473

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา ● หน่วยงานอื่น ๆ
- ทางเดินบนพื้น — ถนน ↑ ทางเข้าหลัก
- พื้นที่ตั้งของการประปากรุงเทพฯ (ไม่พบข้อมูลอาคารชัดเจน)

รูปที่ 3-57 ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2473

ตารางที่ 3-16 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2473

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2473	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกปัญจมาราชินี	2459	2	708	1416	ส่วนให้บริการรักษา
2	ตึกวิชราวุธ	2460	2	765	1530	ส่วนให้บริการรักษา
3	ตึกจิระประวัติ	2460	2	336	672	ส่วนให้บริการรักษา
4	ตึกผ่าศพ (หลังที่1)	2461	1	259	259	ส่วนสนับสนุน
5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652	ส่วนให้บริการรักษา
6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ค	ส่วนให้บริการรักษา
7	ตึกจิระญาณ	2466	2	141	282	ส่วนให้บริการรักษา
8	ตึกเซนยวณิข	2466	1	455	455	ส่วนสนับสนุน
9	ตึกหลิมซีลัน	2466	2	714	1428	ส่วนให้บริการรักษา
10	ตึกสิงหเสนี	2467	2	99	198	ส่วนให้บริการรักษา
11	ตึกรัตนสังวาลย์ บุณนาค	2468	2	91	182	n/a
12	ตึกแก้ว อิศวนนท์	2468	2	99	198	n/a
13	ตึกโปษยานนท์	2469	2	91	182	n/a
14	ตึกมาลินี	2469	2	336	672	n/a
15	ตึกเจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) (2 หลัง)	2469	1	1253	1253	ส่วนให้บริการรักษา
16	ตึกสายหยุด บุณนาค	2470	2	161	322	ส่วนให้บริการรักษา
17	ตึกพระยาไพบูลย์ สมบัติ	2473	2	161	322	ส่วนให้บริการรักษา
18	ตึกอาหาร	2473	2	723	1446	ส่วนให้บริการรักษา

ตาราง 3-16 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2473

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2473	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
19	เรือนนายแพทย์ชั้น ผู้ใหญ่ (2 หลัง)	n/a	1	286	286	ส่วนพักอาศัย
20	เรือนนายแพทย์ชั้น ผู้น้อย (8 หลัง)	n/a	1	552	552	ส่วนพักอาศัย
21	เรือน ก. กองอาสา กาชาด	n/a	1	184	184	ส่วนพักอาศัย
22	เรือน ข. กองอาสา กาชาด	n/a	1	184	184	ส่วนพักอาศัย

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 ค หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)

รูปที่ 3-58 ดึกจักรพงษ์
 (ที่มา: สภากาชาดไทย, 2536: 13)

รูปที่ 3-59 ตึกปัญจมราชินี (ที่มา: สภาอากาศไทย, 2536: 51)

รูปที่ 3-60 ตึกวิชราวุธ (ที่มา: สภาอากาศไทย, 2536: 51)

รูปที่ 3-61 (รูปซ้าย) ศาลาทิพย์เสถียร ด้านหน้าเป็นทางรถไฟสายกรุงเทพ ด้านหลังเป็นคลองหัว
ลำโพง (โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภาอากาศไทย, 2557: 108)

รูปที่ 3-62 (รูปขวา) สวนสุขภาพ สวนพักผ่อนทางซีกตะวันตกของโรงพยาบาล
(โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภาอากาศไทย, 2557: 116)

รูปที่ 3-63 สะพานพหลโยธิน มีตึกโขนยานนท์อยู่ทางขวา ตึกรัตนสังวาลอยู่ทางซ้าย

(โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2557: 108)

รูปที่ 3-64 ริมฝั่งคลองเจริญศรี มีตึกสิงหนเสนี ตึกจิรประวัติ ตึกรัตนสังวาลอยู่ทางด้านซ้าย

(โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2557: 108)

รูปที่ 3-65 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราวก่อน พ.ศ.2469

(คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 9 ทศวรรษ พัฒนาการทางกายภาพ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย⁴⁷,
2550: 41)

⁴⁷ คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 9 ทศวรรษ พัฒนาการทางกายภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 9 ทศวรรษ พัฒนาการทางกายภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร: บริษัท แพลนพรีนติ้ง จำกัด, 2550),

ด้วยความที่โรงพยาบาลสร้างขึ้นด้วยความพร้อม อยู่ในทำเลที่ดี และได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากบุคคลที่ได้รับการยกย่องเทิดทูนอย่างสูงจากสังคมทุกชนชั้น ได้แก่ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิษณุโลกประชานารถ และ จอมพล สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต ทำให้โรงพยาบาลดำเนินการได้ไปได้ด้วยดี มีชื่อเสียงโด่งดังไปถึงต่างประเทศ โดยมีการกล่าวถึงในหนังสือ Siam Volume I โดย W A Graham⁴⁸

จากรูปที่ 3-57 จำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2473 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ใน พ.ศ.2473 ยังคงมีคลองเช่นเดียวกับผังแรกสุด อาคารได้กระจายไปยังพื้นที่ดินซีกเหนือ แต่ยังคงกระจายอยู่อย่างหลวมๆ โดยยังคงเว้นส่วนเหนือสุดไว้ และมีส่วนประโยชน์ใช้สอยใหม่ได้แก่ ส่วนที่พักอาศัย

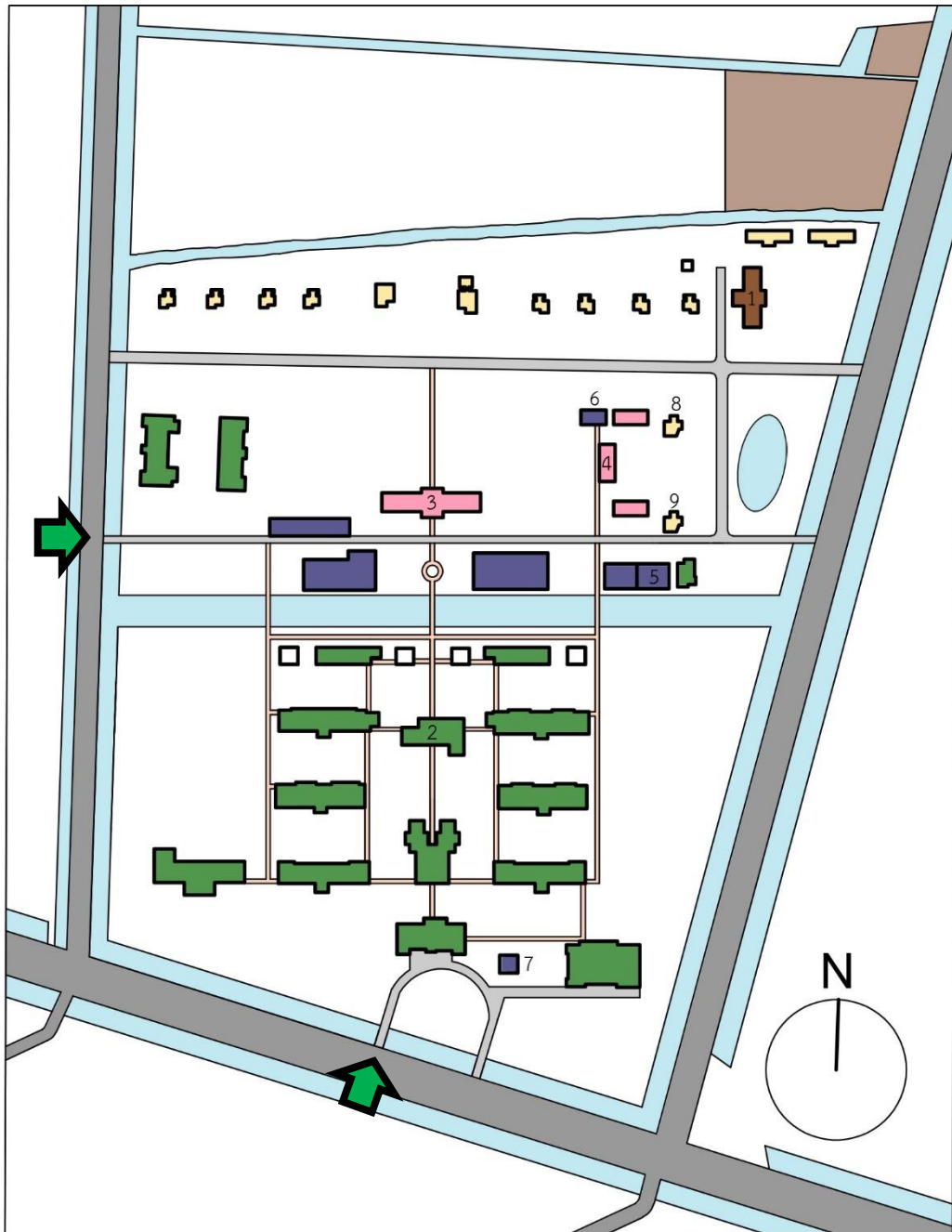
อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2458-2473 มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น ยังไม่มีอาคารขนาดใหญ่ ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกจักรพงษ์ ซึ่งเป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่มีพื้นที่อาคารมากที่สุด ในขณะที่ ตึกปัญญาสมาธิ และตึกวิชราวุธ

การจัดที่ว่างและทางสัญจรแสดงให้เห็นถึงการจัดทางเดินและที่ว่างระหว่างอาคารอย่างเป็นระเบียบ โดยจากรูปที่ 3-62 สวนสุขกาย สวนพักผ่อนทางซีกตะวันตกของโรงพยาบาล – รูปที่ 3-64 ริมฝั่งคลองเจริญศรี มีตึกสิงหเสนี ตึกจิระประวัติ ตึกรัตนสังวาลอยู่ทางด้านซ้าย แสดงให้เห็นถึงความร่มรื่นของโรงพยาบาล และจากรูปที่ 3-61 ศาลาทิพย์เสถียร แสดงให้เห็นถึงการรับผู้ป่วยจากทางน้ำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁴⁸ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, ครอบรอบ 72 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หน้า 125

(3) ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2490

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา ● หน่วยงานอื่น ๆ
- ทางเดินบนพื้น — ถนน ↑ ทางเข้าหลัก
- พื้นที่ตั้งของการประปากรุงเทพฯ (ไม่พบข้อมูลอาคารชัดเจน)

รูปที่ 3-66 ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2490

ตารางที่ 3-17 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2490

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2490	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	สำนักงานอสาภาษาต	2484	2	414	828	หน่วยงานอื่นๆ
2	ตึกอภินตริปชา	2485	1	538	538	ส่วนให้บริการรักษา
3	โรงเรียนการพยาบาล	2488	2	663	1326	ส่วนการศึกษา
4	ตึกพิพิธภัณฑ์เก่า	n/a	2	191	382	ส่วนการศึกษา
5	ห้องผ่าตัด	n/a	n/a	99	n/a	ส่วนสนับสนุน
6	โรงอาหารหลังคาคาก	n/a	n/a	118	n/a	ส่วนสนับสนุน
7	ศาลาทินทต	n/a	1	105	105	ส่วนสนับสนุน
7	n/a	n/a	n/a	88	n/a	ส่วนพักอาศัย
8	n/a	n/a	n/a	88	n/a	ส่วนพักอาศัย

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น

รูปที่ 3-67 ตึกโรงเรียนพยาบาล สมัยเป็นตึกสรีรวิทยา
(ที่มา: มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์)

เมื่อเกิดสงครามมหาเอเซียบูรพา ญี่ปุ่นขอใช้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นที่รักษาพยาบาลทหารของตน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลในขณะนั้นยินยอมให้ใช้เพียงซีกเดียว อีกซีกเหลือไว้สำหรับทหารไทยและประชาชนทั่วไป ในช่วงระหว่างและหลังสงคราม โรงพยาบาลได้มีบทบาทในการบรรเทาทุกข์จากผู้ประสบภัยสงคราม มีกองอาสาภาคชาติมีบทบาทในการเกณฑ์อาสาสมัครมาช่วยสนับสนุน⁴⁹

พ.ศ.2489 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร์ มีพระราชปรารภว่า พระองค์ทรงต้องการให้มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ผลิตแพทย์เพิ่มมากขึ้นให้พอเพียงที่จะช่วยเหลือประชาชน เพื่อสนองตามพระราชปรารภ รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณในการขยายการรับนักศึกษาแพทย์ให้มากขึ้น จึงมีการติดต่อระหว่างกรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข กับ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภาการศึกษาไทย เพื่อเปิดโรงเรียนแพทย์แห่งใหม่ขึ้น จนมีพระราชกฤษฎีกาประกาศตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ใน พ.ศ.2490⁵⁰

จากรูปที่ 3-66 ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภาการศึกษาไทย พ.ศ.2490 จะเห็นได้ว่า ผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภาการศึกษาไทย ใน พ.ศ.2490 ยังคงมีคลองเช่นเดียวกับผังแรกสุด อาคารยังคงมีการกระจายตัวบนที่ดินคล้ายกับผังใน พ.ศ. 2473 แต่มีส่วนประโยชน์ใช้สอยใหม่ได้แก่ ส่วนการศึกษา

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2474-2490 มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น ยังไม่มีอาคารขนาดใหญ่ ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกโรงเรียนการพยาบาลซึ่งเป็นอาคารแรกของส่วนการศึกษา

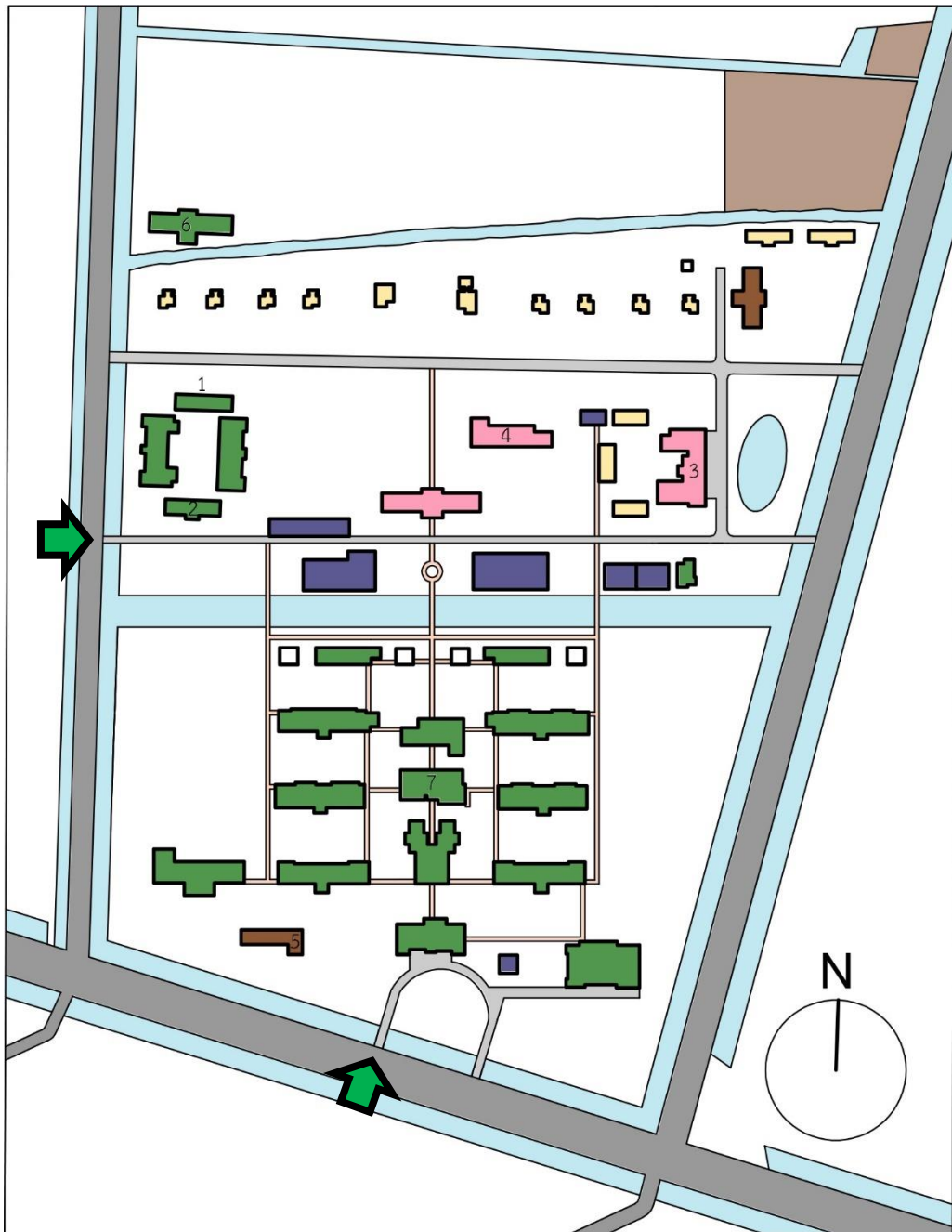
การจัดที่ว่างและทางสัญจร ยังคงมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับ พ.ศ.2473

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 171

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 237

(4) ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา ● หน่วยงานอื่น ๆ
- ▬ ทางเดินบนพื้น ▬ ถนน ↑ ทางเข้าหลัก
- ▬ พื้นที่ตั้งของการประปากรุงเทพฯ (ไม่พบข้อมูลอาคารชัดเจน)

รูปที่ 3-68 ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500

ตารางที่ 3-18 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2500

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2500	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกเจ้าจอมเอิบ	2492	1	283	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
2	ตึกสุภาสจันทร์โอบี	2493	1	287	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
3	ตึกพยาธิวิทยา	2493	3	896	2688	ส่วนการศึกษา
4	ตึกกายวิภาคศาสตร์	2496	3	553	1659	ส่วนการศึกษา
5	ตึกบริพัตร	2497	2	339	678	n/a
6	ตึกชีราลงกรณ์	2499	2	596	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
7	ตึกเทคนิคการแพทย์	2500	2	650	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ

หมายเหตุ :

ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น

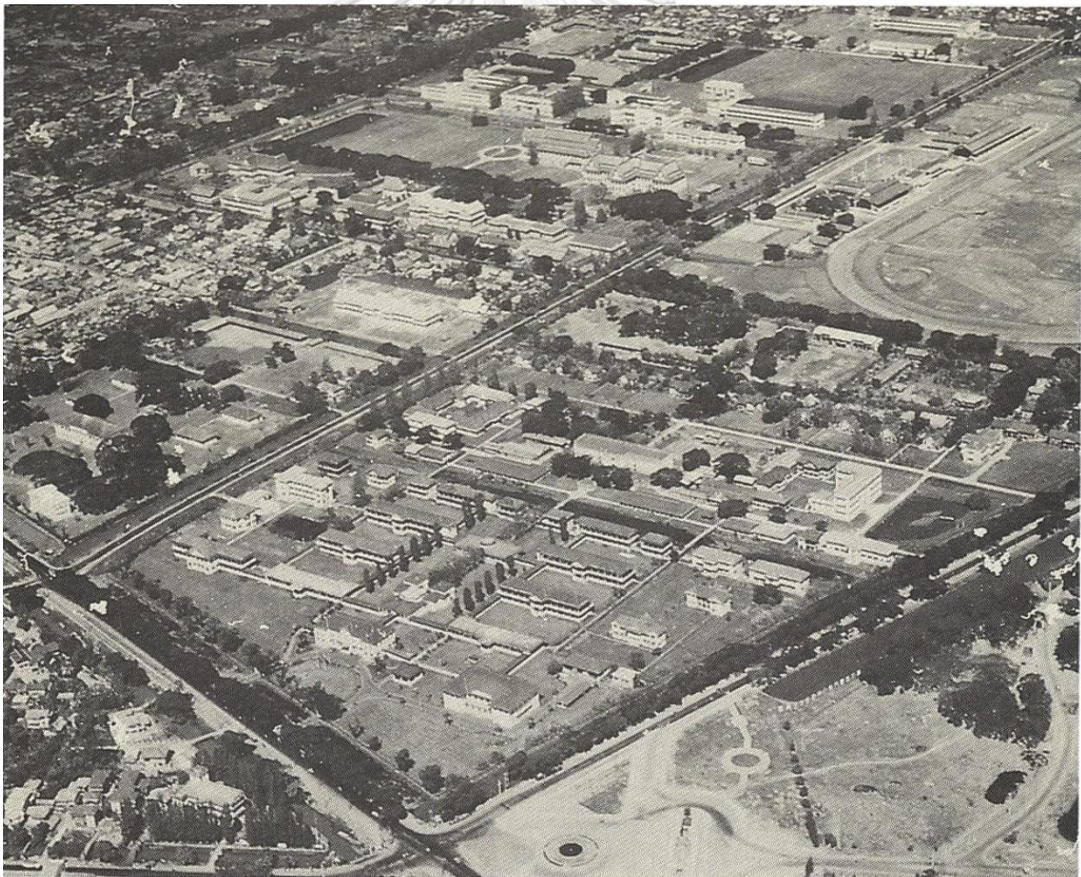
ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น

รูปที่ 3-69 ตึกพยาธิวิทยา
(ที่มา: มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์)

รูปที่ 3-70 ตึกกายวิภาคศาสตร์
(ที่มา: มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์)

รูปที่ 3-71 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราว พ.ศ.2500
(ที่มา: สภากาชาดไทย, 2536 :146)

การก่อสร้างอาคารตามผังแม่บทเดิมได้แล้วเสร็จ ใน พ.ศ.2493 โดยมีตึกสุภาสจันทร์โบสถ์ เป็นตึกสุดท้ายตามผังแม่บทดังกล่าว หลังจากนั้น โรงพยาบาลก็ได้มีการก่อสร้างอาคารของคณะ แพทยศาสตร์ขึ้นหลายหลัง

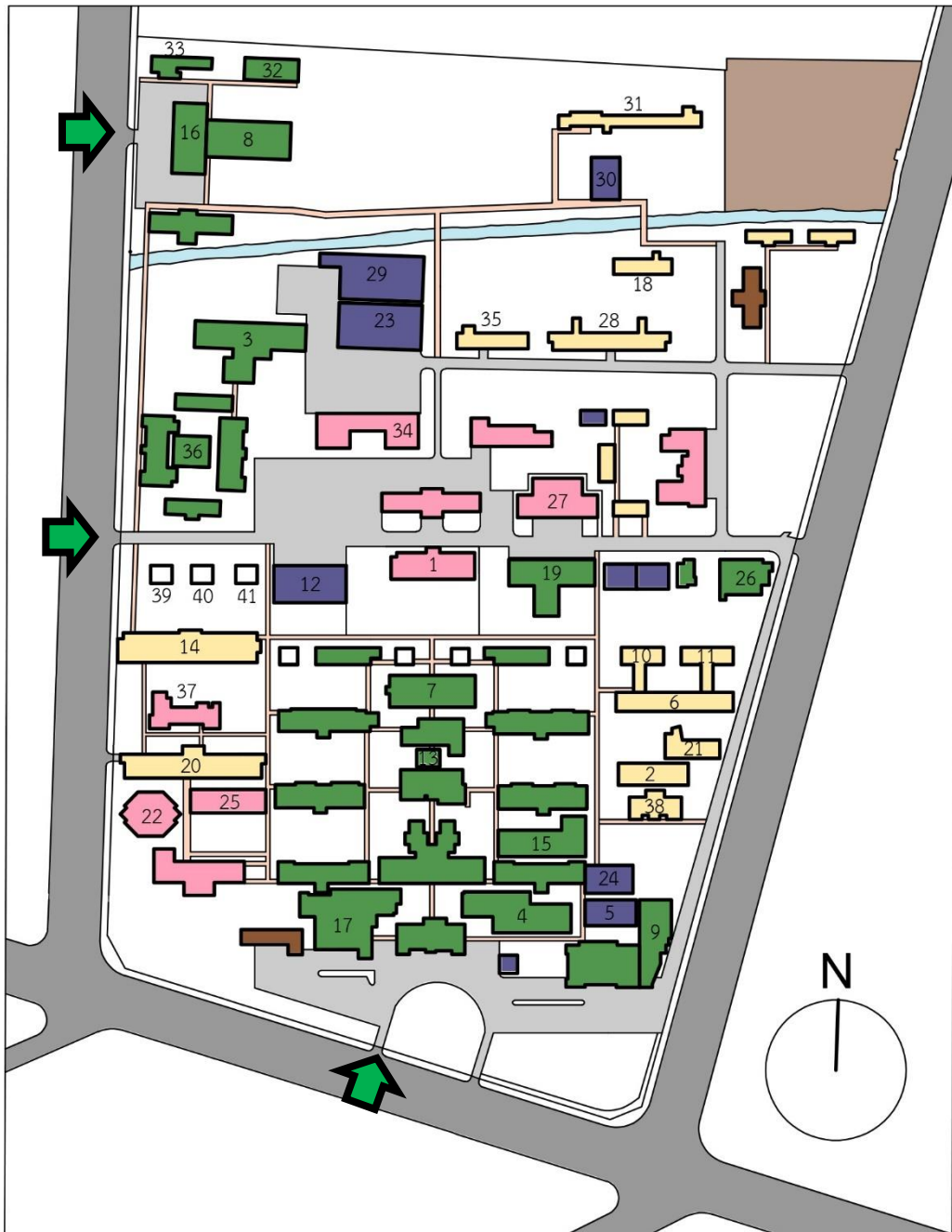
จากรูปที่ 3-68 ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500 จะเห็นได้ว่า ผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ใน พ.ศ.2500 ยังคงมีคลองเช่นเดียวกับผังแรก สุด ส่วนอาคารยังคงมีการกระจายตัวบนที่ดินคล้ายกับผังใน พ.ศ. 2473

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2491-2500 มีความสูงไม่เกิน 3 ชั้น ตัวอย่างอาคารได้แก่ อาคารพยาบาลวิทยา เป็นอาคารส่วนการศึกษา โดยสันนิษฐานว่าเป็นอาคารขนาดใหญ่หลังแรก

การจัดที่ว่างและทางสัญจร ยังคงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับผังเมื่อ พ.ศ.2490

(5) แผนผังของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา ● หน่วยงานอื่น ๆ
- ทางเดินบนพื้น — ถนน ↑ ทางเข้าหลัก
- พื้นที่ตั้งของการประปากรุงเทพฯ (ไม่พบข้อมูลอาคารชัดเจน)

รูปที่ 3-72 แผนผังของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510

ตารางที่ 3-19 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2510	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกอบรมวิชาการ	2501	2	739	1478	ส่วนการศึกษา
2	ตึกสงวนวรรณ เพื่อ เพชร	2503	n/a	496	n/a	ส่วนพักอาศัย
3	ตึกนวมินทราชินี	2504	3	1310	3930	ส่วนให้บริการรักษา
4	ตึกธนาคารกรุงเทพ	2504	n/a	1121	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
5	ตึกเวชภัณฑ์	2504	2	426	852	ส่วนสนับสนุน
6	ตึกสลากกินแบ่ง	2507	4	726	2904	ส่วนพักอาศัย
7	ตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุ เคราะห์	2505	3	890	2670	ส่วนให้บริการรักษา
8	ตึกหลุยส์ ที เลียวโน เวนส์	2506	n/a	1005	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
9	ตึกมงกุฎ-เพชรรัตน์	2506	3	729	2187	ส่วนให้บริการรักษา
10	ตึกคัยบุ๋นจ้อยว่อง	2506	2	345	690	ส่วนพักอาศัย
11	ตึกบริษัทไฟฟ้า	2506	2	401	802	ส่วนพักอาศัย
12	โรงประกอบอาหาร	2506	2	874	1748	ส่วนสนับสนุน
13	ตึกโคบอลต์	2507	n/a	129	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
14	หอพักนักเรียนพยาบาล (ตึกวันกาชาด)	2507	n/a	1368	n/a	ส่วนพักอาศัย
15	ตึกจุมภฏพงษ์บริพัตร	2507	3	857	2571	ส่วนให้บริการรักษา
16	ตึกจิรภิต	2508	2	764	1528	ส่วนให้บริการรักษา
17	ตึกจنگกลนี วัฒนวงศ์	2508	4	1486	5944	ส่วนให้บริการรักษา
18	หอพักแพทย์หญิง	2508	4	309	1236	ส่วนพักอาศัย
19	ตึกอายุรศาสตร์	2509	4	972	3888	ส่วนให้บริการรักษา
20	หอพักนักเรียนพยาบาล 7 ชั้น	2509	7	1139	7973	ส่วนพักอาศัย

ตาราง 3-19 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510

ลำดับ ในผัง พ.ศ. 2510	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
21	หอพักพยาบาล เจ้าคุณ ทหารฯ	2509	6	379	2274	ส่วนพักอาศัย
22	ตึกศกรินทร์ภักดี	2510	2	632	1264	ส่วนการศึกษา
23	ตึกสัมภาระ (งานกาชาด 09)	2510	2	1206	2412	ส่วนสนับสนุนฯ
24	ตึกคลังยา	n/a	n/a	432	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
25	ตึกราชูปถัมภ์	n/a	n/a	570	n/a	ส่วนการศึกษา
26	ตึกสามัคคีพยาบาล	n/a	n/a	551	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
27	หอสมุด	n/a	n/a	860	n/a	ส่วนการศึกษา
28	หอพักแพทย์ฝึกหัดและ แพทย์ประจำบ้านหญิง	n/a	n/a	740	n/a	ส่วนพักอาศัย
29	โรงรถ	n/a	n/a	1298	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
30	โรงซักฟอก	n/a	n/a	389	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
31	หอพักนิสิตแพทย์	n/a	n/a	622	n/a	ส่วนพักอาศัย
32	ตึกพระยามานวราชเสวี	n/a	2	386	772	ส่วนให้บริการรักษาฯ
33	ตึกกิจจาทร	n/a	n/a	298	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
34	ตึกเสรีวิทยา	n/a	n/a	946	n/a	ส่วนการศึกษา
35	หอพักแพทย์ประจำบ้าน ชาย	n/a	n/a	392	n/a	ส่วนพักอาศัย
36	ตึกเจริญเนียรลพานุกรม	n/a	n/a	361	n/a	ส่วนให้บริการรักษาฯ
37	n/a	n/a	n/a	542	n/a	ส่วนการศึกษา
38	n/a	n/a	n/a	403	n/a	ส่วนพักอาศัย
39	n/a	n/a	n/a	125	n/a	n/a
40	n/a	n/a	n/a	125	n/a	n/a
41	n/a	n/a	n/a	125	n/a	n/a

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

รูปที่ 3-73 ตึกจิริกิติ

(ที่มา: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, 2529: 295)

พ.ศ.2510 ได้มีการโอนคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มาอยู่ในสังกัด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเปลี่ยนชื่อเรียกว่าคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย⁵¹

จากรูปที่ 3-72 ผนังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510 จะเห็นได้ว่า ผนังภายนอกโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ใน พ.ศ.2510 คลองรอบที่ดินได้ถูกถมและถนนรอบมีขนาดใหญ่ขึ้น คลองตัดผ่านโรงพยาบาลเหลือสายเดี่ยวทางทิศเหนือ ส่วนอาคารได้มีการกระจายตัวไปถึงที่ดินส่วนเหนือสุด และอาคารในส่วนทิศใต้ตั้งอยู่อย่างหนาแน่นขึ้น

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2501-2510 มีขนาดไม่เกินอาคารขนาดใหญ่ และความสูงไม่เกิน 7 ชั้น ตัวอย่างอาคารได้แก่อาคารจิริกิติเป็นหนึ่งในอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่ขยายไปด้านเหนือสุดทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

การจัดที่ว่างและทางสัญจร จากการถมคลองรอบโรงพยาบาล การสัญจรมาสู่โรงพยาบาล จากทางน้ำจึงยุติลง การจัดที่ว่าง เริ่มมีการก่อสร้างอาคารใหม่ลงบนที่ว่างระหว่างอาคารเก่า

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 238

(6) ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2520

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา ● หน่วยงานอื่น ๆ
- ทางเดินบนพื้น — ถนน ↑ ทางเข้าหลัก
- พื้นที่ตั้งของการประปากรุงเทพฯ (ไม่พบข้อมูลอาคารชัดเจน)

รูปที่ 3-74 ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2520

ตารางที่ 3-20 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2520

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2520	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	นิติเวชศาสตร์ และปารา สัตววิทยา	2511	4	529	2116	ส่วนการศึกษา
2	ตึกจุฬาลักษณ์	2511	10	882	10800 ^ก	ส่วนพักอาศัย
3	ตึกตรวจโรคแผนกสูติ กรรม	2511	n/a	667	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
4	ตึกสุทธาสา	2512	2	680	1360	หน่วยงานอื่นๆ
5	ตึกเจริญ-สมศรี เจริญ รัชตภาคย์	2512	6	579	3474	ส่วนให้บริการรักษา
6	ตึกคัคฆวงศ์	2513	2	674	1348	ส่วนให้บริการรักษา
7	ตึกอำนวยการธรรม	2513	4	785	3140	หน่วยงานอื่นๆ
8	ตึกประสิทธิ์-ตุ้ พร้อม พันธ์	2513	3	454	1362	ส่วนให้บริการรักษา
9	ตึกธนาคารกสิกรไทย	2513	3	414	1242	ส่วนให้บริการรักษา
10	ตึกระเบียบ คุณะ เกษม	2513	3	396	1188	ส่วนให้บริการรักษา
11	ตึกนราธิปพงศ์ ประพันธ์	2514	2	346	692	ส่วนให้บริการรักษา
12	ตึกหรั่ง กันตารัตติ	2514	3	709	2127	ส่วนให้บริการรักษา
13	ตึกพานิชภักดี	2514	3	388	1164	ส่วนให้บริการรักษา
14	ตึกไผ่สิงโต	2514	3	642	1926	ส่วนสนับสนุน
15	ตึกพันทิพย์	2515	3	485	1455	ส่วนให้บริการรักษา
16	ตึกเวชศาสตร์ป้องกัน	2516	4	478	1912	ส่วนการศึกษา
17	ตึกไนติงเกล	2517	3	1262	3786	ส่วนให้บริการรักษา
18	ตึกโปษยานนท์	2517	4	306	1224	ส่วนให้บริการรักษา
19	ตึกคลองไชนันต์	2517	2	304	608	ส่วนให้บริการรักษา

ตาราง 3-20 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2520

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2520	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
20	ตึกชูสร้อยปิ่น สมศรี	2518	1	129	129	ส่วนพักอาศัย
21	หน่วยช่างโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์	2518	1	1022	1022	ส่วนสนับสนุนฯ
22	ตึกโปษยะจินดา	2519	1	661	661	ส่วนให้บริการรักษาฯ
23	ตึกอับดุลราฮิม	2519	3	698	2094	ส่วนให้บริการรักษาฯ
24	ตึกนิลบล กุลแพทย์	2520	2	406	812	หน่วยงานอื่นๆ
25	ตึกเตชะไพบูลย์	2520	3	1100	3300	ส่วนให้บริการรักษาฯ
26	ตึกทวิวงศ์ถวัลย์ศักดิ์	n/a	2	2375	4750	ส่วนสนับสนุนฯ
27	ครัวคุณหญิงแนบฯ	n/a	2	2331	4662	ส่วนสนับสนุนฯ
28	โรงอาหาร	n/a	n/a	323	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
29	ตึกพักศพ (38)	n/a	n/a	160	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
30	หอพักแพทย์ชาย	n/a	4	486	n/a	ส่วนพักอาศัย
31	หอพักบุรุษพยาบาล (รวมสองหลัง)	n/a	n/a	403	n/a	ส่วนพักอาศัย
32	โรงขยะ	n/a	n/a	467	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
33	ร้านค้า	n/a	n/a	223	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
34	กองอาสา	n/a	n/a	219	n/a	หน่วยงานอื่นๆ
35	n/a	n/a	n/a	100	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
36	n/a	n/a	n/a	243	n/a	ส่วนสนับสนุนฯ
37	n/a	n/a	n/a	255	n/a	ส่วนพักอาศัย

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ค หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)

รูปที่ 3-75 ตึกจุฬาลักษณ์

(ที่มา: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภากาชาดไทย, 2557: 97)

ใน พ.ศ.2513 สภากาชาดไทยได้แยกโรงเรียนพยาบาลอนามัยและผดุงครรภ์ ออกจากแผนกพยาบาล และเปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย โดยใน พ.ศ.2514 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับวิทยาลัยพยาบาลเข้าสมทบเป็นสถาบันวิชาการชั้นสูงในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย⁵²

จากรูปที่ 3-74 ผังจำลอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2520 จะเห็นได้ว่า ผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ใน พ.ศ.2520 คลองและถนนยังมีลักษณะคล้ายกับในผัง พ.ศ.2510 ส่วนอาคารได้มีการกระจายทั่วที่ดินและตั้งอยู่อย่างหนาแน่นขึ้น

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2511-2520 เป็นช่วงแรกที่มีอาคารขนาดใหญ่พิเศษและสูงเกิน 7 ชั้น ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกจุฬาลักษณ์ เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรก (สูง 10 ชั้น) เป็นอาคารส่วนที่พักอาศัย

การจัดที่ว่างและทางสัญจร ยังคงคล้ายกับ พ.ศ.2510

⁵² เรื่องเดียวกัน, หน้า 231

(7) ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ● ส่วนสนับสนุนและบริการ ● ส่วนพักอาศัย ● ส่วนการศึกษา ● หน่วยงานอื่น ๆ
 — ทางเดินบนพื้น — ถนน ↑ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-76 ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529

ตารางที่ 3-21 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2529

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2529	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ตึกจุฬารณณ์	2522	4	558	2232	ส่วนให้บริการรักษา
2	ธนาคารไทยพาณิชย์- สทกรรม	2522	3	784	2352	หน่วยงานอื่นๆ
3	ตึกสิรินธร	2524	4	2042	8168	ส่วนให้บริการรักษา
4	ตึกจุลจักรพงษ์	2524	4	294	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
5	เซนทรัลลินิน	2525	2	345	690	ส่วนสนับสนุน
6	ตึกวชิรญาณวงศ์	2526	4	424	1696	ส่วนให้บริการรักษา
7	ตึกอานันทมหิดล	2526	6	1401	8406	ส่วนการศึกษา
8	ประสงค์ พาณิชภักดี	2528	3	90	270	หน่วยงานอื่นๆ
9	ราชูปถัมภ์	2528	9	720	6480	ส่วนการศึกษา
10	ตึกสิริภาจุฑาภรณ์	2528	4	744	2976	ส่วนให้บริการรักษา
11	โรงกำจัดขยะ	2528	1	467	467	ส่วนสนับสนุน
12	ส่วนต่อเติมธนาคาร กรุงเทพ	n/a	3	306	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
13	ต่อเติมโรงซักฟอก	n/a	n/a	573	n/a	ส่วนสนับสนุน
14	ยิมเนเซียม	n/a	n/a	833	n/a	ส่วนสนับสนุน
15	ตึกประภิตเวชศักดิ์	n/a	n/a	141	n/a	n/a
16	ตึกกุมารศาสตร์กรรม	n/a	n/a	341	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
17	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	4	267	n/a	ส่วนพักอาศัย
18	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	7	418	n/a	ส่วนพักอาศัย
19	โรงรถ	n/a	n/a	404	n/a	ส่วนสนับสนุน
20	ห้องพัก รปภ.	n/a	n/a	78	n/a	ส่วนสนับสนุน
21	ที่พักพนักงานโยธา	n/a	n/a	83	n/a	ส่วนสนับสนุน
22	โรงเพาะชำ	n/a	n/a	31	n/a	ส่วนสนับสนุน
23	n/a	n/a	n/a	422	n/a	ส่วนพักอาศัย

ตาราง 3-21 (ต่อ) ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2529	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
24	n/a	n/a	n/a	242	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
25	n/a	n/a	n/a	200	n/a	ส่วนสนับสนุน
26	n/a	n/a	n/a	219	n/a	ส่วนสนับสนุน
27	n/a	n/a	n/a	227	n/a	ส่วนสนับสนุน

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น

รูปที่ 3-77 ตึกลิรินธร (ที่มา: สภากาชาดไทย, 2536: 107)

รูปที่ 3-78 ตึกอานันท์มหิตล (ที่มา: สภากาชาดไทย, 2536: 113)

รูปที่ 3-79 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราว พ.ศ.2529 ก่อนก่อสร้างตึก ภปร.
(ที่มา: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, 2529)

จากรูปที่ 3-76 ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ใน พ.ศ.2529 ได้ถมคลองทั้งหมด ส่วนอาคารได้ตั้งอยู่อย่างหนาแน่นขึ้น

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2521-2529 ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึกสิรินธร และ ตึกอานันทมหิดล เป็นอาคารที่มีพื้นที่อาคารมากที่สุดในส่วนให้บริการรักษาพยาบาล และส่วนการศึกษาที่ก่อสร้างในช่วงนี้

การจัดที่ว่างและทางสัญจรยังคงคล้ายกับ พ.ศ.2520 แต่จากรูปที่ 3-73 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราว พ.ศ.2529 ก่อนก่อสร้างตึก ภปร. สังเกตได้ว่า ที่ว่างระหว่างอาคารได้ลดลงเรื่อย ๆ

(8) แผนผังของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
 ● ส่วนสนับสนุนและบริการ
 ● ส่วนพักอาศัย
 ● ส่วนการศึกษา
 ● หน่วยงานอื่น ๆ
— ทางเดินบนพื้น
— ถนน
➔ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-80 แผนผังของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540

ตารางที่ 3-22 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2540

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2540	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	ภปร.	2531	22	2815	49037	ส่วนให้บริการรักษา
2	ลิ้นเพิ่มพูนว่องวานิช	2532	9	919	9000	ส่วนให้บริการรักษา
3	เอลิสะเบธจักรพงษ์	2533	1	523	504	ส่วนให้บริการรักษา
4	คัคณางค์	2536	9	1133	12641	ส่วนให้บริการรักษา
5	กุลพิพัฒน์	2536	13	1009	14014	ส่วนพักอาศัย
6	สุกรี-สุภาโพธิรัตน์งูร	2537	5	705	3780	ส่วนให้บริการรักษา
7	นวมินทรราชินี	2538	11	1757	20844	ส่วนให้บริการรักษา
8	สก.	2538	20	2573	39469	ส่วนให้บริการรักษา
9	อภันตรีปชา	2538	5	347	1760	ส่วนให้บริการรักษา
10	พระบรมมคณ	2540	7	1368	9576 ^ค	ส่วนพักอาศัย
11	หอพักแพทย์หญิง	n/a	4	267	n/a	ส่วนพักอาศัย
12	บ้านพักอาศัย	n/a	n/a	260	n/a	ส่วนพักอาศัย
13	บ้านพักอาศัย	n/a	n/a	88	n/a	ส่วนพักอาศัย
14	กองอาสาอากาศ	n/a	3	669	2007 ^ค	หน่วยงานอื่นๆ
15	ซ่อมบำรุง	n/a	n/a	107	n/a	ส่วนสนับสนุน
16	หอพักแพทย์หญิง 1	n/a	n/a	184	n/a	ส่วนพักอาศัย
17	อาคาร รปภ	n/a	1	155	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
18	อาคารยานยนต์ผลิต ยา	n/a	8	1857	15288	ส่วนสนับสนุน
19	n/a	n/a	n/a	65	n/a	ส่วนการศึกษา
20	n/a	n/a	n/a	51	n/a	ส่วนให้บริการรักษา
21	n/a	n/a	n/a	198	n/a	ส่วนพักอาศัย
22	n/a	n/a	n/a	177	n/a	ส่วนพักอาศัย
23	n/a	n/a	n/a	98	n/a	ส่วนพักอาศัย
24	n/a	n/a	n/a	62	n/a	ส่วนพักอาศัย

- หมายเหตุ :
- ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 - ข หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2540) ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 - ค หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน

รูปที่ 3-81 ตึก ภปร. (ที่มา: สภาวิชาชีพสถาปัตย์, 2532: 147)⁵³

รูปที่ 3-82 ตึก สก. (ที่มา: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภาวิชาชีพสถาปัตย์, 2557: 43)

⁵³ สภาวิชาชีพสถาปัตย์, ตึก ภปร. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภาวิชาชีพสถาปัตย์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, หน้า 147)

รูปที่ 3-83 อาคารยานยนต์ ผลิตยา

จากรูปที่ 3-80 จำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ใน พ.ศ.2540 อาคารได้ขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2530-2540 ตัวอย่างอาคารได้แก่มีตีก ภปร. เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรกที่มีพื้นที่อาคารเกิน 30,000 ตร.ม. สูง 22 ชั้น เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาล และมีอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารเกิน 30,000 ตร.ม. อีกหลังได้แก่ ตีก สก. สูง 20 ชั้น เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาล

การจัดที่ว่างและทางสัญจร ยังคงคล้ายกับ พ.ศ.2529 แต่เริ่มเกิดอาคารจอดรถที่มีความสูงหลายชั้นขึ้น ได้แก่ อาคารยานยนต์ผลิตยา

(9) ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
 ● ส่วนสนับสนุนและบริการ
 ● ส่วนพักอาศัย
 ● ส่วนการศึกษา
 ● หน่วยงานอื่น ๆ
▬ ทางเดินบนพื้น
▬ ถนน
➔ ทางเข้าหลัก

รูปที่ 3-84 ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549

ตารางที่ 3-23 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549

ลำดับใน ผัง พ.ศ. 2549	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	เฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา	2541	10	1900	13690	ส่วนการศึกษา
2	ปริตาลัย	2541	13	1480	15125	ส่วนพักอาศัย
3	อปร.	2546	19	3453	48603	ส่วนการศึกษา

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นมีการระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง อ้างอิงจาก คณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (2549)

รูปที่ 3-85 ตึก อปร.

จากรูปที่ 3-84 จำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549 จะเห็นได้ว่าผัง
กายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ใน พ.ศ.2549 พื้นที่ว่างทางทิศตะวันออกเดิมได้มีการ
การก่อสร้างอาคารใหม่ในส่วนดังกล่าว

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2541-2549 มี 3 หลัง ตัวอย่างอาคารได้แก่ ตึก อปร. (สูง
19 ชั้น) เป็นอาคารที่มีพื้นที่อาคารใหญ่ที่สุดที่ก่อสร้างในช่วงนี้ เป็นอาคารส่วนการศึกษา

การจัดที่ว่างและทางสัญจรยังคงคล้ายคลึงกับ พ.ศ.2540

(10) ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563

- ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
 ● ส่วนสนับสนุนและบริการ
 ● ส่วนพักอาศัย
 ● ส่วนการศึกษา
 ● หน่วยงานอื่น ๆ
▬ ทางเดินบนพื้น
▬ ถนน
▬ ทางเดินลอยฟ้า
➡ ทางเข้าหลัก

หมายเหตุ : ผังไม่แสดงอาคารที่ยังก่อสร้างไม่เสร็จ ยกเว้นเปิดใช้งานแล้วบางส่วนหรือคาดว่าจะเปิดได้ใน พ.ศ.2563

รูปที่ 3-86 ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563

ตารางที่ 3-24 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาตไทย พ.ศ.2563

ลำดับ ในภาพ 3.3.2.9.	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวน ชั้น (ชั้น)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.) ^ข	ประโยชน์ใช้สอย อาคาร
1	แพทยพัฒน์	2552	9	3610	32000	ส่วนการศึกษา
2	นิวไฮนด์	2555	20	1705	34100	ส่วนพักอาศัย
3	นิสิตา	2553	14	818	11438	ส่วนพักอาศัย
4	อุปกรณ์เวชกิจ	2556	9	3486	27000	ส่วนสนับสนุนฯ
5	ผู้ป่วยในพิเศษ 14 ชั้น	2556	14	1633	22862	ส่วนให้บริการรักษาฯ
6	พยาบาลสถิต	2556	15	1604	24060	ส่วนพักอาศัย
7	อาคารผู้ป่วยสูงอายุ	2558	19	2298	41364	ส่วนให้บริการรักษาฯ
8	ภูมิสิริมังคลานุสรณ์	2560	34	8648	250850	ส่วนให้บริการรักษาฯ
9	หอพักและพัฒนา คณาจารย์	2560	25	1839	36925	ส่วนพักอาศัย
10	อาคารศูนย์ความ ก้าวหน้าทางวิชาการ	2562	19	2697	51243 ^ก	ส่วนให้บริการรักษาฯ
11	สิรินธรานุสรณ์ 60 พรรษา	เปิดใช้ บางส่วน	25	3126	53370 ^ข	ส่วนการศึกษา/ ส่วนพักอาศัย
12	ศูนย์โปรตอนสมเด็จ พระเทพรัตนราชสุดาฯ	คาดว่า เปิดใช้	3	800	2400 ^ก	ส่วนให้บริการรักษาฯ
13	หอพักนวราชูปถัมภ์	2563 ^ก	27	1432	32000 ^ข	ส่วนสนับสนุนฯ
14	อาคารจอดรถ 1	n/a	11	2117	23287	ส่วนสนับสนุนฯ
15	คัตแยกขยะ	n/a	1	111	111	ส่วนสนับสนุนฯ
16	คัตแยกขยะ	n/a	1	129	129	ส่วนสนับสนุนฯ
17	คัตแยกขยะ	n/a	3	252	753	ส่วนสนับสนุนฯ
18	สถานีไฟฟ้า	n/a	1	293	293	ส่วนสนับสนุนฯ
19	ศูนย์พัฒนาและเลี้ยง เด็กเฉลิมพระเกียรติ	n/a	4	283	1128	หน่วยงานอื่นๆ
20	อาคารจอดรถ 3	n/a	15	1681	15288	ส่วนสนับสนุนฯ

- หมายเหตุ :
- ก หมายถึง อ้างอิงจาก ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์แห่งมหาวิทยาลัย (2561)
 - ข หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556) ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 - ค หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน
 - ง หมายถึง อ้างอิงจาก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย (2562)⁵⁴
 - จ หมายถึง อ้างอิงจาก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย (2563)
 - ฉ หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัท แพลน อาคิเต็ค จำกัด (2563)⁵⁵
 - ช หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัท แพลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด (2561)⁵⁶

รูปที่ 3-87 อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์

⁵⁴ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, รายงานประจำปีงบประมาณ 2561[ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.md.chula.ac.th/wp-content/uploads/2019/06/Directory_Hospital_CU-2561.pdf

⁵⁵ บริษัท แพลน อาคิเต็ค จำกัด, Nurse Dormitory Chulalongkorn Memorial Hospital[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.planarchitect.com/work/nurse-dormitory-chulalongkorn-memorial-hospital/>

⁵⁶ บริษัทแพลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด, อาคารเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.plan-consultants.com/project-detail.php?&gd=31>

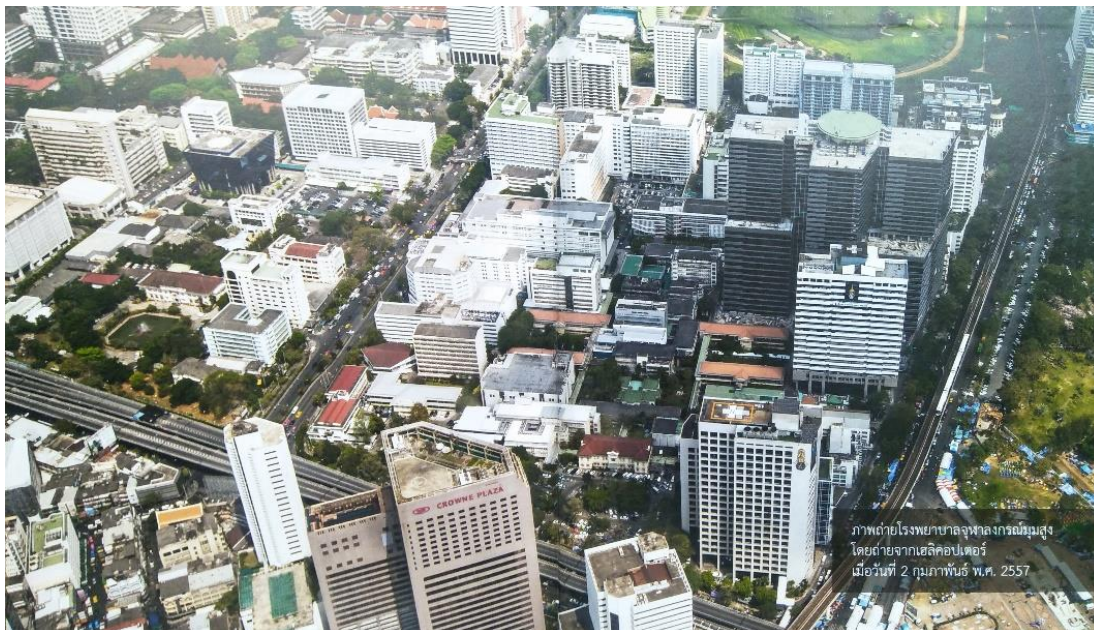
รูปที่ 3-88 (รูปซ้าย) อาคารอุปกรณ์เวชกิจ

รูปที่ 3-89 (รูปขวา) ทางเดินลอยฟ้า

รูปที่ 3-90 ลานหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

พระอัฐมรามาธิบดินทร์

รูปที่ 3-91 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2557
(ภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)⁵⁷

จากรูปที่ 3-86 ผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563 จะเห็นได้ว่าผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ใน พ.ศ.2563 ได้มีการเปิดพื้นที่ว่างบริเวณกลางที่ดิน และมีทางสัญจรใหม่เป็นทางสัญจรลอยฟ้าขนาดใหญ่เชื่อมอาคารทางด้านตะวันตก และด้านตะวันออก

อาคารที่ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ.2550-2563 ตัวอย่างอาคารได้แก่ อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ (สูง 34 ชั้น) เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่มีขนาดเกิน 100,000 ตร.ม. หลังแรกของโรงพยาบาล เป็นอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาล และอาคารอุปกรณ์เวชกิจ เป็นอาคารส่วนสนับสนุนและบริการ

การจัดที่ว่างและทางสัญจรได้มีการเปิดพื้นที่ว่างบริเวณกลางที่ดิน โดยมีถนนขนาดใหญ่และมีการถอยร่นแนวอาคารให้มีพื้นที่ว่างหน้าอาคาร ส่วนในบริเวณคณะแพทยศาสตร์ ได้มีการจัดลานและประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร์ ผู้พระราชทานกำเนิดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵⁷ ภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 100 ปี แสงรัศมี 100 ปี รังสีวิทยา จุฬาฯ (กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2557),

บทที่ 4

ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ โรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

4.1 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช

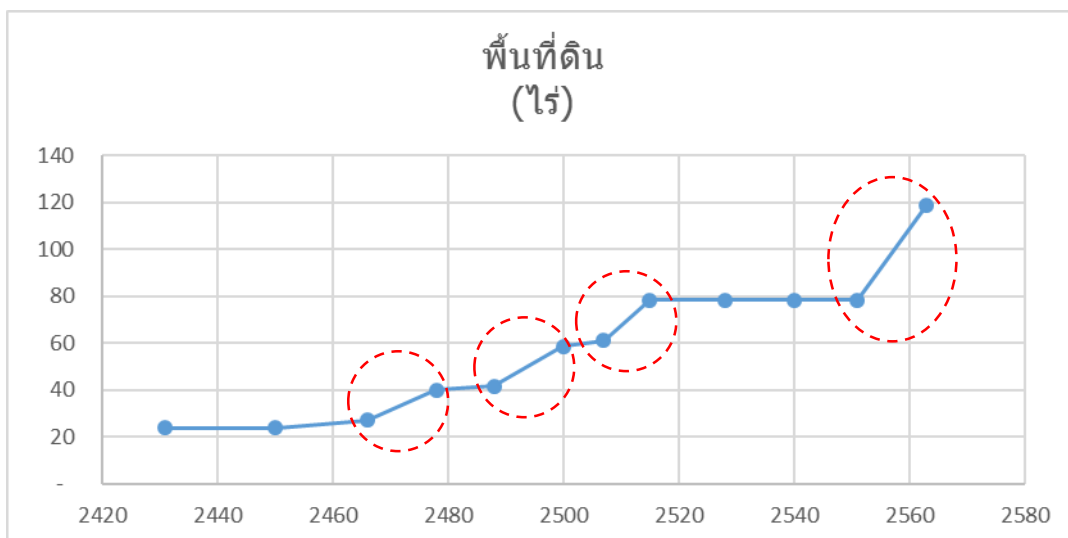
4.1.1 ที่ดิน

จากหัวข้อ 3.3.1 โรงพยาบาลศิริราช พบว่าที่ดินของโรงพยาบาลศิริราชได้มีความเปลี่ยนแปลง แสดงได้ดังรูป

รูปที่ 4-1 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นของที่ดินจากผังจำลอง

โดยแสดงความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินได้ดังแผนภูมิ

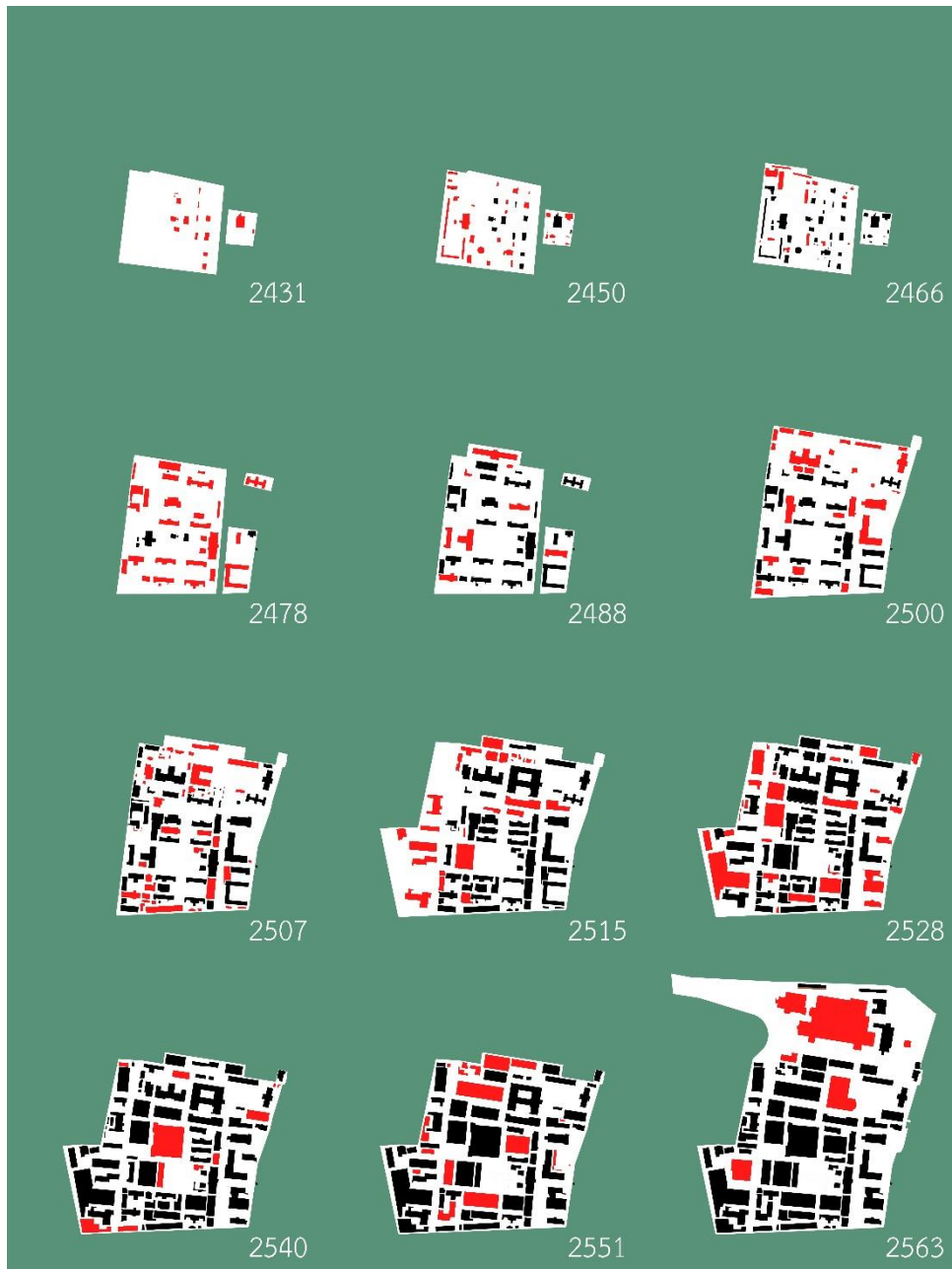
แผนภูมิที่ 4-1 แสดงความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินของโรงพยาบาลศิริราชจากผังจำลอง จากแผนภูมิ 4-1 แสดงความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินของโรงพยาบาลศิริราชจากผังจำลอง แสดงให้เห็นว่า ขนาดที่ดินของโรงพยาบาลศิริราช มีขนาดเพิ่มขึ้น โดยมี 4 ช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมาก ได้แก่

- (1) พ.ศ.2466-2478 ที่ดิน 27 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 40 ไร่
เป็นช่วงที่ดินเดิมที่มีอยู่บริเวณกลางและทิศตะวันออก ได้ขยายไปทางทิศเหนือ ทิศใต้และทิศตะวันออกเฉียงใต้ และปรากฏที่ดินใหม่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
- (2) พ.ศ.2488-2500 ที่ดิน 42 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 59 ไร่
เป็นช่วงที่ดิน 3 ส่วน ได้แก่ ที่ดินบริเวณกลาง ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันออก ขยายมาจรรวมกัน ที่ดินบริเวณกลางได้ขยายทางทิศใต้ไปจรดถนนวังหลัง และที่ดินทั้งหมดขยายทางทิศเหนือจนติดที่ดินการรถไฟ
- (3) พ.ศ.2507-2515 ที่ดิน 61 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 78 ไร่
เป็นช่วงที่มีการขยายที่ดินไปทางทิศตะวันตก จนส่วนหนึ่งทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดถนนอรุณอมรินทร์
- (4) พ.ศ.2551-2563 ที่ดิน 78 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 119 ไร่
เป็นช่วงที่มีการขยายที่ดินไปทางทิศเหนือ จนติดคลองบางกอกน้อย

4.1.2 การจัดอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร

การจัดอาคารและที่ว่าง

ในการวิเคราะห์การจัดอาคารและที่ว่าง ได้ใช้ผังจำลองที่แสดงเฉพาะรูปร่างอาคารคลุมดิน นำมาจัดเรียงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงดังแสดงในรูป

สีแดง = อาคารใหม่ที่ก่อสร้าง สีดำ = อาคารเดิมที่มีอยู่ก่อน

รูปที่ 4-2 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการจัดอาคารและที่ว่าง

จากรูปที่ 4-2 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการจัดอาคาร และที่ว่าง พบว่าลักษณะรูปร่างอาคารคลุมดิน แบ่งคร่าวๆ ได้เป็น 3 รูปแบบ โดยผู้วิจัยจะเรียกว่า อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินเล็ก อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว และอาคารรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง โดยแต่ละรูปแบบมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินเล็ก มีด้านสกัดสั้น ด้านยาวยาวกว่าด้านสกัดเล็กน้อย (ส่วนใหญ่จะมีขนาดราว 12x15 เมตร)
- (2) อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว มีด้านสกัดสั้น (ส่วนใหญ่จะราว 12 เมตร) แต่มีด้านยาวยาวกว่าด้านสกัดมาก (ส่วนใหญ่ในอัตราส่วน ด้านสกัด:ด้านยาว ประมาณ 1:3 – 1:4)
- (3) อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง มีด้านสกัดกว้าง (ส่วนใหญ่จะกว้างตั้งแต่ 30 เมตรขึ้นไป)

รูปร่างอาคารคลุมดินเล็ก รูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว รูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง
 มาตรฐานส่วน 1:4000

รูปที่ 4-3 รูปร่างอาคารคลุมดินของอาคารในโรงพยาบาลศิริราชที่ค้นพบ

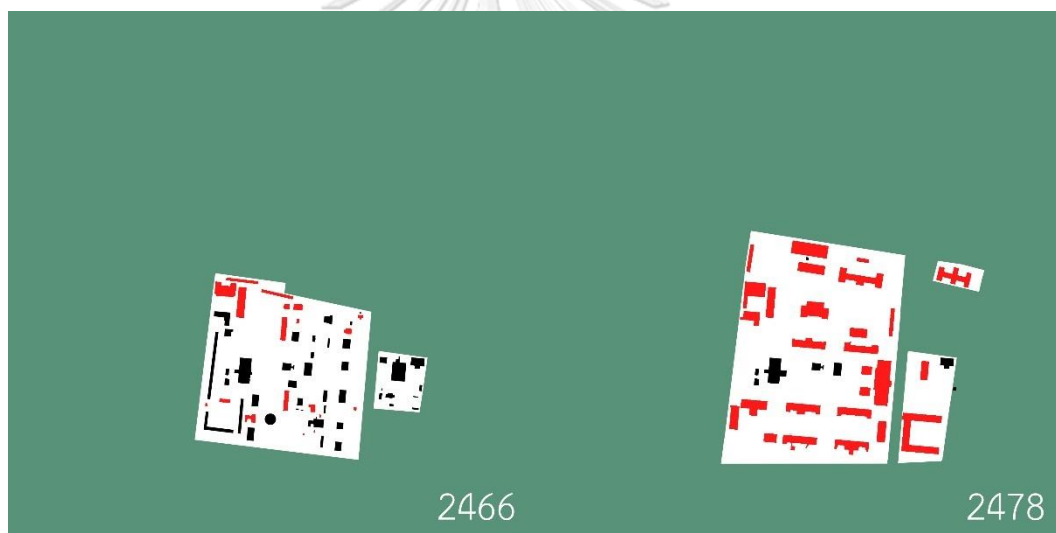
ต่อมา เมื่อวิเคราะห์การจัดอาคารและที่ว่าง สามารถแยกได้เป็นสองประเด็น โดยแต่ละประเด็นสามารถวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

รูปร่างอาคารคลุมดินและการวางทิศทางอาคาร แบ่งได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2431-2466 พบอาคารที่ก่อสร้างใหม่ส่วนใหญ่เป็นอาคารรูปร่างอาคารคลุมดินเล็ก วางในแนวเหนือใต้ ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2478-2507 พบอาคารที่ก่อสร้างใหม่ส่วนใหญ่เป็นอาคารรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว วางในแนวตะวันออกตะวันตก ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2515-2563 พบอาคารที่ก่อสร้างใหม่ นอกจากจะมีอาคารรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาวแล้ว ยังมีอาคารรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง และการวางทิศทางไม่ชัดเจน

ที่ว่างระหว่างอาคาร แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2431-2488 พบว่าการก่อสร้างอาคารใหม่ ก่อสร้างโดยให้มีที่ว่างระหว่างอาคาร ช่วงที่ 2 ผัง พ.ศ.2500-2551 พบว่าการก่อสร้างอาคารใหม่ ก่อสร้างโดยมิได้จำเป็นต้องมีที่ว่างระหว่างอาคาร โดยเหลือบริเวณกลางที่ดิน และทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือที่ยังสงวนไว้เป็นที่ว่าง ช่วงที่ 3 ผัง พ.ศ.2563 พบว่ามีที่ว่างใหม่ บริเวณที่ดินใหม่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

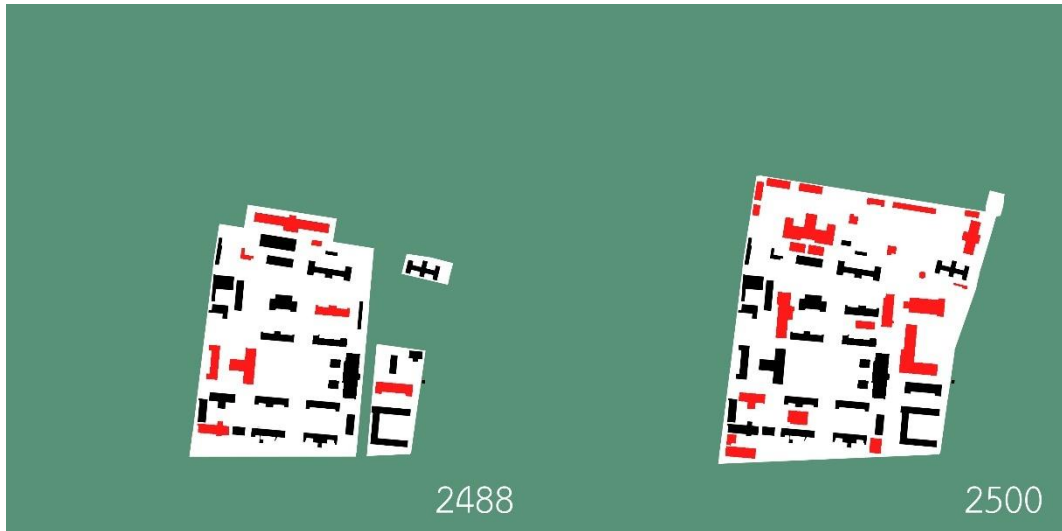
เมื่อวิเคราะห์ทั้ง 2 ประเด็นแล้ว สรุปได้ว่าการจัดอาคารและที่ว่างของโรงพยาบาลศิริราช มีช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมาก 4 ช่วง ได้แก่

- (1) พ.ศ.2466-2478 เป็นช่วงที่อาคารใหม่ส่วนใหญ่มีรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว การวางทิศทางอาคารใหม่วางในแนวทิศตะวันออกตะวันตก จากที่เคยวางอาคารเก่าในแนวเหนือใต้

รูปที่ 4-4 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466-2478

(2) พ.ศ.2588-2500 เป็นช่วงที่การก่อสร้างอาคารใหม่เปลี่ยนจากก่อสร้างโดยให้มีที่ว่างระหว่างอาคาร เป็นการก่อสร้างโดยมิได้จำเป็นต้องมีที่ว่างระหว่างอาคารอีกต่อไป

รูปที่ 4-5 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488-2500

(3) พ.ศ.2507-2515 เป็นช่วงที่เกิดอาคารที่มีรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง

รูปที่ 4-6 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507-2515

(4) พ.ศ.2551-2563 เป็นช่วงที่เกิดที่ว่างใหม่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

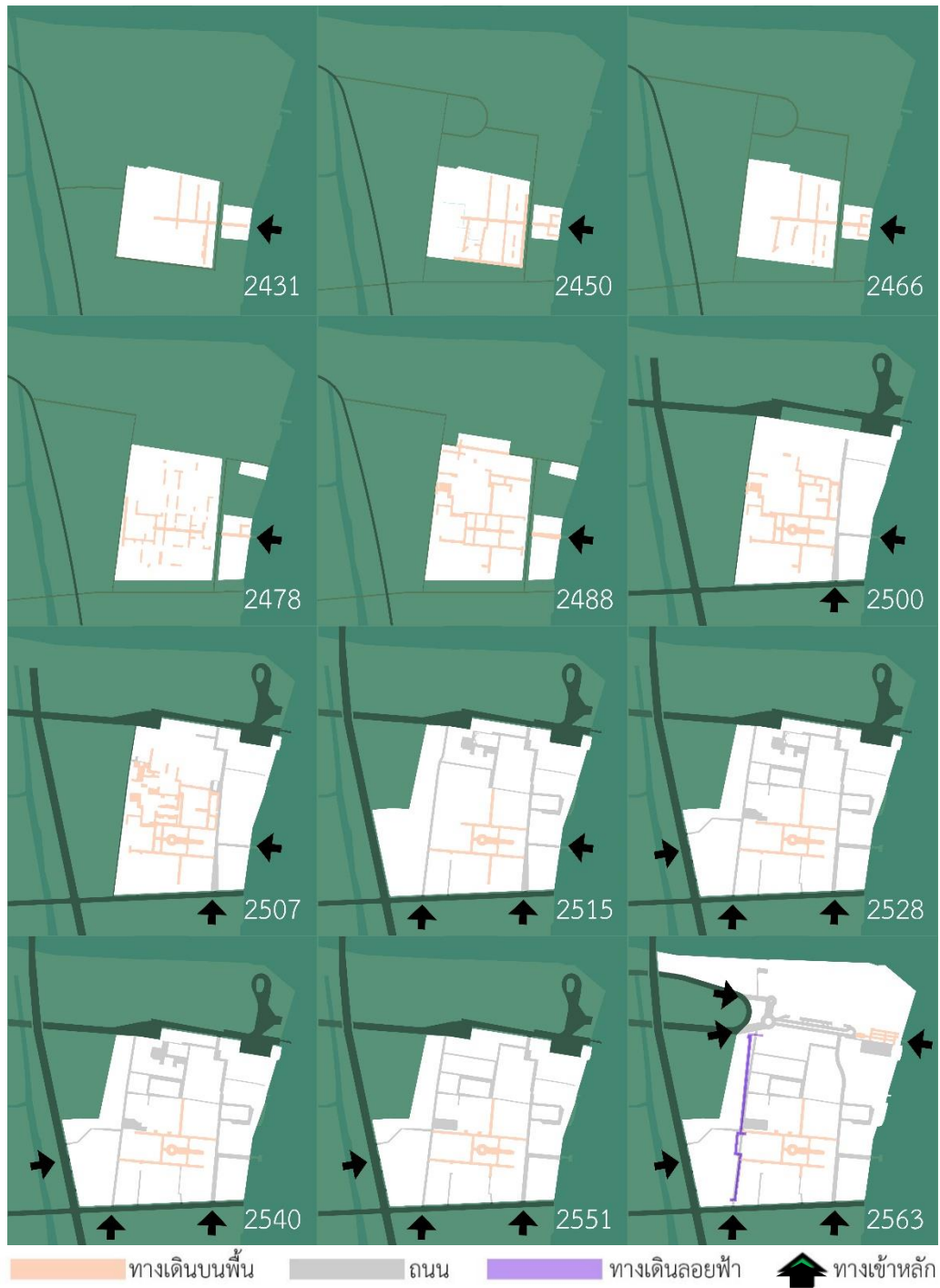

รูปที่ 4-7 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551-2563

การจัดทางสัญจร

ในการวิเคราะห์การจัดทางสัญจร ได้ใช้ผังจำลองที่แสดงเฉพาะการจัดทางสัญจร นำมาจัดเรียงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงดังแสดงในภาพ

รูปที่ 4-8 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการจัดทางสัญจร

จากภาพ 4-8 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการจัดทางสัญจร สามารถวิเคราะห์การจัดทางสัญจร โดยแยกประเด็นดังต่อไปนี้

ทางเดินและถนนภายใน แบ่งได้เป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2431-2488 การสัญจรภายในโรงพยาบาลทั้งหมดเป็นทางเดิน ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2500-2507 มีถนนสายแรกตัดเข้าไปในโรงพยาบาล ที่เหลือเป็นทางเดิน ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2515-2551 มีถนนทั่วที่ดินโรงพยาบาล ยกเว้นตรงกลางที่สงวนไว้เป็นทางเดิน ช่วงที่ 4 ในผัง พ.ศ.2563 เกิดทางสัญจรด้วยทางเดินรูปแบบใหม่เป็นทางเดินลอยฟ้า และเกิดถนนภายในขนาดใหญ่ระหว่างที่ดินเดิมกับที่ดินใหม่

ทางเข้าหลัก แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2431-2488 มีทางเข้าหลักหนึ่งทางจากท่าหน้าทางทิศตะวันออก ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2500-2507 มีทางเข้าหลักสองทาง จากทางท่าหน้าและจากทางถนนทางทิศใต้ ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2515 มีทางเข้าหลักสามทาง จากทางท่าหน้าหนึ่งทางและจากทางถนนทางทิศใต้สองทาง ช่วงที่ 4 ในผัง พ.ศ.2528-2551 มีทางเข้าหลักสามทาง จากทางถนนทางทิศตะวันตกหนึ่งทาง ทิศใต้สองทาง ช่วงที่ 5 ในผัง พ.ศ.2563 เพิ่มทางเข้าหลักบริเวณที่ดินใหม่ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ 2 ทาง และท่าหน้า (ท่าเรือควนเจ้าพระยา ท่ารถไฟ) ที่เคยอยู่บริเวณนอกเขตโรงพยาบาล สามารถเข้าถึงโรงพยาบาลได้โดยตรง

เมื่อวิเคราะห์ทั้ง 2 ประเด็นแล้ว สรุปได้ว่าการจัดการสัญจรของโรงพยาบาลศิริราช มี 4 ช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมาก ได้แก่

- (1) พ.ศ.2488-2500 จากที่โรงพยาบาลไม่มีถนนภายใน ได้มีการตัดถนนเข้าไปในที่ดิน
โรงพยาบาล และเริ่มมีทางเข้าทางถนน

รูปที่ 4-9 ความเปลี่ยนแปลงของทางสัญจรโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488-2500

- (2) พ.ศ.2507-2515 ถนนภายในได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนมีถนนทั่วที่ดินโรงพยาบาล ยกเว้นตรง
กลางที่สงวนไว้เป็นทางเดิน ได้มีทางเข้าผู้ป่วยใหม่ทางถนน อีก 2 ทาง และยกเลิกทางเข้า
ผู้ป่วยจากท่าหน้า

รูปที่ 4-10 ความเปลี่ยนแปลงของทางสัญจรโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507-2515

- (3) พ.ศ.2515-2528 เพิ่มทางเข้าทางถนนใหม่ทางทิศตะวันตก (จากถนนอรุณอมรินทร์) และ ยกเลิกทางเข้าทางท่าหน้า

รูปที่ 4-11 ความเปลี่ยนแปลงของทางสัญจรโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515-2528

- (4) พ.ศ.2551-2563 เกิดทางสัญจรคนรูปแบบใหม่ได้แก่ ทางเดินลอยฟ้า เพิ่มทางเข้าหลัก บริเวณที่ดินใหม่ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ 2 ทาง และท่าหน้า (ท่าเรือด่วนเจ้าพระยาทำ รถไฟ) ที่เคยอยู่บริเวณนอกโรงพยาบาล สามารถเข้าถึงโรงพยาบาลได้โดยตรง

รูปที่ 4-12 ความเปลี่ยนแปลงของทางสัญจรโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551-2563

4.1.3 ขนาดอาคารและที่ว่าง

จากตารางที่ 3-3 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2431 ถึง ตารางที่ 3-14 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563 พบข้อมูลอาคารที่ก่อสร้างในช่วง พ.ศ. ต่าง ๆ โดยสามารถสังเกตขนาดและความสูงอาคารได้ดังต่อไปนี้

ความเปลี่ยนแปลงของขนาดและความสูงอาคารที่ก่อสร้างได้

ก่อน พ.ศ.2468 โรงพยาบาลมีอาคารซึ่งขนาดไม่เกิน 2,000 ตร.ม. ความสูง 1-2 ชั้น ในเวลาต่อมา ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงของขนาดและความสูงอาคารที่ก่อสร้างได้ดังต่อไปนี้

- (1) **พ.ศ.2468** พบอาคารขนาดใหญ่หลังแรกได้แก่ ศาลาอำนวยการ (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2468 พื้นที่อาคารประมาณ 2,232 ตร.ม. แรกสร้างสูง 2 ชั้น) และต่อมาพบอาคารหลังแรกที่มีความสูงเกิน 2 ชั้น ได้แก่ หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย 1) (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ. 2474 สูง 3 ชั้น)
- (2) **พ.ศ.2512** พบอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรก และเป็นอาคารแรกที่สูงเกิน 7 ชั้น ได้แก่ ตึก 72 ปี (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2512 พื้นที่อาคารประมาณ 20,170 ตร.ม. สูง 10 ชั้น)
- (3) **พ.ศ.2535** พบอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเกิน 30,000 ตร.ม. หลังแรก ได้แก่ ตึกสยามินทร์ (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2535 พื้นที่อาคารประมาณ 43,000 ตร.ม. สูง 22 ชั้น)
- (4) **พ.ศ.2555** พบอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเกิน 100,000 ตร.ม. ได้แก่ อาคารโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2555) พื้นที่อาคารประมาณ 216,140 ตร.ม. สูง 17 ชั้น)

รูปที่ 4-13 (รูปซ้าย) ศาลาอำนวยการซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่หลังแรกของโรงพยาบาล
(ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

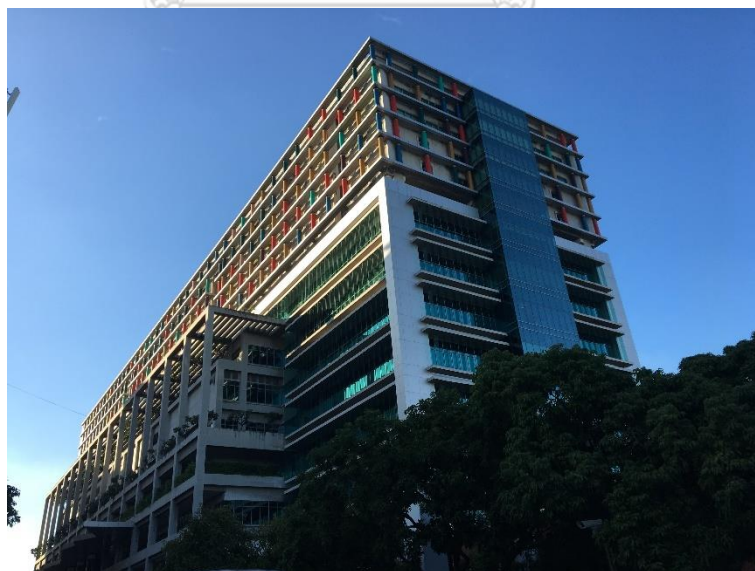
รูปที่ 4-14 (รูปขวา) หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย 1) ซึ่งเป็นอาคารหลังแรกที่มีความสูงเกิน 2 ชั้น
ของโรงพยาบาล (ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

รูปที่ 4-15 ตึก 72 ปี ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรกของโรงพยาบาล
(คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531: 267)

รูปที่ 4-16 ดึกสยามินทร์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารเกิน 30,000 ตร.ม. หลังแรกของโรงพยาบาล

รูปที่ 4-17 อาคารโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารเกิน 100,000 ตร.ม. หลังแรกของโรงพยาบาล

การวิเคราะห์จากเครื่องมือทางสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง

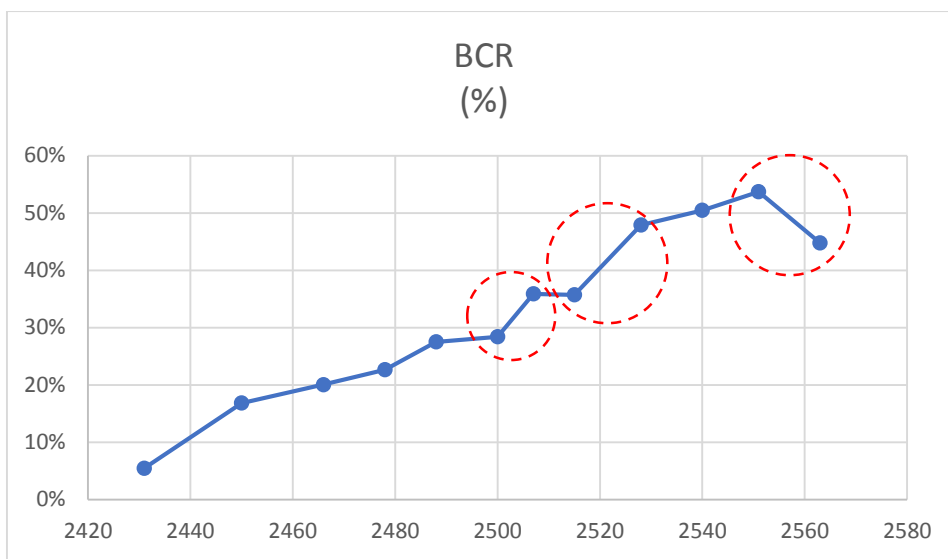
นอกจากนี้ ยังได้นำข้อมูลในตารางไปคำนวณพื้นที่อาคารคลุมดินและพื้นที่อาคารรวมของโรงพยาบาลในแต่ละปีที่จัดทำผังจำลอง และทำการวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารรวมและที่ว่างดังตาราง

ตารางที่ 4-1 สถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง โรงพยาบาลศิริราช

พ.ศ.	พื้นที่ดิน (ตร.ม.)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ว่าง (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร (ตร.ม.)	BCR (%)	FAR (%)	OSR (%)
2431	38,217	2,092	36,125	2,977	5.47%	7.79%	1213.47%
2450	38,217	6,435	31,782	7,320	16.84%	19.15%	434.18%
2466	43,435	8,709	34,726	9,841	20.05%	22.66%	352.87%
2478	63,911	14,471	49,440	25,068	22.64%	39.22%	197.22%
2488	66,790	18,379	48,411	34,499	27.52%	51.65%	140.33%
2500	93,850	26,668	67,182	59,283	28.42%	63.17%	113.32%
2507	97,932	35,152	62,780	91,692	35.89%	93.63%	68.47%
2515	125,528	44,837	80,691	156,275	35.72%	124.49%	51.63%
2528	125,528	60,110	65,418	284,589	47.89%	226.71%	22.99%
2540	125,528	63,340	62,188	348,187	50.46%	277.38%	17.86%
2551	125,528	67,429	58,099	489,080	53.72%	389.62%	11.88%
2563	190,411	85,262	105,149	855,261	44.78%	449.17%	12.29%

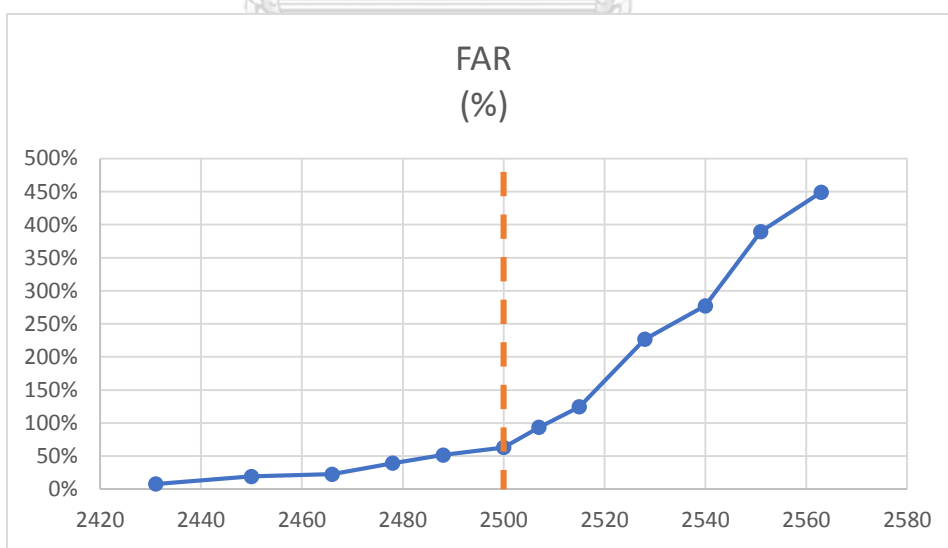
หมายเหตุ: รายละเอียดการคำนวณอยู่ที่ ภาคผนวก ก รายละเอียดการคำนวณพื้นที่อาคารคลุมดินและพื้นที่อาคารจากผังจำลอง

จากตารางสามารถนำสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารรวมและที่ว่าง มาแสดงได้เป็นแผนภูมิดังต่อไปนี้

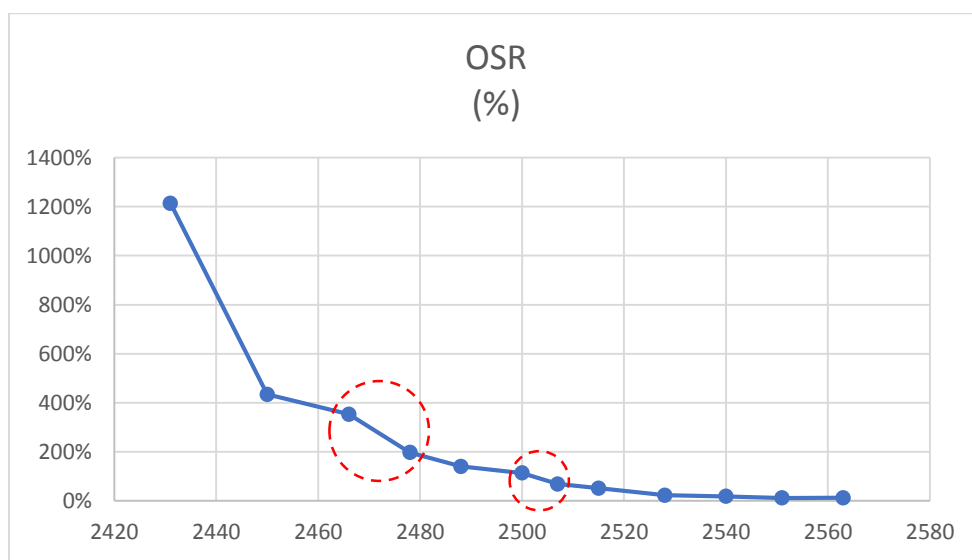
แผนภูมิที่ 4-2 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช

จากแผนภูมิแสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) จะเห็นได้ว่า มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในระหว่าง พ.ศ.2431-2551 โดยในช่วง พ.ศ.2500-2507 เป็นช่วงมีความชันของกราฟเพิ่มขึ้นมากที่สุด และช่วง พ.ศ.2515-2528 มีความชันเพิ่มรองลงมา ส่วน พ.ศ.2551-2563 เป็นช่วงที่มีสัดส่วนลดลง

แผนภูมิที่ 4-3 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) โรงพยาบาลศิริราช

จากแผนภูมิแสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) จะเห็นได้ว่า มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยในช่วง พ.ศ.2540-2551 เป็นช่วงที่มีความชันของกราฟเพิ่มขึ้นมากที่สุด แต่หากสังเกตในระยะยาว จะพบว่ากราฟสามารถแบ่งได้เป็นช่วงเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ (พ.ศ.2531-2500) และช่วงที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (พ.ศ.2500-2563)

แผนภูมิที่ 4-4 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR)

โรงพยาบาลศิริราช

จากแผนภูมิแสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) จะเห็นได้ว่า มีสัดส่วนลดลงเรื่อย ๆ โดยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วง พ.ศ.2551-2563 โดยช่วงที่ความชันของกราฟลดมากที่สุดได้แก่ พ.ศ.2431-2450 อย่างไรก็ตาม ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงแรกตั้งโรงพยาบาล การเปลี่ยนแปลงจึงมากเป็นธรรมดา อีกช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมาก ได้แก่ พ.ศ.2466-2478 และ พ.ศ.2500-2507

เมื่อวิเคราะห์กราฟทั้ง 3 สรุปช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมากจากการวิเคราะห์จากเครื่องมือทางสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่างได้แก่

- (1) **พ.ศ. 2500-2507** เป็นช่วงที่อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุด อัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) ลดลงอย่างรวดเร็ว และเป็นช่วงที่กราฟอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) เริ่มเปลี่ยนจากการเพิ่มขึ้น

อย่างช้า เป็นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเป็นช่วงหลังจากที่มีการก่อสร้างอาคารใหม่เข้าไปในที่ว่างระหว่างอาคารเดิม หลังจากนั้นจะเห็นได้ว่า ที่ว่างระหว่างอาคารถูกถมจนเกือบเต็ม

รูปที่ 4-18 โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2514 แสดงให้เห็นถึงอาคารที่ก่อสร้างกันโดยขาดพื้นที่ระหว่างอาคาร (ที่มา: สรรใจ แสงวิเชียร)

- (2) พ.ศ. 2551-2563 เป็นช่วงที่อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อแปลงที่ดิน (BCR) ลดลงอย่างมาก และอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ซึ่งเป็นช่วงที่สอดคล้องกับการที่โรงพยาบาลได้รับที่ดินใหม่ทางทิศเหนือติดคลองบางกอกน้อย และจัดที่ว่างใหม่บริเวณลานหน้าพลับพลาสยามินทราศิริราชานุสรณ์

รูปที่ 4-19 ลานหน้าพลับพลาสยามินทราศิริราชานุสรณ์

4.1.4 การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ในการวิเคราะห์การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้ใช้ผังจำลองที่แสดงเฉพาะประโยชน์ใช้สอยอาคารนำมาจัดเรียงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงดังแสดงในรูป

รูปที่ 4-20 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากภาพ 4-20 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชในประเด็นการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน สามารถวิเคราะห์การแบ่งส่วนประโยชน์ดิน โดยแยกส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล แบ่งลักษณะได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2431-2500 รวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้และมีส่วนหนึ่งอยู่ทางทิศตะวันออก ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2515 รวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้และมีส่วนหนึ่งอยู่ทางทิศตะวันออก และทิศตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2528-2561 รวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้จรดทิศตะวันตกเฉียงใต้

ส่วนสนับสนุนและบริการ แบ่งลักษณะได้เป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2450-2466 กระจายตัวอยู่ทั่วที่ดิน ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2478-2488 รวมศูนย์กันอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2500-2528 กระจายตัวอยู่ครึ่งเหนือของที่ดิน ช่วงที่ 4 ในผัง พ.ศ.2540-2563 กระจายตัวอยู่ทั่วที่ดิน (ผัง พ.ศ.2431 มีบางส่วนไม่ทราบตำแหน่งแน่ชัด จึงไม่นำมาวิเคราะห์ด้วย)

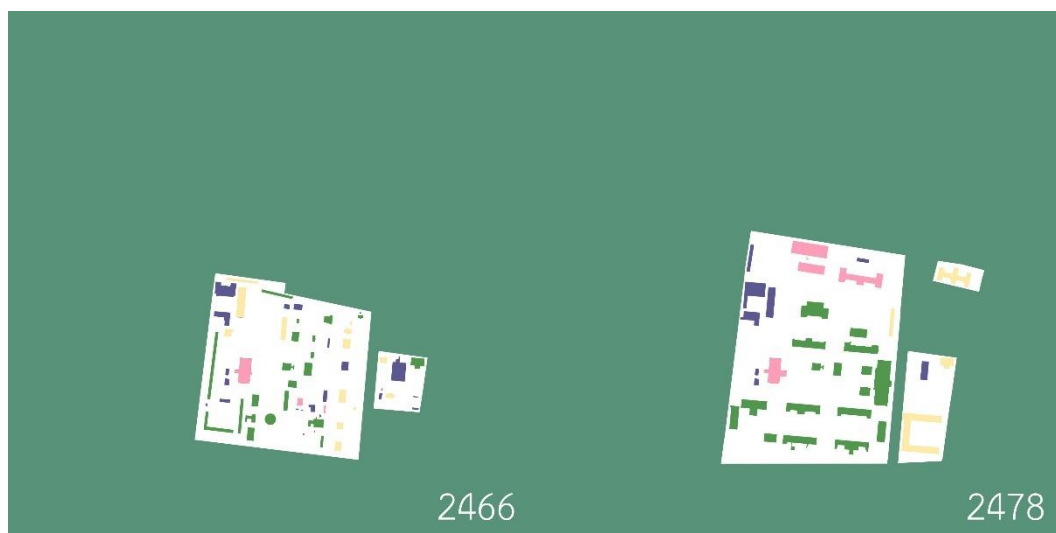
ส่วนพักอาศัย แบ่งลักษณะได้เป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2466 กระจายอยู่ทางทิศตะวันออกและทิศเหนือ ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2478-2563 กระจายอยู่บริเวณขอบที่ดิน (ผัง พ.ศ.2431-2450 มีบางส่วนไม่ทราบตำแหน่งแน่ชัด จึงไม่นำมาวิเคราะห์ด้วย)

ส่วนการศึกษา แบ่งลักษณะได้เป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2450-2466 อยู่ทางทิศตะวันตก ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2478 รวมตัวกันอยู่ทางทิศเหนือและมีส่วนหนึ่งทางทิศตะวันตก ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2488-2563 รวมตัวกันอยู่ทางทิศเหนือและตะวันออกเฉียงใต้

หน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ 4 ส่วนแรก ปรากฏเฉพาะช่วง พ.ศ.2563 เป็นส่วนพิพิธภัณฑ์ อยู่บริเวณที่ดินใหม่

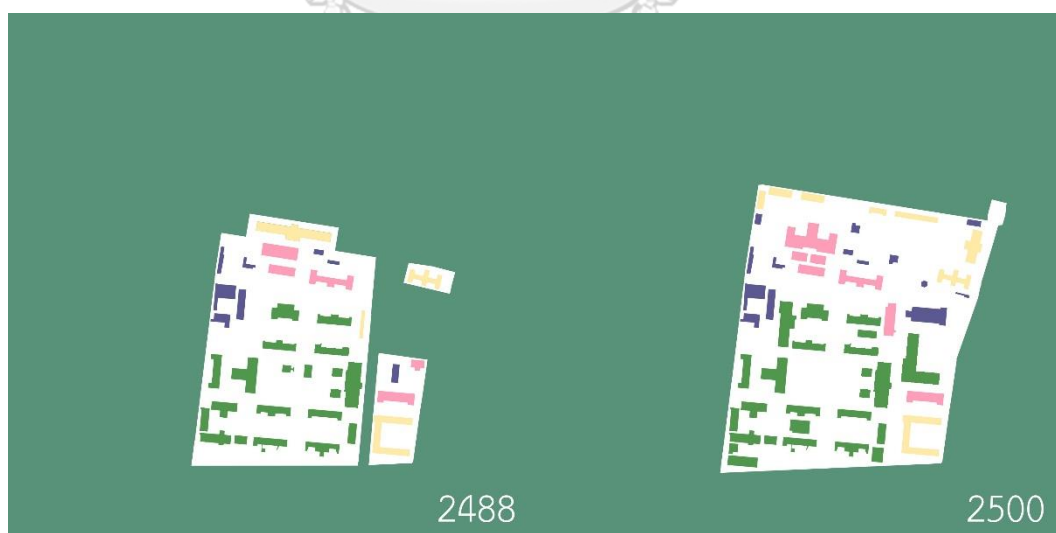
อย่างไรก็ดี เนื่องจากเป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาล เห็นว่าควรให้ความสนใจกับส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นส่วนหลักของโรงพยาบาลก่อน และจึงให้ความสนใจส่วนอื่น ๆ รองลงไป จึงสรุปได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินมีช่วงที่เปลี่ยนแปลงมาก 4 ครั้ง ได้แก่

- (1) พ.ศ.2466-2478 เป็นช่วงที่ส่วนสนับสนุนและบริการ จากที่กระจายได้รวมศูนย์มาอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ และส่วนพักอาศัยที่เดิมกระจายอยู่ในบริเวณกลาง ได้เปลี่ยนมากระจายที่ขอบที่ดิน

รูปที่ 4-21 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466-2478

- (2) พ.ศ.2488-2500 เป็นช่วงที่ส่วนสนับสนุนและบริการ เปลี่ยนมากระจายอยู่ครึ่งเหนือของที่ดิน

รูปที่ 4-22 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488-2500

- (3) พ.ศ.2515-2528 เป็นช่วงที่ส่วนให้บริการรักษาพยาบาลหลักได้ขยายไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และยกเลิกส่วนทางทิศตะวันออก เปลี่ยนเป็นส่วนสนับสนุนและบริการแทน ทำให้ส่วนสนับสนุนและบริการกระจายมากขึ้น

รูปที่ 4-23 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโรงพยาบาลศิริราช
พ.ศ.2515-2500

- (4) พ.ศ.2551-2563 เป็นช่วงที่มีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ 4 ส่วนแรก ได้แก่ พิพิธภัณฑ

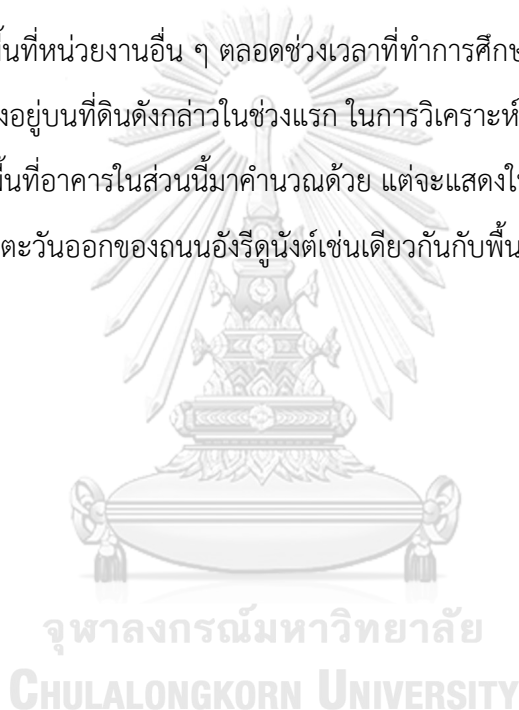
รูปที่ 4-24 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโรงพยาบาลศิริราช
พ.ศ.2551-2563

4.2 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

4.2.1 ที่ดิน

ขนาดที่ดินของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย มีขนาดเท่าเดิมมาตั้งแต่แรกก่อตั้งใน พ.ศ.2457 จนถึงปีทำการศึกษาใน พ.ศ.2563 จึงไม่มีประเด็นในการเปลี่ยนแปลงของที่ดินดังเช่นที่เกิดขึ้นกับโรงพยาบาลศิริราช

อย่างไรก็ดี ที่ดินตรงมุมทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น เคยมีช่วงเวลาให้การประปา กรุงเทพฯ เช่า แต่ในเวลาต่อมา สภากาชาดไทย ได้กลับเข้าไปใช้พื้นที่บางส่วน แต่เนื่องจากอาคารในพื้นที่ดังกล่าว ใช้เป็นพื้นที่หน่วยงานอื่น ๆ ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ประกอบกับผู้วิจัยไม่พบข้อมูลขนาดอาคารที่ตั้งอยู่บนที่ดินดังกล่าวในช่วงแรก ในการวิเคราะห์ขนาดที่ดินและพื้นที่อาคารจึงจะไม่นำพื้นที่ดินและพื้นที่อาคารในส่วนนี้มาคำนวณด้วย แต่จะแสดงในภาพเนื่องจากเป็นพื้นที่ดินของสภากาชาดไทยฝั่งตะวันออกของถนนอังรีดูนังต์เช่นเดียวกันกับพื้นที่ส่วนอื่น

4.2.2 จัดอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจร

การจัดอาคารและที่ว่าง

ในการวิเคราะห์การจัดอาคาร และที่ว่าง ได้ใช้ผังจำลองที่แสดงเฉพาะรูปร่างอาคารคลุมดิน และนำมาจัดเรียงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงดังแสดงในรูป

สีแดง = อาคารใหม่ที่ก่อสร้าง สีดำ = อาคารเดิมที่มีอยู่ก่อน

รูปที่ 4-25 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในประเด็นการจัดอาคารและที่ว่าง

จากภาพ 4-25 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในประเด็นการจัดอาคารและที่ว่าง พบว่าลักษณะรูปร่างอาคารคลุมดิน แบ่งคร่าวๆ ได้เป็น 3 รูปแบบ

โดยผู้วิจัยจะเรียกว่า อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินเล็ก อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว และ อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง โดยแต่ละรูปแบบมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินเล็ก มีด้านสกัดสั้น ด้านยาวยาวกว่าด้านสกัดเล็กน้อย (ส่วนใหญ่จะมีขนาดราว 12x15 เมตร)
- (2) อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว มีด้านสกัดสั้น (ส่วนใหญ่จะราว 12 เมตร) แต่มีด้านยาวยาวกว่าด้านสกัดมาก ในอัตราส่วน ด้านสกัด:ด้านยาว ประมาณ 1:3 – 1:4
- (3) อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง มีด้านสกัดกว้าง (ส่วนใหญ่จะกว้างตั้งแต่ 30 เมตรขึ้นไป)

รูปร่างอาคารคลุมดินเล็ก

รูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว

รูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง

มาตราส่วน 1:4000

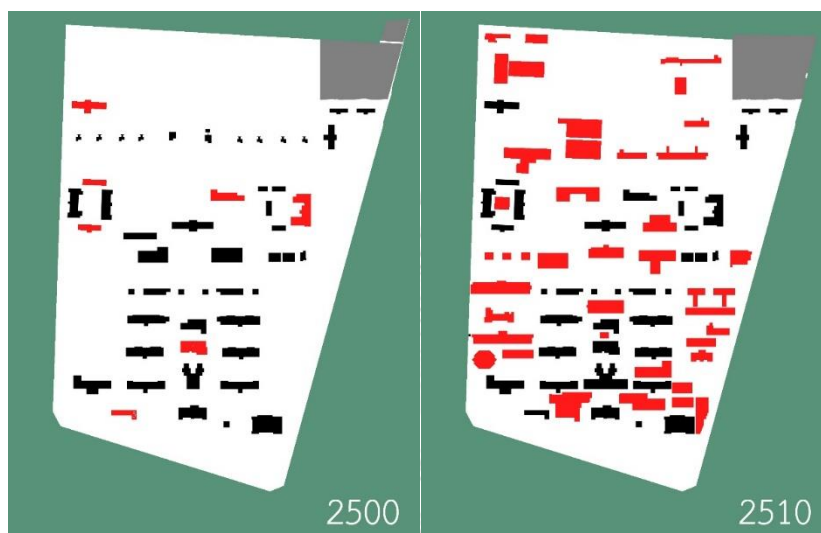
รูปที่ 4-26 รูปร่างอาคารคลุมดินของอาคารในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยที่ค้นพบ ต่อมา เมื่อวิเคราะห์การจัดอาคารและที่ว่าง สามารถแยกได้เป็นสองประเด็น โดยแต่ละประเด็นสามารถวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

รูปร่างอาคารคลุมดินและการวางทิศทางอาคาร แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2457-2500 พบอาคารที่ก่อสร้างใหม่ส่วนใหญ่มีรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว วางในแนว ตะวันออกตะวันตก ส่วนน้อยเป็นอาคารมีรูปร่างอาคารคลุมดินเล็ก ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2510-2563 พบอาคารที่ก่อสร้างใหม่ นอกจากจะมีแบบช่วงที่ 1 แล้ว ยังมีอาคารที่มีพื้นที่อาคารคลุมดินกว้าง และการวางทิศทางไม่ชัดเจน

ที่ว่างระหว่างอาคาร แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2457-2500 พบว่าการก่อสร้างอาคารใหม่ ก่อสร้างโดยให้มีที่ว่างระหว่างอาคาร กลุ่มที่ 2 ผัง พ.ศ.2510-2540 พบว่าการก่อสร้างอาคารใหม่ ก่อสร้างโดยมิได้จำเป็นต้องมีที่ว่างระหว่างอาคาร และที่ว่างค่อยๆลดลง ตามลำดับ กลุ่มที่ 3 ผัง พ.ศ.2563 ได้มีการขยายที่ว่างบริเวณกลางที่ดิน

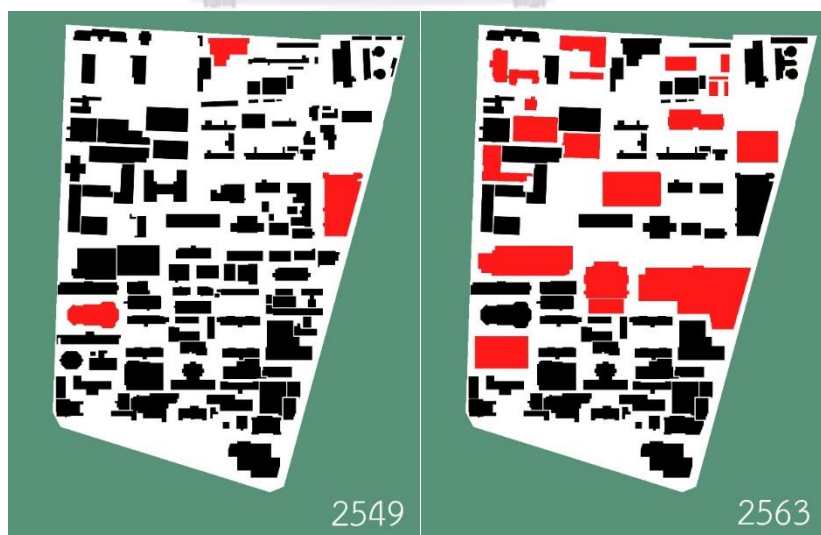
เมื่อวิเคราะห์ทั้ง 2 ประเด็นแล้ว สรุปได้ว่าการจัดอาคารและที่ว่างของโรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย มีช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมาก 3 ช่วง ได้แก่

- (1) พ.ศ.2500-2510 เป็นช่วงที่เกิดอาคารที่มีรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง และการก่อสร้างอาคาร
ใหม่เป็นการก่อสร้างโดยมิได้จำเป็นต้องมีที่ว่างระหว่างอาคารอีกต่อไป

รูปที่ 4-27 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
พ.ศ.2500-2510

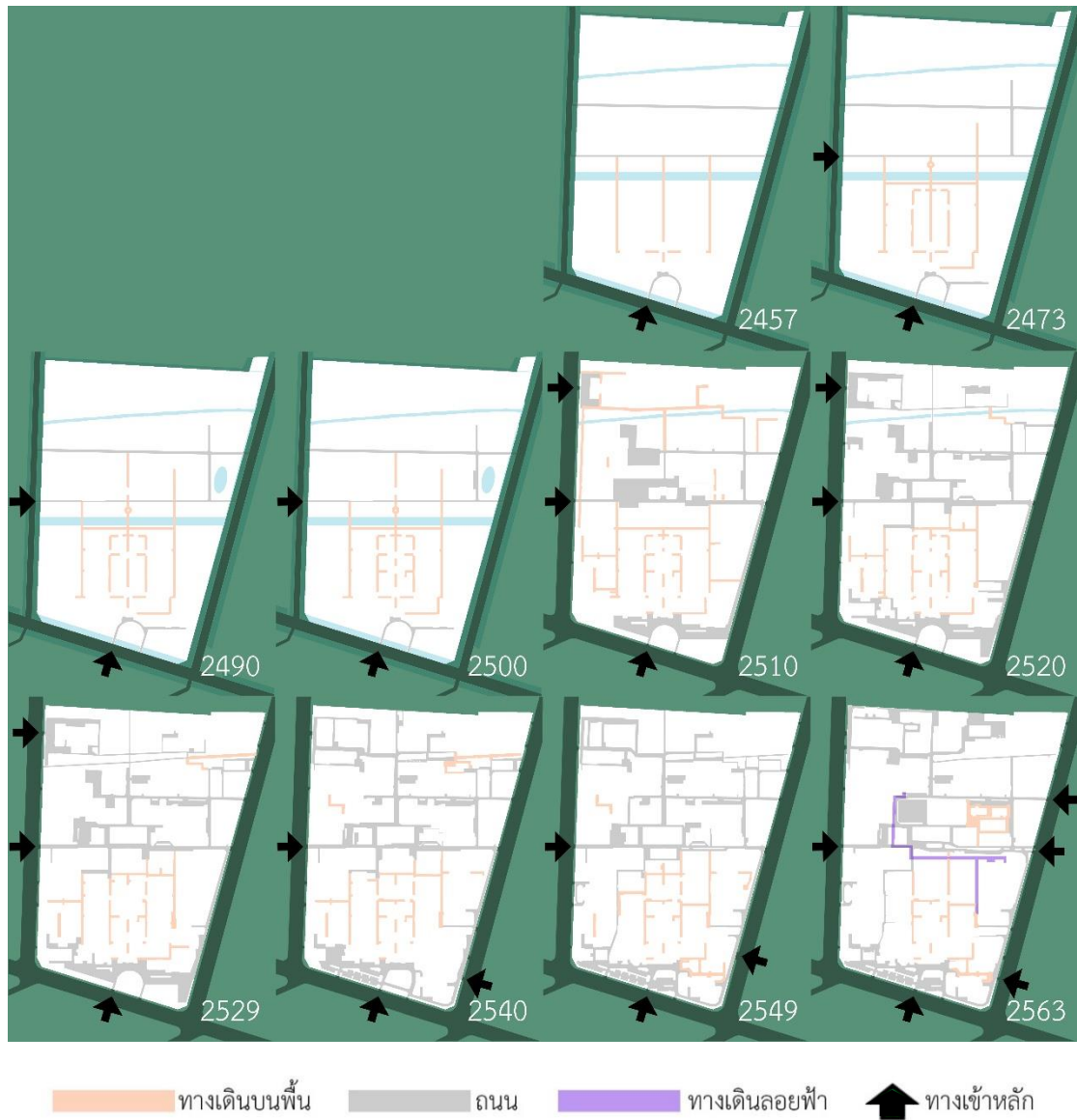
- (2) พ.ศ.2549-2563 เป็นช่วงที่ส่วนที่ว่างที่เคยลดส่วนลงมาตลอด ได้ขยายบริเวณกลางที่ดิน

รูปที่ 4-28 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดอาคารและที่ว่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
พ.ศ.2549-2563

การจัดทางสัญจร

ในการวิเคราะห์การจัดอาคาร และที่ว่าง ได้ใช้ผังจำลองที่แสดงเฉพาะรูปร่างอาคารคลุมดิน และนำมาจัดเรียงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงดังแสดงในภาพ

รูปที่ 4-29 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในประเด็นการจัดทางสัญจร

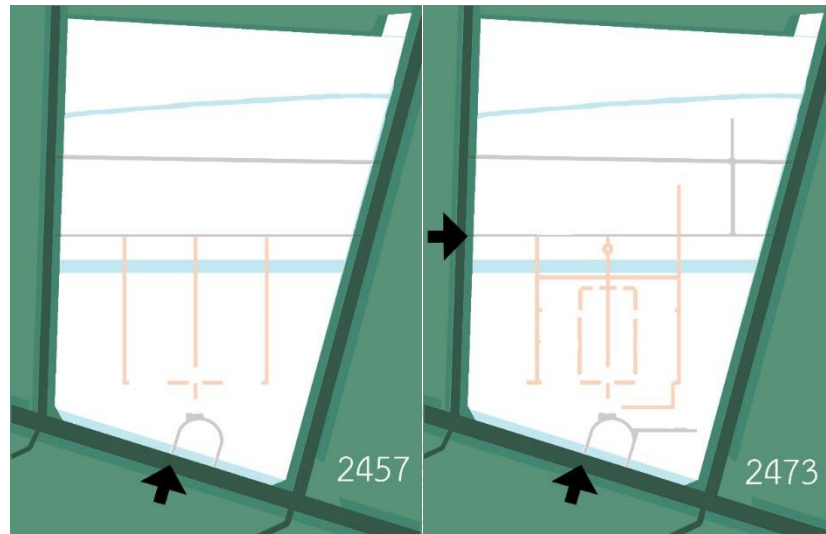
จากภาพ 4-29 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในประเด็นการจัดทางสัญจร สามารถวิเคราะห์การจัดทางสัญจร โดยแยกประเด็นดังต่อไปนี้

ทางเดินและถนนภายใน แบ่งได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2457-2500 การสัญจรภายในโรงพยาบาลส่วนใหญ่เป็นทางเดิน โดยมีถนนอยู่ทางทิศใต้ ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2510-2549 มีถนนทั่วที่ดินโรงพยาบาล ยกเว้นตรงกลางซีกใต้ของที่ดินที่สงวนไว้เป็นทางเดิน ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2563 มีถนนทั่วที่ดินโรงพยาบาล ยกเว้นตรงกลางซีกใต้ของที่ดินที่สงวนไว้เป็นทางเดินและมีทางสัญจรด้วยทางเดินรูปแบบใหม่เป็นทางเดินลอยฟ้า

ทางเข้าหลัก แบ่งได้เป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2457 มีทางเข้าหลักหนึ่งทางทิศใต้ เข้าถึงได้ทั้งทางถนนและท่าหน้า ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2473-2500 มีทางเข้าหลักสองทาง ทางทิศใต้และทิศตะวันตกเข้าถึงได้ทั้งทางถนนและท่าหน้า ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2510-2529 มีทางเข้าหลักสามทาง ทางทิศใต้ ทิศตะวันตก และทิศตะวันตกเฉียงเหนือ มีแต่ทางถนน ช่วงที่ 4 ในผัง พ.ศ.2540-2549 มีทางเข้าหลักสามทาง ทางทิศใต้ ทิศตะวันตก และตะวันออกเฉียงใต้ มีแต่ทางถนน ช่วงที่ 5 ในผัง พ.ศ.2563 มีทางเข้าหลักห้าทาง ทางทิศใต้ ทิศตะวันตก และตะวันออกสามทาง มีแต่ทางถนน

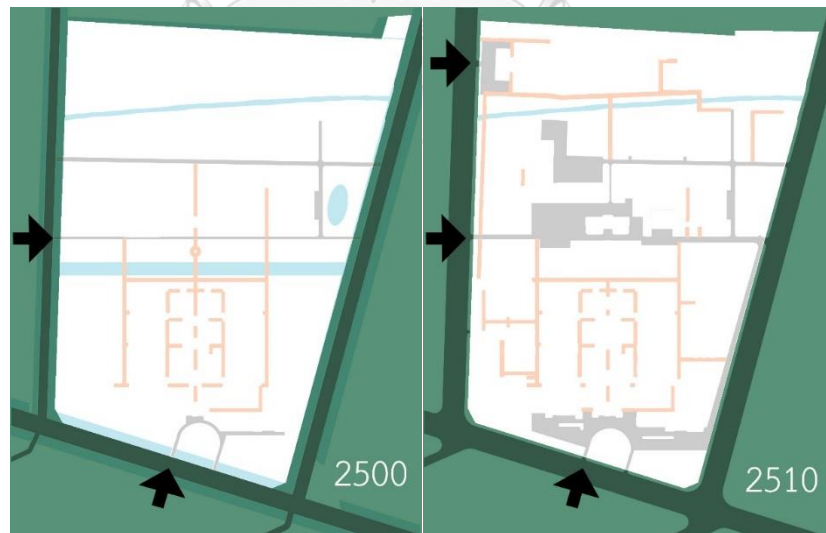
เมื่อวิเคราะห์ทั้ง 2 ประเด็นแล้ว สรุปได้ว่าการจัดการสัญจรของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย มี 3 ช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมาก ได้แก่

(1) พ.ศ.2457-2473 เป็นช่วงเพิ่มทางเข้าหลักทางทิศตะวันตก

รูปที่ 4-30 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทางสัญจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
พ.ศ.2457-2473

(2) พ.ศ.2500-2510 เป็นช่วงที่ยกเลิกการเข้าถึงจากท่าหน้า ถนนได้ขยายตัวอย่างมากโดยเฉพาะทางซีกเหนือของที่ดิน ทางเข้าหลักที่เคยมีสองทางทางทิศใต้ และทิศตะวันตก ได้เพิ่มทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

รูปที่ 4-31 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทางสัญจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
พ.ศ.2500-2510

- (3) พ.ศ.2529-2540 เป็นช่วงยกเลิกทางเข้าทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ และเพิ่มทางเข้าทางทิศตะวันตกเฉียงใต้

รูปที่ 4-32 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทางสัญจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
พ.ศ.2529-2540

- (4) พ.ศ.2549-2563 เป็นช่วงที่เพิ่มทางสัญจรใหม่คือทางสัญจรลอยฟ้า และเพิ่มทางเข้าทางด้านตะวันออกอีกสองทาง

รูปที่ 4-33 ความเปลี่ยนแปลงของการจัดทางสัญจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
พ.ศ.2549-2563

4.2.3 ขนาดอาคารและที่ว่าง

จากตารางที่ 3-15 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2457 ถึง 3-24 ข้อมูลประกอบผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563 สามารถสังเกตขนาดและความสูงอาคารได้ดังต่อไปนี้

ความเปลี่ยนแปลงของขนาดและความสูงอาคารที่ก่อสร้างได้

ก่อน พ.ศ.2493 โรงพยาบาลมีอาคารซึ่งขนาดไม่เกิน 2,000 ตร.ม. ความสูง 1-2 ชั้น ในเวลาต่อมา ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงของขนาดและความสูงอาคารที่ก่อสร้างได้ดังต่อไปนี้

- (1) พ.ศ. 2493 พบอาคารขนาดใหญ่หลังแรกและเป็นอาคารแรกที่สูงเกิน 2 ชั้น ได้แก่ ตึกพยาธิวิทยา (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2493 พื้นที่อาคารประมาณ 2,688 ตร.ม. สูง 3 ชั้น)
- (5) พ.ศ.2511 พบอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรก และเป็นอาคารแรกที่สูงเกิน 7 ชั้น ได้แก่ ตึกจุฬาลักษณ์ (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2511 พื้นที่อาคาร 10,800 ตร.ม. สูง 10 ชั้น)
- (6) พ.ศ.2531 พบอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเกิน 30,000 ตร.ม. หลังแรก ได้แก่ ตึก ภปร. (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2531 พื้นที่อาคาร 49,037 ตร.ม. สูง 22 ชั้น)
- (7) พ.ศ.2560 พบอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเกิน 100,000 ตร.ม. หลังแรก ได้แก่ อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ (ก่อสร้างเสร็จ พ.ศ.2560 พื้นที่อาคาร 250,850 ตร.ม.สูง 25 ชั้น)

รูปที่ 4-34 (รูปซ้าย) ตึกพยาธิวิทยาซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่สูงเกิน 2 ชั้น หลังแรกของโรงพยาบาล (ที่มา: มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์)

รูปที่ 4-35 (รูปขวา) ตึกจุฬาลักษณ์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษสูงเกิน 7 ชั้น หลังแรกของโรงพยาบาล (ที่มา: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2557: 97)

รูปที่ 4-36 ตึก ภปร. ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษกว่า 30,000 ตร.ม. หลังแรกของโรงพยาบาล
(ที่มา: สภาวิชาชีพ, 2532: 147)

รูปที่ 4-37 อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษกว่า 100,000 ตร.ม. หลังแรก
ของโรงพยาบาล

การวิเคราะห์จากเครื่องมือทางสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง

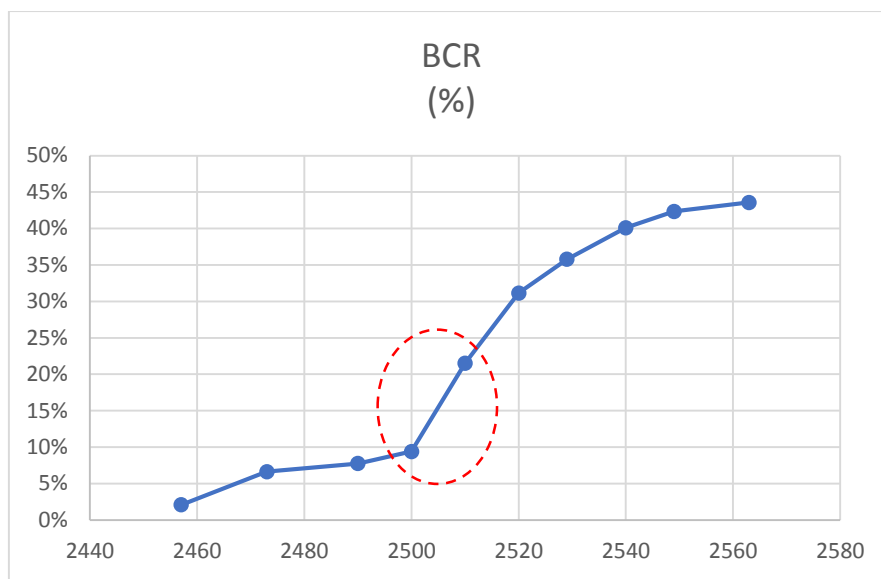
นอกจากนี้ ยังได้นำข้อมูลในตารางไปคำนวณพื้นที่อาคารคลุมดินและพื้นที่อาคารรวมของโรงพยาบาลในแต่ละปีที่จัดทำผังจำลอง และทำการวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่างดังตาราง

ตารางที่ 4-2 สถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

พ.ศ.	พื้นที่ดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ว่าง (ตร.ม.)	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.)	BCR (%)	FAR (%)	OSR (%)
2457	207,474	4,338	203,136	4,996	2.09%	2.41%	4065.97%
2473	207,474	13,771	193,703	20,471	6.64%	9.87%	946.23%
2490	207,474	16,075	191,399	24,043	7.75%	11.59%	796.07%
2500	207,474	19,503	187,971	31,954	9.40%	15.40%	588.25%
2510	207,474	44,631	162,843	120,531	21.51%	58.09%	135.10%
2520	207,474	64,592	142,882	187,947	31.13%	90.59%	76.02%
2529	207,474	74,222	133,252	227,805	35.77%	109.80%	58.49%
2540	207,474	83,193	124,281	384,749	40.10%	185.44%	32.30%
2549	207,474	87,834	119,640	456,808	42.33%	220.18%	26.19%
2563	207,474	90,397	117,077	1,002,953	43.57%	483.41%	11.67%

หมายเหตุ: รายละเอียดการคำนวณอยู่ที่ ภาคผนวก ก รายละเอียดการคำนวณพื้นที่อาคารคลุมดินและพื้นที่อาคารจากผังจำลอง

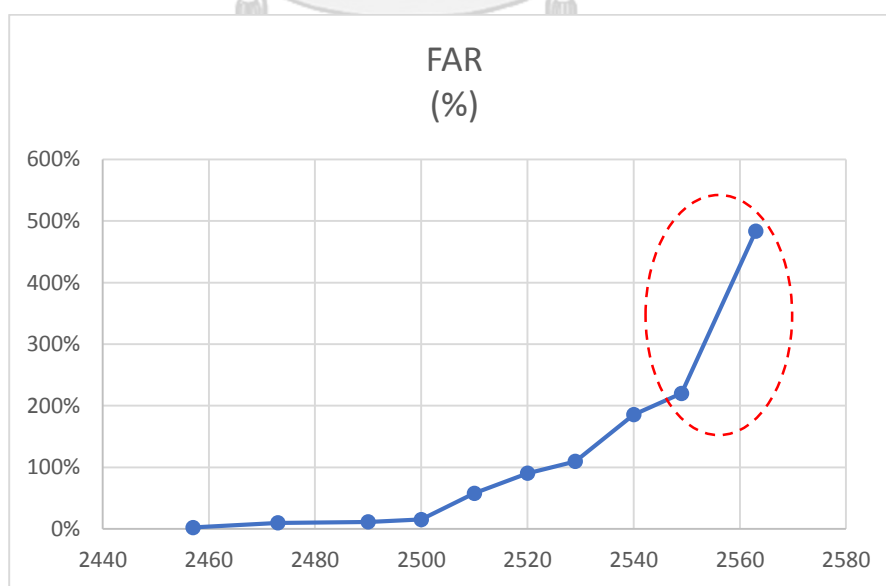
จากตารางสามารถนำสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง มาแสดงได้เป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4-5 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR)

จากผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

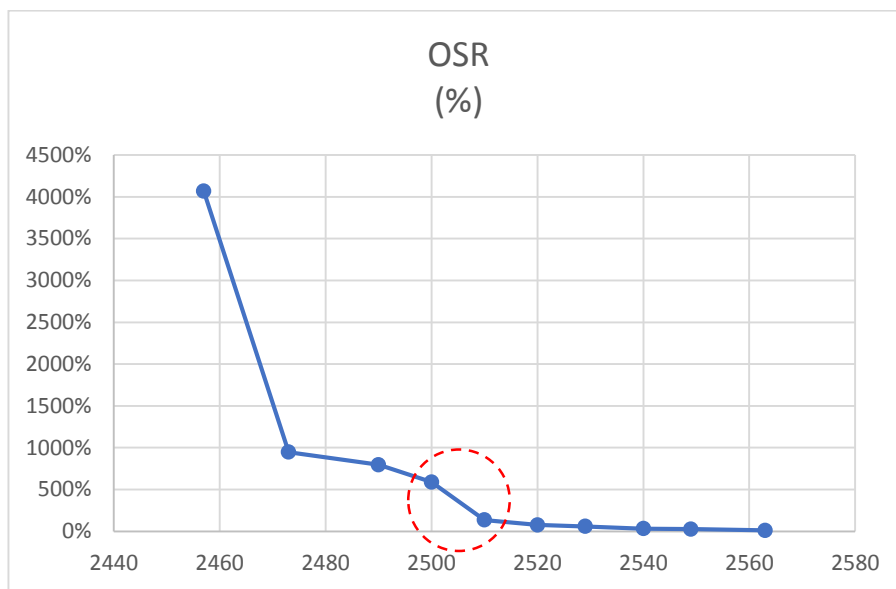
จากแผนภูมิแสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) จะเห็นได้ว่า มีอัตราส่วนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยในช่วง พ.ศ.2500-2510 เป็นช่วงที่มีความชันของกราฟเพิ่มขึ้นมากที่สุด และเมื่อสังเกตในระยะยาว จะพบว่ากราฟสามารถแบ่งได้เป็นช่วงเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ (พ.ศ.2457-2500) และช่วงที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (พ.ศ.2500-2563)

แผนภูมิที่ 4-6 แสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR)

จากผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

จากแผนภูมิแสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) จะเห็นได้ว่า ช่วงที่ความชันของกราฟเพิ่มขึ้นมากที่สุดได้แก่ พ.ศ.2549-2563

แผนภูมิที่ 4-7 กราฟแสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR)

จากผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

จากแผนภูมิแสดงความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) จะเห็นได้ว่า ช่วงที่การเปลี่ยนความชันของกราฟลดลงมากที่สุดได้แก่ พ.ศ.2457-2473 อย่างไรก็ตาม ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงการก่อสร้างอาคารในช่วงแรกในการก่อสร้างอาคารให้ได้ตามผังแม่บทแรก การเปลี่ยนแปลงจึงมากเป็นธรรมดา อีกช่วงหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดว่ามีความชันของกราฟลดลงมาก ได้แก่ พ.ศ. 2500-2510

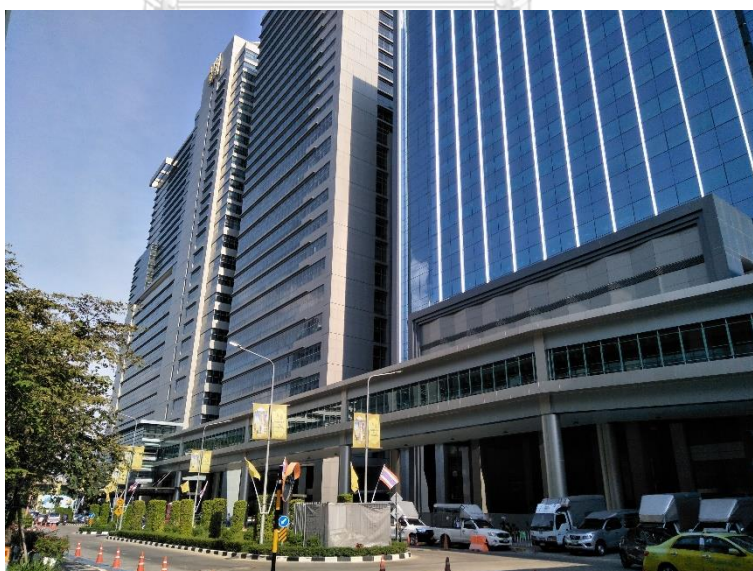
เมื่อวิเคราะห์กราฟทั้ง 3 สรุปช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมากการวิเคราะห์จากเครื่องมือทางสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่างได้แก่

- (1) พ.ศ.2500-2510 และเป็นช่วงที่กราฟอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุด และอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) ลดลงอย่างรวดเร็ว โดยเป็นช่วงหลังจากที่มีการก่อสร้างอาคารใหม่เข้าไปในที่ว่างระหว่างอาคารเดิม หลังจากนั้นจะเห็นได้ว่า ที่ว่างระหว่างอาคารถูกถมจนเกือบเต็ม

รูปที่ 4-38 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ราว พ.ศ.2529 แสดงให้เห็นถึงที่ว่างระหว่างอาคารเดิมที่ถูกถมด้วยการก่อสร้างอาคารใหม่
(ที่มา: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, 2529)

- (2) พ.ศ.2549-2563 เป็นช่วงที่อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุด เป็นช่วงที่โรงพยาบาลก่อสร้างอาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 100,000 ตร.ม. นอกจากนี้ โรงพยาบาลยังได้ก่อสร้าง อาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 30,000 ตร.ม. อีกหลายหลัง

รูปที่ 4-39 อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ และอาคารศูนย์ความก้าวหน้าทางวิชาการ

4.2.4 การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ในการวิเคราะห์การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้ใช้ผังจำลองที่แสดงเฉพาะประโยชน์ใช้สอยอาคารนำมาจัดเรียงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงดังแสดงในรูป

รูปที่ 4-40 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยในประเด็นการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากรูปที่ 4-40 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย สามารถวิเคราะห์การแบ่งส่วนประโยชน์ที่ดิน โดยแยกส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล แบ่งลักษณะได้เป็น 5 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2457 รวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้ ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2473-2500 รวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้และทิศตะวันตก ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2510-2529 รวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้ ทิศตะวันตก และทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ช่วงที่ 4 ในผัง พ.ศ.2540-2549 รวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้จรดตะวันออกเฉียงใต้ ทิศตะวันตก ช่วงที่ 5 ในผัง พ.ศ.2563 รวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้จรดตะวันออกและทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทิศตะวันตก และทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนสนับสนุนและบริการ แบ่งลักษณะได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2457-2500 รวมศูนย์อยู่บริเวณกลางที่ดิน ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2510-2549 กระจายอยู่ทั่วที่ดิน ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2563 รวมศูนย์อยู่ทางทิศตะวันตก ทิศเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือ

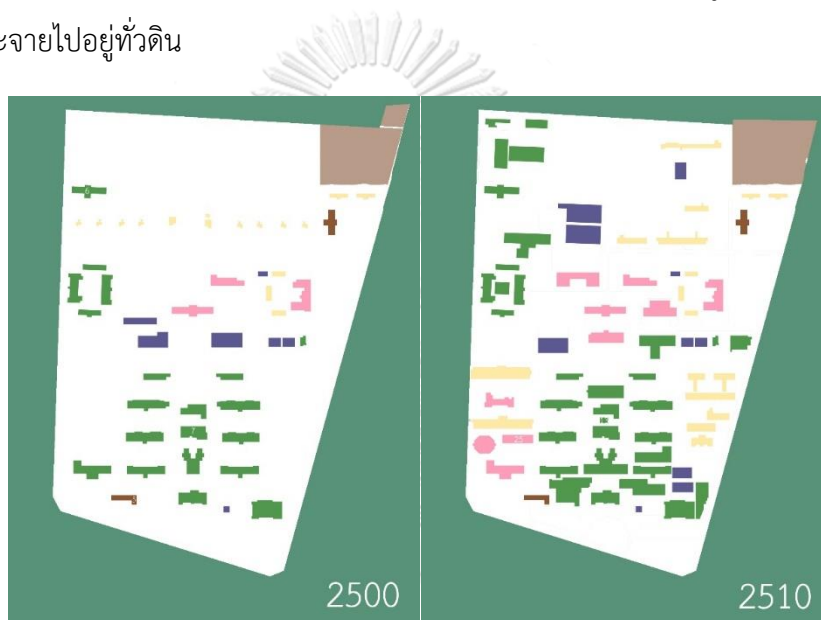
ส่วนพักอาศัย ไม่ได้มีมาตั้งแต่ตั้งโรงพยาบาล แต่เมื่อมีแล้ว แบ่งลักษณะได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 พ.ศ.2473-2500 รวมศูนย์อยู่บริเวณทิศเหนือ ช่วงที่ 2 พ.ศ.2510-2549 กระจายอยู่ทั่วที่ดิน ช่วงที่ 3 พ.ศ.2563 รวมศูนย์อยู่ทางทิศเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าช่วงไหนส่วนพักอาศัยล้วนอยู่รอบนอกสุดของโรงพยาบาล

ส่วนการศึกษา ไม่ได้มีมาตั้งแต่ตั้งโรงพยาบาล แต่เมื่อมีแล้ว แบ่งลักษณะได้เป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 พ.ศ.2490-2500 รวมศูนย์อยู่บริเวณกลางที่ดิน ช่วงที่ 2 พ.ศ.2510-2563 รวมศูนย์อยู่บริเวณกลางที่ดินและทิศตะวันตกเฉียงใต้

หน่วยงานอื่น ๆ แบ่งลักษณะได้เป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ในผัง พ.ศ.2457-2510 รวมศูนย์อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงที่ 2 ในผัง พ.ศ.2520 รวมศูนย์อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงที่ 3 ในผัง พ.ศ.2529 รวมศูนย์อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ และมีส่วนใหม่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ช่วงที่ 4 ในผัง พ.ศ. 2529-2563 กระจายอยู่บริเวณขอบที่ดิน แต่ไม่ว่าช่วงไหนหน่วยงานอื่น ๆ ล้วนอยู่รอบนอกสุดของโรงพยาบาล

อย่างไรก็ดี เนื่องจากเป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาล เห็นว่าควรให้ความสนใจกับส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นส่วนหลักของโรงพยาบาลก่อน และ จึงให้ความสนใจส่วนอื่น ๆ รองลงไป โดยหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลน้อยที่สุด จะให้ความสนใจเป็นลำดับสุดท้าย จึงสรุปได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ ที่ดินมีช่วงที่เปลี่ยนแปลงมาก 2 ครั้ง ได้แก่

- (1) พ.ศ.2500-2510 เป็นช่วงที่ส่วนให้บริการรักษาพยาบาลได้เพิ่มส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ส่วนสนับสนุนและบริการและส่วนพักอาศัย ที่เคยอยู่แบบรวมศูนย์ได้กระจายไปอยู่ทั่วดิน

รูปที่ 4-41 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500-2510

- (2) พ.ศ.2549-2560 เป็นช่วงที่ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ได้ขยายกลืนส่วนพักอาศัยทางทิศ ตะวันออกเดิม เป็นช่วงที่ส่วนสนับสนุนและบริการและส่วนพักอาศัยได้รวมศูนย์อีกครั้ง

รูปที่ 4-42 ความเปลี่ยนแปลงของการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
สภากาชาดไทย พ.ศ.2549-2563

4.3 สรุปความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลทั้งสองแห่ง

4.3.1 สรุปความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช

โรงพยาบาลศิริราชในช่วงก่อตั้ง (พ.ศ.2431) มีลักษณะโดยสรุปดังต่อไปนี้

- ที่ดิน 27 ไร่
- อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าวางในทิศเหนือใต้ มีที่ว่างระหว่างอาคาร
- ทางสัญจรเป็นทางเดิน มีแกนหลักจากท่าหน้า และเป็นทางเข้าหลัก
- อาคารที่ก่อสร้างเป็นอาคารสูง 1-2 ชั้น ขนาดไม่เกิน 2,000 ตร.ม.
- อาคารยังไม่ขยายเต็มพื้นที่ดิน
- การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ยังไม่ชัดเจน

ความเปลี่ยนแปลง

จากการวิเคราะห์ในหัวข้อ 4.1 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พบความเปลี่ยนแปลงใหญ่ในประเด็นต่าง ๆ เมื่อนำมาเรียงตามลำดับเวลา สามารถแสดงได้ดังต่อไปนี้

พ.ศ.2431-2450 (ไม่มีความเปลี่ยนแปลงใหญ่)

พ.ศ.2450-2466 (ไม่มีความเปลี่ยนแปลงใหญ่)

- การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ชัดเจนขึ้นว่า มีการจัดส่วนให้บริการรักษาพยาบาลรวมศูนย์อยู่ทางทิศใต้ และมีส่วนหนึ่งทางทิศตะวันออก ส่วนสนับสนุนและบริการ ส่วนพักอาศัยกระจายอยู่ทั่วที่ดิน ส่วนการศึกษาอยู่ทางทิศตะวันตก

พ.ศ.2466-2478

- ที่ดิน เพิ่มขึ้นเป็น 40 ไร่
- อาคารเปลี่ยนเป็นรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาว วางแนวตะวันออกตะวันตก
- มีอาคารขนาดใหญ่หลังแรก คือศาลาอำนวยการ และอาคารสูงเกิน 2 ชั้นหลังแรกคือ หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย 1)

- การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ส่วนสนับสนุนและบริการ
ส่วยการศึกษา รวมศูนย์ ส่วนพักอาศัยกระจายอยู่บริเวณขอบที่ดิน

พ.ศ.2478-2488 (ไม่มีความเปลี่ยนแปลงใหญ่)

พ.ศ.2488-2500

- ที่ดิน เพิ่มขึ้นเป็น 59 ไร่
- การวางอาคารใหม่ไม่จำเป็นต้องมีที่ว่างระหว่างอาคารอีกต่อไป
- มีถนนภายในสายแรกและเพิ่มทางเข้าจากทางถนน แต่การสัญจรภายในส่วนใหญ่ยังเป็น
ทางเดิน
- ส่วนสนับสนุนและบริการ เปลี่ยนมากระจายอยู่ทางครึ่งที่ดินทางเหนือ

พ.ศ.2500-2507

- เป็นช่วงที่อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
ที่สุด อัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) ลดลงอย่างรวดเร็ว และอัตราส่วนพื้นที่
อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) ได้เริ่มเปลี่ยนจากเพิ่มขึ้นอย่างช้า เป็นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

พ.ศ.2507-2515

- ที่ดิน เพิ่มขึ้นเป็น 79 ไร่
- เกิดอาคารที่มีรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง ทิศทางการวางอาคารไม่ชัดเจน
- มีการตัดถนนเข้าไปในที่ดินจำนวนมาก เหลือเฉพาะกลางที่ดินที่ยังสงวนเป็นทางเดิน
- เกิดอาคารขนาดใหญ่พิเศษและอาคารสูงหลังแรก คือ ตึก 72 ปี

พ.ศ.2515-2528

- เพิ่มทางเข้าทางถนนทางด้านตะวันตก (ถนนอรุณอมรินทร์)
- การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่เคยมีบริเวณทิศใต้และทิศ
ตะวันออก ได้ขยายมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และส่วนทางทิศตะวันออกเปลี่ยนเป็นส่วน
สนับสนุนและบริการแทน

พ.ศ.2528-2540

- มีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษพื้นที่อาคารเกิน 30,000 ตร.ม. หลังแรก ได้แก่ ตึกสยามินทร์

พ.ศ.2540-2549 (ไม่มีความเปลี่ยนแปลงใหญ่)

พ.ศ.2549-2563

- ที่ดิน เพิ่มขึ้นเป็น 119 ไร่
- เกิดที่ว่างใหม่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
- เกิดทางสัญจรรูปแบบใหม่ได้แก่ ทางเดินลอยฟ้า เพิ่มทางเข้าหลักบริเวณที่ดินใหม่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ 2 ทาง และทำน้ำ (ทำเรือด่วนเข้าพระยาทำรถไฟ) ที่เคยอยู่บริเวณนอกโรงพยาบาล สามารถเข้าถึงโรงพยาบาลได้โดยตรง
- เกิดอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเกิน 100,000 ตร.ม. ได้แก่ อาคารโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์
- เป็นช่วงที่อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อแปลงที่ดิน (BCR) ลดลงอย่างมาก และอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) เพิ่มขึ้นเล็กน้อย
- เป็นช่วงที่มีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ 4 ส่วนแรก ได้แก่ พิพิธภัณฑ

4.3.2 สรุปความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในช่วงก่อตั้ง (พ.ศ.2457) มีลักษณะโดยสรุปดังต่อไปนี้

- ที่ดิน 134 ไร่
- อาคารรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาววางในทิศตะวันออกตะวันตก มีที่ว่างระหว่างอาคาร
- ทางสัญจรส่วนใหญ่เป็นทางเดิน ยกเว้นทางทิศใต้ที่เป็นถนน มีทางเข้าทั้งจากทางถนนและทำน้ำ
- อาคารที่ก่อสร้างเป็นอาคารสูง 1-2 ชั้น ขนาดไม่เกิน 2,000 ตร.ม.
- อาคารยังไม่ขยายเต็มพื้นที่ดิน
- การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ส่วนสนับสนุนและบริการรวมศูนย์ (ส่วนอื่น ๆ ยังไม่ปรากฏ)

ความเปลี่ยนแปลง

จากการวิเคราะห์ในหัวข้อ 4.2 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พบความเปลี่ยนแปลงใหญ่ในประเด็นต่าง ๆ เมื่อนำมาเรียงตามลำดับเวลา สามารถแสดงได้ดังต่อไปนี้

พ.ศ.2457-2473

- เพิ่มทางเข้าทางทิศตะวันตก
- ปรากฏส่วนพักอาศัยรวมศูนย์อยู่รอบที่ดินทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นรอบนอกสุดของโรงพยาบาล

พ.ศ.2473-2490

- ปรากฏส่วนการศึกษารวมศูนย์อยู่

พ.ศ.2490-2500

- พบอาคารขนาดใหญ่สูงเกิน 2 ชั้น หลังแรก ได้แก่ ตึกพยาธิวิทยา

พ.ศ.2500-2510

- การวางอาคารใหม่ไม่จำเป็นต้องมีที่ว่างระหว่างอาคารอีกต่อไป
- ยกเลิกการเข้าถึงจากทางท่าหน้า และมีการตัดถนนเข้าไปในที่ดินจำนวนมากโดยเฉพาะซีกเหนือของที่ดิน
- เป็นช่วงที่อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และ อัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) ลดลงอย่างรวดเร็ว
- ส่วนสนับสนุนและบริการ และส่วนพักอาศัย ได้เปลี่ยนมากระจาย โดยในส่วนพักอาศัยจะกระจายอยู่รอบนอกสุดของโรงพยาบาล

พ.ศ.2510-2520

- เกิดอาคารขนาดใหญ่พิเศษและอาคารสูงหลังแรก คือ ตึกจุฬาลักษณ์

พ.ศ.2520-2529 (ไม่มีความเปลี่ยนแปลงใหญ่)**พ.ศ.2529-2540**

- มีทางเข้าใหม่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้
- เกิดอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรกที่มีพื้นที่อาคารเกิน 30,000 ตร.ม. ได้แก่ ตึก ภปร.

พ.ศ.2540-2549 (ไม่มีความเปลี่ยนแปลงใหญ่)**พ.ศ.2549-2563**

- ได้มีการขยายที่ว่างบริเวณกลางที่ดิน
- เกิดทางสัญจรรูปแบบใหม่ได้แก่ทางเดินลอยฟ้า และเพิ่มทางเข้าทางด้านตะวันออกเฉียงใต้สองทาง
- เกิดอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเกิน 100,000 ตร.ม. ได้แก่ อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์
- เป็นช่วงที่ อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) เพิ่มขึ้นมากที่สุด
- ส่วนสนับสนุนและบริการ และส่วนพักอาศัย ได้กลับมารวมศูนย์อีกครั้ง

บทที่ 5

ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ

จากบทที่ 4 ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ได้วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพในแต่ละประเด็นที่ทำการศึกษา จากข้อมูลดังกล่าวจะนำมาสรุปความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพโรงพยาบาลต่อไป

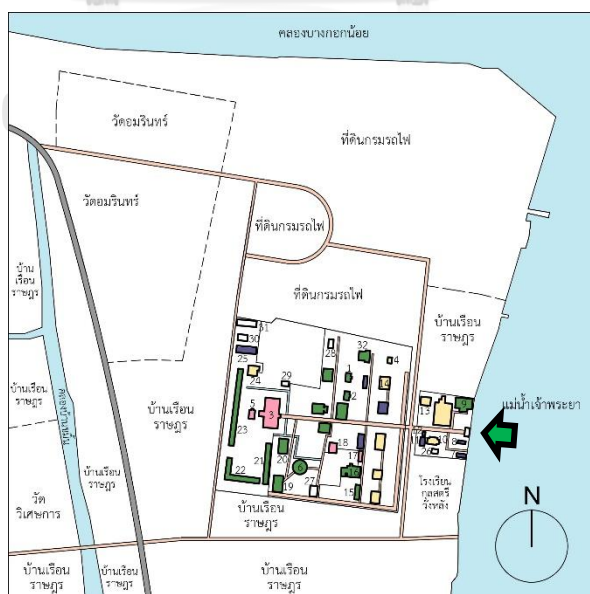
5.1 ช่วงลักษณะและความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ

ผลการศึกษาพบว่า ผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย มีความเปลี่ยนแปลงอย่างคู่ขนานกัน โดยแบ่งได้เป็น 6 ช่วง ดังต่อไปนี้

(1) ช่วงอาคารขนาดเล็ก (ราว พ.ศ.2431-2457)

เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงแรกสุดของโรงพยาบาลศิริราชก่อนเกิดโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ลักษณะของช่วงนี้ได้แก่ มีอาคารสูง 1-2 ชั้น ขนาดไม่เกิน 2,000 ตร.ม.

อาคารส่วนใหญ่มีรูปร่างอาคารคลุมดินเล็กวางในทิศเหนือใต้หันสู่แม่น้ำ มีที่ว่างระหว่างอาคาร ทางสัญจรภายในเป็นทางเดินเป็นหลัก การเข้าถึงจากทางน้ำเป็นหลัก การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการจัดส่วนสนับสนุนและบริการ และส่วนพักอาศัยกระจายอยู่ทั่วที่ดิน

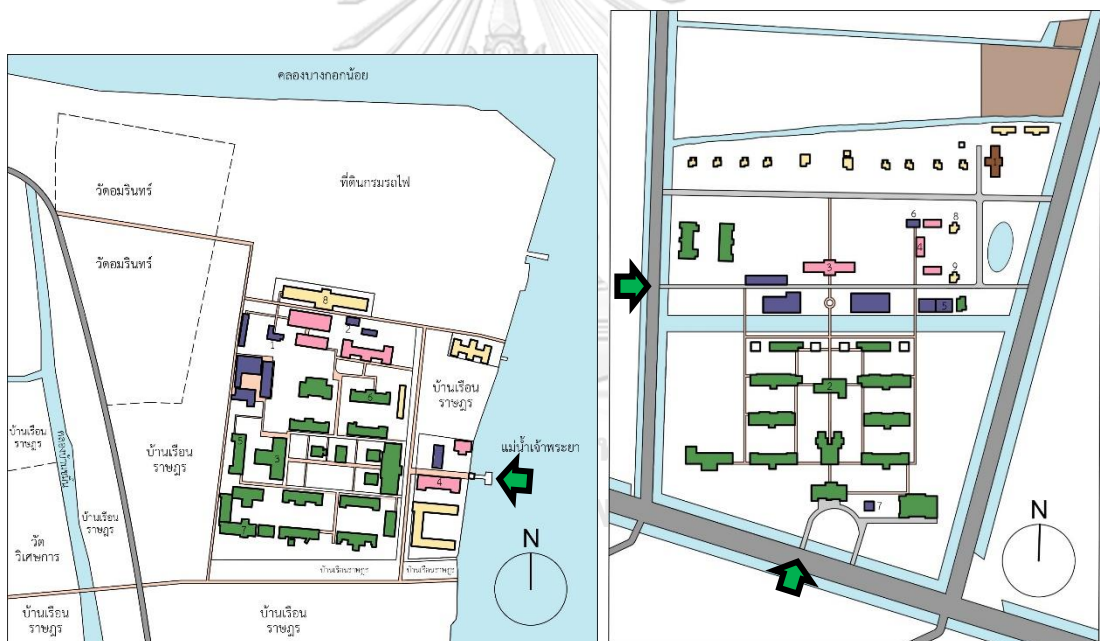

รูปที่ 5-1 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2450

(2) ช่วงผังศาลา (Pavilion Plan) 1 (ราว พ.ศ.2457-2490)

ลักษณะเฉพาะของช่วงนี้คือมีรูปร่างอาคารคลุมดินแคบยาววางอาคารในแนวตะวันออก ตะวันตก โดยมีที่ว่างระหว่างอาคาร ทางสัญจรภายในเป็นทางเดินโดยมีการจัดการสัญจรและการวาง อาคารอย่างเป็นระเบียบ

ในช่วงนี้เริ่มมีอาคารขนาดใหญ่เกิดขึ้น โดยมีอาคารขนาดใหญ่หลังแรกได้แก่ ศาลา อำนวยการ ของโรงพยาบาลศิริราช ทางเข้ายังคงมีทางเข้าจากทางท่าหน้า (ในส่วนของโรงพยาบาลศิริ ราชจะเข้าจากทางท่าหน้าเป็นหลัก ส่วนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยจะมีทั้งทางท่าหน้าและ ทางถนน) การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการจัดส่วนสนับสนุนและบริการแบบรวมศูนย์ ส่วน พักอาศัยจัดให้อยู่บริเวณรอบนอกสุดของโรงพยาบาล

รูปที่ 5-2 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2490

จะเห็นได้ว่า โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยได้เริ่มต้นผังในรูปแบบนี้ ส่วน โรงพยาบาลศิริราชก็ได้ปรับผังให้เป็นลักษณะเดียวกันในเวลาต่อมา โดยได้มีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ขึ้นมาก่อน

(3) ช่วงผังศาลา (Pavilion Plan) 2 (ราว พ.ศ. 2490-2510)

ลักษณะเฉพาะของช่วงนี้คือ ผังศาลา 1 ที่เคยประกอบไปด้วยที่ว่างระหว่างอาคารนั้น ที่ว่างระหว่างอาคารถูกลบด้วยการก่อสร้างอาคารใหม่เข้าไป โดยพื้นที่อาคารคลุมดินได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงราว พ.ศ.2500-2510

ในช่วงนี้การสัญจรด้วยถนนมีความสำคัญมากขึ้น ในส่วนของโรงพยาบาลศิริราชเริ่มมีถนนภายในสายแรก และเพิ่มทางเข้าทางถนน ส่วนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ได้ตัดถนนเพิ่มขึ้นอย่างมากในซีกเหนือของที่ดิน และยกเลิกการเข้าถึงจากทางท่าหน้า การจัดส่วนสนับสนุนและบริการได้เริ่มกลับมากระจายอีกครั้ง ส่วนพักอาศัยได้กระจายตัวขึ้น แต่ยังคงอยู่บริเวณรอบนอกสุดของโรงพยาบาล

รูปที่ 5-3 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.

(4) ช่วงอาคารขนาดใหญ่พิเศษ (ราว พ.ศ.2510-2530)

ลักษณะเฉพาะของช่วงนี้คือ เริ่มมีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษหลายหลัง โดยในส่วนใหญ่ให้บริการรักษาพยาบาล อาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังแรก ได้แก่ ตึก 72 ปี ของโรงพยาบาลศิริราช มีรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง ทิศทางการวางไม่แนชด์ ไม่มีที่ว่างระหว่างอาคาร

ในช่วงนี้ยังเห็นความสำคัญของการเข้าถึงจากทางถนน จากกรณีที่โรงพยาบาลศิริราชได้ย้ายทางเข้าหลัก โดยเพิ่มทางเข้าจากถนนอรุณอมรินทร์ และยกเลิกทางเข้าจากทางท่าหน้าทางทิศตะวันออกในที่สุด

รูปที่ 5-4 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.

2529

จะเห็นได้ว่าแม้โรงพยาบาลทั้งสองแห่งจะสามารถสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษได้แล้ว แต่เฉพาะโรงพยาบาลศิริราชที่ก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษในส่วนให้บริการรักษาพยาบาลขึ้นมาก่อน ส่วนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยเป็นการก่อสร้างในส่วนพักอาศัย

(5) ช่วงอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 30,000 ตร.ม. (ราว พ.ศ.2530-2555)

ลักษณะเฉพาะของช่วงนี้คือ มีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 30,000 ตร.ม. หลายหลัง โดยมีหลังแรก ได้แก่ ตึก ภปร. ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย รูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง ทิศทางการวางไม่แนชด ไม่มีที่ว่างระหว่างอาคาร

ในช่วงนี้ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ขนาดกว่า 30000 ตร.ม. หลายหลังในฝั่งทิศตะวันตกทางถนนราชดำริ ทางเข้าหลักของโรงพยาบาลส่วนใหญ่ของโรงพยาบาลจึงมาอยู่ทางด้านนี้

รูปที่ 5-5 ฝั่งจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551 และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.

(6) ช่วงอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 100,000 ตร.ม. และทางเดินลอยฟ้า
(ราว พ.ศ.2555-2563)

ลักษณะเฉพาะของช่วงนี้คือ มีอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 100,000 ตร.ม. ได้แก่ อาคารโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และอาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และมีการก่อสร้างทางสัญจรคนรูปแบบใหม่ได้แก่ ทางเดินลอยฟ้า ในโรงพยาบาลทั้งสองแห่ง

นอกจากนี้ โรงพยาบาลทั้งสองแห่งได้จัดให้มีถนนขนาดใหญ่ หน้าอาคารที่มีพื้นที่อาคารกว่า 100,000 ตร.ม. โดยในส่วนของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ได้ร่นแนวอาคารลอยไปมากกว่าแนวถนนเพื่อเปิดที่ว่างบริเวณกลาง ส่วนโรงพยาบาลศิริราชได้จัดที่ว่างใหม่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทางตะวันออกของที่ดินที่ได้รับมาใหม่

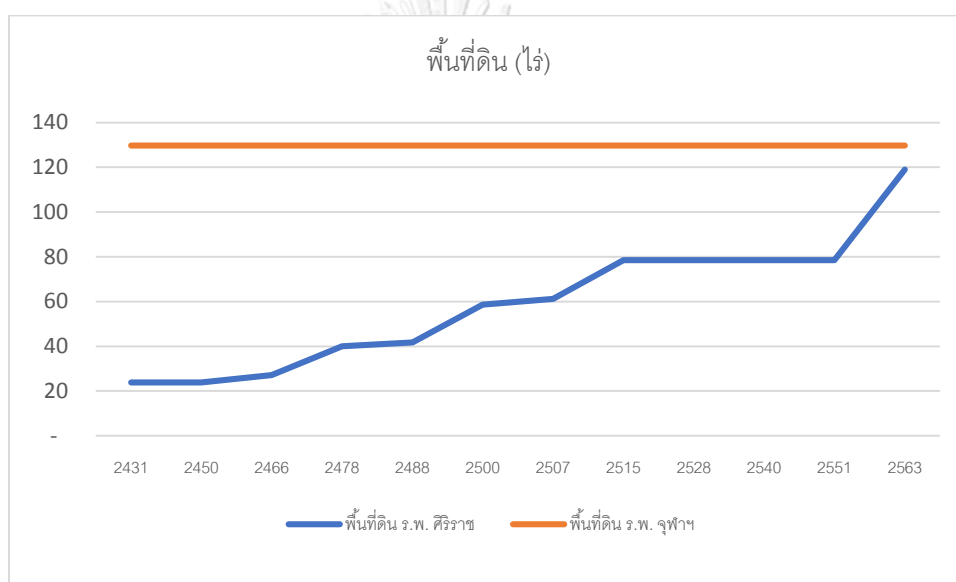

รูปที่ 5-6 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563 และ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.

5.2 อภิปรายปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ

(1) การเปลี่ยนแปลงของที่ดิน

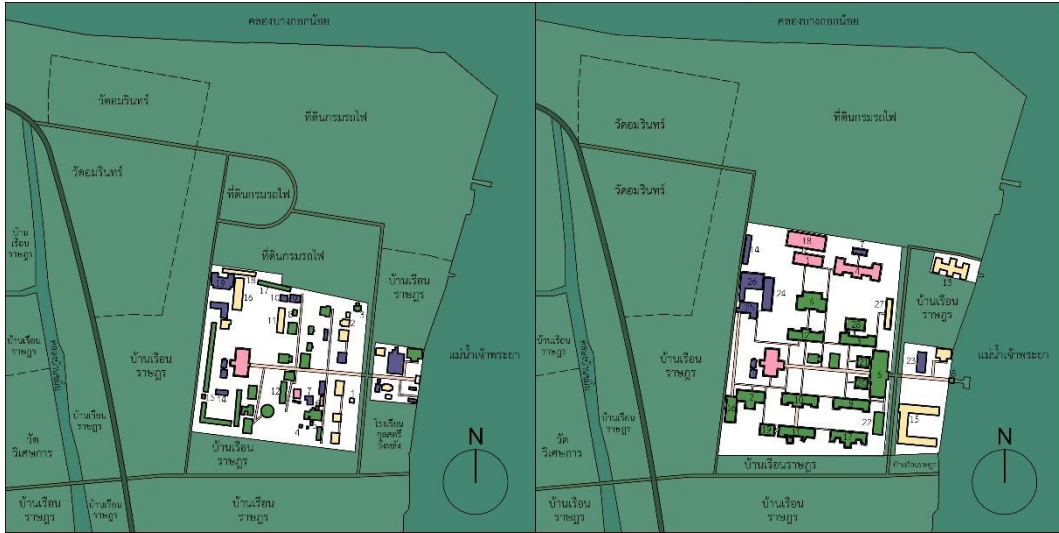
ความแตกต่างหนึ่งของการวางผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย คือการที่โรงพยาบาลศิริราชเริ่มจากการที่มีดินขนาดเล็ก และได้รับที่ดินใหม่มาเรื่อย ๆ แต่ในกรณีโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย นั้น ได้รับที่ดินผืนใหญ่มาตั้งแต่ต้น และไม่มี ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดิน โดยความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินของโรงพยาบาลทั้งสอง แห่งสามารถแสดงได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 5-1 พื้นที่ดินโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในช่วงเวลาต่าง ๆ

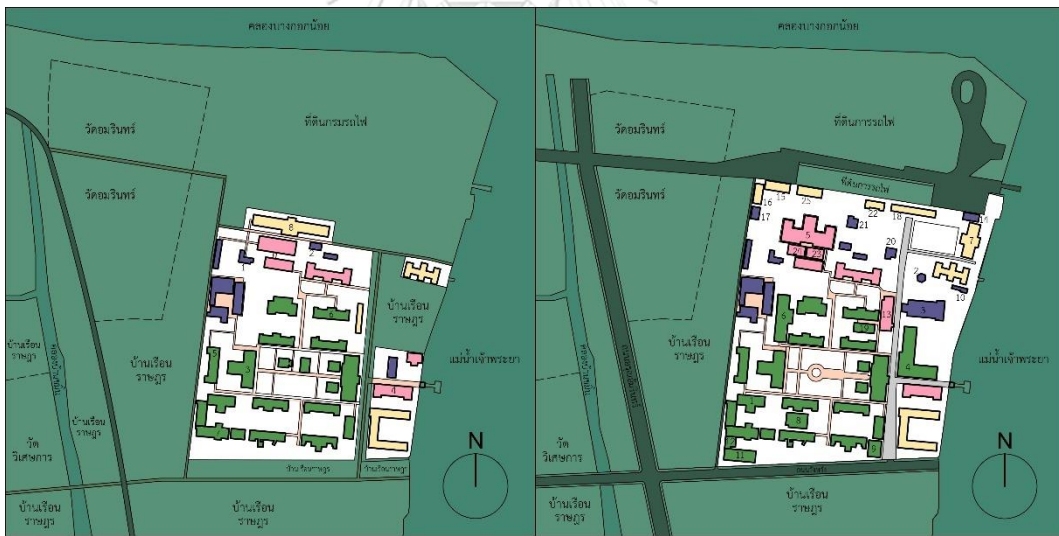
ในส่วนของโรงพยาบาลศิริราช เมื่อมีความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับขนาดที่ดิน ผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราชก็มักจะมีความเปลี่ยนแปลงขึ้นในประเด็นอื่น เช่น การจัดการสัญจร และการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน กล่าวคือ

- พ.ศ.2466-2478 มีการจัดระเบียบการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินใหม่

รูปที่ 5-7 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินกับผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466-2478

- พ.ศ.2488-2500 เกิดถนนภายในสายแรก และเกิดทางเข้าหลักใหม่ทางถนน

รูปที่ 5-8 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินกับผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488-2500

- พ.ศ.2507-2515 เกิดทางเข้าหลักทางถนนแห่งที่สอง และถนนภายในขยายตัวขึ้นเป็นอย่างมาก และส่วนให้บริการรักษาพยาบาลเริ่มขยายไปทางที่ดินผืนใหม่ทางทิศตะวันตก (และจะยกเลิกทางเข้าทางท่าหน้าทางทิศตะวันออก มาเพิ่มทางเข้าทางถนนทางทิศตะวันตกในที่สุด)

รูปที่ 5-9 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินกับผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507-2515

- พ.ศ.2551-2563 เพิ่มทางเข้าหลักบริเวณที่ดินใหม่ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ 2 ทาง และทำน้ำที่เคียวอยู่บริเวณนอกโรงพยาบาล สามารถเข้าถึงโรงพยาบาลได้โดยตรง และมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ 4 ส่วนแรก ได้แก่ พิพิธภัณฑ์

รูปที่ 5-10 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินกับผังกายภาพโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507-2515

การเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งซึ่งส่งผลเกิดความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ

(2) การจัดอาคารและที่ว่าง

ในช่วงผังศาลา (Pavilion Plan) 1 จะเห็นได้ว่า การมีอาคารที่มีรูปร่างอาคารคลุมดินแคบ ยาววางอาคารในแนวตะวันออกตะวันตก โดยมีที่ว่างระหว่างอาคาร เป็นการวางผังที่เอื้อให้เกิดการระบายอากาศผ่านอาคาร ในทิศทางลมที่พัดผ่านประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ที่ Nantawat Sitdhiraksa กล่าวไว้กับโรงพยาบาลศิริราชโดยสรุปว่า หลังจาก พ.ศ. 2466 อาคารส่วนใหญ่ก่อสร้างในรูปแบบผังศาลา (Pavilion Style) ซึ่งเป็นที่นิยมโดยอิทธิพลจากฟลอเรนซ์ ในดิงเกล และที่บทความที่ จามรี อาระยานิมิตสกุล (2557) กล่าวไว้กับผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ว่า การวางผังอาคารในยุคแรก การออกแบบวางผังเน้นการพึ่งพาธรรมชาติแวดล้อม อาคารวางให้ด้านสกัดรับแดด และด้านยาวรับลมทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดผ่านเกือบตลอดปี

ในช่วงผังศาลา (Pavilion Plan) 2 จะเห็นได้ว่าที่ว่างระหว่างอาคารในผังศาลา 1 นั้นถูกถมด้วยการก่อสร้างอาคารใหม่เข้าไป จึงสังเกตได้ว่า การระบายอากาศระหว่างอาคารอาจจะถูกลดความสำคัญลง หรือยังคงมีความสำคัญอยู่ แต่ความจำเป็นในการเพิ่มพื้นที่ใช้สอยอาคารมีความสำคัญกว่า

ในช่วงอาคารขนาดใหญ่พิเศษ จะเห็นได้ว่าทั้งสองแห่งต่างเกิดอาคารที่มีรูปร่างอาคารคลุมดินกว้าง จึงสังเกตได้ว่าการวางอาคารให้ระบายอากาศได้ดีและนำด้านสกัดรับแดดไม่ใช่ประเด็นหลักในการออกแบบอาคารอีกต่อไป

มีข้อสังเกตว่า อาคารในช่วงหลังมักจะมีระบบการระบายอากาศด้วยเครื่องกล จึงไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ว่างระหว่างอาคาร และการนำด้านยาวของอาคารรับลมแบบอาคารที่ใช้การระบายอากาศแบบธรรมชาติอีกต่อไป วิธีการระบายอากาศในอาคาร จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผังกายภาพมีความเปลี่ยนแปลงขึ้น

(3) การจัดทางสัญจร

การจัดการสัญจรจะเห็นได้ว่า โรงพยาบาลทั้งสองแห่งมีความเปลี่ยนแปลงจากเมื่อก่อนที่เน้นการเข้าถึงทางน้ำมาเป็นทางถนน จึงเน้นให้เห็นถึงความสำคัญจากการเข้าถึงทางน้ำในสมัยก่อนราว พ.ศ.2490

อย่างไรก็ดีในเวลาต่อมาโรงพยาบาลทั้งสองแห่งต่างก็ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงทางถนน ในส่วนของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยได้ยกเลิกการเข้าถึงจากทางทำน้ำเหลือแต่ถนน แต่ในส่วนของโรงพยาบาลศิริราช ได้เพิ่มทางเข้าหลักทางถนนอรุณอมรินทร์ ส่วนทางทำน้ำที่เข้าสู่โรงพยาบาลโดยตรงได้ยกเลิกการเข้าถึง อย่างไรก็ตามทำน้ำทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (ท่ารถไฟ) และ ตะวันออกเฉียงใต้ (ท่าพรานนก) นอกเขตโรงพยาบาล ก็ยังคงมีผู้สัญจรมาโรงพยาบาลจากทางนี้ (ใน ส่วนของท่ารถไฟ ในช่วงท้ายสามารถเข้าถึงเขตโรงพยาบาลได้โดยตรง) โรงพยาบาลศิริราชที่อยู่ริม แม่น้ำเจ้าพระยาจึงยังคงมีผู้เข้าถึงทางน้ำอยู่

โรงพยาบาลทั้งสองแห่ง ต่างเคยมีทางเข้าหลักด้านใหม่ ในส่วนของโรงพยาบาลศิริราช เมื่อมีการตัดถนนอรุณอมรินทร์ ส่วนตรวจผู้ป่วยนอก ก็ได้เปลี่ยนจากรับผู้ป่วยทางด้านทำน้ำมาเป็นรับ ผู้ป่วยจากด้านถนนอรุณอมรินทร์แทน ในส่วนของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย การ ยกเลิกการเข้าถึงทางน้ำจากการถมคลองอาจไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการวางผัง ทางเข้าโดยตรง แต่สังเกตได้ว่าตั้งแต่ช่วงอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 30,000 ตร.ม. มี ทางเข้าของโรงพยาบาลใหม่ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณส่วนตรวจผู้ป่วยนอกใหม่ (ตึก ภปร.) และมีการก่อสร้างอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลใหม่ที่มีขนาดใหญ่พิเศษขึ้นในด้านนี้ จึงเป็นไปได้ว่า มีการวางผังโดยวางแผนให้ผู้ป่วยที่มาจากสถานีรถไฟฟ้าสามารถเข้าถึงได้ง่าย และทางเข้าหลัก โรงพยาบาลทางด้านดังกล่าวก็มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การมาถึงโรงพยาบาลด้วยวิธีการสัญจรรูปแบบใหม่ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกับความเปลี่ยนแปลงผังกายภาพโรงพยาบาล

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับโรงพยาบาลศิริราชที่มีการเปลี่ยนแปลงของที่ดินว่า มีสามครั้งที่ โรงพยาบาลได้รับที่ดินใหม่ และบริเวณรอยต่อผืนระหว่างที่ดินเดิมนั้น ได้กลายเป็นเส้นทางสัญจรหลัก ภายในโรงพยาบาลในภายหลัง

และมีข้อสังเกตว่า หน้าอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 100,000 ตร.ม. จะมีถนน ที่มีความกว้างมากกว่าถนนสายอื่นภายในโรงพยาบาล สังเกตได้จากถนนหน้าอาคารโรงพยาบาล ปิยมหาราชการุณย์ ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และถนนหน้าอาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ ของ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

ในส่วนของทางเดินลอยฟ้า นั้น สังเกตได้ว่าโรงพยาบาลทั้งสองแห่งจัดให้เป็นเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างส่วนให้บริการรักษาพยาบาลและส่วนสนับสนุนและบริการ โดยในกรณีของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จะเป็นเส้นทางสนับสนุนและบริการโดยเฉพาะ มีขนาดกว้างพอให้บริการขนาดเล็กใช้สัญจร แต่ในส่วนของโรงพยาบาลศิริราชนั้นนอกจากเชื่อมไปสู่ส่วนสนับสนุนและบริการแล้วยังเป็นแนวที่จะเชื่อมต่อไปถึงสถานีรถไฟฟ้าที่จะมาถึงในอนาคต นอกจากนี้จะเป็นเส้นทางสนับสนุนและบริการแล้วจึงเป็นเส้นทางให้บุคคลทั่วไปใช้ได้ด้วย

(4) ขนาดอาคารสูงสุดที่ก่อสร้าง

เดิมที่โรงพยาบาลประกอบด้วยอาคารขนาดไม่เกิน 2,000 ตร.ม. แต่ต่อมาได้มีการก่อสร้างอาคารที่มีขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ โดยสามารถเปรียบเทียบการเกิดขึ้นของอาคารขนาดใหญ่ได้ดังตาราง

ตารางที่ 5-1 ความเปลี่ยนแปลงของขนาดอาคารที่ก่อสร้างได้ในโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาด

ขนาดอาคาร	โรงพยาบาลศิริราช	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
อาคารขนาดใหญ่	ศาลาอำนวยการ (2468) (2 ^{ชั้น}) หอพักนักศึกษาแพทย์ (2474) (3 ^{ชั้น})	ตึกพยาธิวิทยา (2493) (3 ^{ชั้น})
อาคารขนาดใหญ่พิเศษ	ตึก 72 ปี (2512) (10 ^{ชั้น})	ตึกจุฬาลักษณ์ (2511) (10 ^{ชั้น})
อาคารขนาดใหญ่พิเศษกว่า 30,000 ตร.ม.	ตึกสยามินทร์ (2535) (22 ^{ชั้น})	ตึก ภปร. (2531) (22 ^{ชั้น})
อาคารขนาดใหญ่พิเศษกว่า 100,000 ตร.ม.	อาคารโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ (2555) (17 ^{ชั้น})	อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ (2560) (25 ^{ชั้น})

จะเห็นได้ว่า โรงพยาบาลทั้งสองแห่ง มีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารขนาดใหญ่พิเศษกว่า 30,000 ตร.ม. และอาคารขนาดใหญ่พิเศษกว่า 100,000 ตร.ม. ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน

อย่างไรก็ดี ในอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาล โรงพยาบาลศิริราชจะมีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษมาก่อน ตั้งแต่การก่อสร้างตึก 72 ปี ใน พ.ศ.2512 ส่วนในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยจะไม่พบอาคารใหญ่พิเศษในส่วนให้บริการรักษาพยาบาลเลยจนมีการก่อสร้างตึก ภปร. ใน พ.ศ.2531

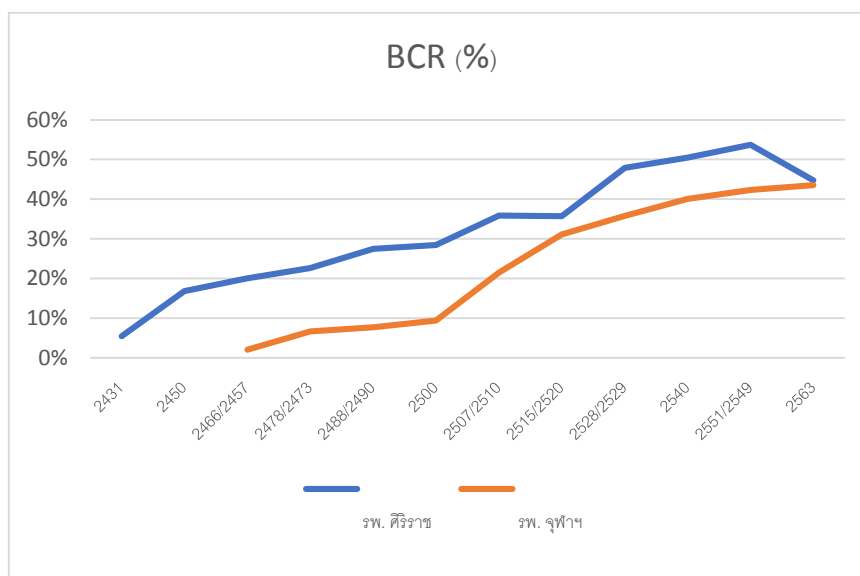
จึงสังเกตได้ว่า การที่โรงพยาบาลศิริราชมีขนาดที่ดินเล็กกว่า น่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ โรงพยาบาลศิริราชมีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ อาคารขนาดใหญ่พิเศษ ในส่วนให้บริการรักษาพยาบาลมาก่อนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

การเกิดอาคาร 72 ปี (2511) การเกิดตึก ภปร. (2531) และตึกสยามินทร์ (2535) อยู่ในช่วงเวลาที่สุดคล้อยกับที่ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2536) กล่าวว่าช่วง พ.ศ. 2501-2515 เป็นยุคอาคารสูงเริ่มแรกในประเทศไทย และช่วง พ.ศ. 2526-2532 เป็นช่วงที่ได้มีการก่อสร้างโรงพยาบาลขนาดใหญ่จำนวนมาก แต่ในวิทยานิพนธ์นี้ได้จำแนก ความแตกต่างระหว่าง 2 ช่วงนี้ อย่างชัดเจนขึ้นเป็นช่วงอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 10,000 ตร.ม. และช่วงอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 30,000 ตร.ม. และจะเห็นได้ว่า การเกิดอาคารสูงในส่วนรักษาพยาบาลในช่วงก่อน พ.ศ. 2515 นั้น ไม่ได้เกิดกับโรงพยาบาลที่มีที่ดินกว้างขวางเช่นโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

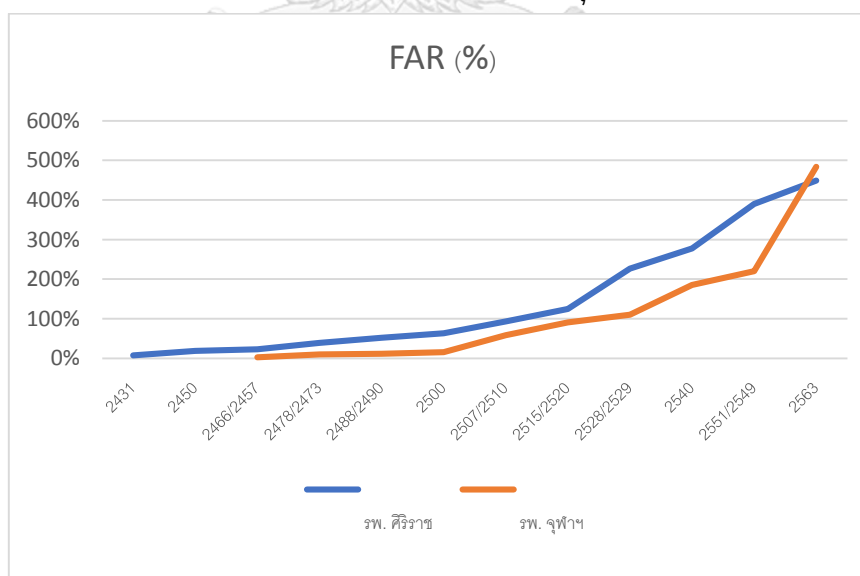
มีข้อสังเกตว่า การก่อสร้างอาคารใหญ่ขึ้น สามารถรวมประโยชน์ใช้สอยที่เคยอยู่ในอาคารที่เล็กกว่าได้ เช่น เมื่อโรงพยาบาลศิริราชสร้างตึกผู้ป่วยนอก ส่วนให้บริการรักษาพยาบาลทางทิศตะวันออกเดิมก็ได้เปลี่ยนเป็นส่วนสนับสนุนแทน กับเมื่อโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยสร้างตึก ภปร. ส่วนให้บริการรักษาพยาบาลที่เคยกระจายไปถึงทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือก็ได้เปลี่ยนเป็นส่วนพักอาศัย และเมื่อสร้างอาคารอุปกรณ์เวชกิจ ส่วนสนับสนุนและบริการที่เคยกระจายอยู่ก็รวมศูนย์มากขึ้น การก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ขึ้น จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ

(5) ขนาดอาคารและที่ว่างของโรงพยาบาล

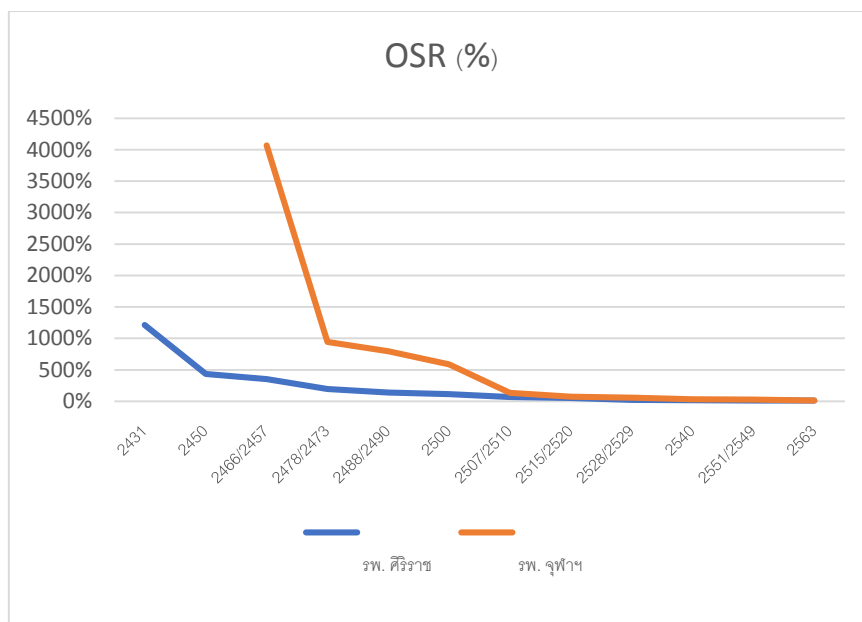
ขนาดอาคารและที่ว่างของโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่ง สามารถแสดงได้จากสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่างดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 5-2 ความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช และผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

แผนภูมิที่ 5-3 ความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR) จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช และผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

แผนภูมิที่ 5-4 ความเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช และผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จากสถิติทั้งสาม จะเห็นได้ว่าช่วงราว พ.ศ.2500-2510 เป็นช่วงที่มีเกิดความเปลี่ยนแปลงใหญ่จากสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง ซึ่งเป็นช่วงที่โรงพยาบาลทั้งสองแห่งต่างมีการก่อสร้างอาคารลงไปบนที่ว่างระหว่างอาคารเดิม

จากสถิติใน พ.ศ.2563 ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภากาชาดไทย มีข้อสังเกตว่า โรงพยาบาลมีการขยายถนนหลักกลางที่ดิน และถอยร่นแนวอาคารทำให้มีที่ว่างส่วนหนึ่งถูกเปิดขึ้น อีกทั้งยังการเปิดที่ว่างบริเวณคณะแพทยศาสตร์ อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (BCR) และอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (OSR) ไม่ได้ลดลง จึงสังเกตได้ว่า เป็นการจัดพื้นที่ว่างให้มาอยู่ในส่วนที่สาธารณะเข้าถึง (ทางถนน) และเน้นคุณภาพของที่ว่าง โดยสัดส่วนที่ว่างจริงไม่จำเป็นต้องลดลงแต่อย่างใด

(6) การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จะเห็นได้ว่า เมื่อวิเคราะห์การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินของโรงพยาบาลทั้งสองแห่ง สามารถอภิปรายรูปแบบการจัดส่วนต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล โรงพยาบาลทั้งสองแห่งจัดแบบรวมศูนย์

ส่วนสนับสนุนและบริการ โรงพยาบาลทั้งสองแห่งเคยทั้งจัดแบบรวมศูนย์และแบบกระจาย โดยในช่วงที่โรงพยาบาลทั้งสองแห่งจัดแบบรวมศูนย์ เป็นช่วงผังศาลา (Pavilion Plan) 1 เป็นช่วงก่อนที่จะเกิดความเปลี่ยนแปลงใหญ่ทางสถิติเกี่ยวกับอาคารและที่ว่าง โรงพยาบาลยังไม่ได้มีขนาดใหญ่เหมือนยุคหลัง การจัดแบบรวมศูนย์จึงเหมาะสม แต่เมื่อโรงพยาบาลมีขนาดใหญ่ขึ้นแล้ว การจัดแบบรวมศูนย์อาจจะทำให้ต้องมีการสัญจรไกล ทำให้โรงพยาบาลทั้งสองแห่งต่างจัดส่วนสนับสนุนและบริการแบบกระจาย อย่างไรก็ตาม ในช่วงอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารกว่า 100,000 ตร.ม. และทางเดินลอยฟ้า สนับสนุนและบริการในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ได้จัดรวมศูนย์อีกครั้ง ซึ่งสังเกตได้ว่า ในผังดังกล่าวมีทางสัญจรรูปแบบใหม่คือทางเดินลอยฟ้า ซึ่งเชื่อมมาจากอาคารส่วนให้บริการรักษาพยาบาลทางทิศตะวันออกที่เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษ (หลังที่ใหญ่ที่สุด ขนาดกว่า 250,000 ตร.ม.) จึงสังเกตได้ว่า การเชื่อมต่อมาจากส่วนรักษาพยาบาลที่มีขนาดใหญ่มาสู่ส่วนสนับสนุนและบริการด้วยทางเดินลอยฟ้า เอื้อให้เกิดการรวมศูนย์ส่วนสนับสนุนและบริการได้

ส่วนที่พักออาศัย โรงพยาบาลศิริราชจัดแบบกระจาย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยเคยทั้งจัดแบบรวมศูนย์และแบบกระจาย แต่มีข้อสังเกตว่าไม่ว่าจะจัดแบบรวมศูนย์หรือแบบกระจายก็ตามส่วนพักออาศัยส่วนใหญ่จะถูกอยู่จัดรอบนอกสุดของขอบเขตโรงพยาบาล เป็นไปได้ว่าส่วนที่พักออาศัยเป็นส่วนที่มีเวลาการใช้งานแตกต่างกับเวลาอื่น จึงไม่จำเป็นต้องติดต่อกับส่วนอื่นมากนัก จึงมักจะถูกจัดอยู่รอบนอกสุดของโรงพยาบาล

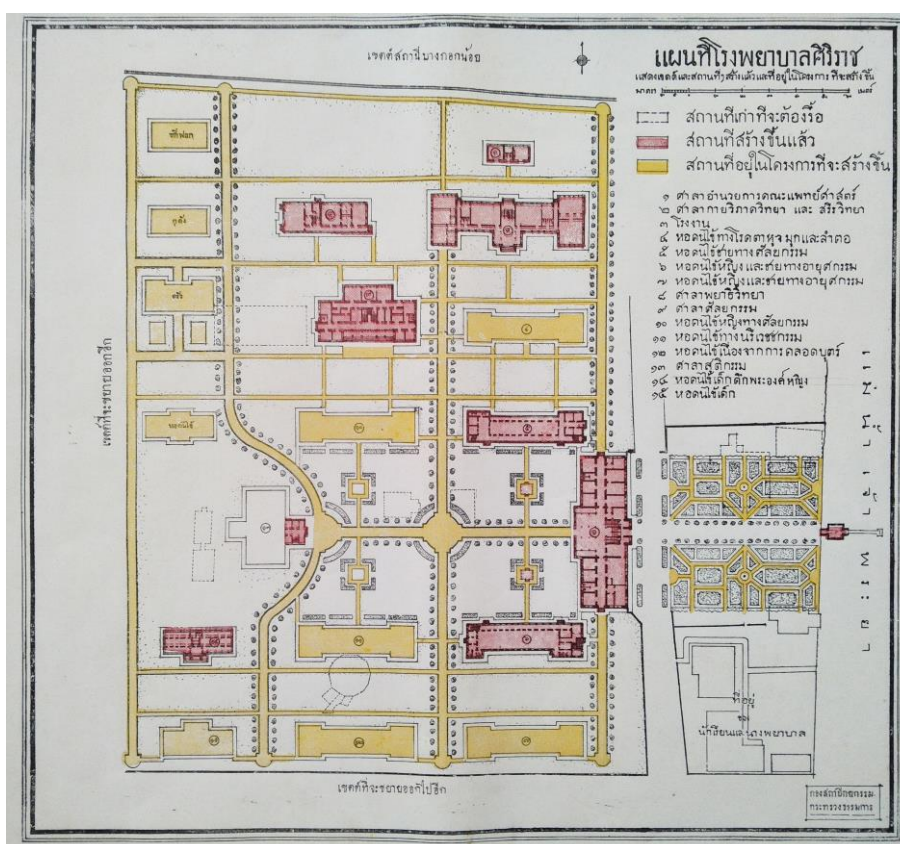
อย่างไรก็ดี จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่าส่วนที่พักออาศัยของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลยังมีอยู่ที่หอพัก 8 ไร่ ริมนนารถไฟ และหอพักและปฏิบัติการสารสนเทศ ในพื้นที่ฝั่งตรงข้ามคลองบางกอกน้อย จึงสังเกตได้ว่าเป็นส่วนที่ไม่ได้จำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่โรงพยาบาลเสมอไป

ส่วนการศึกษา โรงพยาบาลทั้งสองแห่งจัดแบบรวมศูนย์ โดยสังเกตได้ว่า ทั้งสองแห่งเป็นการจัดแบบรวมศูนย์โดยแต่ละแห่งแยกเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนการศึกษาของแพทย์ ส่วนการศึกษาของพยาบาล

หน่วยงานอื่น ๆ มีทั้งจัดแบบรวมศูนย์และแบบกระจาย แต่มักจะถูกอยู่จัดรอบนอกสุดของขอบเขตโรงพยาบาลเช่นเดียวกับส่วนพักออาศัย

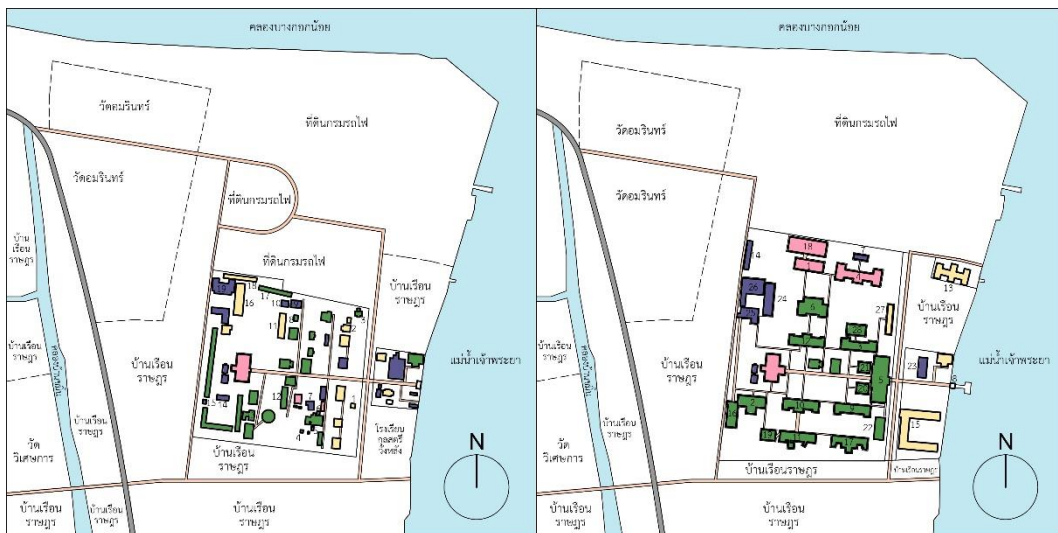
มีข้อสังเกตว่า ในช่วงที่โรงพยาบาลทั้งสองแห่งเกิดการรวมศูนย์ประโยชน์ใช้สอยเข้าด้วยกัน นั้น พบว่ามีการจัดทำผังแม่บทก่อนที่จะเกิดการรวมศูนย์ประโยชน์ใช้สอยขึ้น

ในส่วนของโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466 การจัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ส่วนสนับสนุนและบริการ และส่วนพักอาศัย ล้วนกระจาย แต่ในช่วงความร่วมมือกับมูลนิธิโรคกีเฟลเลอร์ ได้มีการจัดทำผังแม่บทโรงพยาบาลขึ้น ซึ่งในเวลาต่อมา โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ. 2478 ก็มีการรวมศูนย์ส่วนให้บริการรักษาพยาบาล ส่วนสนับสนุนและบริการ และส่วนการศึกษาขึ้น โดยส่วนพักอาศัยจัดให้อยู่บริเวณขอบที่ดิน

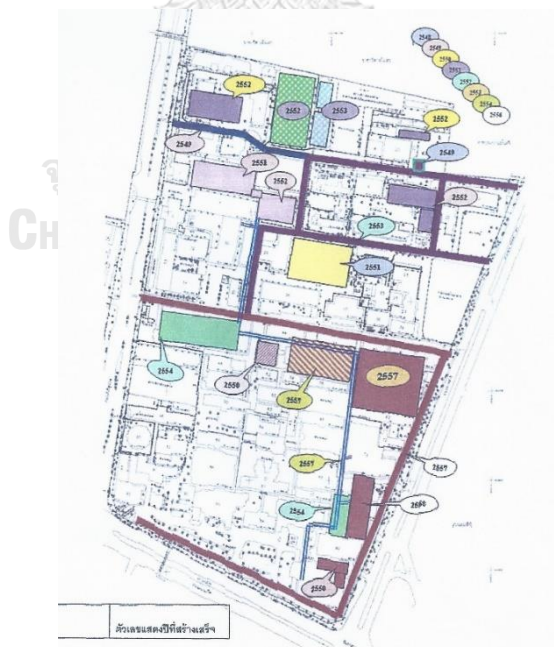
รูปที่ 5-11 ผังแม่บทโรงพยาบาลศิริราช ในยุคความร่วมมือกับมูลนิธิโรคกีเฟลเลอร์
(ที่มา: หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช)¹

¹ กองสถาปัตยกรรม กระทรวงธรรมการ. แผนที่โรงพยาบาลศิริราช. หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช, (ผังแม่บท)

รูปที่ 5-12 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466 และ พ.ศ.2478 แสดงให้เห็นถึงการจัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ส่วนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ช่วงพ.ศ.2541-2555 มีการจัดทำผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภากาชาดไทยหลายครั้ง สังเกตได้ว่า โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549 การจัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนสนับสนุนและบริการ และส่วนพักอาศัย ล้วนกระจาย แต่ในผัง พ.ศ.2563 มีการรวมศูนย์ส่วนสนับสนุนและบริการและส่วนพักอาศัยเข้าด้วยกัน

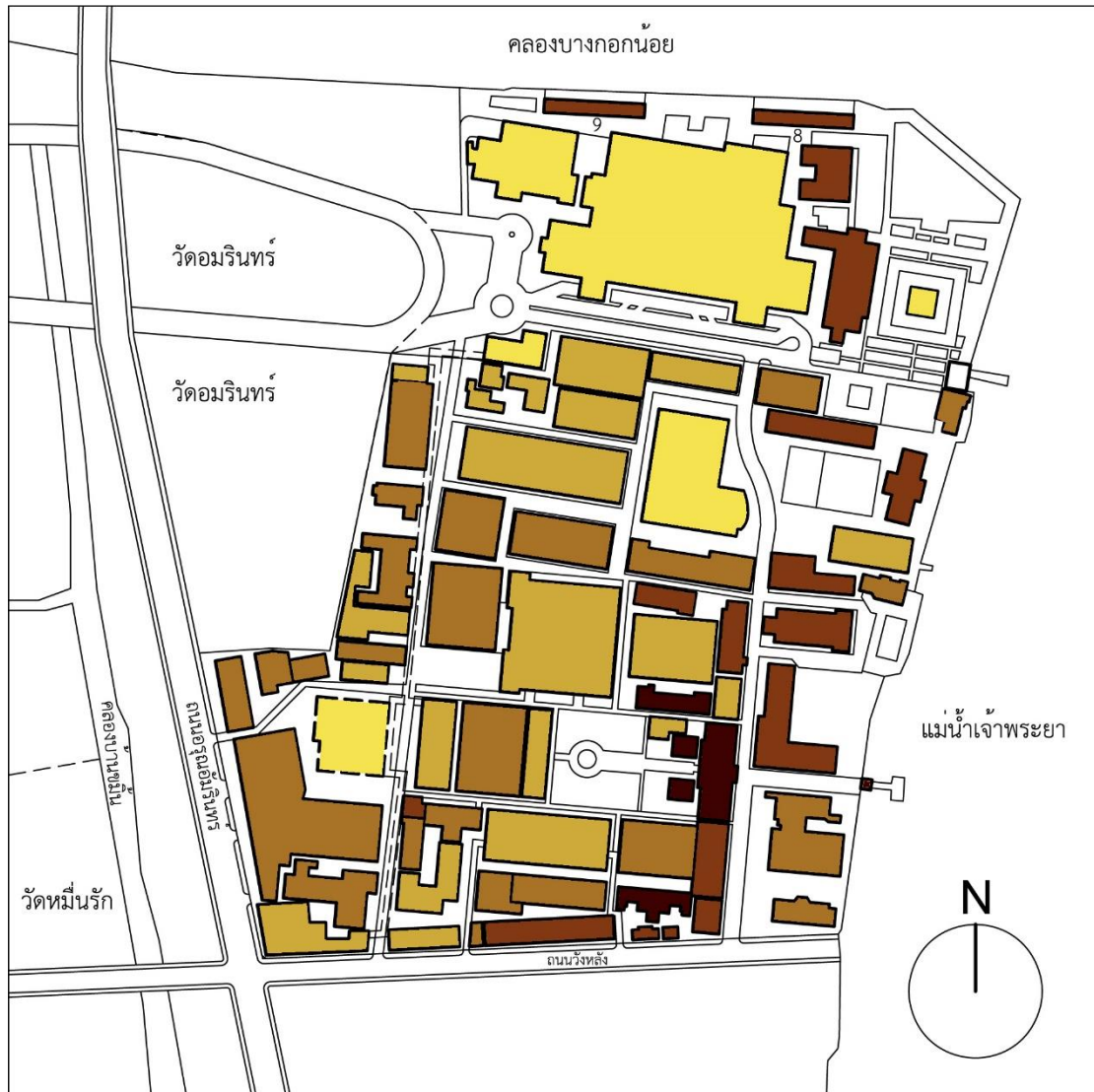
รูปที่ 5-13 ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จัดทำ พ.ศ.2549 (ที่มา: คณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, 2549: 5_2)

รูปที่ 5-14 ผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2549 และ พ.ศ.2563 แสดงให้เห็นถึงการจัดส่วนการใช้
 ประโยชน์ที่ดิน
 การจัดระเบียบการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินขึ้น จึงมักจะเกิดขึ้นหลังจากการจัดทำผัง
 แม่บทขึ้น

(7) ยุคของอาคารในผัง พ.ศ.2563

จากผังจำลองโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563 สามารถแสดงยุคของอาคารที่ก่อสร้าง ตามการแบ่งยุคในหัวข้อที่ 5.1 ช่วงลักษณะและและเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ ได้ดังรูป

● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2457-2490	● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2491-2510
● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2511-2530	● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2531-2555
● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2556-2563	

รูปที่ 5-15 ผังแสดงยุคของอาคารในผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563

จากรูปที่ 5-15 ผังแสดงยุคของอาคารในผังโรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563 แสดงให้เห็น อาคารที่อยู่ในช่วงผังศาลา 1 (พ.ศ.2457-2490) 4 หลัง และอาคารที่อยู่ในช่วงผังศาลา 2 (พ.ศ.2490-2510) 17 หลัง อาคารทั้งหมดดังกล่าวต่างเป็นอาคารสูงไม่เกิน 5 ชั้น แต่ยังเป็นอาคารที่คงอยู่มาถึง พ.ศ.2563 จึงสังเกตได้ว่าได้มีแนวความคิดในการอนุรักษ์อาคารในผังโรงพยาบาล

อาคารในยุคผังศาลา 1 ที่ยังคงหลงเหลือมาถึง พ.ศ.2563 ได้แก่ ตึกมหิตลบำเพ็ญ ศาลา อำนวยการ ตึกมหิตลวราอนุสรณ์ และทำน้า โดยอาคารสามหลังแรกล้วนจัดวางตามแนวแกนของ โรงพยาบาลในยุคหลังความร่วมมือกับมูลนิธิรีรีออคกีเฟลเลอร์ ตามผังแม่บทที่สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงเป็นประธานในการจัดทำ มีศาลาอำนวยการอยู่ในแกนกลาง ที่รับผู้ป่วยที่แต่เดิมมาทางทำน้า โดยปัจจุบันใช้เป็นสำนักงานคณะบดีคณะแพทยศาสตร์ และสำนักงาน ผู้อำนวยการโรงพยาบาล ส่วนทำน้านั้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้าถึงทางน้ำในสมัยก่อน ซึ่งทำน้างดงกล่าวหลังจากปิดให้สาธารณชนเข้าถึงก็ไม่ได้ปิดถาวรแต่อย่างใด เมื่อมีงานสำคัญของ โรงพยาบาลก็ยังคงมีการเปิดใช้ทำน้าเป็นครั้งคราว และยังอนุรักษ์มาถึง พ.ศ.2563

รูปที่ 5-16 (รูปซ้าย) ศาลาอำนวยการ พ.ศ.2563

รูปที่ 5-17 (รูปขวา) ทำน้า พ.ศ.2563

ส่วนตัวอย่างอาคารในยุคผังศาลา 2 ที่ยังหลงเหลือมาถึง พ.ศ.2563 ได้แก่ ตึกตรวจโรคนอก ริมน้ำ (ตึกชยันตถนเรนทรานุสรณ์) ซึ่งก่อสร้างหลังช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ปัจจุบันใช้เป็นสำนักงาน ของหน่วยงานต่าง ๆ ของคณะแพทยศาสตร์ อาคารอีกส่วนหนึ่งที่อยู่ร่วมยุคกับผังศาลา 2 แต่เดิมอยู่ ภายนอกโรงพยาบาล ได้แก่ กลุ่มอาคารของสถานีรถไฟธนบุรีทางทิศเหนือ ซึ่งเมื่อคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลได้รับที่ดินทางทิศเหนือจนติดคลองบางกอกน้อยแล้ว ก็ยังคงอนุรักษ์อาคารของสถานีรถไฟบางกอกน้อย 4 หลัง และปรับปรุงเป็น พิพิธภัณฑ์ศิริราชพิมุขสถาน

รูปที่ 5-18 (รูปซ้าย) อาคารชัยนาทนเรนทรานุสรณ์

รูปที่ 5-19 (รูปขวา) อาคารสถานีรถไฟธนบุรีหลังปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑ์ศิริราชพิมุขสถาน

อย่างไรก็ดี อาคารไม่ใช่สิ่งเดียวที่ถูกอนุรักษ์ไว้เท่านั้น ที่ว่างหลังศาลาอำนวยการ หน้าศาลาศิริราช 100 ปี เป็นลานที่ถูกวางผังไว้ตั้งแต่ผังแม่บทที่ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงเป็นประธาน โรงพยาบาลได้ประดิษฐานพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ใน พ.ศ.2493 และยังคงอยู่มาจนถึง พ.ศ.2563

รูปที่ 5-20 ลานราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

จากผังจำลองโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ.2563 สามารถแสดงยุคของอาคารที่ก่อสร้าง ตามการแบ่งยุคในหัวข้อที่ 5.1 ช่วงลักษณะและและเปลี่ยนแปลงของผังกายภาพ ได้ดังรูป

● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2457-2490	● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2491-2510
● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2511-2530	● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2531-2555
● อาคารที่ก่อสร้าง พ.ศ.2556-2563	

รูปที่ 5-21 ผังแสดงยุคของอาคารในผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563

จากรูปที่ 5-21 ผังแสดงยุคของอาคารในผังโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ. 2563 แสดงให้เห็นอาคารที่อยู่ในช่วงผังศาลา 1 (พ.ศ.2457-2490) 10 หลัง และอาคารที่อยู่ในช่วงผังศาลา 2 (พ.ศ.2490-2510) 11 หลัง อาคารทั้งหมดดังกล่าวต่างเป็นอาคารสูงไม่เกิน 4 ชั้น แต่ยังเป็นอาคารที่คงอยู่มาถึง พ.ศ.2563 จึงสังเกตได้ว่าได้มีแนวความคิดในการอนุรักษ์อาคารในผังโรงพยาบาล

อาคารในยุคผังศาลา 1 นั้น เป็นอาคารที่ต่างจัดเรียงตามแนวแกนของผังแม่บทที่มาริโอ ตมาบุญโญ ได้วางไว้ และสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบอาคารในสมัยที่ยังต้องพึ่งการระบายอากาศแบบธรรมชาติเป็นหลัก อาคารส่วนใหญ่เปลี่ยนการใช้งานไปแล้ว ตัวอย่างเช่น ตึกอำนวยการ (ปัจจุบันใช้เป็นสำนักงานบริหารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย) และตึกผ่าตัด (ปัจจุบันใช้เป็นที่พักการของหน่วยเวชระเบียน)² แต่ยังคงมีอาคารที่มีการใช้เหมือนเดิมอยู่ ได้แก่ ตึกปัญญาภรณ์ ตึกอาหาร ตึกวิทยารุส และตึกหลิมซีลัน เป็นหอผู้ป่วย

รูปที่ 5-22 (รูปซ้าย) ตึกอำนวยการ
รูปที่ 5-23 (รูปขวา) ตึกผ่าตัด

อย่างไรก็ตามอาคารไม่ใช่สิ่งเดียวที่ถูกอนุรักษ์ไว้เท่านั้น ที่ว่างระหว่างอาคาร ได้แก่ ที่ว่างระหว่างตึกปัญญาภรณ์กับตึกอาหาร และที่ว่างระหว่างตึกวิทยารุสกับตึกหลิมซีลัน เป็นที่ว่างที่มีมาตั้งแต่เปิดโรงพยาบาลและที่ยังคงอนุรักษ์มาจนถึง พ.ศ.2563

² หอประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะแพทย์ในอดีต[ออนไลน์]

รูปที่ 5-24 (รูปซ้าย) ที่ว่างระหว่างตึกปัญญาภรณ์กับตึกอาหาร

รูปที่ 5-25 (รูปขวา) ที่ว่างระหว่างตึกเวชระชาภิบาลกับตึกหลิมสีลัน

ด้วยแนวความคิดในการอนุรักษ์อาคาร ทำให้ผังกายภาพโรงพยาบาลทั้งสองแห่งยังคงมีอาคารขนาดเล็ก แม้ว่าจะสามารถสร้างอาคารได้กว่า 100,000 ตร.ม.แล้ว

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิทยานิพนธ์มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- (1) เนื่องจากข้อจำกัดในการศึกษาผังกายภาพในระยะยาว การแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินจึงแบ่งอย่างกว้างให้เหมาะสมกับความละเอียดของข้อมูลที่ได้เท่านั้น แต่หากมีการแบ่งส่วนให้บริการรักษาพยาบาลอย่างละเอียดอย่างเช่นกับที่ค้นพบในทบทวนวรรณกรรม ในช่วงที่สามารถค้นหาข้อมูลได้ น่าจะเกิดข้อค้นพบที่น่าสนใจ ในการจัดผังส่วนให้บริการรักษาพยาบาล
- (2) หากมีการนำข้อมูลของผังกายภาพ มาศึกษาร่วมกับสถิติต่าง ๆ เช่น จำนวนผู้ป่วยนอก จำนวนผู้ป่วยใน จำนวนเตียง จำนวนนิสิต/นักศึกษา จำนวนบุคลากร รวมถึงวิธีการจัดการรักษาและจัดกำลังบุคลากร น่าจะเกิดข้อค้นพบที่น่าสนใจ
- (3) ช่วงเวลา ราว พ.ศ.2500-2510 เป็นช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงทางสถิติเกี่ยวกับขนาดอาคาร และที่ว่างของทั้งสองโรงพยาบาลมาก น่าจะมีการศึกษาช่วงเวลานี้ให้ลึกซึ้งมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฎกระทรวง กำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ.2558 (2 เมษายน 2558). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 23
- กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2556 (16 พฤษภาคม 2556). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 2
- กฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ.2535) (17 กุมภาพันธ์ 2535). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 1-2
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562 (24 พฤษภาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 37-38
- กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) (26 มีนาคม 2550). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 2
- Desicon Engineering Department. แบบแสดงผังบริเวณอาคาร หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช, 2515. (แผนผัง)
- กรมแผนที่ทหารและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พินิจพระนคร 2475 - 2545. กรุงเทพมหานคร: กรมแผนที่ทหาร, 2549.
- กรมโยธาธิการ. แผนที่ผังบริเวณ และระดับ บริเวณโรงพยาบาลศิริราช บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ฯ หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช, 2528. (แผนผัง)
- กองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล. ผังบริเวณของโรงพยาบาลศิริราช อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช, 2507. (แผนผัง)
- กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. เกณฑ์มาตรฐานระบบบริการสุขภาพด้านอาคารและสภาพแวดล้อมของสถานบริการสุขภาพสังกัดกระทรวงสาธารณสุข [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: http://dcd.hss.moph.go.th/web/attachments/article/248/151217_042853.pdf [18 กันยายน 2561]
- กองสถาปัตยกรรม กระทรวงกรมการ. แผนที่โรงพยาบาลศิริราช. หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศิริราช, (ผังแม่บท) ชุนวาทวิถีสยาม. แผนที่โรงพยาบาลศิริราชกับโรงเรียนกุลสตรีศรี. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2450. (แผนผัง)
- คณะกรรมการจัดทำหนังสือ 9 ทศวรรษ พัฒนาการทางกายภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 9 ทศวรรษ พัฒนาการทางกายภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แปลนพรีนติ้ง จำกัด, 2550.
- คณะกรรมการพิจารณาแผนหลักเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและอาคารของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. โครงการแผนแม่บทสิ่งก่อสร้างและอาคารคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. 2533. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- คณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. โครงการศึกษาปรับปรุงผังแม่บทด้านกายภาพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์พื้นที่เกี่ยวข้อง. 2549. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. ผลการดำเนินงาน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.si.mahidol.ac.th/th/annualreport.asp> [30 กันยายน 2563]

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. ผลการดำเนินงานโรงพยาบาลปิยมหาราชการุณย์ รายงานประจำปี 2561 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.si.mahidol.ac.th/annualreport/2018/PDF/63.pdf> [30 กันยายน 2563]

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานประจำปี 2551 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://www.si.mahidol.ac.th/th/Ann_Reports/Siriraj%20Annual%202008_72pdi.pdf

[30 กันยายน 2563]

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานประจำปี 2560 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.si.mahidol.ac.th/annualreport/2017/annual.html> [30 กันยายน 2563]

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. อนุสรณ์ 84 ปี ศิริราช. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2516.

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. 60 ปี แห่งความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลและมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์. กรุงเทพมหานคร: หน่วยพิมพ์โรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, 2526.

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. ศิริราชร้อยปี ประวัติและวิวัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัททิวคอตีฟาวเวอร์พอยท์ จำกัด, 2531.

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. 120 ขึ้นเอกของศิริราช. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แปลนพรีนติ้ง จำกัด, 2551.

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. 120 ปี ศิริราช. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลนพรีนติ้งจำกัด, 2551.

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. รู้จักองค์กร [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา:

<https://www.si.mahidol.ac.th/th/history.asp> [9 ธันวาคม 2562]

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และ สมาคมนิสิตเก่าคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สถาบันการแพทย์สยามินทราธิราช. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2559.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการการศึกษาผังแม่บทสภากาชาดไทย. 2541. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการการจัดทำผังแม่บท 2555 คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภากาชาดไทยโครงการที่ 1 พื้นที่ฝั่งตะวันออกถนนอังรีดูนังต์. 2556. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

จามรี อาระยานิมิตสกุล. การอนุรักษ์ผังบริเวณและอาคารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 63(มกราคม-ธันวาคม 2557) (2557): 15-28.

- ถนอม บรรณประเสริฐ. กำเนิดโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh/commencement/> [30 กันยายน 2563]
- นภนาท อนุพงศ์พัฒน์ วิชัย โชควิวัฒน์ และโกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. รอยเวลา เส้นทางประวัติศาสตร์สุขภาพ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุขภาพศาสตร์ สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ, 2556.
- นิสิต ลีละวงศ์. ประวัติศาสตร์แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- บริษัท แพลน อาคิเท็ค จำกัด. Nurse Dormitory Chulalongkorn Memorial Hospital [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: <http://www.planarchitect.com/work/nurse-dormitory-chulalongkorn-memorial-hospital/> [30 กันยายน 2563]
- บริษัท ภูมิวุฒิ จำกัด และบริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด. รายงานฉบับสมบูรณ์ ผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ด้านสถาปัตยกรรม. 2553. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- บริษัทแพลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด. อาคารเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.plan-consultants.com/project-detail.php?&gd=31> [30 กันยายน 2563]
- บริษัทแพลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด. อาคารนวมินทรบพิตร 84 พรรษา [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.plan-consultants.com/project-detail.php?&gd=6> [30 กันยายน 2563]
- บริษัทแพลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด. อาคารศรีสุรินทรา [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.plan-consultants.com/project-detail.php?&gd=14> [30 กันยายน 2563]
- ประทีป กลวิวัฒน์ และคณะ. ที่ระลึก 25 ปี แพทย์จุฬาฯ. นครหลวงกรุงเทพธนบุรี: ศรีเมืองการพิมพ์, 2515.
- ภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 100 ปี แสงรัศมี 100 ปี รังสีวิทยา จุฬาฯ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2557.
- มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์. มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แฉ่งการณ 2499-2500.
- ยุวดี ตปนิยากร. วิวัฒนาการของการแพทย์ไทยตั้งแต่สมัยเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. อักษรศาสตร์ มหามบัณฑิต, แผนกวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2522.
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. ครบรอบ 72 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นิยมกิจ, 2529.
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. หนังสือที่ระลึก 100 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2557.
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. หนังสือภาพที่ระลึก 100 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. 2557.
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. รายงานประจำปีงบประมาณ 2561 [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: https://www.md.chula.ac.th/wp-content/uploads/2019/06/Directory_Hospital_CU-2561.pdf [30 กันยายน 2563]

- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. รายงานประจำปีงบประมาณ 2562 [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: https://www.md.chula.ac.th/wp-content/uploads/2020/08/Book_KCMH-62-EDIT.pdf [19 ตุลาคม 2563]
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ. พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ฟจำกัด, 2536.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการจัดทำแผนแม่บทภูมิสถาปัตยกรรม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. 2561. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- สภากาชาดไทย. ตึก ภาปร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สภากาชาดไทย. 100 ปี สภากาชาดไทย 2436-2536. กรุงเทพมหานคร: จิรเมธาโฆษณาและการพิมพ์, 2536.
- สภากาชาดสยาม. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงเรียนนางพยาบาล สถานปาสเตอร์. แผนกโรงพิมพ์ กองบริการ กรมเสมียนตรา, 2462.
- สรโรจ แสงวิเชียร. โรงพยาบาลศิริราช. (สไลด์)
- หน่วยรายงานสถิติทางการแพทย์ งานเวชระเบียน โรงพยาบาลศิริราช. จำนวนเตียงผู้ป่วย จำแนกตามภาควิชาและประเภทของเตียง ปี 2560 โรงพยาบาลศิริราช. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.si.mahidol.ac.th/office_h/medrecord/stunit/index4.htm [19 ตุลาคม 2563]
- หอประวัติคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะแพทย์ในอดีต [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <http://bodyandsoul.md.chula.ac.th/th/architecture/past/> [30 กันยายน 2563]
- อวยชัย วุฒิไชลิต. การออกแบบโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ภาษาอังกฤษ
- Kisacky, J. Rise of the modern hospital. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2017.
- Neufert, E. Architects' Data. 3. Oxford: Blackwell Science, 2000.
- Pevsner, N. A history of building types. Oxford: Alden Press, 1984.
- Sitdhiraksa, N. Conservation of Heritage Healthcare Architecture; A Case Study at Siriraj Hospital Bangkok Thailand. Doctor of Philosophy in Architectural Heritage Management and Tourism, Silpakorn University, 2011.
- Winkelman, H. An analysis of the evolution of Determinants and Strategies of Hospital Design. Master of Architecture, Rice University, 1972.

ภาคผนวก ก

รายละเอียดการคำนวณพื้นที่อาคารคลุมดิน และพื้นที่อาคารจากผังจำลอง

พื้นที่อาคารคลุมดิน และพื้นที่อาคาร ในตารางที่ 4.1. สถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง
โรงพยาบาลศิริราช และตารางที่ 4.2. สถิติเกี่ยวกับขนาดอาคารและที่ว่าง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
สภากาชาดไทย มีรายละเอียดในการคำนวณดังต่อไปนี้

ตารางที่ ก-1 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2431

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2431-1	ตึกเสาวภาคย์	2432	2	206	412
2431-2	ตึกวิคตอเรีย	2432	2	164	328
2431-3	ตึกอำนวยการ (เรือนพระอาจารย์ทศยม)	2432	2	515	1030
2431-4	ไม่ทราบ (ต่อมาเป็นสำนักงาน)	n/a	1	109	109
2431-5	ไม่ทราบ (ต่อมาเป็นโกดัง)	n/a	1 ^ค	58	58
2431-6	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	131	131
2431-7	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	100	100
2431-8	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	185	185
2431-9	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นพามาซี)	n/a	1	131	131
2431-10	ทำน้ำดื่ม	n/a	1	52	52
2431-11	n/a	n/a	1 ^ค	58	58
2431-12	n/a	n/a	1 ^ค	58	58
2431-13	n/a	n/a	1	130	130
2431-14	n/a	n/a	1	147	147
2431-15	n/a	n/a	1 ^ค	48	48
รวมพื้นที่				2092	2977

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน

ตารางที่ ก-2 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2450

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2431-1	ตึกเสาวภาคย์	2432	2	206	412
2431-2	ตึกวิคตอเรีย	2432	2	164	328
2431-3	ตึกอำนวยการ (เรือนพระอภยวชิยา)	2432	2	515	1030
2431-4	ไม่ทราบ (ต่อมาเป็นสำนักงาน)	n/a	1	109	109
2431-5	ไม่ทราบ (ต่อมาเป็นโกดัง)	n/a	1 ^ก	58	58
2431-6	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	131	131
2431-7	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	100	100
2431-8	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	185	185
2431-9	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นพามาซี)	n/a	1	131	131
2431-10	ทำน้ำดื่ม	n/a	1	52	52
2431-13	n/a	n/a	1	130	130
2431-14	n/a	n/a	1	147	147
2450-1	ตึกวรเศรษฐสุดา	2442	1	59	59
2450-2	ตึกเจ้าจอมมารดาแสง	2442	1	59	59
2450-3	ตึกราชแพทยาลัย	2443	1	579	579
2450-4	ตึกบรรจบเบญจมา	2443	1	31	31
2450-5	ตึกเรียนวิทยาศาสตร์	2443	1	65	65
2450-6	ตึกผ่าตัด (โรงกระโจม)	2446	1	201	201
2450-7	โรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	43	43
2450-8	โรงสูบน้ำ	n/a	1 ^ก	28	28
2450-9	ตึกตรวจโรค	n/a	1	245	245
2450-10	ผู้อำนวยการ	n/a	1	94	94
2450-11	ครัว	n/a	1 ^ก	53	53
2450-12	คนงาน	n/a	1 ^ก	14	14
2450-13	ผู้อำนวยการ	n/a	1 ^ก	101	101
2450-14	บุรุษพยาบาล	n/a	1	157	157
2450-15	คนไข้พิเศษ	n/a	1 ^ก	86	86
2450-16	เรือนคนไข้	n/a	1	239	239

ตารางที่ ก-2 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2450

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2450-17	ห้องเรียน	n/a	1 ^ก	50	50
2450-18	ห้องเรียน	n/a	1 ^ก	96	96
2450-19	แผลสด	n/a	1	189	189
2450-20	เรือนคนไข้	n/a	1	169	169
2450-21	แผลสด	n/a	1	252	252
2450-22	ใช้พิเศษ/แผลเรื้อรัง	n/a	1	334	334
2450-23	ใช้เส้นประสาทและอวัยวะ	n/a	1	480	480
2450-24	นางพยาบาล	n/a	1	122	122
2450-25	โรงประกอบอาหารหญิง	n/a	1	167	167
2450-26	n/a	n/a	1 ^ก	36	36
2450-27	n/a	n/a	1 ^ก	100	100
2450-28	n/a	n/a	1 ^ก	54	54
2450-29	n/a	n/a	1 ^ก	43	43
2450-30	n/a	n/a	1 ^ก	73	73
2450-31	n/a	n/a	1	149	149
2450-32	n/a	n/a	1 ^ก	139	139
รวมพื้นที่				6435	7320

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน

ตารางที่ ก-3 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2431-1	ตึกเสาวภาคย์	2432	2	206	412
2431-2	ตึกวิคตอเรีย	2432	2	164	328
2431-3	ตึกอำนวยการ (เรือนพระอาภิวทยาคม)	2432	2	515	1030

ตารางที่ ก-3 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2431-4	ไม่ทราบ (ต่อมาเป็นสำนักงาน)	n/a	1	109	109
2431-5	ไม่ทราบ (ต่อมาเป็นโกดัง)	n/a	1 ^ก	58	58
2431-6	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	131	131
2431-7	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	100	100
2431-8	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นหอพัก นร. แพทย์)	n/a	1	185	185
2431-9	เรือนคนไข้ (ต่อมาเป็นพามาชี)	n/a	1	131	131
2431-10	ทำน้ำดื่ม	n/a	1	52	52
2431-13	n/a	n/a	1	130	130
2431-14	n/a	n/a	1	147	147
2450-1	ตึกวรเศรษฐสุตา	2442	1	59	59
2450-2	ตึกเจ้าจอมมารดาแสง	2442	1	59	59
2450-3	ตึกราชแพทยาลัย	2443	1	579	579
2450-4	ตึกบรรจบเบญจมา	2443	1	31	31
2450-5	ตึกเรียนวิทยาศาสตร์	2443	1	149	149
2450-6	ตึกผ่าตัด (โรงกระโจม)	2446	1	201	201
2450-7	โรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	43	43
2450-8	โรงสูบน้ำ	n/a	1 ^ก	28	28
2450-9	ตึกตรวจโรค	n/a	1	245	245
2450-10	ผู้อำนวยการ	n/a	1	94	94
2450-11	ครัว	n/a	1 ^ก	53	53
2450-12	คนงาน	n/a	1 ^ก	14	14
2450-13	ผู้อำนวยการ	n/a	1 ^ก	101	101
2450-14	บุรุษพยาบาล	n/a	1	157	157
2450-15	คนไข้พิเศษ	n/a	1 ^ก	86	86
2450-16	เรือนคนไข้	n/a	1	239	239
2450-17	ห้องเรียน	n/a	1 ^ก	50	50
2450-18	ห้องเรียน	n/a	1 ^ก	96	96
2450-19	แผลสด	n/a	1	189	189
2450-20	เรือนคนไข้	n/a	1	169	169
2450-21	แผลสด	n/a	1	252	252

ตารางที่ ก-3 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2466

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2450-22	ใช้พิเศษ/แผลเรื้อรัง	n/a	1	334	334
2450-23	ใช้เส้นประสาทและอวัยวะ	n/a	1	480	480
2450-24	นางพยาบาล	n/a	1	122	122
2450-25	โรงประกอบอาหารหญิง	n/a	1	254	254
2450-26	n/a	n/a	1 ^ค	36	36
2450-32	n/a	n/a	1 ^ค	139	139
2466-1	นักเรียน	n/a	1 ^ค	30	30
2466-2	ครู	n/a	1	86	86
2466-3	พิเศษ	n/a	1 ^ค	68	68
2466-4	ส้วม	n/a	1 ^ค	12	12
2466-5	ส้วม	n/a	1 ^ค	14	14
2466-6	ครัว	n/a	1 ^ค	19	19
2466-7	โรงอาหาร	n/a	1 ^ค	90	90
2466-8	ห้องอะไหล่	n/a	1	36	36
2466-9	ห้องทำศพ	n/a	1	112	112
2466-10	ห้องชำแหละ	n/a	1	68	68
2466-11	นักเรียนพยาบาล	n/a	2	247	494
2466-12	ใช้พิเศษชาย	n/a	1	188	188
2466-13	เรือนคนไข้	n/a	1 ^ค	142	142
2466-14	โรงเลี้ยงอาหารคนไข้	n/a	1 ^ค	89	89
2466-15	ห้องน้ำ	n/a	1 ^ค	22	22
2466-16	ห้องพักแพทย์ผดุงครรภ์	n/a	1	441	441
2466-17	เรือนพักคนท้อง	n/a	1	215	215
2466-18	เรือนคนงาน	n/a	1	206	206
2466-19	โรงอาหาร	n/a	1 ^ค	437	437
รวมพื้นที่				8709	9841

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากฝั่งจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน

ตารางที่ ก-4 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2478

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2431-1	ตึกเสาวภาคย์	2432	2	206	412
2431-2	ตึกวิคตอเรีย	2432	2	164	328
2450-3	ตึกราชแพทยาลัย	2443	2	644	1288
2450-5	ตึกเรียนวิทยาศาสตร์	2443	1	149	149
2450-9	ตึกตรวจโรค	n/a	1	245	245
2478-1	ตึกพยาธิวิทยา (ศาลาปาโลโลยี)	2466	2	443	886
2478-2	ตึกพระองค์หญิง	2467	1	519	519
2478-3	ตึกมหิตลบำเพ็ญ	2467	2	486	972
2478-4	ศาลากายวิภาคศาสตร์	2468	2	763	1526
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	2	1116	2232
2478-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2469	2	661	1322
2478-7	โรงงานสรีรวิทยา (กลุ่มอาสา)	2469	1	100	100
2478-8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-9	ตึกอักษฎางค์ (หลังที่1)	2472	2	492	984
2478-10	ตึกตรีเพชร	2472	2	539	1078
2478-11	ตึกจุฬารัฐ	2472	2	543	1086
2478-12	ตึกศัลยกรรมหญิง	2473	2	434	868
2478-13	หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย1)	2474	3	622	1866
2478-14	โรงซักฟอก	2474	1	221	221
2478-15	ตึกนอนพยาบาล	2474	2	1297	2594
2478-16	ตึกมัน เลาทเศรษฐี	2475	1	372	372
2478-17	ตึกมหิตลวานุสรณ์	2475	2	542	1084
2478-18	ตึกพยาธิวิทยาและสุขวิทยา	2476	2	809	1618
2478-19	ตึกปฏิบัติการสูติศาสตร์	2477	2	214	428
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	1	173	173
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	1	173	173
2478-22	ตึกรัศมีวิทยา (ต่อมาเป็นสำนักงานอายุรศาสตร์)	2478	1	324	324
2478-23	โรงอาหารแพทย์	2478	1	265	265
2478-24	โรงอาหารพยาบาล	2478	1	441	441

ตารางที่ ก-4 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2478

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-25	โรงครัว	2478	1	340	340
2478-26	โรงครัว	2478	1	616	616
2478-27	เรือนพักแพทย์ประจำบ้าน	n/a	1	231	231
2478-28	เรือนผู้ป่วยกามโรค	n/a	1	291	291
รวมพื้นที่				14471	25068

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ตารางที่ ก-5 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2431-1	ตึกเสาวภาคย์	2432	2	206	412
2431-2	ตึกวิคตอเรีย	2432	2	164	328
2450-9	ตึกตรวจโรค	n/a	1	245	245
2478-1	ตึกพยาธิวิทยา (ศาลาปาโลโลยี)	2466	2	443	886
2478-2	ตึกพระองค์หญิง	2467	1	519	519
2478-3	ตึกมหิตลบำเพ็ญ	2467	2	486	972
2478-4	ศาลากายวิภาคศาสตร์	2468	3	763	2289
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	2	1116	2232
2478-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2469	2	661	1322
2478-7	โรงงานสิริวิทยา (กลุ่มอาสา)	2469	1	100	100
2478-8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-9	ตึกอักษฎางค์ (หลังที่1)	2472	2	492	984
2478-10	ตึกตรีเพชร	2472	2	539	1078
2478-11	ตึกจุฑารุช	2472	2	543	1086
2478-12	ตึกศัลยกรรมหญิง	2473	2	434	868
2478-13	หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย1)	2474	3	622	1866
2478-14	โรงซักฟอก	2474	1	221	221

ตารางที่ ก-5 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2488

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-15	ตึกนอนพยาบาล	2474	2	1297	2594
2478-16	ตึกมัน เลหาเศรษฐี	2475	1	372	372
2478-17	ตึกมหิตลวรานุสรณ์	2475	2	542	1084
2478-18	ตึกพยาธิวิทยาและสุขวิทยา	2476	2	809	1618
2478-19	ตึกปฏิบัติการสูติศาสตร์	2477	2	214	428
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	1	173	173
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	1	173	173
2478-22	ตึกรัศมีวิทยา (ต่อมาเป็นสำนักงานอายุรศาสตร์)	2478	1	324	324
2478-23	โรงอาหารแพทย์	2478	1	265	265
2478-24	โรงอาหารพยาบาล	2478	1	441	441
2478-25	โรงครัว	2478	1	340	340
2478-26	โรงครัว	2478	1	616	616
2478-27	เรือนพักแพทย์ประจำบ้าน	n/a	1	231	231
2488-1	โรงเลี้ยงสัตว์ศิริวิทยา	2480	1	164	164
2488-2	โรงเลี้ยงสัตว์พยาธิวิทยา	2480	1	115	115
2488-3	ตึกรัศมีวิทยา (หลังที่ 2)	2481	2	959	1918
2488-4	ตึกเรียนพยาบาล	2482	3	691	2073
2488-5	ตึกโอสถกรรม (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นอายุรกรรม)	2482	2	570	1140
2488-6	ตึกจักษุวิทยา	2482	2	541	1082
2488-7	ตึกบริษัทข้าวไทยอุทิศ (หลังที่1)	2486	2	576	1152
2488-8	หอพักแพทย์	2486	2	1376	2752
รวมพื้นที่				18379	34499

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น

ตารางที่ ก-6 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2500

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-1	ตึกพยาธิวิทยา (ศาลาปาโลโลยี)	2466	2	443	886
2478-3	ตึกมหิตลบำเพ็ญ	2467	3	486	1458
2478-4	ศาลากายวิภาคศาสตร์	2468	3	763	2289
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	2	1116	2232
2478-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2469	2	661	1322
2478-7	โรงงานสรีรวิทยา (กลุ่มอาสา)	2469	1	100	100
2478-8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-9	ตึกอักษฎางค์ (หลังที่1)	2472	3	492	1476
2478-10	ตึกตรีเพชร	2472	3	539	1617
2478-11	ตึกจุฑาธุช	2472	2	543	1086
2478-12	ตึกศัลยกรรมหญิง	2473	3	434	1302
2478-13	หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย1)	2474	3	622	1866
2478-14	โรงซักฟอก	2474	1	221	221
2478-15	ตึกนอนพยาบาล	2474	4	1297	5188
2478-16	ตึกมินิ เลาหเศรษฐี	2475	2	372	744
2478-17	ตึกมหิตลวรานุสรณ์	2475	2	542	1084
2478-19	ตึกปฏิบัติการสูติศาสตร์	2477	2	214	428
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	1	173	173
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	1	173	173
2478-22	ตึกรัศมีวิทยา (ต่อมาเป็นสำนักงานอายุรศาสตร์)	2478	1	324	324
2478-24	โรงอาหารพยาบาล	2478	1	441	441
2478-25	โรงครัว	2478	1	340	340
2478-26	โรงครัว	2478	1	616	616
2488-1	โรงเลี้ยงสัตว์สรีรวิทยา	2480	1	164	164
2488-2	โรงเลี้ยงสัตว์พยาธิวิทยา	2480	1	115	115
2488-3	ตึกรัศมีวิทยา (หลังที่ 2)	2481	2	959	1918
2488-4	ตึกเรียนพยาบาล	2482	3	691	2073
2488-5	ตึกโอสถกรรม (ต่อมาเปลี่ยนเป็นตึกอายุรกรรม)	2482	2	570	1140
2488-6	ตึกจักษุวิทยา	2482	2	541	1082

ตารางที่ ก-6 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2500

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2488-7	ตึกบริษัทข้าวไทยอุทิศ (หลังที่1)	2486	2	576	1152
2500-1	ตึกกุมาร (หลังที่1)	2491	2	519	1038
2500-2	ถังเก็บน้ำ	2491	1	82	82
2500-3	หอประชุมราชแพทยาลัย	2495	1	1009	1009
2500-4	ตึกตรวจโรคคนอก (ริมน้ำ)	2496	3	1527	4581
2500-5	พยาธิวิทยา	2498	3	1612	4836
2500-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2498	3	965	2895
2500-7	หอประชารัฐไทย	2478	4	722	2888
2500-8	ตึกเคียงศิริ (ชั้น1) ตึกอุ้น โปษยจินดา (ชั้น2)	2499	2	466	932
2500-9	ตึกวิบูลลักษณ์	2499	3	315	945
2500-10	โรงทำน้ำประปา (ข้างหอชาย)	2499	1 ^ค	89	89
2500-11	ตึกอานันทมหิตล	2500	2	546	1092
2500-12	ตึกนฤเบศร์มานิต	2500	3	180	540
2500-13	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	3	619	1857
2500-14	โรงครัว	n/a	1	175	175
2500-15	ห้องแถว	n/a	1 ^ค	345	345
2500-16	ห้องแถว	n/a	1 ^ค	256	256
2500-17	โรงไฟฟ้าเก่า	n/a	1 ^ค	148	148
2500-18	หอพักแพทย์ประจำบ้านหลังสงคราม	n/a	1	841	841
2500-19	n/a	n/a	1 ^ค	282	282
2500-20	n/a	n/a	1 ^ค	153	153
2500-21	n/a	n/a	1 ^ค	156	156
2500-22	n/a	n/a	1 ^ค	216	216
2500-23	n/a	n/a	1 ^ค	268	268
2500-24	n/a	n/a	1 ^ค	268	268
2500-25	n/a	n/a	1 ^ค	345	345
รวมพื้นที่				26668	59283

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น

ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน

ตารางที่ ก-7 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-1	ตึกพยาธิวิทยา (ศาลาปาโลโลยี)	2466	2	443	886
2478-3	ตึกมหิตลบำเพ็ญ	2467	3	486	1458
2478-4	ศาลากายวิภาคศาสตร์	2468	4	763	3052
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	3	1116	3348
2478-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2469	2	661	1322
2478-7	โรงงานสรีรวิทยา (กลุ่มอาสา)	2469	2	100	200
2478-8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-9	ตึกอักษุศาสตร์ (หลังที่1)	2472	3	492	1476
2478-10	ตึกตรีเพชร	2472	3	539	1617
2478-11	ตึกจุฑารุช	2472	2	543	1086
2478-12	ตึกศัลยกรรมหญิง	2473	3	434	1302
2478-13	หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย1)	2474	3	622	1866
2478-14	โรงซักฟอก	2474	1	499	499
2478-15	ตึกนอนพยาบาล	2474	4	1297	5188
2478-16	ตึกมัน เลหาเศรษฐี	2475	2	372	744
2478-17	ตึกมหิตลวรานุสรณ์	2475	2	542	1084
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	2	173	346
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	2	173	346
2478-24	โรงอาหารพยาบาล	2478	1	441	441
2478-25	โรงครัว	2478	1	340	340
2478-26	โรงครัว	2478	1	820	820
2488-1	โรงเลี้ยงสัตว์สรีรวิทยา	2480	1	164	164
2488-3	ตึกรัศมีวิทยา (หลังที่ 2)	2481	2	959	1918
2488-4	ตึกเรียนพยาบาล	2482	3	583	1749
2488-5	ตึกโอสถกรรม (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นตึกอายุรกรรม)	2482	3	570	1710
2488-6	ตึกจักษุวิทยา	2482	3	541	1623
2500-1	ตึกกุมาร (หลังที่1)	2491	2	519	1038
2500-2	ถังเก็บน้ำ	2491	1	82	82
2500-3	หอประชุมราชแพทยาลัย	2495	1	1009	1009

ตารางที่ ก-7 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2500-4	ตึกตรวจโรคนอก (ริมน้ำ)	2496	3	1527	4581
2500-5	พยาธิวิทยา	2498	3	1612	4836
2500-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2498	3	1191	3573
2500-7	หอประชาธิปไตย	2478	4	722	2888
2500-8	ตึกเคียงศิริ (ชั้น1) ตึกอุ้น โปษยจินดา (ชั้น2) ตึกพรพิบูลย์ (ชั้น3)	2499	3	466	1398
2500-9	ตึกวิบูลย์รักษ์	2499	3	315	945
2500-11	ตึกอานันทมหิดล	2500	2	546	1092
2500-12	ตึกนฤเบศร์มานิต	2500	3	180	540
2500-13	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	3	619	1857
2500-14	โรงครัว	n/a	1	175	175
2500-15	ห้องแถว	n/a	1 ^ก	345	345
2500-16	ห้องแถว	n/a	1 ^ก	256	256
2500-17	โรงไฟฟ้าเก่า	n/a	1 ^ก	148	148
2507-1	ตึกข้าวไทยอุทิศ (หลังที่2)	2502	2	576	1152
2507-2	หอพักพยาบาล 1	2502	4	1066	4264
2507-3	ตึกธนาคารไทยพาณิชย์	2505	3	825	2475
2507-4	ตึกทองอยู่ ลำำซ่า (ตึกโคบอลท์)	2505	1	208	208
2507-5	ตึกอรรถกรวิสุนทร	2505	2	240	480
2507-6	หอหญิง	2503	3	841	2523
2507-7	ตึกศาลาพิธิศพ	2503	1	557	557
2507-8	ตึกสุติกรรม	2503	4	214	856
2507-9	ตึกมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ	2503	3	390	1170
2507-10	ตึกพระสุจริตสุดา	2503	2	58	116
2507-11	ตึกศรีสังวาลย์ (หลังที่1)	2503	3	354	1062
2507-12	ตึกสิริศาสตร์	2503	4	1580	6320
2507-13	ตึกนอนพยาบาล	2505	4	518	2072
2507-14	ตึกหอพักแพทย์ฝึกหัด (หอชาย 2)	2506	4	575	2300
2507-15	ตึกพลอย จาตุรจินดา	2506	3	345	1035
2507-16	ตึกประยงค์-เล็ก ตั้งตรงจิตร	2506	3	587	1761

ตารางที่ ก-7 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2507

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2507-17	ตึกท่านผู้หญิงวิจิตร	2506	2	101	202
2507-18	บ้านพัก	n/a	1 ^ค	84	84
2507-19	โรงขายอาหาร	n/a	1 ^ค	86	86
2507-20	ร้านขายเครื่องดื่ม	n/a	1 ^ค	56	56
2507-21	โรงงาน	n/a	1 ^ค	149	149
2507-22	บ่อว่ายน้ำ	n/a	1 ^ค	233	233
2507-23	โรงน้ำกลั่น	n/a	1 ^ค	32	32
2507-24	โรงงาน	n/a	1 ^ค	37	37
2507-25	โรงงาน	n/a	1 ^ค	239	239
2507-26	โรงน้ำกลั่น	n/a	1 ^ค	101	101
2507-27	เรือนคนไข้	n/a	1 ^ค	149	149
2507-28	โรงงาน	n/a	1 ^ค	110	110
2507-29	โรงเก็บศพเน่า	n/a	1 ^ค	28	28
2507-30	ห้องแถว	n/a	1 ^ค	97	97
2507-31	บ้านพัก	n/a	1 ^ค	82	82
2507-32	บ้านพัก	n/a	1 ^ค	32	32
2507-33	บ้านพัก	n/a	1 ^ค	43	43
2507-34	บ้านพัก	n/a	1 ^ค	31	31
2507-35	โรงงาน	n/a	1 ^ค	138	138
2507-36	บ้านพัก	n/a	1 ^ค	146	146
2507-37	บ้านพัก	n/a	1 ^ค	106	106
2507-38	โรงเก็บของ	n/a	1 ^ค	113	113
2507-39	ตึกสุตติกรรม (อีกหลังหนึ่ง)	n/a	4 ^ค	353	1412
2507-40	n/a	n/a	1 ^ค	87	87
2507-41	n/a	n/a	1 ^ค	105	105
2507-42	n/a	n/a	1 ^ค	59	59
รวมพื้นที่				35152	91692

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น

ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน

ตารางที่ ก-8 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-1	ตึกพยาธิวิทยา (ศาลาปาโลโลยี)	2466	2	443	886
2478-3	ตึกมหิตลบำเพ็ญ	2467	3	486	1458
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	3	1116	3348
2478-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2469	2	661	1322
2478-8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-9	ตึกอักษุศาสตร์ (หลังที่1)	2472	3	492	1476
2478-10	ตึกตรีเพชร	2472	3	539	1617
2478-11	ตึกจุฑารัฐ	2472	2	543	1086
2478-12	ตึกศัลยกรรมหญิง	2473	3	434	1302
2478-13	หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย1)	2474	3	622	1866
2478-15	ตึกนอนพยาบาล	2474	4	1297	5188
2478-17	ตึกมหิตลวานุสรณ์	2475	2	542	1084
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	2	173	346
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	2	173	346
2478-24	โรงอาหารพยาบาล	2478	1	441	441
2478-25	โรงครัว	2478	1	340	340
2488-1	โรงเรียนสัตวศาสตร์วิทยา	2480	1	164	164
2488-4	ตึกเรียนพยาบาล	2482	3	583	1749
2488-5	ตึกโสตถยกรรม (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นตึกอายุรกรรม)	2482	3	570	1710
2488-6	ตึกจักษุวิทยา	2482	3	541	1623
2500-1	ตึกกุมาร (หลังที่1)	2491	2	519	1038
2500-3	หอประชุมราชแพทยาลัย	2495	1	1009	1009
2500-4	ตึกตรวจโรคคนอก (ริมน้ำ)	2496	3	1527	4581
2500-5	พยาธิวิทยา	2498	3	1612	4836
2500-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2498	3	1191	3573
2500-7	หอประชาราธิบดี	2478	4	722	2888
2500-8	ตึกเคียงศิริ (ชั้น1) ตึกอุ้น โปษยจินดา (ชั้น2) ตึกพรพิบูลย์ (ชั้น3)	2499	3	466	1398

ตารางที่ ก-8 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2500-9	ตึกวิบูลย์รักษ์	2499	3	315	945
2500-11	ตึกอำนวยการมหิตล	2500	2	546	1092
2500-12	ตึกนฤเบศร์มานิต	2500	3	180	540
2500-13	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	3	619	1857
2507-1	ตึกข้าวไทยอุทิศ (หลังที่2)	2502	2	576	1152
2507-2	หอพักพยาบาล 1	2502	4	1066	4264
2507-3	ตึกธนาคารไทยพาณิชย์	2505	3	825	2475
2507-5	ตึกอรรถกรกระวีสุนทร	2505	2	240	480
2507-6	หอหญิง	2503	5	841	4205
2507-7	ตึกศาลาพิธิศพ	2503	1	557	557
2507-10	ตึกพระสุจริตสุดา	2503	2	58	116
2507-11	ตึกศรีสังวาลย์ (หลังที่1)	2503	3	354	1062
2507-12	ตึกสรีรศาสตร์	2503	4	3506	14024
2507-13	ตึกนอนพยาบาล	2505	4	518	2072
2507-14	ตึกหอพักแพทย์ฝึกหัด (หอชาย 2)	2506	4	575	2300
2507-15	ตึกพลอย จาตุรจินดา	2506	3	517	1551
2507-16	ตึกประยงค์-เล็ก ตั้งตรงจิตร	2506	3	587	1761
2507-17	ตึกท่านผู้หญิงวิจิตรดา	2506	2	101	202
2507-18	บ้านพัก	n/a	1 ^ก	84	84
2507-19	โรงขายอาหาร	n/a	1 ^ก	86	86
2507-20	ร้านขายเครื่องดื่ม	n/a	1 ^ก	56	56
2507-21	โรงงาน	n/a	1 ^ก	149	149
2507-22	บ่อว่ายน้ำ	n/a	1 ^ก	233	233
2507-39	ตึกสุตติกรรม (อีกหลังหนึ่ง)	n/a	4 ^ก	353	1412
2507-41	n/a	n/a	1 ^ก	105	105
2515-1	ตึกอำนวยการ	2508	3	439	1317
2515-2	ห้องนม	2508	2	159	318
2515-3	ตึกสุตติกรรม	2508	4	477	1908
2515-4	หอสมุดศิริราช	2509	3	812	2436
2515-5	ตึกหอกีฬาศิริราชสัมพันธ์	2511	1	945	945

ตารางที่ ก-8 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2515

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2515-6	ตึกนิติเวชศาสตร์	2511	3	527	1581
2515-7	ห้องตรวจศพ	2511	1	361	361
2515-8	ตึกหอประชุมนิติเวชศาสตร์	2511	3	509	1527
2515-9	ตึกหริศจันทร์-ปาวา	2511	3	739	2217
2515-10	หอพักพยาบาล 2 (หอพักผู้ช่วยพยาบาล)	2511	4	458	1832
2515-11	ตึก 72 ปี	2512	10	2017	20170
2515-12	ตึกอุบัติเหตุ	2513	4	1195	4780
2515-13	ตึกโกลด์ กันตะบุตร	2514	4	372	1488
2515-14	ตึกกายวิภาคใหม่ (4ชั้น)	2514	4	1289	5156
2515-15	หอพักแพทย์ฝึกหัด (หลังที่ 2)	2514	6	424	2544
2515-16	ตึกผะอบ นพ สุภัทรา ระเบียบ	2514	6	536	3216
2515-17	ตึกเวชศาสตร์ห้องกันและสังคม	2514	6	591	3546
2515-18	ตึกสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	2515	3	516	1548
2515-19	หอพักพยาบาล 3	2515	9	964	8676
2515-20	ห้องเก็บเคมีภัณฑ์	n/a	1 ^ค	34	34
2515-21	ตึกช่างฟิต	n/a	1 ^ค	111	111
2515-22	โรงเลี้ยงสุนัข	n/a	1 ^ค	45	45
2515-23	บ้านพักช่างไม้	n/a	1 ^ค	109	109
2515-24	โรงช่างไม้	n/a	1 ^ค	404	404
2515-25	ไฟฟ้าแรงสูง	n/a	1 ^ค	108	108
2515-26	หน่วยวางแผนครอบครัว	n/a	1 ^ค	312	312
2515-27	n/a	n/a	1 ^ค	71	71
2515-28	n/a	n/a	1 ^ค	24	24
รวมพื้นที่				44837	156275

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน

ตารางที่ ก-9 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-3	ตึกมหิตลบำเพ็ญ	2467	3	486	1458
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	3	1116	3348
2478-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2469	2	661	1322
2478-8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-10	ตึกตรีเพชร	2472	3	539	1617
2478-12	ตึกศัลยกรรมหญิง	2473	3	434	1302
2478-13	หอพักนักศึกษาแพทย์ (หอชาย1)	2474	3	622	1866
2478-17	ตึกมหิตลวารานุสรณ์	2475	2	542	1084
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	2	173	346
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	2	173	346
2488-5	ตึกโอสถกรรม (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นตึกอายุรกรรม)	2482	3	570	1710
2488-6	ตึกจักษุวิทยา	2482	3	541	1623
2500-3	หอประชุมราชแพทยาลัย	2495	1	1009	1009
2500-4	ตึกตรวจโรคนอก (ริมน้ำ)	2496	3	1527	4581
2500-5	พยาธิวิทยา	2498	3	1612	4836
2500-6	ศาลาศัลยกรรม (ตึกผ่าตัดจักษุวิทยา)	2498	3	1191	3573
2500-7	หอประชาธิปไตย	2478	4	722	2888
2500-8	ตึกเคียงศิริ (ชั้น1) ตึกอุ้น โปษยจินดา (ชั้น2) ตึกพรพิบูลย์ (ชั้น3)	2499	3	466	1398
2500-9	ตึกวิบูลลักษณ์	2499	3	315	945
2500-11	ตึกอานันทมหิตล	2500	2	546	1092
2500-12	ตึกนฤเบศร์มานิต	2500	3	180	540
2500-13	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	3	619	1857
2507-1	ตึกข้าวไทยอุทิศ (หลังที่2)	2502	2	576	1152
2507-2	หอพักพยาบาล 1	2502	4	1066	4264
2507-3	ตึกธนาคารไทยพาณิชย์	2505	3	825	2475
2507-5	ตึกอรรถกรวีสุนทร	2505	2	240	480
2507-6	หอหญิง	2503	5	841	4205

ตารางที่ ก-9 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2507-7	ตึกศาลาพิธิศพ	2503	1	557	557
2507-10	ตึกพระสุจริตสุดา	2503	2	58	116
2507-11	ตึกศรีสังวาลย์ (หลังที่1)	2503	3	354	1062
2507-12	ตึกสรีรศาสตร์	2503	4	3506	14024
2507-14	ตึกหอพักแพทย์ฝึกหัด (หอชาย 2)	2506	4	575	2300
2507-15	ตึกพลอย จาตุรจินดา	2506	3	517	1551
2507-16	ตึกประยงค์-เล็ก ตั้งตรงจิตร	2506	3	587	1761
2507-17	ตึกท่านผู้หญิงจิตรา	2506	2	101	202
2507-20	ร้านขายเครื่องดื่ม	n/a	1 ^ก	56	56
2507-22	บ่อว่ายน้ำ	n/a	1 ^ก	233	233
2507-39	ตึกสุติกรรม (อีกหลังหนึ่ง)	n/a	4 ^ก	353	1412
2515-1	ตึกอานันทราช	2508	3	439	1317
2515-2	ห้องนม	2508	2	159	318
2515-3	ตึกสุติศาสตร์	2508	4	477	1908
2515-4	หอสมุดศิริราช	2509	3	812	2436
2515-5	ตึกหอกีฬาศิริราชสัมพันธ์	2511	1	945	945
2515-6	ตึกนิติเวชศาสตร์	2511	3	527	1581
2515-7	ห้องตรวจศพ	2511	1	361	361
2515-8	ตึกหอประชุมนิติเวชศาสตร์	2511	3	509	1527
2515-9	ตึกหริศจันทร์-ปาวา	2511	3	739	2217
2515-10	หอพักพยาบาล 2 (หอพักผู้ช่วยพยาบาล)	2511	4	458	1832
2515-11	ตึก 72 ปี	2512	10	2017	20170
2515-12	ตึกอุบัติเหตุ	2513	4	1195	4780
2515-13	ตึกโกศล กันตะบุตร	2514	4	372	1488
2515-15	หอพักแพทย์ฝึกหัด (หลังที่ 2)	2514	6	424	2544
2515-16	ตึกผะอบ นพ สุภัทรา ระเบียบ	2514	6	536	3216
2515-17	ตึกเวชศาสตร์ห้องกันและสังคม	2514	6	591	3546
2515-18	ตึกสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	2515	3	516	1548
2515-19	หอพักพยาบาล 3	2515	9	964	8676
2515-20	ห้องเก็บเคมีภัณฑ์	n/a	1 ^ก	34	34

ตารางที่ ก-9 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2515-21	ตึกช่างฟิต	n/a	1 ^ก	111	111
2515-24	โรงช่างไม้	n/a	1 ^ก	404	404
2515-25	ไฟฟ้าแรงสูง	n/a	1 ^ก	108	108
2515-26	หน่วยวางแผนครอบครัว	n/a	1 ^ก	312	312
2528-1	ตึกสลากกินแบ่ง	2516	5	664	3320
2528-2	หอพักพยาบาล 4	2517	9	407	3663
2528-3	ตึกผู้ป่วยนอก	2518	6	4408	26448
2528-4	ตึกจุลชีวินวิทยา	2519	6	1497	8982
2528-5	ตึกกุมาร (หลังที่2)	2520	5	519	2595
2528-6	โรงปั้มน้ำ	2521	1 ^ก	149	149
2528-7	ตึก 84 ปี	2522	10	2010	20100
2528-8	ตึกจุฑารุช (ใหม่)	2523	13	952	12376
2528-9	โรงซักฟอก	2523	3	1270	3810
2528-10	ตึกสมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช	2524	3	326	978
2528-11	หอพักแพทย์ประจำบ้าน (10ชั้น)	2525	10	288	2880
2528-12	ตึกเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อและบริการกลาง	2525	4	776	3104
2528-13	ตึกวิจัยเวชศาสตร์นิวเคลียร์	2526	4	327	1308
2528-14	โรงครัว	2527	4	1284	5136
2528-15	ตึกอัฐางค์ (หลังที่2)	2528	13	1412	18356
2528-16	ตึกพระศรีนครินทร์	n/a	2	489	978
2528-17	อาคารมหิตลอคยเดช	n/a	3	1669	5007
2528-18	อาคารพระศรีพัชรินทร	n/a	11	1205	13255
2528-19	หน่วยช่างโรงงาน	n/a	1	450	450
2528-20	ตึกเลี้ยงสัตว์	n/a	2	217	434
2528-21	ธนาคารไทยพาณิชย์สาขาศิริราช (ต่อมาเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.มหิดล)	n/a	2	98	196
2528-22	ห้องฉายรังสี	n/a	1 ^ก	179	179
2528-23	ร้านอาหาร	n/a	1 ^ก	216	216
2528-24	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	11	1290	14190
2528-25	n/a	n/a	1 ^ก	55	55

ตารางที่ ก-9 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2528

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2528-26	n/a	n/a	1 ^ค	158	158
2528-27	n/a	n/a	1 ^ค	80	80
2528-28	n/a	n/a	1 ^ค	40	40
2528-29	n/a	n/a	1 ^ค	61	61
2528-30	n/a	n/a	1 ^ค	79	79
รวมพื้นที่				60110	284589

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน

ตารางที่ ก-10 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-3	ตึกมทิดลบำเพ็ญ	2467	3	486	1458
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	3	1116	3348
2478-8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-10	ตึกตรีเพชร	2472	3	539	1617
2478-17	ตึกมทิดลวานุสรณ์	2475	2	542	1084
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	2	173	346
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	2	173	346
2488-5	ตึกโอสถกรรม (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นตึกอายุรกรรม)	2482	3	570	1710
2488-6	ตึกจักษุวิทยา	2482	3	541	1623
2500-3	หอประชุมราชแพทยาลัย	2495	1	1009	1009
2500-4	ตึกตรวจโรคนอก (ริมน้ำ)	2496	3	1527	4581
2500-5	พยาธิวิทยา	2498	3	1612	4836
2500-7	หอประชุมชาติไทย	2478	4	722	2888

ตารางที่ ก-10 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2500-8	ตึกเคียงศิริ (ชั้น1) ตึกอุณ โปษยจินดา (ชั้น2) ตึกพรพิบูลย์ (ชั้น3)	2499	3	466	1398
2500-9	ตึกวิบูลย์รักษ์	2499	3	315	945
2500-12	ตึกนฤเบศร์มานิต	2500	3	180	540
2500-13	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	3	619	1857
2507-1	ตึกข้าวไทยอุทิศ (หลังที่2)	2502	2	576	1152
2507-2	หอพักพยาบาล 1	2502	4	1066	4264
2507-3	ตึกธนาคารไทยพาณิชย์	2505	3	825	2475
2507-5	ตึกอรรถกระวีสุนทร	2505	2	240	480
2507-6	หอหญิง	2503	5	841	4205
2507-7	ตึกศาลาพิธิศพ	2503	1	557	557
2507-10	ตึกพระสุจริตสุดา	2503	2	58	116
2507-12	ตึกสรีรศาสตร์	2503	4	3506	14024
2507-14	ตึกหอพักแพทย์ฝึกหัด (หอชาย 2)	2506	4	575	2300
2507-15	ตึกพลอย จาตุรจินดา	2506	3	517	1551
2507-17	ตึกท่านผู้หญิงวิจิตรรา	2506	2	101	202
2507-39	ตึกสุติกรรม (อีกหลังหนึ่ง)	n/a	4 ^ก	353	1412
2515-1	ตึกอานันทราช	2508	3	439	1317
2515-2	ห้องนม	2508	2	159	318
2515-3	ตึกสุติศาสตร์	2508	4	477	1908
2515-4	หอสมุดศิริราช	2509	3	812	2436
2515-5	ตึกหอกีฬาศิริราชสัมพันธ์	2511	1	945	945
2515-6	ตึกนิติเวชศาสตร์	2511	3	527	1581
2515-7	ห้องตรวจศพ	2511	1	361	361
2515-9	ตึกหริศจันทร์-ปาวา	2511	3	739	2217
2515-10	หอพักพยาบาล 2 (หอพักผู้ช่วยพยาบาล)	2511	4	458	1832
2515-11	ตึก 72 ปี	2512	10	2017	20170
2515-12	ตึกอุษติเหตุ	2513	4	1195	4780
2515-13	ตึกโกศล กันตะบุตร	2514	4	372	1488
2515-15	หอพักแพทย์ฝึกหัด (หลังที่ 2)	2514	6	424	2544

ตารางที่ ก-10 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2515-16	ตึกผะอบ นพ สุภัทรา ระเบียบ	2514	6	536	3216
2515-17	ตึกเวชศาสตร์ห้องกันและสังคม	2514	6	591	3546
2515-18	ตึกสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	2515	3	516	1548
2515-19	หอพักพยาบาล 3	2515	9	964	8676
2515-21	ตึกช่างไฟ	n/a	1 ^ค	111	111
2528-1	ตึกสลากรีนแบ่ง	2516	5	664	3320
2528-2	หอพักพยาบาล 4	2517	9	407	3663
2528-3	ตึกผู้ป่วยนอก	2518	6	4408	26448
2528-4	ตึกจุลชีวิทยา	2519	6	1497	8982
2528-5	ตึกกุมาร (หลังที่2)	2520	5	519	2595
2528-6	โรงปั้มน้ำ	2521	1 ^ค	149	149
2528-7	ตึก 84 ปี	2522	10	2010	20100
2528-8	ตึกจุฑารุช (ใหม่)	2523	13	952	12376
2528-9	โรงซักฟอก	2523	3	1270	3810
2528-10	ตึกสมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช	2524	3	326	978
2528-11	หอพักแพทย์ประจำบ้าน (10ชั้น)	2525	10	288	2880
2528-12	ตึกเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อและบริการกลาง	2525	4	776	3104
2528-13	ตึกวิจัยเวชศาสตร์นิวเคลียร์	2526	4	327	1308
2528-14	โรงครัว	2527	4	1284	5136
2528-15	ตึกอัฐางค์ (หลังที่2)	2528	13	1412	18356
2528-16	ตึกพระศรีนครินทร์	n/a	2	489	978
2528-17	อาคารมหิตลอดุยเดช	n/a	3	1669	5007
2528-18	อาคารพระศรีพัชรินทร	n/a	11	1205	13255
2528-19	หน่วยช่างโรงงาน	n/a	1	450	450
2528-20	ตึกเลี้ยงสัตว์	n/a	2	217	434
2528-21	ธนาคารไทยพาณิชย์สาขาศิริราช (ต่อมาเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.มหิตล)	n/a	2	98	196
2528-22	ห้องฉายรังสี	n/a	1 ^ค	179	179
2528-23	ร้านอาหาร	n/a	1 ^ค	216	216
2528-24	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	11	1290	14190

ตารางที่ ก-10 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2528-25	n/a	n/a	1 ^ก	55	55
2528-26	n/a	n/a	1 ^ก	158	158
2528-27	n/a	n/a	1 ^ก	80	80
2528-28	n/a	n/a	1 ^ก	40	40
2528-29	n/a	n/a	1 ^ก	61	61
2528-30	n/a	n/a	1 ^ก	79	79
2540-1	โรงผลิตน้ำประปา (มี 2 หลัง)	2529	1 ^ก	108	108
2540-2	ตึกศรีสังวาลย์ (หลังที่2)	2530	8	354	2832
2540-3	ตึกศรีสังวาลย์ (ตึกเล็ก)	2530	4	233	932
2540-4	ตึกอำนวยการ (หลังที่2)	2531	10	506	5060
2540-5	อาคารจอดรถ (1)	2531	9	1278	11502
2540-6	ศาลาศิริราช 100 ปี	2531	1	715	715
2540-7	มหิตลาคาร สมเด็จพระราชปิตุจฉา	2531	12	970	11640
2540-8	อาคารกำจัดน้ำเสีย	2533	4	565	2260
2540-9	ตึกสยามินทร์	2535	15	4351	43000 ^ง
2540-10	n/a	n/a	1	201	201
รวมพื้นที่				63340	348187

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
 ง หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัทที่ปรึกษาไทยกรุ๊ป

ตารางที่ ก-11 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-3	ตึกมทิตลบำเพ็ญ	2467	3	486	1458
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	3	1116	3348
2478-8	ทำน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-17	ตึกมทิตลวราวุธ	2475	2	542	1084
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	2	173	346
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	2	173	346
2500-3	หอประชุมราชแพทยาลัย	2495	1	1009	1009
2500-4	ตึกตรวจโรคนอก (ริมน้ำ)	2496	3	1527	4581
2500-7	หอประชุมชาติไทย	2478	4	722	2888
2500-9	ตึกวิบูลย์เกษม	2499	3	315	945
2500-13	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	3	619	1857
2507-2	หอพักพยาบาล 1	2502	4	1066	4264
2507-3	ตึกธนาคารไทยพาณิชย์	2505	3	825	2475
2507-6	หอหญิง	2503	5	841	4205
2507-10	ตึกพระสุจริตสุตา	2503	2	58	116
2507-12	ตึกสรีรศาสตร์	2503	4	3506	14024
2507-17	ตึกทำนุผู้หญิงวิจิตร	2506	2	101	202
2515-1	ตึกอำนวยการ	2508	3	439	1317
2515-2	ห้องนม	2508	2	159	318
2515-4	หอสมุดศิริราช	2509	3	812	2436
2515-9	ตึกหริศจันทร์-ปาวา	2511	3	739	2217
2515-10	หอพักพยาบาล 2 (หอพักผู้ช่วยพยาบาล)	2511	4	458	1832
2515-11	ตึก 72 ปี	2512	10	2017	20170
2515-12	ตึกอุบัติเหตุ	2513	4	1195	4780
2515-13	ตึกโกลด์ กันตะบุตร	2514	4	372	1488
2515-15	หอพักแพทย์ฝึกหัด (หลังที่ 2)	2514	6	424	2544
2515-16	ตึกผะอบ นพ สุภัทรา ระเบียบ	2514	6	536	3216
2515-17	ตึกเวชศาสตร์ห้องกันและสังคม	2514	6	591	3546
2515-18	ตึกสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	2515	3	516	1548

ตารางที่ ก-11 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2515-19	หอพักพยาบาล 3	2515	9	964	8676
2515-21	ตึกช่างฟิต	n/a	1 ^ก	111	111
2528-1	ตึกสลากกินแบ่ง	2516	5	664	3320
2528-2	หอพักพยาบาล 4	2517	9	407	3663
2528-3	ตึกผู้ป่วยนอก	2518	6	4408	26448
2528-4	ตึกจุลชีวินวิทยา	2519	6	1497	8982
2528-5	ตึกกุมาร (หลังที่2)	2520	5	519	2595
2528-6	โรงปั่นน้ำ	2521	1 ^ก	149	149
2528-7	ตึก 84 ปี	2522	10	2010	20100
2528-8	ตึกจุฑาธุช (ใหม่)	2523	13	952	12376
2528-9	โรงซักฟอก	2523	3	1270	3810
2528-10	ตึกสมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช	2524	3	326	978
2528-11	หอพักแพทย์ประจำบ้าน (10ชั้น)	2525	10	288	2880
2528-12	ตึกเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อและบริการกลาง	2525	4	776	3104
2528-13	ตึกวิจัยเวชศาสตร์นิวเคลียร์	2526	4	366	1464
2528-14	โรงครัว	2527	4	1284	5136
2528-15	ตึกอักษุศาสตร์ (หลังที่2)	2528	13	1412	18356
2528-16	ตึกพระศรีนครินทร์	n/a	2	489	978
2528-17	อาคารมหิตลodayเตช	n/a	3	1669	5007
2528-18	อาคารพระศรีพัชรินทร	n/a	11	1205	13255
2528-20	ตึกเลี้ยงสัตว์	n/a	2	217	434
2528-21	ธนาคารไทยพาณิชย์สาขาศิริราช (ต่อมาเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.มหิตล)	n/a	2	98	196
2528-24	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	11	1290	14190
2540-1	โรงผลิตน้ำประปา	2529	1 ^ก	171	171
2540-2	ตึกศรีสังวาลย์ (หลังที่2)	2530	8	354	2832
2540-3	ตึกศรีสังวาลย์ (ตึกเล็ก)	2530	4	233	932
2540-4	ตึกอานันทมหิตล (หลังที่2)	2531	10	506	5060
2540-5	อาคารจอดรถ (1)	2531	9	1278	11502
2540-6	ศาลาศิริราช 100 ปี	2531	1	715	715

ตารางที่ ก-11 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2551

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2551-1	ตึกอศุขเวชวิกรม	2541	12	3023	36276
2540-7	มหิตลาคาร สมเด็จพระราชปิตุจฉา	2531	12	970	11640
2540-8	อาคารกำจัดน้ำเสีย	2533	4	1114	4456
2540-9	ตึกสยามินทร์	2535	15	4351	43000 ^ค
2540-10	n/a	n/a	1	201	201
2551-2	ศาลาพิธีศพ (ใหม่)	2541	3	190	570
2551-3	ศาลาแปดเหลี่ยม	2541	1 ^ก	20	20
2551-4	ศูนย์โรคหัวใจสมเด็จพระบรมราชินีนาถ	2543	14	1065	14910
2551-5	สถานีไฟฟ้าย่อย	2543	3	334	1002
2551-6	หอพักนักศึกษาแพทย์หญิง 2	2544	12	861	10332
2551-7	ตึกรังสีราชนครินทร์	2545	2	303	606
2551-8	หอกีฬาศิริราชสัมพันธ์และอาคารจอดรถ 2	2545	13	1555	20215
2551-9	ร้านค้าสวัสดิการ	2545	1	647	647
2551-10	ตึกเจ้าฟ้ามหาจักรี	2545	12	926	11112
2551-11	โรงพักพัสดุ	2545	1	68	68
2551-12	อาคารเฉลิมพระเกียรติ	2546	17	1848	31416
2551-13	ตึก 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์	2547	16	2221	35536
2551-14	อาคารรักษาสีแวตล้อม	2547	3	163	489
2551-15	โรงผลิตน้ำดื่ม	2548	1 ^ก	64	64
2551-16	ออร์โธปิดิกส์เทคโนโลยีและการเคลื่อนที่	n/a	1 ^ก	328	328
2551-17	หน่วยต้นไม้	n/a	1 ^ก	176	176
รวมพื้นที่				67429	489080

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
 ง หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัทที่ปรึกษาไทยกรุ๊ป

ตารางที่ ก-12 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2478-3	ตึกมทิตลบำเพ็ญ	2467	3	486	1458
2478-5	ศาลาอำนวยการ	2468	3	1116	3348
2478-8	ทำนน้ำปัจจุบัน	2468	1	36	36
2478-17	ตึกมทิตลวราวุธ	2475	2	542	1084
2478-20	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านใต้	2477	2	173	346
2478-21	ตึกผู้ป่วยนอกชั้นเดียวด้านเหนือ	2477	2	173	346
2500-3	หอประชุมราชแพทยาลัย	2495	1	1009	1009
2500-4	ตึกตรวจโรคคนอก (ริมน้ำ)	2496	3	1527	4581
2500-7	หอประชารชิปไทย	2478	4	722	2888
2500-9	ตึกวิบูลย์รักษ์	2499	3	315	945
2500-13	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	3	619	1857
2507-2	หอพักพยาบาล 1	2502	4	1066	4264
2507-3	ตึกธนาคารไทยพาณิชย์	2505	3	825	2475
2507-6	หอหญิง	2503	5	841	4205
2507-10	ตึกพระสุจริตสุตา	2503	2	58	116
2507-17	ตึกทำนน้ำหญิงวิจิตร	2506	2	101	202
2515-1	ตึกอานันทราช	2508	3	439	1317
2515-2	ห้องนม	2508	2	159	318
2515-4	หอสมุดศิริราช	2509	3	812	2436
2515-10	หอพักพยาบาล 2 (หอพักผู้ช่วยพยาบาล)	2511	4	458	1832
2515-11	ตึก 72 ปี	2512	10	2017	20170
2515-12	ตึกอุบัติเหตุ	2513	4	1195	4780
2515-13	ตึกโกศล กันตะบุตร	2514	4	372	1488
2515-15	หอพักแพทย์ฝึกหัด (หลังที่ 2)	2514	6	424	2544
2515-18	ตึกสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	2515	3	516	1548
2515-19	หอพักพยาบาล 3	2515	9	964	8676
2528-1	ตึกสลาภินแบ่ง	2516	5	664	3320
2528-2	หอพักพยาบาล 4	2517	9	407	3663
2528-3	ตึกผู้ป่วยนอก	2518	6	4408	26448

ตารางที่ ก-12 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2528-4	ตึกจุลชีวะวิทยา	2519	6	1497	8982
2528-5	ตึกกุมาร (หลังที่2)	2520	5	519	2595
2528-7	ตึก 84 ปี	2522	10	2010	20100
2528-8	ตึกจุฬาฯ (ใหม่)	2523	13	952	12376
2528-9	โรงซักฟอก	2523	3	1270	3810
2528-10	ตึกสมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช	2524	3	326	978
2528-11	หอพักแพทย์ประจำบ้าน (10ชั้น)	2525	10	288	2880
2528-12	ตึกเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อและบริการกลาง	2525	4	776	3104
2528-13	ตึกวิจัยเวชศาสตร์นิวเคลียร์	2526	4	366	1464
2528-14	โรงครัว	2527	4	1284	5136
2528-15	ตึกอักษุศาสตร์ (หลังที่2)	2528	13	1412	18356
2528-16	ตึกพระศรีนครินทร์	n/a	2	489	978
2528-17	อาคารมหิตลอดุยเดช	n/a	3	1669	5007
2528-18	อาคารพระศรีพัชรินทร	n/a	11	1205	13255
2528-21	ธนาคารไทยพาณิชย์สาขาศิริราช (ต่อมาเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.มหิดล)	n/a	2	98	196
2528-24	คณะเทคนิคการแพทย์	n/a	11	1290	14190
2540-2	ตึกศรีสังวาลย์ (หลังที่2)	2530	8	354	2832
2540-3	ตึกศรีสังวาลย์ (ตึกเล็ก)	2530	4	233	932
2540-4	ตึกอานันทมหิดล (หลังที่2)	2531	10	506	5060
2540-5	อาคารจอดรถ (1)	2531	9	1278	11502
2540-6	ศาลาศิริราช 100 ปี	2531	1	715	715
2540-7	มหิตลาคาร สมเด็จพระราชปิตุจฉา	2531	12	970	11640
2540-8	อาคารกำจัดน้ำเสีย	2533	4	1114	4456
2540-9	ตึกสยามินทร์	2535	15	4351	43000
2540-10	n/a	n/a	1	201	201
2551-1	ตึกอคูยเดชวิกรม	2541	12	3023	36276
2551-2	ศาลาพิธิศพ (ใหม่)	2541	3	190	570
2551-4	ศูนย์โรคหัวใจสมเด็จพระบรมราชินีนาถ	2543	14	1065	14910

ตารางที่ ก-12 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2563

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2551-5	สถานีไฟฟ้าย่อย	2543	3	334	1002
2551-6	หอพักนักศึกษาแพทย์หญิง 2	2544	12	861	10332
2551-7	ตึกรังสีราชชนครินทร์	2545	2	303	606
2551-8	หอกีฬาศิริราชสัมพันธ์และอาคารจอดรถ 2	2545	13	1555	20215
2551-9	ร้านค้าสวัสดิการ	2545	1	988	988
2551-10	ตึกเจ้าฟ้ามหาจักรี	2545	12	926	11112
2551-12	อาคารเฉลิมพระเกียรติ	2546	17	1848	31416
2551-13	ตึก 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์	2547	16	2221	35536
2551-14	อาคารรักษาสีเสื้อ	2547	3	163	489
2563-1	อาคารศรีสุรินทรา	2553	15	3359	64709 ^ค
2563-2	โรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์	2555	17	12235	216140 ^ง
2563-3	อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550	2555	12	2362	29663 ^จ
2563-4	สถานีไฟฟ้า (ของฝั่ง รพ.ศิริราช ปิยมหาราชการุณย์)	2555	6	579	3474
2563-5	พลับพลาสยามินทราศิริราชานุสรณีย์	n/a	1	256	256
2563-6	อาคารพิพิธภัณฑ์ 1	n/a	2	1706	3412
2563-7	อาคารพิพิธภัณฑ์ 2	(ปรับปรุง)	2	870	1740
2563-8	อาคารพิพิธภัณฑ์ 3	อาคารเก่า	1	485	485
2563-9	อาคารพิพิธภัณฑ์ 4	อาคารเก่า	1	485	485
2563-10	อาคารนวมินทร์บพิตร 84 พรรษา	ก่อสร้าง	28	1831	70000 ^ก
รวมพื้นที่				85262	855261

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 ค หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัทแปลน คอนซัลแตนท์ จำกัด
 ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลและสมาคมนิติ
 เก่าคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 จ หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัทแปลน คอนซัลแตนท์ จำกัด (ขนาดโดยประมาณ)

ตารางที่ ก-13 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2457

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	731	731
2457-3	ตึกเวชปฏิบัติ	2457	1	644	644
2457-4	ตึกพาทูร์	2457	1	644	644
2457-5	โรงครัวชั่วคราว	2457	1	789	789
2457-6	โรงซักฟอกชั่วคราว	2457	1	872	872
รวมพื้นที่				4338	4996

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ตารางที่ ก-14 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2473

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	731	731
2457-3	ตึกเวชปฏิบัติ	2457	1	644	644
2457-4	ตึกพาทูร์	2457	1	644	644
2457-5	โรงครัวชั่วคราว	2457	1	789	789
2457-6	โรงซักฟอกชั่วคราว	2457	1	872	872
2473-1	ตึกปัญญาประดิษฐ์	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกชีวเวช	2460	2	765	1530
2473-3	ตึกจิระประวัติ	2460	2	336	672
2473-4	ตึกผ่าตัด (หลังที่1)	2461	1	259	259
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ก
2473-7	ตึกศิริญาณ	2466	2	141	282
2473-8	ฝึกเขนยวณิช	2466	1	455	455
2473-9	ตึกหลิมสีลัน	2466	2	714	1428
2473-10	ตึกสิงหนะณี	2467	2	99	198

ตารางที่ ก-14 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2473

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2473-11	ตึกรัตนสังวาลย์ บุณนาค	2468	2	91	182
2473-12	ตึกแก้ว อิศวนนท์	2468	2	99	198
2473-13	ตึกโปษยานนท์	2469	2	91	182
2473-14	ตึกมาลินี	2469	2	336	672
2473-15	ตึกเจ้าพระยามรราช (ปั้น สุขุม) (2 หลัง)	2469	1	1253	1253
2473-16	ตึกสายหยุด บุณนาค	2470	2	161	322
2473-17	ตึกพระยาไพฑูริย์สมบัติ	2473	2	161	322
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2473-19	เรือนนายแพทย์ชั้นผู้ใหญ่ (2หลัง)	n/a	1	286	286
2473-20	เรือนนายแพทย์ชั้นผู้น้อย (8 หลัง)	n/a	1	552	552
2473-21	เรือน ก. กองอาสาชาด	n/a	1	184	184
2473-22	เรือน ข. กองอาสาชาด	n/a	1	184	184
รวมพื้นที่				13771	20471

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากฝั่งจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 ค หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)

ตารางที่ ก-15 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2490

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	731	731
2457-3	ตึกเวชภัณฑ์	2457	1	644	644
2457-4	ตึกพาหุรัด	2457	1	644	644
2457-5	โรงครัวชั่วคราว	2457	1	789	789
2457-6	โรงซักฟอกชั่วคราว	2457	1	872	872
2473-1	ตึกปัญจมราชนิ	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกชีราวุธ	2460	2	765	1530
2473-3	ตึกจิระประวัติ	2460	2	336	672
2473-4	ตึกผ่าศพ (หลังที่1)	2461	1	259	259
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ค
2473-7	ตึกชีรญาณ	2466	2	141	282
2473-8	ฝึกเขนยวณิช	2466	1	455	455
2473-9	ตึกหลิมสีลัน	2466	2	714	1428
2473-10	ตึกสิงเสนี	2467	2	99	198
2473-11	ตึกรัตนสังวาลย์ บุนนาค	2468	2	91	182
2473-12	ตึกแก้ว อิศวรรณ์	2468	2	99	198
2473-13	ตึกโปษยานนท์	2469	2	91	182
2473-14	ตึกมาลินี	2469	2	336	672
2473-15	ตึกเจ้าพระยามรราช (ปั้น สุขุม) (2 หลัง)	2469	1	1253	1253
2473-16	ตึกสายหยุด บุนนาค	2470	2	161	322
2473-17	ตึกพระยาไพบูลย์สมบัติ	2473	2	161	322
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2473-19	เรือนนายแพทย์ชั้นผู้ใหญ่ (2หลัง)	n/a	1	286	286
2473-20	เรือนนายแพทย์ชั้นผู้น้อย (8 หลัง)	n/a	1	552	552

ตารางที่ ก-15 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2490

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2473-21	เรือน ก. กองอาสาชาชาติ	n/a	1	184	184
2473-22	เรือน ข. กองอาสาชาชาติ	n/a	1	184	184
2490-1	สำนักงานอาสาชาชาติ	2484	2	414	828
2490-2	ตึกอภิบาลตรีปชา	2485	1	538	538
2490-3	โรงเรียนการพยาบาล	2488	2	663	1326
2490-4	ตึกพิพิธภัณฑท์เก่า	n/a	2	191	382
2490-5	ห้องผ่าตัด	n/a	1 ^ค	99	99
2490-6	โรงอาหารหลังคาจาก	n/a	1 ^ค	118	118
2490-7	ศาลาทินทัด	n/a	1	105	105
2490-7	n/a	n/a	1 ^ค	88	88
2490-8	n/a	n/a	1 ^ค	88	88
รวม				16075	24043

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
 ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)

ตารางที่ ก-16 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	731	731
2457-3	ตึกเวชภัณฑ์	2457	1	644	644
2457-4	ตึกพาหุรัด	2457	1	644	644
2457-5	โรงครัวชั่วคราว	2457	1	789	789
2457-6	โรงซักฟอกชั่วคราว	2457	1	872	872
2473-1	ตึกปัญจมาราชนี	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกเวชราฐ	2460	2	765	1530

ตารางที่ ก-16 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2473-3	ตึกจิระประวัตติ	2460	2	336	672
2473-4	ตึกผ่าศพ (หลังที่1)	2461	1	259	259
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ก
2473-7	ตึกวชิรญาณ	2466	2	141	282
2473-8	ฝึกเขนยวณิช	2466	1	455	455
2473-9	ตึกหลิมซีลัน	2466	2	714	1428
2473-10	ตึกสิงหเสนี	2467	2	99	198
2473-11	ตึกรัตนสังวาลย์ บุนนาค	2468	2	91	182
2473-12	ตึกแก้ว อัครนันท	2468	2	99	198
2473-13	ตึกโปษยานนท์	2469	2	91	182
2473-14	ตึกมาลินี	2469	2	336	672
2473-15	ตึกเจ้าพระยายมราช (บัน สุขุม) (2 หลัง)	2469	1	1253	1253
2473-16	ตึกสายหยุด บุนนาค	2470	2	161	322
2473-17	ตึกพระยาไพบูลย์สมบัติ	2473	2	161	322
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2473-19	เรือนนายแพทย์ชั้นผู้ใหญ่ (2หลัง)	n/a	1	286	286
2473-20	เรือนนายแพทย์ชั้นผู้น้อย (8 หลัง)	n/a	1	552	552
2473-21	เรือน ก. กองอาสาชาด	n/a	1	184	184
2473-22	เรือน ข. กองอาสาชาด	n/a	1	184	184
2490-1	สำนักงานอาสาชาด	2484	2	414	828
2490-2	ตึกอภินตริปชา	2485	1	538	538
2490-3	โรงเรียนการพยาบาล	2488	2	663	1326
2490-4	ตึกพิพิธภัณฑ์เก่า	n/a	2	191	382
2490-5	ห้องผ่าศพ	n/a	1 ^ก	99	99
2490-6	โรงอาหารหลังคาจาก	n/a	1 ^ก	118	118
2490-7	ศาลาทินทต	n/a	1	105	105
2500-1	ตึกเจ้าจอมเอิบ	2492	1	283	283
2500-2	ตึกสุภาสจันทรไภส	2493	1	287	287
2500-3	ตึกพยาธิวิทยา	2493	3	896	2688

ตารางที่ ก-16 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2500

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2500-4	ตึกกายวิภาคศาสตร์	2496	3	553	1659
2500-5	ตึกบริพัตร	2497	2	339	678
2500-6	ตึกเวชชาลา	2499	2	596	1192
2500-7	ตึกเทคนิควิทยา	2500	2	650	1300
รวมพื้นที่				19503	31954

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผนังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
 ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)

ตารางที่ ก-17 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	1345	1345
2457-3	ตึกสิรินุทิศ	2457	1	644	644
2457-4	ตึกพาหุรัด	2457	1	644	644
2473-1	ตึกปัญจมาฯ	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกสิรินุทิศ	2460	2	765	1530
2473-3	ตึกจิระประวัติน	2460	2	336	672
2473-4	ตึกผ่าศพ (หลังที่1)	2461	1	259	259
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ก
2473-7	ตึกสิรินุทิศ	2466	2	141	282
2473-9	ตึกหลิมสีลัน	2466	2	714	1428
2473-10	ตึกสิงหนะ	2467	2	99	198
2473-11	ตึกรัตนสังวาลย์ บุนนาค	2468	2	91	182
2473-12	ตึกแก้ว อัครนันท	2468	2	99	198

ตารางที่ ก-17 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2473-13	ตึกโปษยานนท์	2469	2	91	182
2473-14	ตึกมาลินี	2469	2	336	672
2473-15	ตึกเจ้าพระยามรราช (ปั้น สุขุม) (2 หลัง)	2469	1	1253	1253
2473-16	ตึกสายหยุด บุนนาค	2470	2	161	322
2473-17	ตึกพระยาไพบูลย์สมบัติ	2473	2	161	322
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2473-21	เรือน ก. กองอาสาฯ	n/a	1	184	184
2473-22	เรือน ข. กองอาสาฯ	n/a	1	184	184
2490-1	สำนักงานอาสาฯ	2484	2	414	828
2490-2	ตึกอภินิหาร	2485	1	538	538
2490-3	โรงเรียนการพยาบาล	2488	2	663	1326
2490-4	ตึกพิพิธภัณฑสถาน	n/a	2	191	382
2490-5	ห้องผ่าตัด	n/a	1 ^ค	99	99
2490-6	โรงอาหารหลังคาจาก	n/a	1 ^ค	118	118
2490-7	ศาลาทินทิต	n/a	1	105	105
2500-1	ตึกเจ้าจอมเอิบ	2492	1	283	283
2500-2	ตึกสุภาสงัษณ์ตรีโบสถ์	2493	1	287	287
2500-3	ตึกพยาธิวิทยา	2493	3	896	2688
2500-4	ตึกกายวิภาคศาสตร์	2496	3	553	1659
2500-5	ตึกบริพัตร	2497	2	339	678
2500-6	ตึกวชิราลงกรณ์	2499	2	596	1192
2500-7	ตึกเทคนิคการแพทย์	2500	2	650	1300
2510-1	ตึกอบรบวิชาการ	2501	2	739	1478
2510-2	ตึกสงวนวรรณ เพื่อเพชร	2503	4 ^ค	496	1984
2510-3	ตึกนวมินทรราชินี	2504	3	1310	3930
2510-4	ตึกธนาคารกรุงเทพ	2504	4 ^ค	1121	4484
2510-5	ตึกเวชภัณฑ์	2504	2	426	852
2510-6	ตึกสลากรีนแบ่ง	2507	4	726	2904
2510-7	ตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุเคราะห์	2505	3	890	2670
2510-8	ตึกหลุยส์ ที เลียวโนเวนส์	2506	4 ^ค	1005	4020

ตารางที่ ก-17 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2510-9	ตึกมงกุฎ-เพชรรัตน์	2506	3	729	2187
2510-10	ตึกคีย์บันจู้ว่อง	2506	2	345	690
2510-11	ตึกบริษัทไฟฟ้า	2506	2	401	802
2510-12	โรงประกอบอาหาร	2506	2	874	1748
2510-13	ตึกโคบอลต์	2507	1 ^ก	129	129
2510-14	หอพักนักเรียนพยาบาล (ตึกวันกาชาด)	2507	4 ^ก	1368	5472
2510-15	ตึกจุมภฏพงษ์บริพัตร	2507	3	857	2571
2510-16	ตึกจิรกิติ	2508	2	764	1528
2510-17	ตึกจงกลนี วัฒนวงศ์	2508	4	1486	5944
2510-18	หอพักแพทย์หญิง	2508	4	309	1236
2510-19	ตึกอายุรศาสตร์	2509	4	972	3888
2510-20	หอพักนักเรียนพยาบาล 7 ชั้น	2509	7	1139	7973
2510-21	หอพักพยาบาล เจ้าคุณทหารฯ	2509	6	379	2274
2510-22	ตึกศักรินทร์ภักดี	2510	2	632	1264
2510-23	ตึกสัมภาระ (งานกาชาด09)	2510	2	1206	2412
2510-24	ตึกคลังยา	n/a	2 ^ก	432	864
2510-25	ตึกราชนูปถัมภ์	n/a	4 ^ก	570	2280
2510-26	ตึกสามัคคีพยาบาล	n/a	4 ^ก	551	2204
2510-27	หอสมุด	n/a	4 ^ก	860	3440
2510-28	หอพักแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านหญิง	n/a	4 ^ก	740	2960
2510-29	โรงรถ	n/a	1 ^ก	1298	1298
2510-30	โรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	389	389
2510-31	หอพักนิสิตแพทย์	n/a	4 ^ก	622	2488
2510-32	ตึกพระยามานวราชเสวี	n/a	2	386	772
2510-33	ตึกกิจจาทร	n/a	4 ^ก	298	1192
2510-34	ตึกเสรีวิทยา	n/a	4 ^ก	946	3784
2510-35	หอพักแพทย์ประจำบ้านชาย	n/a	4 ^ก	392	1568
2510-36	ตึกเจริญ-เนียร ลพานุกรม	n/a	3 ^ก	361	1083
2510-37	n/a	n/a	4 ^ก	542	2168
2510-38	n/a	n/a	4 ^ก	403	1612

ตารางที่ ก-17 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2510

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2510-39	n/a	n/a	1 ^ก	125	125
2510-40	n/a	n/a	1 ^ก	125	125
2510-41	n/a	n/a	1 ^ก	125	125
รวมพื้นที่				44631	120531

- หมายเหตุ :
- ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 - ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 - ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
 - ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)

ตารางที่ ก-18 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2520

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	1345	1345
2457-3	ตึกเวชกรรม	2457	1	644	644
2457-4	ตึกพาหุรัด	2457	1	644	644
2473-1	ตึกปัญญาสมาธิ	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกเวชการุญ	2460	2	765	1530
2473-3	ตึกจิระประวัตติ	2460	2	535	1070
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ก
2473-9	ตึกหลิมสีลัน	2466	2	714	1428
2473-11	ตึกรัตนสังวาลย์ บุนนาค	2468	2	91	182
2473-14	ตึกมาลินี	2469	2	535	1070
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2490-1	สำนักงานอสาหาชาติ	2484	2	544	1088
2490-2	ตึกอภิบาล	2485	1	538	538
2490-3	โรงเรียนการพยาบาล	2488	2	663	1326

ตารางที่ ก-18 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2520

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^{ก)}	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^{ข)}
2490-7	ศาลาทินทัต	n/a	1	105	105
2500-3	ตึกพยาธิวิทยา	2493	3	896	2688
2500-4	ตึกกายวิภาคศาสตร์	2496	3	1034	3102
2500-5	ตึกบริพัตร	2497	2	339	678
2500-6	ตึกเวชราลงกรณ์	2499	2	596	1192
2500-7	ตึกเทคนิคการแพทย์	2500	2	650	1300
2510-1	ตึกอบรบวิชาการ	2501	2	739	1478
2510-2	ตึกสงวนวรรณ เพ็ญเพชร	2503	4 ^{ก)}	496	1984
2510-3	ตึกนวมินทร์ชินี	2504	3	1463	4389
2510-4	ตึกธนาคารกรุงเทพ	2504	4 ^{ก)}	1121	4484
2510-5	ตึกเวชภัณฑ์	2504	2	426	852
2510-6	ตึกสลาภกีนแบ่ง	2507	4	854	3416
2510-7	ตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุเคราะห์	2505	3	890	2670
2510-8	ตึกหลุยส์ ที เลียวโนเวนส์	2506	4 ^{ก)}	1005	4020
2510-9	ตึกมงกุฎ-เพชรรัตน์	2506	3	729	2187
2510-10	ตึกคู้ขุนจ้อยว่อง	2506	2	239	478
2510-11	ตึกบริษัทไฟฟ้า	2506	2	465	930
2510-14	หอพักนักเรียนพยาบาล (ตึกวันกาชาด)	2507	4 ^{ก)}	1368	5472
2510-15	ตึกจุมภฏพงษ์บริพัตร	2507	3	857	2571
2510-16	ตึกจิรिति	2508	2	764	1528
2510-17	ตึกจงกลณี วัฒนวงศ์	2508	4	1486	5944
2510-18	หอพักแพทย์หญิง	2508	4	309	1236
2510-19	ตึกอายุรศาสตร์	2509	4	972	3888
2510-20	หอพักนักเรียนพยาบาล 7 ชั้น	2509	7	1139	7973
2510-21	หอพักพยาบาล เจ้าคุณทหารฯ	2509	6	379	2274
2510-22	ตึกศักรินทร์ภักดี	2510	2	632	1264
2510-23	ตึกสัมภาระ (งานกาชาด09)	2510	2	1206	2412
2510-24	ตึกคลังยา	n/a	2 ^{ก)}	697	1394
2510-25	ตึกราชูปถัมภ์	n/a	4 ^{ก)}	570	2280
2510-26	ตึกสามัคคีพยาบาล	n/a	4 ^{ก)}	551	2204

ตารางที่ ก-18 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2520

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2510-27	หอสมุด	n/a	4 ^ก	860	3440
2510-28	หอพักแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านหญิง	n/a	4 ^ก	740	2960
2510-29	โรงรถ	n/a	1 ^ก	1298	1298
2510-30	โรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	389	389
2510-31	หอพักนิสิตแพทย์	n/a	4 ^ก	622	2488
2510-32	ตึกพระยามานวราชเสวี	n/a	2	386	772
2510-33	ตึกกิจจาทร	n/a	4 ^ก	298	1192
2510-34	ตึกสตรีวิทยา	n/a	4 ^ก	1801	7204
2510-35	หอพักแพทย์ประจำบ้านชาย	n/a	4 ^ก	392	1568
2510-36	ตึกเจริญ-เนียร ลพานุกรม	n/a	3 ^ก	361	1083
2510-37	n/a	n/a	4 ^ก	542	2168
2510-38	n/a	n/a	4 ^ก	403	1612
2520-1	นิติเวชศาสตร์ และปาราศิตรีทยา	2511	4	529	2116
2520-2	ตึกจุฬาลักษณ์	2511	10	882	10800 ^ข
2520-3	ตึกตรวจโรคแผนกสูติกรรม	2511	3 ^ก	667	2001
2520-4	ตึกสุทธาสา	2512	2	680	1360
2520-5	ตึกเจริญ-สมศรี เจริญรัชตภาคย์	2512	6	579	3474
2520-6	ตึกคัคณางค์	2513	2	674	1348
2520-7	ตึกอำนวยการธรรม	2513	4	785	3140
2520-8	ตึกประสิทธิ์-ตุ้ พร้อมพันธ์	2513	3	454	1362
2520-9	ตึกธนาคารกสิกรไทย	2513	3	414	1242
2520-10	ตึกระเบียบ คุณะเกษม	2513	3	396	1188
2520-11	ตึกนราธิปพงศ์ประพันธ์	2514	2	346	692
2520-12	ตึกหรั่ง กันตารัตติ	2514	3	709	2127
2520-13	ตึกพานิชภักดี	2514	3	388	1164
2520-14	ตึกไผ่สิงโต	2514	3	642	1926
2520-15	ตึกพันทิพย์	2515	3	485	1455
2520-16	ตึกเวชศาสตร์ป้องกัน	2516	4	478	1912
2520-17	ตึกโนติงเกล	2517	3	1262	3786
2520-18	ตึกโปษยานนท์	2517	4	306	1224

ตารางที่ ก-18 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2520

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2520-19	ตึกคลองไผ่ยันต์	2517	2	304	608
2520-20	ตึกชูสร้อยปิ่น สมศรี	2518	1	129	129
2520-21	หน่วยช่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	2518	1	1022	1022
2520-22	ตึกโปษะจินดา	2519	1	661	661
2520-23	ตึกอับดุลราฮิม	2519	3	698	2094
2520-24	ตึกนิลบล กุลแพทย์	2520	2	406	812
2520-25	ตึกเดชะไพบูลย์	2520	3	1100	3300
2520-26	ตึกทวีวงศ์ถวัลย์ศักดิ์	n/a	2	2375	4750
2520-27	ครัวควบคุมหญิงแนบบา	n/a	2	2331	4662
2520-28	โรงอาหาร	n/a	1 ^ค	323	323
2520-29	ตึกพักศพ (38)	n/a	1 ^ค	160	160
2520-30	หอพักแพทย์ชาย	n/a	4	486	1944
2520-31	หอพักบุรุษพยาบาล (รวมสองหลัง)	n/a	4 ^ค	403	1612
2520-32	โรงขยะ	n/a	1 ^ค	467	467
2520-33	ร้านค้า	n/a	1 ^ค	223	223
2520-34	กองอาสา	n/a	2 ^ค	219	438
2520-35	n/a	n/a	1 ^ค	100	100
2520-36	n/a	n/a	1 ^ค	243	243
2520-37	n/a	n/a	4 ^ค	255	1020
รวมพื้นที่				64592	187947

- หมายเหตุ :
- ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 - ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 - ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
 - ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)
 - จ หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)

ตารางที่ ก-19 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	1345	1345
2457-3	ตึกเวชชุมชน	2457	1	644	644
2473-1	ตึกปัญญาภรณ์	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกเวชราชู	2460	2	765	1530
2473-3	ตึกจิระประวัติ	2460	2	535	1070
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ก
2473-9	ตึกหลิมสีลัน	2466	2	714	1428
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2490-1	สำนักงานอสาชาชาติ	2484	2	544	1088
2490-2	ตึกอภินิหาร	2485	1	538	538
2490-7	ศาลาทินท	n/a	1	105	105
2500-3	ตึกพยาธิวิทยา	2493	3	896	2688
2500-4	ตึกกายวิภาคศาสตร์	2496	3	1034	3102
2500-5	ตึกบริพัตร	2497	2	339	678
2500-6	ตึกเวชราชู	2499	2	596	1192
2500-7	ตึกเทคนิคการแพทย์	2500	2	650	1300
2510-1	ตึกอบรบวิชาการ	2501	2	739	1478
2510-2	ตึกสงวนวรรณ เพื่อเพชร	2503	4 ^ก	496	1984
2510-3	ตึกนวมินทร์	2504	3	1463	4389
2510-4	ตึกธนาคารกรุงเทพ	2504	4 ^ก	1121	4484
2510-5	ตึกเวชภัณฑ์	2504	2	426	852
2510-6	ตึกสลาภินแบ่ง	2507	4	854	3416
2510-7	ตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุเคราะห์	2505	3	890	2670
2510-8	ตึกหลุยส์ ที เลียวโนเวนส์	2506	4 ^ก	1005	4020
2510-9	ตึกมงกุฎ-เพชรรัตน์	2506	3	729	2187
2510-10	ตึกคัยนุญจิว	2506	2	239	478
2510-11	ตึกบริษัทไฟฟ้า	2506	2	465	930

ตารางที่ ก-19 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2510-14	หอพักนักเรียนพยาบาล (ตึกวันกาชาด)	2507	4 ^ก	1368	5472
2510-15	ตึกจุมภฏพงษ์บริพัตร	2507	3	857	2571
2510-16	ตึกจิรภักดี	2508	2	764	1528
2510-17	ตึกจงกลณี วัฒนวงศ์	2508	4	1486	5944
2510-18	หอพักแพทย์หญิง	2508	4	309	1236
2510-19	ตึกอายุรศาสตร์	2509	4	972	3888
2510-20	หอพักนักเรียนพยาบาล 7 ชั้น	2509	7	1139	7973
2510-21	หอพักพยาบาล เจ้าคุณทหารฯ	2509	6	379	2274
2510-22	ตึกศึกษินทรภักดี	2510	2	632	1264
2510-23	ตึกสัมภาระ (งานกาชาด09)	2510	2	1206	2412
2510-24	ตึกคลังยา	n/a	2 ^ก	432	864
2510-26	ตึกสามัคคีพยาบาล	n/a	4 ^ก	551	2204
2510-27	หอสมุด	n/a	4 ^ก	860	3440
2510-28	หอพักแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านหญิง	n/a	4 ^ก	740	2960
2510-29	โรงรถ	n/a	1 ^ก	1298	1298
2510-30	โรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	389	389
2510-31	หอพักนิสิตแพทย์	n/a	4 ^ก	622	2488
2510-32	ตึกพระยามานวราชเสวี	n/a	2	386	772
2510-33	ตึกกิจจาทรร	n/a	4 ^ก	298	1192
2510-34	ตึกเสรีวิทยา	n/a	4 ^ก	1801	7204
2510-35	หอพักแพทย์ประจำบ้านชาย	n/a	4 ^ก	392	1568
2510-36	ตึกเจริญ-เนียร ลพานุกรม	n/a	3 ^ก	361	1083
2510-37	n/a	n/a	4 ^ก	542	2168
2510-38	n/a	n/a	4 ^ก	403	1612
2520-1	นิติเวชศาสตร์ และปาราสิตวิทยา	2511	4	529	2116
2520-2	ตึกจุฬาลักษณ์	2511	10	882	10800 ^ข
2520-3	ตึกตรวจโรคแผนกสูติกรรม	2511	3 ^ก	667	2001
2520-4	ตึกสุทธาสา	2512	2	680	1360
2520-5	ตึกเจริญ-สมศรี เจริญรัชตภาคย์	2512	6	579	3474
2520-6	ตึกคัคณางค์	2513	2	674	1348

ตารางที่ ก-19 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2520-7	ตึกอำนวยการธรรม	2513	4	964	3856
2520-8	ตึกประสิทธิ์-ตุ้ พร้อมพันธ์	2513	3	454	1362
2520-9	ตึกธนาคารกสิกรไทย	2513	3	414	1242
2520-10	ตึกระเบียบ คุณะเกษม	2513	3	396	1188
2520-11	ตึกนราธิปพงศ์ประพันธ์	2514	2	346	692
2520-12	ตึกหรั่ง กันตารัตติ	2514	3	709	2127
2520-13	ตึกพานิชภักดิ์	2514	3	388	1164
2520-14	ตึกไผ่สิงโต	2514	3	642	1926
2520-15	ตึกพันทิพย์	2515	3	485	1455
2520-16	ตึกเวชศาสตร์ป้องกัน	2516	4	478	1912
2520-17	ตึกโนติงเกล	2517	3	1262	3786
2520-18	ตึกโปษยานนท์	2517	4	306	1224
2520-19	ตึกคลองไชนันด์	2517	2	304	608
2520-20	ตึกชูสร้อยปิ่น สมศรี	2518	1	129	129
2520-21	หน่วยช่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	2518	1	1022	1022
2520-22	ตึกโปษยะจินดา	2519	1	661	661
2520-23	ตึกอัศวราฮิม	2519	3	698	2094
2520-24	ตึกนิลบล กุลแพทย์	2520	2	406	812
2520-25	ตึกเดชะไพบูลย์	2520	3	1100	3300
2520-26	ตึกทวิวงศ์ถวัลย์ศักดิ์	n/a	2	2375	4750
2520-27	ครัวคุ้มหญิงแนบๆ	n/a	2	2331	4662
2520-28	โรงอาหาร	n/a	1 ^ก	323	323
2520-29	ตึกพักศพ (38)	n/a	1 ^ก	160	160
2520-30	หอพักแพทย์ชาย	n/a	4	486	1944
2520-31	หอพักบุรุษพยาบาล (รวมสองหลัง)	n/a	4 ^ก	403	1612
2520-33	ร้านค้า	n/a	1 ^ก	255	255
2520-34	กองอาสา	n/a	2 ^ก	219	438
2520-35	n/a	n/a	1 ^ก	100	100
2520-36	n/a	n/a	1 ^ก	243	243
2520-37	n/a	n/a	4 ^ก	255	1020

ตารางที่ ก-19 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2529

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2529-1	ตึกจุฬารักษ์	2522	4	558	2232
2529-2	ธนาคารไทยพาณิชย์-สหกรณ์	2522	3	784	2352
2529-3	ตึกสิรินธร	2524	4	2042	8168
2529-4	ตึกจุลจักรพงษ์	2524	4	294	1176
2529-5	เซนต์หลุยส์	2525	2	345	690
2529-6	ตึกวชิรญาณวงศ์	2526	4	424	1696
2529-7	ตึกอานันทมหิดล	2526	6	1401	8406
2529-8	ประสงค์ พาณิชยภัณฑ์	2528	3	90	270
2529-9	ราชูปถัมภ์	2528	9	720	6480
2529-10	ตึกสิริภาจุฬารักษ์	2528	4	744	2976
2529-11	โรงกำจัดขยะ	2528	1	467	467
2529-12	ส่วนต่อเติมธนาคารกรุงเทพ	n/a	3	306	918
2529-13	ต่อเติมโรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	573	573
2529-14	ยิมเนเซียม	n/a	1 ^ก	833	833
2529-15	ตึกประภิตเวชศาสตร์	n/a	2 ^ก	141	282
2529-16	ตึกกุมารศาสตร์	n/a	2 ^ก	341	682
2529-17	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	4	267	1068
2529-18	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	7	418	2926
2529-19	โรงรถ	n/a	1 ^ก	404	404
2529-20	ห้องพัก รปภ.	n/a	1 ^ก	78	78
2529-21	ที่พักพนักงานโยธา	n/a	1 ^ก	83	83
2529-22	โรงเพาะชำ	n/a	1 ^ก	31	31
2529-23	n/a	n/a	4 ^ก	422	1688
2529-24	n/a	n/a	2 ^ก	242	484
2529-25	n/a	n/a	1 ^ก	200	200
2529-26	n/a	n/a	1 ^ก	219	219
2529-27	n/a	n/a	1 ^ก	227	227
รวมพื้นที่				74222	227805

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น

ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน

ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)

จ หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)

ตารางที่ ก-20 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	1345	1345
2457-3	ตึกเวชภัณฑ์	2457	1	644	644
2473-1	ตึกปัญจมาราชนิ	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกเวชราชู	2460	2	765	1530
2473-3	ตึกจิระประวัติ	2460	2	535	1070
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ค
2473-9	ตึกหลิมซีลัน	2466	2	714	1428
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2490-1	สำนักงานอสาภาชาด	2484	2	544	1088
2490-7	ศาลาทินทต	n/a	1	105	105
2500-3	ตึกพยาธิวิทยา	2493	3	896	2688
2500-4	ตึกกายวิภาคศาสตร์	2496	3	1034	3102
2500-5	ตึกบริพัตร	2497	2	339	678
2500-6	ตึกเวชราชู	2499	2	658	1316
2500-7	ตึกเทคนิคการแพทย์	2500	2	650	1300
2510-1	ตึกอบรมวิชาการ	2501	2	739	1478
2510-4	ตึกธนาคารกรุงเทพ	2504	4 ^ค	1121	4484
2510-5	ตึกเวชภัณฑ์+คลังยา	2504	2	1463	2926
2510-6	ตึกสลากกินแบ่ง	2507	4	854	3416
2510-7	ตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุเคราะห์	2505	3	890	2670
2510-9	ตึกมงกุฎ-เพชรรัตน์	2506	3	729	2187
2510-10	ตึกคัยบุ๋นจ้วยว่อง	2506	2	239	478
2510-11	ตึกบริษัทไฟฟ้า	2506	2	465	930
2510-15	ตึกจุมภฏพงษ์บริพัตร	2507	3	857	2571

ตารางที่ ก-20 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2510-16	ตึกจิรภักดี	2508	2	764	1528
2510-17	ตึกจกกลนี้ วัฒนวงศ์	2508	4	1486	5944
2510-18	หอพักแพทย์หญิง	2508	4	309	1236
2510-19	ตึกอายุรศาสตร์	2509	4	729	2916
2510-20	หอพักนักเรียนพยาบาล 7 ชั้น	2509	7	1139	7973
2510-21	หอพักพยาบาล เจ้าคุณทหารฯ	2509	6	379	2274
2510-22	ตึกศัลยกรรมกระดูก	2510	2	632	1264
2510-23	ตึกสัมภาระ (งานกาชาด09)	2510	2	1206	2412
2510-26	ตึกสามัคคีพยาบาล	n/a	4 ^ค	551	2204
2510-27	หอสมุด	n/a	4 ^ค	860	3440
2510-28	หอพักแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านหญิง	n/a	4 ^ค	740	2960
2510-30	โรงซักฟอก	n/a	1 ^ค	389	389
2510-31	หอพักนิสิตแพทย์	n/a	4 ^ค	622	2488
2510-34	ตึกเสรีวิทยา	n/a	4 ^ค	1801	7204
2510-35	หอพักแพทย์ประจำบ้านชาย	n/a	4 ^ค	392	1568
2510-37	n/a	n/a	4 ^ค	542	2168
2520-1	นิติเวชศาสตร์ และปาราสิตวิทยา	2511	4	529	2116
2520-2	ตึกจุฬาลักษณ์	2511	10	882	10800 ^ง
2520-3	ตึกตรวจโรคแผนกสูติกรรม	2511	3 ^ค	667	2001
2520-4	ตึกสุทธาสา	2512	2	680	1360
2520-5	ตึกเจริญ-สมศรี เจริญรัชตภาคย์	2512	6	579	3474
2520-7	ตึกอำนวยการธรรม	2513	4	964	3856
2520-8	ตึกประสิทธิ์-ดี พร้อมพันธ์	2513	3	454	1362
2520-9	ตึกธนาคารกสิกรไทย	2513	3	414	1242
2520-10	ตึกระเบียบ คุณเกษม	2513	3	466	1398
2520-11	ตึกนราธิปพงศ์ประพันธ์	2514	2	346	692
2520-12	ตึกหรั่ง กันตารัตติ	2514	3	709	2127
2520-13	ตึกพานิชย์ภักดี	2514	3	388	1164
2520-14	ตึกไผ่สิงโต	2514	3	642	1926
2520-15	ตึกพันทิพย์	2515	3	485	1455

ตารางที่ ก-20 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2520-16	ตึกเวชศาสตร์ป้องกัน	2516	4	478	1912
2520-17	ตึกโนติงเกล	2517	3	1262	3786
2520-18	ตึกโฆษยานนท์	2517	4	306	1224
2520-19	ตึกคลองไผ่ยันต์	2517	2	304	608
2520-20	ตึกชูสร้อยปิ่น สมศรี	2518	1	129	129
2520-21	หน่วยช่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	2518	1	1859	1859
2520-22	ตึกโฆษยะจินดา	2519	1	661	661
2520-23	ตึกอัปตุลราฮิม	2519	3	698	2094
2520-24	ตึกนิลบล กุลแพทย์	2520	2	406	812
2520-25	ตึกเดชะไพบูลย์	2520	3	1100	3300
2520-26	ตึกทวิวงศ์ถวัลย์ศักดิ์	n/a	2	2375	4750
2520-27	ครัวคุณหญิงแนบๆ	n/a	2	2331	4662
2520-28	โรงอาหาร	n/a	1 ^ก	492	492
2520-29	ตึกพักศพ (38)	n/a	1 ^ก	160	160
2520-30	หอพักแพทย์ชาย	n/a	4	486	1944
2520-33	ร้านค้า	n/a	1 ^ก	255	255
2520-34	กองอาสา	n/a	2 ^ก	219	438
2520-35	n/a	n/a	1 ^ก	100	100
2520-36	n/a	n/a	1 ^ก	243	243
2529-1	ตึกจุฬารักษ์	2522	4	558	2232
2529-2	ธนาคารไทยพาณิชย์-สหกรณ์	2522	3	1221	3663
2529-3	ตึกสิรินธร	2524	4	2042	8168
2529-4	ตึกจุลจักรพงษ์	2524	4	294	1176
2529-5	เซนทรัลลินิน	2525	2	345	690
2529-6	ตึกวชิรญาณวงศ์	2526	4	424	1696
2529-7	ตึกอานันทมหิดล	2526	6	1401	8406
2529-9	ราชูปถัมภ์	2528	9	775	6975
2529-10	ตึกสิริราชานุภาพ	2528	4	744	2976
2529-11	โรงกำจัดขยะ	2528	1	467	467
2529-12	ส่วนต่อเติมธนาคารกรุงเทพ	n/a	3	306	918

ตารางที่ ก-20 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2529-13	ต่อเติมโรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	573	573
2529-14	ยิมเนเซียม	n/a	1 ^ก	833	833
2529-17	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	4	267	1068
2529-18	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	7	418	2926
2529-19	โรงรถ	n/a	1 ^ก	404	404
2529-20	ห้องพัก รพก.	n/a	1 ^ก	78	78
2529-21	ที่พักพนักงานโยธา	n/a	1 ^ก	83	83
2529-22	โรงเพาะชำ	n/a	1 ^ก	31	31
2529-23	n/a	n/a	4 ^ก	422	1688
2540-1	ภปร.	2531	22	2815	49037 ^ข
2540-2	ลิ้น เพิ่มพูน ว่องวานิช	2532	9	919	9000 ^ข
2540-3	เอลิเซเบธจักรพงษ์	2533	1	523	504 ^ข
2540-4	คัคณางค์	2536	9	1133	12641 ^ข
2540-5	กุลพิพัฒน์	2536	13	1009	14014 ^ข
2540-6	สุกรี-สุภา โทธีรัตน์กูร	2537	5	705	3780 ^ข
2540-7	นวมินทราชินี	2538	11	1757	20844 ^ข
2540-8	สก.	2538	20	2573	39469 ^ข
2540-9	อภันตริปชา	2538	5	347	1760 ^ข
2540-10	พระบรมคุณ	2540	7	1368	9576
2540-11	หอพักแพทย์หญิง	n/a	4	267	1068
2540-12	บ้านพักอาศัย	n/a	2 ^ก	260	520
2540-13	บ้านพักอาศัย	n/a	2 ^ก	88	176
2540-14	กองอาสาชาด	n/a	3	669	2007
2540-15	ซ่อมบำรุง	n/a	1 ^ก	107	107
2540-16	หอพักแพทย์หญิง 1	n/a	4 ^ก	184	736
2540-17	อาคาร รพก	n/a	1	155	155
2540-18	อาคารยานยนต์ผลิตยา	n/a	8	1857	15288 ^ข
2540-19	n/a	n/a	1 ^ก	65	65
2540-20	n/a	n/a	1 ^ก	51	51
2540-21	n/a	n/a	4 ^ก	198	792

ตารางที่ ก-20 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2540

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2540-22	n/a	n/a	2 ^ก	177	354
2540-23	n/a	n/a	2 ^ก	98	196
2540-24	n/a	n/a	2 ^ก	62	124
รวมพื้นที่				83193	384749

- หมายเหตุ :
- ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 - ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอื่น
 - ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
 - ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)
 - จ หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)

ตารางที่ ก-21 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	1468	1468
2457-3	ตึกเวชปฏิบัติ	2457	1	644	644
2473-1	ตึกปัญจมาชินี	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกเวชปฏิบัติ	2460	2	765	1530
2473-3	ตึกจิระประวัตติ	2460	2	535	1070
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ก
2473-9	ตึกหลิมซีลัน	2466	2	714	1428
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2490-1	สำนักงานอสาชาชาติ	2484	2	544	1088
2490-7	ศาลาทินทิต	n/a	1	105	105
2500-3	ตึกพยาธิวิทยา	2493	3	896	2688
2500-4	ตึกกายวิภาคศาสตร์	2496	3	1034	3102
2500-5	ตึกบริพัตร	2497	2	339	678

ตารางที่ ก-21 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2500-6	ตึกเวชระดม	2499	2	658	1316
2500-7	ตึกเทคนิคการแพทย์	2500	2	650	1300
2510-1	ตึกอบรมวิชาการ	2501	2	739	1478
2510-4	ตึกธนาคารกรุงเทพ	2504	4 ^ก	1121	4484
2510-5	ตึกเวชภัณฑ์+คลังยา	2504	2	1463	2926
2510-6	ตึกสลากรีนแบ่ง	2507	4	854	3416
2510-7	ตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุเคราะห์	2505	3	890	2670
2510-9	ตึกมงกุฎ-เพชรรัตน์	2506	3	729	2187
2510-10	ตึกคีย์บ้านจ้วว่อง	2506	2	239	478
2510-11	ตึกบริษัทไฟฟ้า	2506	2	465	930
2510-15	ตึกจุมภฏพงษ์บริพัตร	2507	3	857	2571
2510-16	ตึกจิรกิติ	2508	2	764	1528
2510-17	ตึกจกกลนี้ วัฒนวงศ์	2508	4	1486	5944
2510-18	หอพักแพทย์หญิง	2508	4	309	1236
2510-19	ตึกอายุรศาสตร์	2509	4	729	2916
2510-20	หอพักนักเรียนพยาบาล 7 ชั้น	2509	7	1139	7973
2510-21	หอพักพยาบาล เจ้าคุณทหารฯ	2509	6	379	2274
2510-22	ตึกศักรินทร์ภักดี	2510	2	632	1264
2510-23	ตึกสัมภาระ (งานกาชาด09)	2510	2	1206	2412
2510-26	ตึกสามัคคีพยาบาล	n/a	4 ^ก	551	2204
2510-27	หอสมุด	n/a	4 ^ก	860	3440
2510-28	หอพักแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านหญิง	n/a	4 ^ก	740	2960
2510-30	โรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	389	389
2510-31	หอพักนิสิตแพทย์	n/a	4 ^ก	622	2488
2510-34	ตึกเสรีวิทยา	n/a	4 ^ก	1801	7204
2510-35	หอพักแพทย์ประจำบ้านชาย	n/a	4 ^ก	392	1568
2520-1	นิติเวชศาสตร์ และปาราสิตวิทยา	2511	4	529	2116
2520-2	ตึกจุฬาลักษณ์	2511	10	882	10800 ^จ
2520-3	ตึกตรวจโรคแผนกสูติกรรม	2511	3 ^ก	667	2001
2520-4	ตึกสุทธาสา	2512	2	680	1360

ตารางที่ ก-21 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2520-5	ตึกเจริญ-สมศรี เจริญรัชตภาคย์	2512	6	579	3474
2520-7	ตึกอำนวยการธรรม	2513	4	964	3856
2520-8	ตึกประสิทธิ์-ดี พร้อมพันธ์	2513	3	454	1362
2520-9	ตึกธนาคารกสิกรไทย	2513	3	414	1242
2520-10	ตึกระเบียบ คุณะเกษม	2513	3	466	1398
2520-11	ตึกนราธิปพงศ์ประพันธ์	2514	2	346	692
2520-12	ตึกหรั่ง กันตารัตติ	2514	3	709	2127
2520-13	ตึกพานิชภักดิ์	2514	3	388	1164
2520-14	ตึกไผ่สิงโต	2514	3	642	1926
2520-15	ตึกพันทิพย์	2515	3	485	1455
2520-16	ตึกเวชศาสตร์ป้องกัน	2516	4	478	1912
2520-17	ตึกโนติงเกล	2517	3	1262	3786
2520-18	ตึกโปษยานนท์	2517	4	306	1224
2520-19	ตึกคลองไชนันต์	2517	2	304	608
2520-20	ตึกชูสร้อยปิ่น สมศรี	2518	1	129	129
2520-21	หน่วยช่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	2518	1	1859	1859
2520-22	ตึกโปษยะจินดา	2519	1	661	661
2520-23	ตึกอัปคูลราฮิม	2519	3	698	2094
2520-24	ตึกนิลลบล กุลแพทย์	2520	2	406	812
2520-25	ตึกเตชะไพบูลย์	2520	3	1100	3300
2520-26	ตึกทวีวงศ์ถวัลย์ศักดิ์	n/a	2	2375	4750
2520-27	ครัวคุณหญิงแนบฯ	n/a	2	2331	4662
2520-28	โรงอาหาร	n/a	1 ^ก	492	492
2520-29	ตึกพักศพ (38)	n/a	1 ^ก	160	160
2520-30	หอพักแพทย์ชาย	n/a	4	486	1944
2520-33	ร้านค้า	n/a	1 ^ก	255	255
2520-34	กองอาสา	n/a	2 ^ก	219	438
2520-35	n/a	n/a	1 ^ก	100	100
2529-1	ตึกจุฬารักษ์	2522	4	558	2232
2529-2	ธนาคารไทยพาณิชย์-สหกรณ์	2522	3	1221	3663

ตารางที่ ก-21 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2529-3	ตึกสิรินธร	2524	4	2042	8168
2529-4	ตึกจุลจักรพงษ์	2524	4	294	1176
2529-5	เซนทรัลลินิน	2525	2	345	690
2529-6	ตึกวชิรญาณวงศ์	2526	4	424	1696
2529-7	ตึกอานันทมหิดล	2526	6	1401	8406
2529-9	ราชูปถัมภ์	2528	9	775	6975
2529-10	ตึกสิริภาจุฬาลงกรณ์	2528	4	744	2976
2529-11	โรงกำจัดขยะ	2528	1	467	467
2529-12	ส่วนต่อเติมธนาคารกรุงเทพ	n/a	3	306	918
2529-13	ต่อเติมโรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	573	573
2529-17	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	4	267	1068
2529-18	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	7	418	2926
2529-19	โรงรถ	n/a	1 ^ก	404	404
2529-20	ห้องพัก รปภ.	n/a	1 ^ก	78	78
2529-21	ที่พักพนักงานโยธา	n/a	1 ^ก	83	83
2529-22	โรงเพาะชำ	n/a	1 ^ก	31	31
2540-1	ภปร.	2531	22	2815	49037 ^ข
2540-2	ลิ้น เพิ่มพูน ว่องวานิช	2532	9	919	9000 ^ข
2540-3	เอลิสะเบธจักรพงษ์	2533	1	523	504 ^ข
2540-4	คัคณางค์	2536	9	1133	12641 ^ข
2540-5	กุลพิพัฒน์	2536	13	1009	14014 ^ข
2540-6	สุกรี-สุภา โพรธิตันังกูร	2537	5	705	3780 ^ข
2540-7	นวมินทราชินี	2538	11	1757	20844 ^ข
2540-8	สก.	2538	20	2573	39469 ^ข
2540-9	อภันตรีปชา	2538	5	347	1760 ^ข
2540-10	พระบรมคุณ	2540	7	1368	9576
2540-11	หอพักแพทย์หญิง	n/a	4	267	1068
2540-12	บ้านพักอาศัย	n/a	2 ^ก	260	520
2540-13	บ้านพักอาศัย	n/a	2 ^ก	88	176
2540-14	กองอาสาภาษา	n/a	3	669	2007

ตารางที่ ก-21 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2549

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2540-15	ซ่อมบำรุง	n/a	1 ^ก	107	107
2540-16	หอพักแพทย์หญิง 1	n/a	4 ^ก	184	736
2540-17	อาคาร รพก	n/a	1	155	155
2540-18	อาคารยานยนต์ผลิตยา	n/a	8	1857	15288 ^ข
2540-19	n/a	n/a	1 ^ก	65	65
2540-20	n/a	n/a	1 ^ก	51	51
2540-21	n/a	n/a	4 ^ก	198	792
2540-24	n/a	n/a	2 ^ก	62	124
2549-1	เฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา	2541	10	1900	13690 ^ข
2549-2	ปริดาลัย	2541	13	1480	15125 ^ข
2549-3	อปร.	2546	19	3453	48603 ^ข
รวมพื้นที่				87834	456808

หมายเหตุ : ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
 ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
 ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)
 จ หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)
 ฉ หมายถึง อ้างอิงจาก คณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (2549)

ตารางที่ ก-22 การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2457-1	ตึกอำนวยการ	2457	2	658	1316
2457-2	ตึกผ่าตัด	2457	1	1468	1468
2457-3	ตึกเวชภัณฑ์	2457	1	644	644
2473-1	ตึกปัญญาสมาชิณี	2459	2	708	1416
2473-2	ตึกเวชราวุธ	2460	2	765	1530

ตารางที่ ก-22 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคาร คลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2473-5	ตึกสุทธาทิพย์	2463	2	826	1652
2473-6	ตึกจักรพงษ์	2466	2	1009	1800 ^ก
2473-9	ตึกหลิมซีลัน	2466	2	714	1428
2473-18	ตึกอาทร	2473	2	723	1446
2490-7	ศาลาทินทัต	n/a	1	105	105
2500-3	ตึกพยาธิวิทยา	2493	3	495	1485
2500-5	ตึกบริพัตร	2497	2	339	678
2500-6	ตึกวชิราลงกรณ์	2499	2	658	1316
2500-7	ตึกเทคนิคการแพทย์	2500	2	650	1300
2510-4	ตึกธนาคารกรุงเทพ	2504	4 ^ก	1121	4484
2510-15	ตึกจุมภฏพงษ์บริพัตร	2507	3	857	2571
2510-17	ตึกจنگลณี วัฒนวงศ์	2508	4	1486	5944
2510-27	หอสมุด	n/a	4 ^ก	860	3440
2510-28	หอพักแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านหญิง	n/a	4 ^ก	740	2960
2510-30	โรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	389	389
2510-35	หอพักแพทย์ประจำบ้านชาย	n/a	4 ^ก	392	1568
2520-1	นิติเวชศาสตร์ และปาราสิตวิทยา	2511	4	529	2116
2520-3	ตึกตรวจโรคแผนกสูติกรรม	2511	3 ^ก	667	2001
2520-7	ตึกอำนวยการ	2513	4	964	3856
2520-11	ตึกนราธิปพงศ์ประพันธ์	2514	2	346	692
2520-16	ตึกเวชศาสตร์ป้องกัน	2516	4	478	1912
2520-17	ตึกไนติงเกล	2517	3	1262	3786
2520-23	ตึกอับดุลราฮิม	2519	3	698	2094
2520-24	ตึกนิลุบล กุลแพทย์	2520	2	406	812
2520-25	ตึกเตชะไพบูลย์	2520	3	1100	3300
2520-30	หอพักแพทย์ชาย	n/a	4	486	1944
2529-2	ธนาคารไทยพาณิชย์-สหกรณ์	2522	3	1221	3663
2529-3	ตึกสิรินธร	2524	4	2042	8168
2529-5	เซนทรัลลิניน	2525	2	345	690
2529-6	ตึกวชิรญาณวงศ์	2526	4	424	1696

ตารางที่ ก-22 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2529-7	ตึกอำนวยการ	2526	6	1401	8406
2529-13	ต่อเติมโรงซักฟอก	n/a	1 ^ก	573	573
2529-17	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	4	267	1068
2529-18	หอพักนิสิตแพทย์ชาย	n/a	7	418	2926
2529-20	ห้องพัก รปภ.	n/a	1 ^ก	78	78
2529-21	ที่พักพนักงานโยธา	n/a	1 ^ก	83	83
2529-22	โรงเพาะชำ	n/a	1 ^ก	31	31
2540-1	อปร.	2531	22	2815	49037 ^ข
2540-2	ลิ้น เพิ่มพูน ว่องวานิช	2532	9	919	9000 ^ข
2540-3	เอลิสะเบธจักรพงษ์	2533	1	523	504 ^ข
2540-4	คัคณางค์	2536	9	1133	12641 ^ข
2540-5	กุลพิพัฒน์	2536	13	1009	14014 ^ข
2540-7	นวมินทรราชินี	2538	11	1757	20844 ^ข
2540-8	สก.	2538	20	2573	39469 ^ข
2540-9	อภินตริบูชา	2538	5	347	1760 ^ข
2540-10	พระบรมมกุฎ	2540	7	1368	9576
2540-11	หอพักแพทย์หญิง	n/a	4	267	1068
2540-14	กองอาสาชาต	n/a	3	669	2007
2540-16	หอพักแพทย์หญิง 1	n/a	4 ^ก	184	736
2540-17	อาคาร รปภ	n/a	1	155	155
2540-18	อาคารยานยนต์ผลิตยา	n/a	8	1857	15288 ^ข
2549-1	เฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา	2541	10	1900	13690 ^ข
2549-2	ปรีดาสัย	2541	13	1480	15125 ^ข
2549-3	อปร.	2546	19	3453	48603 ^ข
2563-1	แพทย์พัฒน์	2552	9	3610 ^ข	32000 ^ข
2563-2	นวมไชนด์	2555	20	1705 ^ข	34100 ^ข
2563-3	นิสิตา	2553	14	818 ^ข	11438 ^ข
2563-4	อุปการเวชชกิจ	2556	9	3486 ^ข	27000 ^ข
2563-5	ผู้ป่วยในพิเศษ 14 ชั้น	2556	14	1633 ^ข	22862 ^ข
2563-6	พยาบาลสลิติ	2556	15	1604 ^ข	24060 ^ข

ตารางที่ ก-22 (ต่อ) การคำนวณพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พ.ศ.2563

แผนที่-ลำดับ	ชื่ออาคาร	ก่อสร้าง (พ.ศ.)	จำนวนชั้น (ชั้น)	พื้นที่อาคารคลุมดิน (ตร.ม.) ^ก	พื้นที่อาคาร (ตร.ม.) ^ข
2563-7	อาคารผู้ป่วยสูงอายุ	2558	19	2298 ^ข	41364 ^ง
2563-8	ภูมิสิริมังคลานุสรณ์	2560	34	8648 ^ข	250850 ^ง
2563-9	หอพักและพัฒนาคณาจารย์	2560	25	1839 ^ข	36925 ^ง
2563-10	อาคารศูนย์ความก้าวหน้าทางวิชาการ	2562	19	2697 ^ข	51243
2563-11	สิรินธรานุสรณ์ 60 พรรษา	เปิดใช้บางส่วน	25	3126 ^ฉ	53370 ^ญ
2563-12	ศูนย์โปรตอนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ	คาดเปิดใช้	3	800 ^ข	2400
2563-13	หอพักนรราชบุปถัมภ์	2563 ^ช	27	1432 ^ข	32000 ^ญ
2563-13	อาคารจอดรถ 1	n/a	11	2117 ^ข	23287 ^ง
2563-15	คัดแยกขยะ	n/a	1	111 ^ข	111 ^ง
2563-16	คัดแยกขยะ	n/a	1	129 ^ข	129 ^ง
2563-17	คัดแยกขยะ	n/a	3	252 ^ข	753 ^ง
2563-18	สถานีไฟฟ้า	n/a	1	293 ^ข	293 ^ง
2563-19	ศูนย์พัฒนาและเลี้ยงเด็กเฉลิมพระเกียรติ	n/a	4	283 ^ข	1128 ^ง
2563-20	อาคารจอดรถ 3	n/a	15	1681 ^ข	15288 ^ง
รวมพื้นที่				90397	1002953

- หมายเหตุ :
- ก หมายถึง ขนาดวัดจากผังจำลอง ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
- ข หมายถึง ขนาดจากการนำ จำนวนชั้น X พื้นที่อาคารคลุมดิน ยกเว้นระบุเป็นอย่างอื่น
- ค หมายถึง จำนวนชั้นจากการสันนิษฐาน
- ง หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556)
- จ หมายถึง อ้างอิงจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)
- ฉ หมายถึง อ้างอิงจาก คณะที่ปรึกษาการออกแบบวางผังแม่บทโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (2549)
- ช หมายถึง อ้างอิงจาก ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์แห่งมหาวิทยาลัย (2561)
- ซ หมายถึง อ้างอิงจาก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย (2562)
- ณ หมายถึง อ้างอิงจาก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย (2563)
- ญ หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัท แพลน อาคิเต็ด จำกัด (2563)
- ฎ หมายถึง อ้างอิงจาก บริษัท แพลน คอนซัลแตนท์ส จำกัด (2561)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	วีระภัทร์ กระหม่อมทอง
วัน เดือน ปี เกิด	11 กรกฎาคม 2530
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
ที่อยู่ปัจจุบัน	277 หมู่บ้านศุภาลัยวิลล์ ซ.รัตนธิเบศร์ 18 ถ.รัตนธิเบศร์ ต.บางกระสอ อ. เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี 11000

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY